Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

7-6-5-1

60
E
42

Digitized by Google

CLEMENTES
TITVLO SANCTITATIS
VEL
MORVM SANCTIMONIA
ILLVSTRES

Simul editi cum Animaduerſionibus

AB

AVGVSTINO OLDOINO
SOCIETATIS IESV

AD

CLEMENTEM
DECIMVM
PONT. MAX.

BIBL·SEC·COL·ROM·SOC·IESV · IHS
BIBLIOTECA NAZ. ROMA

PERVSIÆ M. DC. LXXV.

Ex Typographia Epiſcopali, apud Laurentium Cianum.
SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

CLEMENTI
DECIMO
PONTIFICI MAXIMO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

INTER illos qui maximè exornant Tiaram Pontificiam, Sanctitatis Tuæ capiti diuino afflante Spiritu, ad Catholicæ felicitatis firmamentum, impoſitam, Beatiſſime Pater, numerare licet CLEMENTES, qui titulo ſanctitatis, & morum ſactimo-

Digitized by Google

nia illuſtres , hoc expreſsi Opuſculo in Theatrum Orbis-Chriſtiani ſpectandi , euocantur . Si enim Vrbium , Regnorumque ornamenta cenſentur ſtrenui , & præclari Viri , bellatoreſque fortiſsimi , his meritò nos Catholici , Cœlo iam donatos Heroes præponimus , qui cœleſtium donorum copia , virtutum exemplis , rebuſque fortiter & mirabiliter geſtis præſidio ſunt Reipublicæ Eccleſiaſticæ , ſuiſque cultoribus , vt ad æternæ felicitatis portum ſecuri appellere valeant , adiumentum afferunt ſingulare . Hos tum pretio , tum nitore , quaſi pretioſos adamantes , rapax fugientium ſeculorum lapſus , obliuione quadam inuoluerat , iterum in hominum conſpectum , ſplendoremque priſtinum reuocatos , eidem Tiaræ repræſento , dum ipſorum Vitas in vnum collectas Sanctitati Tuæ dico , conſecroque : Pontificum quidem Romanorum ſolemne ſemper fuit , non eorum modo emolumentis proſpicere , quos in Terris degentes ſibi ſubiectos , moderantur , ſed in eorum etiam gloriam , & cultum amplificandum incumbere , qui inter Cœlites adſcripti ad æternitatem in

Cœlo perennant, & illorum præſertim honores, quos arctior neceſsitudo, nomen commune, & Patriæ amor, magis præſentes Ciuibus ſuis reddunt, ardentiore ſtudio promouere. Inter CLEMENTES hos, Pontificem Romanum vnum, duos Archiepiſcopos, Epiſcopos quinque, Abbates duos, Presbyteros quinque, Confeſſores plures, Martyreſque plurimos recenſitos inuenies, quaſi à clementia nullam hominum conditionem excludat ille, qui eſt inter CLEMENTES clementiſſimus, leniſſimuſque.

Precor interim Cœli, Terræque Regnatorem, ac cœleſtes hoſce CLEMENTES, vt Eccleſiam Romanam, ac Sanctitatem Tuam, ad temporum tranquillitatem, ad felicitatem Populorum, ad Chriſtianæ Religionis propagationem diù incolumen ſoſpitent, & fortunent.

Sanctitati Tuæ

Deuotiſſimus

Auguſtinus Oldoinus.

Digitized by Google

LECTORI
CANDIDO.

VITAS has deſcripſimus de verbo ad verbum ex Auctoribus probatæ fidei, notæque doctrinæ, adiectis animaduerſionibus nonnullis, vt Fidelium vniuerſitati imitandæ proponantur, & per manus Poſteris tradantur, atque in omnium ſeculorum memoriam reducatur in Eccleſia Catholica Romana ſemper floruiſse Clementes. Admirationem tamen, quam tibi

Digitized by Google

tibi rei nouitas in Homonymorum Catalogo iſto attulerit, vt facilius depellas, certò ſcias ante me ab Apollodoro Grammatico Græco Apollodoros, quos latinos ſeculo præterito reddidit Scipio Tetius Neapolitanus; à Ioanne verò Meurſio, Alypios, Antigonos, Ariſtoxenes, Nicomachos, Philoſtratos, Ptolomeos, ac Pytagoras in vnum collectos, peruulgatos fuiſſe; inſuper ab Andrea Sauſſayo Pariſino, Epiſcopo & Principe Tullenſi, Andreas; ab Antonio Sandero Gandauenſi, Canonico Tornacenſi Antonios; à Nicolao Guiberto Murrhinos; à Ludouico Iacobo à S. Carolo, patria Cabilonenſi, profeſsione Carmelita, Iacobos; à Thoma Dempſtero Scoto Thomas tres, nec non à Philippo Labbè & Theophilo Raynaudo noſtræ Societatis Viris eruditis, Philippos & Theophilos; à Leone etiam Alatio Chio, Georgios, Nicetas, Philones, Pſellos, Simeones, & Methodios ſex Diatribis, typis Gallicis & Italicis, eruditæ omnium cupiditati ſimul expoſitos, latinoque ſermone celebratos noſtro ſeculo maximè fuiſse: Tuum erit, lector, qualiſcumque ſit hæc mea noua collectio, fructum ex ea percipere aliquem ad animi eruditionem; virtutum enim nulla, Baſilij Magni teſtimonio, ſic ſolet

ſapien-

ſapientiam parere, vt clementia: Quanta autem dignus ſit laude, ille qui Sanctorum Vitas, Eccleſiarumque origines, & ſacra monumenta perquirit, & ijs quaſi vitam reſtituit quos & mortis, ac temporum calamitas obliuioni damnarat, placet hic ſubijcere S. Godefridi Epiſtolam, ſcriptam ad Epiſcopum Nouiomenſem ſtatim ac ex Abbate S. Mariæ de Nouigento Ambianenſis Epiſcopus renuntiatus eſt.

Dilecto Confratri Balderico Nouiomenſi Epiſcopo Godefridus Ambianenſis Epiſcopus ſalutem in Domino.

Me indignum ad hanc Paſtoris curam euexit Deus, vt quod dignum deuotione gregis eſt, faciam; cum itaque in hac Diæceſi perantiquæ ſint Eccleſiæ undationes, & iam incuria hominum diruta pleraque clauſtra, vt ea obliuioni perpetuæ non tradantur, ſed piorum locorum recordatio ſubleuet fidelium animos ad deuotionem propagandi cultus diuini, & vt multis interceſſoribus Deus ſuper malitia noſtra fiat placabilis, & miſericordiam largiatur, precor obnixè in Domino vt te labori pio accingens, aut potius in eo labore perſeuerans noſtra Diæceſis, & Eccleſiæ fias exſcriptor ſcriptor, ſicut in Eccleſijs Camer. & Morin. fuiſti fidelis calamus ſcribæ velociter ſcribentis; non abſcondas talentum in terra, ac bene-

ſaciens noli deficere Salutat te Petrus Archidiaconus, & ego tuus conſeruus in ouile Chriſti, in quo, vale. Sripſi ad S. Quintinum meas delicias iuxta Peronæ villam anno 1108. *in Maio.* Quanti verò meriti ſit ſe vtili ſcriptioni conſecrare, colligi ex hoc poteſt, quod Cæſarius lib. 12. cap. 47. narrat in hæc verba: *In Arnisberg Monaſterio Ordinis Præmonſtratenſis, ſicut audiui à quodam Sacerdote eiuſdem Congregationis, Scriptor quidam erat, Richardus nomine, Anglicus natione. Hic plurimos libros in eodem Cœnobio manu propria conſcripſit mercedem ſui laboris præſtolans in Cœlis. Hic cum fuiſſet defunctus, & in loco notabili ſepultus, poſt viginti annos, tumba eius aperta, manus eius dextera tam integra, & tam viuida reperta eſt, ac ſi recenter de corpore animato fuiſſet præciſa, reliqua caro in puluerem redacta fuit. In teſtimonium tanti miraculi, manus eadem vſque hodie in Monaſterio reſeruatur. Benè quidem erat manus huius Sriptoris pennata, ideſt opus eius charitate informatum.*

IOANNES

IOANNES PAVLVS
OLIVA
PRÆPOSITVS GENERALIS
SOCIETATIS IESV.

CVM Opuſculum, quod inſcribitur Clementes titulo ſanctitatis, vel morum ſanctimonia illuſtres, à P. Auguſtino Oldoino noſtræ Societatis Sacerdote conſcriptum, aliquot eiuſdem Societatis Theologi recognouerint, & in lucem edi poſse probauerint, poteſtatem facimus, vt typis mandetur, ſi ijs, ad quos pertinet ita videbitur. Cuius rei gratia has literas manu noſtra ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas dedimus. *Romæ* 28. Iunij 1674.

Ioannes Paulus Oliua.

ERVDITVM ac nobile opuſculum, quod Clementes titulo ſanctitatis, vel morum ſanctimonia illuſtres gerit in fronte, & Sanctiſſimi Pontificis Clementis X. Maximo dicatur Nomini, vt in argumento, ſic in ſtylo innocuam ſonat ſapientiã, legemque præfert clementiæ & ſanctitatis; quare cum illud recognouerim de mandato Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi Domini D. Lucæ Alberti Patritij, Peruſiæ Epiſcopi, publicæ luci, & fœlicitati tradendum eſſe ſubſcribo hac die 25. Auguſti 1674.

Carolus Sabbatinus à Secretis, Doctor, & Lib. Cenſor Synodalis.

OPVSCVLVM inſcriptum, Clementes titulo Sanctitatis, vel morum ſanctimonia illuſtres ſimul editi cum Animaduerſionibus ab Admodum Reuerendo Patre Auguſtino Oldoino Societatis Ieſu, ego infraſcriptus ex commiſsione Reuerendiſsimi Patris Magiſtri Fratris Hyacinthi Picchetti Romani Generalis Inquiſitoris Peruſiæ, annexarumque Ciuitatum, vidi, ac maxima cum animi mei voluptate perlegi, cum ſit Clementia plenum, variaque eruditione refertum, ideò ad Eccleſiæ vtilitatem, vt tantorum virorum Sanctimoniam Fideles inſpicientes, mores immitentur, vt lucem videat, digniſſimum cenſeo hac die 10. Auguſti in Conuentu S. Dominici de Peruſio 1674.

Fr. Gregorius Spennati Peruſinus Magiſter, ac Sancti Officij Conſultor Theologus.

Stante

Stante prædicta atteſtatione.

IMPRIMATVR.

Hac die 10. Auguſti 1674.

Fr. Hyacinthus Picchettus Magiſter, & Inquiſitor Generalis Vmbriæ.

Digitized by Google

INDEX

Omnium qui in hoc Opere ſub nomine Clementis, continentur.

CLEMENS Papa, & M. pag. 1.
Clemens Ancyranus Archiepiſc. & M. 49.
Clemens Archiepiſcop. Dublini in Hibernia 159.
Clemens Caniæ Epiſcopus 165.
Clemens Sardicæ Epiſcopus 169.
Clemens prænomine Claudius, Vniuerſitatis Pariſienſis Fundator, & Epiſcopus Autiſſiodorenſis 173.
Clemens Epiſcopus & M. Socius S. Vrſulæ 182.
Clemens, alijs Vuillibrordus Traiectenſis Epiſcopus 189.
Clemens Epiſcopus Metenſis 232.
Clemens Abbas Syracuſanus 241.
Clemens, alijs Chremes primus Abbas Monaſterij S. Saluatoris de Placa in Sicilia 246.
Clemens de Auximo Prior Generalis Eremitarum S. Auguſtini 261.
Clemens Presbyter Lugdunenſis 267.
Clemens Presbyter Volaterris 272.
Clemens Presbyter Laudenſis 277.
Clemens Presbyter Alexandrinus 281.
Clemens Martyr in Africa 289.
Clemens Martyr apud Græcos 291.
Clemens Martyr Alexandriæ 293.
Clemens Martyr Aquileiæ 295.

Digitized by Google

Clemens Martyr in Hiſpania 297.
Clemens Martyr Via Tiburtina 299.
Clemens Martyr 302.
Clemens Martyr 304.
Clemens Martyr Romæ 307.
Clemens Martyr Eracleæ 308.
Clemens Martyr in Hiſpania 310.
Clemens Martyr Antiochiæ 312.
Clemens Martyr Alexandriæ 315.
Clemens vir Conſularis & M. 317.
Clemens vnus ex ſeptem Dormientibus 321.
Clemens Apoſtolus Galliæ Belgicæ 345.
Clemens Florentinus Laicus Franciſcanus 355.
Clemens Galloys Franciſcanus 358.
Clemens Monachus Claræ Vallis 360.
Clemens Franciſcanus 367.
Clemens Scotus Socius B. Mariani Abbatis 370.
Clemens Monachus 374.
Clemens Clericus Ordinis Capucinorum 380.
Clemens á Grauina Sacerdos Capucinus 384.
Clemens Placentinus Clericus Capucinus 393.
Clemens Apricinenſis Sacerdos Capucinus 397.
Clemens Velitrenſis Sacerdos Capucinus 403.
Clemens à Bocherio Laicus Capucinus 406.
Clemens Onus capite damnatus in Iapponia 410.
Clemens Epiſcopus in Sardinia 416.
Clemens Martyr Candiani 417.

VITA

VITA
S. CLEMENTIS
PAPAE, ET MARTYRIS

Ex monumentis Eccleſiaſticis.

CLEMENS Romanus,
Fauſtini * filius, de Re- 1
gione * Cœlij montis, 2
diſcipulus Beati * Petri, 3
cuius meminit Paulus
ſcribens ad Philippenſes,
etiam rogo, & te germane compar, adiuua illas, quæ mecum laborauerunt cum Clemente, & cœteris adiutoribus meis, quorum nomina ſunt

Digitized by Google

4 in libro vitæ. Hic ſeptem * Vrbis regiones di-
uiſit ſeptem Notarijs, ſingulas ſingulis attri-
buens, qui paſſiones Martyrum, & res ab eo
geſtas diligentiſsimè conquiſitas, literis manda-
5 rent. Multa * ſcripſit, & ipſe accuratè, &
ſalutariter, quibus Chriſtianam religionem illu-
ſtrauit. Cum autem doctrina, ac vitæ ſanctita-
te multos ad Chriſti fidem conuerteret, à Traia-
no Imperatore relegatus eſt trans mare Ponti-
6 cum, in ſolitudine * Vrbis Cherſonæ, in qua
duo millia Chriſtianorum reperit, qui ab eo-
dem Traiano condemnati fuerant; qui cum in
eruendis, & ſecandis marmoribus aquæ penu-
ria laborarent, Clemens, facta oratione, in vi-
cinum collem aſcendit, in cuius iugo, vidit
Agnum dextro pede fontem aquæ dulcis, qui
inde ſcatebat, attingentem, vbi omnes ſitim ex-
pleuerunt; eoque miraculo multi Infideles ad
Chriſti fidem conuerſi, Clementis etiam ſancti-
tatem venerari coeperunt, quibus concitatus
Traianus, miſit illùc qui Clementem, alligata ad
eius collum anchora, in profundum deijcerent;
quod cum factum eſſet, Chriſtianis ad litus oran-
tibus, mare ad tria milliaria receſsit; eòque illi
accedentes ædiculam marmoream in Templi
formam, & intus arcam lapideam, vbi Marty-
ris

ris corpus conditum erat, & iuxta illud ancho-
ram, quo merſus fuerat, inuenerunt. Quo mi-
raculo incolae permoti, Chriſti fidem ſuſcepe-
runt. Eius corpus * poſtea Romam, Nico- 7
lao I. Pontifice translatum, in Eccleſia ip-
ſius Sancti Clementis * conditum eſt. Eccle- 8
ſia * etiam in eo Inſulæ loco, vndè diuinitùs 9
fons manarat, eiuſdem nomine dedicata eſt.
Vixit in Pontificatu * annos nouem, menſes 10
ſex, dies ſex. Fecit Ordinationes duas
menſe Decembri, quibus creauit
Presbyteros decem, Diaco-
nos duos, Epiſcopos
per diuerſa loca
quinde-
cim.

VITA
S. PONTIFICIS
CLEMENTIS ET MARTYRIS
DISCIPVLI PETRI APOSTOLI
AVTHORE
Simone Metaphraſte.

1 TRAIANI Imperatoris * tempore ,
2 Torcutianus * Comes officiorum, cum
innumerabilem multitudinem Chriſto vidiſſet
credere , accerſijt Præfectos regionum , & datis
eis pecunijs,perſuaſit vt turbam mouerẽt aduer-
ſus nomen Chriſtianum . Vrbis autem Præfe-
3 cturam * obtinente Mammertino , excitata eſt
Romani Populi ſeditio , nomine Clementis , &
exorta inter ſe inuicem confuſione , alius aliud
in ipſum dicebat : aliqui autem contradicebant ;
quid enim mali fecit : aut quid non boni rectè
geſſit ? nam quemcumque ægrotorum viſitauit,
is ſanitatem ab eo eſt conſecutus ; quicunque
ad eum abijt affectus triſtitia , is lætus eſt reuer-
ſus ; nullum vmquam læſit , omnibus verò pro-
fuit . Alij autem diabolico ſpiritu accenſi , cla-

ma-

mabant, magicis artibus hæc faciens, Deorum noſtrorum cultum euerſit, Iouem non dicit eſſe Deum; Herculem autem noſtrum, cuſtodem eſſe dicit immundorum ſpirituum; Sanctam Venerem refert eſſe meretricem; Veſtam autem magnam Deam, igne fuiſse conſumptam impiè aſſerit; ſimiliter Sanctiſsimam quoque Mineruam, Dianamque, & Mercurium, Saturnumque, & Martem calumniatus. Omnia noſtrorum Deorum nomina, & templa probis inſectatus, & contumelijs, aut Dijs noſtris ſacrificabit, aut ipſe delebitur.

Tunc Mamertinus Vrbis Præfectus, non ferens Populi ſeditionem, beatiſſimum Clementem iuſſit ad ſe adduci; quem cum vidiſſet cœpit dicere; ex generoſa quidem radice proceſſiſti, vt tibi teſtimonium fert Romanus Populus, ſed errorem ſuſcepiſti, & ideò non poſſunt in animum inducere, vt taceant. Nam neſcio quem nam Chriſtum colis, & contra Deos admittis; quamobrem oportet te deponere omnem ſuperfluam ſuperſtitionem & colere Deos, quos de more colimus. Tunc dixit B. Clemens, optarem excellentiæ tuæ prudentiam attendere meam defenſionem, & non propter imperitorum ſeditionem, ſed propter meam doctrinam

me

me accuſare; nam etiamſi multi canes nos allatrauerint,&conciderint,nõ poſsunt nobis auferre quin ſimus homines rationis participes, illi autẽ, vt canes latrãtes,in propoſito perſeuerabant;ſemper enim cõſtat ſeditionẽ proſiſci ab imperitis, vt nihil habeat tutũ,nec verũ;quamobrem queratur ratio ſilẽtij, in quo pro ſua ſalute homo particeps rationis, & per ſe incipiat conſultare,& diſſerere, vt verum Deum inueniat, cui ſuam fidem honorificè commendet. Tunc Mamertinus Vrbis Præfectus mittens ad Traianum Imperatorem detulit nomen B. Clementis, dicens, hunc Clementem ſeditioſis clamoribus Populus non ceſſat quærere, & non poteſt in eum inueniri fide digna probatio. Tunc reſcripſit Traianus Imperator, oportere eum,vel conſentire ſacrificantem, aut vltra mare, ✱ & Pontum in deſertam
4 Ciuitatem, ſitam prope Cherſonem relegari.

Quando autem Traiani iuſſus fuit confirmatus, cogitabat apud ſe Mamertinus, quo nam modo Clemens voluntarium non peteret exilium, ſed Dijs potius offerret libamina. Sed beatus Clemens contendebat ipſius quoque Iudicis animum ad Chriſti fidem traducere, & oſtendere ſe potius eligere exilium, quam id timere. Dominus autem Clementi præbuit tan-

tam

tam gratiam, vt Mamertinus Vrbis Præfe-
ctus * defleret, & diceret, Deus, quem tu 5
ſyncerè colis, ipſe tibi opem feret in hoc, quo
fuiſti damnatus exilio, nauemque ei conſtituit,
& cum omnia in eam immiſiſſet, quæ erant ad
vſum neceſſaria, dimiſit. Porro autem mul-
ti * quoque ex Populo viri pij eum ſunt ſecu- 6
ti. Cum autem peruenit * ad locum in quem 7
erat relegatus ad opus fodiendi, & cedendi mar-
moris, illìc inuenit pluſquam duo millia Chri-
ſtianorum, qui ad longiſſimum tempus erant
condemnati; qui quidem cum vidiſsent San-
ctum, & egregium Clementem omnes vnani-
mes cum gemitibus & lachrymis accedentes,
dicebant, Ora pro nobis ſancte Pontifex, vt ef-
ficiamur digni Chriſti promiſſione, quos cum
cognouiſſet Sanctus Clemens propter Chriſtum
fuiſſe relegatos, dixit, non ab re me hùc miſit
Dominus, ſed vt cum fuiſſem particeps veſtra-
rum perpeſſionum, præberem etiam exemplum
conſolationis, & tolerantiæ.

Ab eis autem accepit quod à ſex * milliari- 8
bus portabant aquam ſuis humeris, ſtatim ita-
que Clemens rogauit eos dicens, Precemur
Dominum noſtrum *Ieſum* Chriſtum, vt fidei
ſuæ Confeſſoribus aquæ fontem aperiat, & qui

per-

percuſſit petram in terra deſerta Sina, & abundè fluxerunt aquæ, ipſe copioſum nobis præbeat fluentum, vt lætemur eius ſuppeditatione; impleta autem præcatione, in eo loco ad quem adſpexerat, vidit agnum ſtantem, qui dexterum pedem leuauit, veluti Sancto Clementi locum indicans. Tum Sanctus Clemens cogitans eſſe Deum, quem ipſe ſolus adſpexit, & nullus alius, profectus eſt ad locum, & dixit, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti pulſate in hoc loco; & cum omnes circumcirca fodiſſent ligonibus, & non ipſum locum in quem ſtetit agnus, paruo ligone accepto, paruo ictu Sanctus pulſauit locum qui erat ſub pede agni, vndè repentè emerſit fons pulcherrimus aquis ſcaturientibus, qui magno impetu effuſus fecit fluuium. Tunc Sanctus Clemens dixit omnibus exultantibus, fluminis impetus lætificat Ciuitatem Dei.
9 Propter hanc * ergo famam accurrit omnis Prouincia, & omnes qui venerant ad doctrinam Sancti Clementis conuerſi ſunt ad Dominum, adeò vt quotidie quingenti, & plures baptizati recederent; intra vnũ autem annũ, factæ ſunt illìc à fidelibus ſeptuaginta quinque Eccleſiæ, & confracta ſunt omnia ſimulacra, omnia templa regionis quæ erant circumcirca ſunt diruta;

omnes * luci qui erant ad trecenta milliaria, 10
omninò in orbem ſunt conciſi, & conſtrati.

Tunc ergo odioſa narratio peruenit ad Traia-
num Imperatorem, quod illic ad multitudinem
innumerabilem auctus eſſet Populus Chriſtia-
norum, & ab eo miſſus fuit Præſes Aufidianus,
qui plurimos Chriſtianos diuerſis tormentis ſu-
ſtulit. Videns autẽ omnes ad martyrium cũ gau-
dio accedentes, ceſſit multitudini, ſolum autem
cogens S. Clementẽ ſacrificare, & videns eum ſic
eſſe firmum, & ſtabilem in Domino, & nolle
omninò à ſua dimoueri ſententia, dicit lictori-
bus, Accipite eum, & ducite in medium maris,
& proicite eum * in profundum, ne poſſint 11
Chriſtiani tollere eius corpus, & pro Deo * eum 12
colere. Cum hoc ergo factum eſſet, vniuerſa
multitudo Chriſtianorum adſtans flebat in lit-
tore.

Poſt hæc autem dixerunt Cornelius, & Phœ-
bus eius diſcipuli, omnes oremus vnanimes, vt
oſtendat nobis Dominus Martyris ſui reliquias.
Orante ergo * Populo retroceſſit mare in ſu- 13
um ſinum ad tria ferè millia, per ſiccum autem
ingreſſi Populi inuenerunt in figura Templi
marmorei paratum à Deo habitaculum, & illic
ſitum corpus Sancti Clementis, & ancoram

Digitized by Google

cum qua fuit proiectus prope ipſum iacentem, reuelatum ergo fuit eius diſcipulis, ne reliquias è loco eijcerent, quibus etiam hoc fuit reſponſum quod ſingulis annis in die ſuæ decertationis ceſſurum ſit mare venientibus; ſeptem dies ſiccum iter eis præbens; quod quidem Deo placuit fieri ad laudem eius nominis vſque ad hodiernum diem, hoc autem facto, quod erat præter opinionem, miraculo omnes gentes circum circa credidère Chriſto, quo in loco nullus inuentus Gentilis, nullus Hebræus, nullus ominò Hæreticus, illìc enim plurima fiunt beneficia; in eius feſto cæci illuminantur, dœmones expelluntur, febrientes ſani fiunt; nephretici, & qui calculo laborabant ſolo contactu eius reliquiarum, & aquæ ſanctificatæ aſperſione, & potu, à morbo liberantur, & qui quouis morbo erant affecti, confugientes ad ſacri Martyris auxilium, fruuntur curatione, & permanet gloria eius, & laus in æternum, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, per quem, & cum quo Patri gloria, cum ſanctiſſimo, & viuifico eius ſpiritu, nunc & ſemper, in ſecula ſeculorum. Amen.

NARRATIO
SANCTI MARTYRIS
Ephreem * Epiſcopi Gerſonis, de miraculo facto in Puerum à S. Martyre, & Apoſtolo
CLEMENTE

HABETVR IN SIMONE METAFRASTE,

Et apud Laurentium Surium.

MIRABILIS Deus in Sanctis; opportunum eſt hodie dicere cum Propheta, & quam admirabilia ſunt opera tua Domine? & Quis Deus magnus, ſicut Deus noſter; & Tu es Deus faciens mirabilia ſolus, quod enim præſenti orationi aliud afferam prœmium? artificioſam enim dicendi artem præſens ſuperat miraculum, cum miraculum multa excellat miracula, & ipſa etiam prophetica miracula exuperet, vt eſt oſtenſura Oratio.

Scio vos cupere ſcire quodnam, & cuiuſnam ſit miraculum & vrgetis vt dicamus; id autem

Digitized by Google

eſt primum quidem Dei, à quo omnis datio bona & omne donum perfectum. Præterea Clementis Romani, qui poſt Petrum fuit præ-
2 co veritatis, & eius Romanæ * Sedis ſucceſſor fidelis, illius, inquam Clementis, cuius vſque in hodiernum diem vniuerſa terra, vel tacens ſalutiferas clamat fuiſſe doctrinas, Clementis illius qui fuit veræ palmes, vitis Chriſti, per quem nobis expreſſus botrus doctrinæ, pietatis, & ſalutis muſtum nobis effudit, Clementis qui fuit veræ ſcalæ quæ nos non deducunt ad ſublimen aliquam terræ altitudinem, ſed virtutum aſcenſionibus tanquam aliquibus gradibus nos ad Cœlum tranſmittunt, & cœleſtia. Scalæ quæ ijs, quæ à Iacob viſæ ſunt, nihil ſunt inferiores, non oſtendentes nobis Angelos per eas aſcendentes, & deſcendentes, ſed hominum animas diuinis admonitionibus, vt quæ à gradibus in gradus per virtutes ad Deum deducant. Cuius quidem miraculum cum non didiceritis, ò pulcherrime, & fideliſſime cœtus quale ſit, & quantum, audite, vt viri pij contendite & ad audiendam exultate orationem, & aures inclinate, & noſtram arguite tarditatem, de hoc enim gaudio ſolum vos rogo, vt vſque ad finem mihi attentum adhibeatis, & nulla cogita-

tio

tio quæ ad huius vitæ curam pertinet mentem
veſtram ſubeat, nec promptum veſtrum animi
ſtudium ſinatur retardare; ſed hoc vigilanti ani-
mo, & attento fideliter excipite: res autem ita
ſe habet.

Cum præclariſſimus & beatiſſimus Clemens
perfeciſſet doctrinæ curſum, & Apoſtolatus, &
per conſummationem martyrij hinc eceſiſſet,
vt glorioſi eius martyrij liber declarauit, quem
vos non ignorare eſt mihi perſuaſum, non iu-
ſtum iudicauit is, qui eos, qui ipſum glorifi-
cant, non ipſum viciſſim glorificare qui pro
amore in eum ſic decertauit, ſed eum valdè glo-
rificare & magnificè extollere; & vt in cœlo
Angelis, ita etiam hìc hominibus eum reddere
clariſſimum, & maximè venerandum per mira-
cula, * miracula inquam, quorum magnitu- 3
dinem mens non poteſt comprehendere, nec
oratio dicere multitudinem, neque manus ex-
primere infinitatem. Vt ergo ex fimbria, vt eſt
in prouerbio, textum pannum poſſitis cogno-
ſcere, id vobis narrabo quod prius ſum pollici-
tus. Cum venerandæ ſanctiſſimi martyris Cle-
mentis reliquæ in maris profundum fuiſſent
proiectæ ab impijs illis cultoribus ſimulacro-
rum, & eas excepiſſet Templum in profundo à

Deo

Deo ædificatum, hic quoque maximum facit miraculum Deus admirabilis; cum enim hoc factum eſſet, & eius diſcipuli flerent cum iјs qui illic erant fidelibus, & vt ſacroſanctas glorioſi Martyris reliquias eis oſtenderet; quod etiam factum eſt, Deum ſupplices rogarent, protinus immenſum illud pelagus deſiſtens, & retrocedens, effecit vt profundum adiri poſſet à fidelibus vſque ad tria milliaria. Ingreſſi autem inuenerunt habitaculum inſtar Templi marmorei, & illic in capſa lapidea ſãctiſſimas & glorioſiſſimas Martyris Chriſti repoſitas reliquias, qui cum ſtatuiſſent ſanctiſſimas ex profundo tollere reliquias, noctu accedens Sanctus eos ſic eſt allocutus. Reliquias quidem nolite tollere; hanc autem vobis concedo gratiam, vt ſingulis annis, die meæ decertationis per ſeptem dies mare retrocedens præbeat iter per ſiccum ingrediendum hucuſque, quod autem dixerat deductum eſt
4 ad effectum; ab eo enim tempore * vſque in hodiernum diem ſingulis annis fit hoc miraculum. Quid eſt hoc minus faciendum quam Moyſis miraculum? quid verò Eliſei vilius, aut minus glorioſum? Imò verò eſt longè maius, & glorioſius, ille enim virga, & viuus, & ſemel mare ſcindens, maris profundum, vt iter eſſet,

effecit;

effecit; hic verò ſimiliter pelle ouina ſecans Iordanem, ſemel quoque hoc fecit miraculum, ambabus aquis poſt tranſitum redactis ad ſuam naturam, quibus hoc nunquam factum eſt poſtea; hic autem poſt mortem, & non ſemel, ſed ab eo tempore vſque in hodiernum diem. O miraculum, & gloriam Martyris, quale donum eſt aſſecutus ſingulis annis die ſuæ glorioſæ decertationis? ſeptem enim dies, ſicut prius diximus, recedens mare illud infinitum, pijs præbet iter facile.

Cum hoc ergo ſic factum, omnes pij, tam qui erant in regione, quam Ciues Cherſonis audiuiſſent, perrexerunt ad contemplandum miraculum; cum quibus quidam quoque, vir pius cum pia vxore, & filio maſculo, ad ſacroſancti Martyris Templum viam peregerunt prompto, & alacri animo, cum autem ad locum perueniſſent, & miraculum quod adhuc fiebat adſpexiſſent, ingreſsi ſunt illud templum, quod à Deo ædificatum fuerat in profundo; & cum ad capſam acceſſiſſent, ſupplices Sanctum rogabant, petentes vt per ipſum ſibi daretur venia peccatorum, & precantur vt filio daretur vita longa, & nullis obnoxia calamitatibus, & opum copia, & quæ conſentaneum eſt petere

pa-

parentes filio vnico, poſtquam ergo preces peregiſſent, & Sancti oſculati reliquias redierunt; qui cũ egreſſi eſſent, aqua rurſus in ſuum locum rediјt: illi autem conuerſi, & quod prius erat pelagus adſpicientes, hùc & illùc circumſpicientes, filium quærere aggrediebantur, is autem in arca Sancti remanſerat, & hoc non obliuione parentum, ſed Dei voluntate factum eſt, vt in hoc quoque Martyrem faceret magis admirabilem. Cum ergo parentes non inuenirent filium, & cogitaſſent puerum fuiſſe à ſe obliuioni in profundo mandatum, quid opus eſt dicere, & Patris lamentationes, & Matris eiulatus? Præclarum enim illud feſtum conuerterunt in lamentationem. Quid enim non dicebant? quid non faciebant ex ijs quæ conſentaneum eſt vel ipſum lapidem poſſe mouere ad lachrymas? Mater enim oculos ad mare extendens, & manus in altum extollens, Sancto tales voces emittebat, hae ſunt ò Sancte tuæ remunerationes? hancne reddis gratiam ijs qui tanto tui deſiderio ad te accurrerunt? hanc rediditi mercedem pro labore quem paſſus ſum, ex quo acceſsi? Vbi eſt mihi filius? vbi nati mei viſcera, marina bellua lacerauit? quiſnam autem vehemens inſurgens fluctus, eum viuum tamquam ſepul-

crum

erum operuit? quem nam modo aſpiciam oculis? pro quo verò orabo? quis autem erit meæ ſenectutis baculus? cur ò Sancte non feciſti me eſſe ſociam mortis filij mei, vt quomodò ad te acceſsi eum manu tenens, ita etiam eum vlnis ferens, infelix ad inferos deſcenderē? ò mare, & profundum, quo nam tui ſinu meum tenebis filium? quomodò autem eum quoque ales? hei mihi miſerande fili, rapte ante tempus fili, quomodo à meis oculis receſſiſti? quibus pedibus es conuerſus? quem nam autem tanquam agnum aſpiciam exilientem? Pater verò rurſus, & manus, & oculos feriens, ſic conquerebatur; cur ò Sancte me repentè orbum feciſti liberis? cur mihi obtigerunt contraria ijs, quæ ſperaui? hac ne fide ad te acceſſimus? Talia ne ſunt dona Martyrum in eos qui ad ipſos magno accedunt deſiderio? reuera non tu, ſed procellæ meorum peccatorum mari tradiderunt filium. O fili mi, quis tui mortui claudet oculos? quis te autem componet ad ſepulcrum? quæ nam verò theca pulchrum tuum, & iucundum teget tabernaculum? an omninò quidem tuos oculos texit mare, & ſepelijt profundum, & tibi theca fuit venter piſcium.

Cum ſic autem plangerent, & lamentaren-

tur parentes, quidam ex ijs qui illùc conuenerant, vix tandem eis perſuaſerunt, vt ceſſarent à lamentatione; cum à luctu autem parum ceſſaſſent. Cum ergo tempus proceſſiſſet, & memoriæ Sancti Martyris veniſſent, hæc inter ſe dicebant, recordati ſui filij. Agedum proficiſcamur ad ſanctum, vt ſi vllæ reliquiæ, quod fieri non poteſt, remanſerint filij noſtri, eas accipiamus, & cum Sancto, iudicio contendamus, vt ſi fieri poſſit, illìc moriamur, mortis ſocietatem ineuntes cum filio, cum hæc ergò dixiſſent, nondum ijs, quæ dicebantur, finem impoſuerant, & cœperunt iter ingredi, cum verò acceſſiſſent, & ad locum perueniſſent, & mare retroceſſiſſet, Deo hic quoque honorante Martyrem, filij ſui deſiderio ſtimulati, primi profundum inſilierunt, eoſque ſequens vadebat multitudo, cum autem perueniſſent ad inprimis venerandum Templum Martyris, ò miraculum, vident ſuum filium, viuum, lætum, & exilientem ſic autem à miraculis in miraculum incidiſſent, reque inſigni, & admirabili eſſent obſtupefacti, primum quidem Deum laudarunt, deinde Martyri quoque egerunt gratias, deinceps verò adoleſcentem interrogarunt, quomodò eſſet ſeruatus, quonam viuificante, quonam ſer-

uante,

uante, & quonam nutriente? Puer autem vna quidem manu tenens arcam, altera autem manu digito indicans eum, qui intus iacebat, reſpondit interrogantibus, hic poſt Deum meus cuſtos, & vita, & alimentum fuit, & propulſator belluarum maritimarum, hic me quotidiè alebat ſplendidiſſimè.

Parentes autem admiratione, & lætitia affecti, & Martyris fide magis confirmati, per quem filium, quem putabant mortuum, viuentem acceperunt, priores luctus conuerterunt ad gratiarum actionem, Sancto ſic acclamantes: verè ergò admirabilis eſt Deus in Sanctis ſuis, & eorum qui ipſum timent, faciens voluntatem, & audiens eorum precationem ſeruaſti, ò Sancte noſtrum filium, reddidiſti eum nobis, qui non ſperabatur, ò cœlum, ò terra, & tu profundum, quod nos prius execrabamur, admirare magnum hoc opus quod naturam ſuperat, eſto autem tu quoque ò Sancte, nobis propitius; & ea nobis condona, quæ animo cruciati in te diximus, & fecimus; ne pro noſtris in te maledictis parem referas gratiam, filium recepimus; eum qui erat mortuus, per te nunc in vitam reuocatum accepimus, ſenectutis noſtræ baculum, rurſus habemus tuo auxilio, quid pluribus opus

 eſt?

Digitized by Google

eſt? non trium dierum, ſed vnius anni mortuum, & non lapide, ſed aqua conditum, & non à vermibus, quod eſt naturæ humanæ proprium, conſumptum, ſed à piſcibus, vt exiſtimabamus, deuoratum, ſaluum per te accepimus, ò gratiam, ò gloriam, ò virtutem, & beneficentiam, ò Sancte, cum ſic ergò Sanctum, cum lacrymis eſsent laudibus proſecuti, accipientes filium, venère domum, narrantes omnibus miraculum.

Quidnam ergo cum his conferemus? aiunt Eliam aliquando filium qui erat mortuus viuum matri reddidiſſe; quod quidem eſt magnum, & valdè admirabile; quin etiam ad Eliſei aliquandò, vt literis eſt proditum monimentum, quendam à quibuſdam homicidis interfectum, & in eo proiectum, ſurrexiſſe, & vixiſſe; quod quidem eſt magnum, & valdè admirandum. Porrò autem Petrus quoque in noſtris libris, Petrus, inquam, Princeps Apoſtolorum, illam, quæ pauperes alebat, viduam Tabitham mortuam, eadem hora ad vitam ſuſcitauit precibus, & ſunt hæc quidem admirabilia & longè clariſſima; præſens autem miraculum quantum ea exuperat? Attentius autem mihi conſideranti miraculi excellentiam; Elias quidem, vt prius diximus,

Digitized by Google

mus , nuper mortuum puerum , & qui nondum refrixerat , ſed adhùc ſeruabat naturæ calorem , ſuſcitauit ; Eliſei verò virtus duabus de cauſis fecit miraculum : vna quidem oſtendens Prophetam , qui ignorabatur , altera autem non concedens cædem etiam poſt mortem , Petrus , verò ſua virtute , & adiutus etiam eorum precibus , qui à Vidua fuerant affecti beneficio , ipſe quoque excitauit eam modò mortuam. Sanctus autem Martyr Clemens , ò miraculum,non recens , ſed iam anno vno mortuum , vel vt melius dicam in vno quoque puncto , & eius tenuiſſima parte morientem conſeruauit . Scitis autem omnes qui eius feciſtis periculum , quanto tempore veriſimile erat conſeruari in profundo tam vaſto , ſed mihi diligenter conſideranti non vnum mortuum , ſed quanto temporis ſpatio ſcimus puerum in aqua ſuffocari , id tempus repetentes & remetientes , inueniemus Sanctum tot reſuſcitaſſe mortuos , quod autem eſt admirabilius , non ab aquarum ſolum ſuffocatione , ſed à beſtiarum etiam læſione conſeruauit puerum . O gratiam , ò virtutem ; quæ vtrunque effecit : nempe & aquas alligat , & propulſat belluas , ad hæc quid dicitis ? non alia ſuperat miraculum ,

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

culum? niſi quis non malè reprehendat, quod id extollamus ſupra miracula prophetica, nulla eâ de cauſa in nos cadet repræhenſio, apertè enim ſcitis Sanctum Martyrem eſſe in eadem gloria, & ijsdem tabernaculis, in quibus Sancti Martyres, & Prophetæ, & ipſi Angeli.

Sed ò Martyrum ſplendor, & decus Sanctorum, primitiæ Antiſtitum, vide nunc quoque hunc præſentem cœtum pium, religioſum, qui à vitæ fluctibus quotidiè obruitur, cum tuis precibus illæſum cuſtodi, & conſerua; & qui tamquam feræ immanes inſiliunt Dœmones, & minantur ſe eſſe deuoraturos animæ nobilitatem tuarum interceſſionum iaculo repelle, ò Sanctiſſime, ſed nos quoque fideliſſime cœtus, rogo vt per bona, & Deo grata opera efficiamus nos dignos Sancti gratijs & donis, & primum quidem in Deum, & inter nos ipſos ſynceram, & non perturbatam conſeruemus charitatem deindè ab omni maledicto, & omni mendacio, & omni periurio nos ipſos repurgemus, ante hæc autem, & poſt hæc, faciamus eleemoſynam, quæ ſcit Deum magis placere, & propitium reddere noſtris peccatis, quis enim eius oblitus, regnum Dei poſſederit? nemo noſtrum prætexat

xat paupertatem , nemo viduitatem , & liberorum nutricationem , ſunt hi frigidi & pernicioſi prætextus nemo veſtrum eſt illa Vidua pauperior , quæ nihil aliud habebat quam pugillum farinæ ; idque cum alendi ei eſſent liberi , neque tamen ſuam , aut filij vitam prætulit miſericordiæ , ne excuſationes quæramus in peccatis ; Deus non irridetur ; penaria * noſtra mente 5
intueamur ; videamus , an quotidiani alimenti nihil nobis redundet , ne menſium circulos metiamur , & annorum ambitus , eſt enim alius qui prouidet , & eorum curam gerit , etiamſi nos ignoremus , nos ipſos conſtituamus noſtrarum rerum examinatores : etſi, vt prius quidem diximus , quotidiani alimenti noſtri nihil ſuperſit , ſcit Deus miſereri eorum qui præmuntur inopia . Sin autem viderimus noſtra penaria non ſolum cibo , & potu repleta , ſed etiam auro , & argento , & alijs , quæ eos conſequuntur , qui diuitijs delectantur , & poſſeſſionibus , exurientibus alijs , & frigore enectis , ſciamus quod æternum , & qui numquam deſinit ignem nobis recondimus . Vt ergò eum effugiamus , in Dei mandatis pro viribus ambulemus , vt & Sancti Martyris fruamur interceſſionibus , &

ineffa-

Digitized by Google

ineffabilia, & æterna Dei bona conſequamur, gratia, & benignitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, cui gloria & potentia nunc & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES
IN VITAM
S. CLEMENTIS
PAPAE, ET MARTYRIS
Ex monumentis Vaticanis.

1 F*AVSTINI filius &c. Liber S. Damaſo adſcriptus, quem ſequitur Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 93. ex Patre Fauſtino ait, nihil de Matre, quam alij Matidiam nominant, ſeu Macidianam. Ex antiqua Senatorum proſapia, imo ex ſtirpe Cæſarum, Clementem facit S. Eucherius; eumdemque nonnulli ad Octauiam familiam referunt; forte cum Clemente, Conſulari vi-*

Digitized by Google

ro, quem Domitiani iuſſu, pro Chriſto occiſum, inferius referemus, confundentes. Duos, Clementi noſtro ſcriptores tribuunt fratres, Fauſtinum vnum, alterum Fauſtum nuncupatos.

2 *De regione Cælij Montis &c. Vna ex* XIV. *Vrbis Regionibus, dicta etiam Cælimontana, quia in ea Cælius mons. Fauſtini domus in hac regione ad radices Cælij montis, in qua natus eſt Clemens, erat, ideò de Regione Cælij Montis cognominatus.*

3 *Diſcipulus B. Petri &c. nec non ex aliquibus B. Pauli, cuius meminit Epiſtola indicta; Diſtingunt tamen, & benè alij Clementem ſectatorem Pauli, de quo in Epiſtolis, à Clemente Romano Pontifice; ille enim ex Dorotheo Tyrio, natione Græcus, & Caniæ Epiſcopus de quo inferius, hic Romanus patria, & dignitate ſummus Pontifex.*

4 *Hic ſeptem Vrbis Regiones &c. plures erant Vrbis regiones, quam ſeptem; nempe* XIV. *Clemens Pontifex ad ſeptem illas reduxit, ſingulis Notarium aſſignando, vt ſinguli res geſtas Martyrum ſollicitè, & diligenter per regiones ſuas conquiſitas deſcriberent; quorum vmbram Romanæ Sedis Protonotarij,*

qui

qui participantes vocantur ; antea ſeptem, nunc duodecim numero.

5 *Multa ſcripſit &c. videlicet.*

Epiſtolas duas ad Corinthios, quarum prior non extat; eius tamen mentionem faciunt paſsim veteres Patres, vt epiſtolæ grauiſsimæ, & epiſtolæ S. Pauli ad Hebræos per quam ſimillimæ: Poſterior verò neque extat, neque probatur à multis.

Duas ad Iacobum fratrem Domini, & tres ad diuerſos; quæ extant, ſed non carent ſcrupulo.

Libros decem recognitionum.

Libros octo Conſtitutionum Apoſtolicarum.

Hi duo poſtremi libri, licet contineant vtilia documenta, excluduntur ab operibus Clementis Pontificis à nonnullis.

Itinerarium S. Petri.

Diſputationem S. Petri cum Apione.

Quæ opuſcula vt ſpuria reijciuntur.

Liturgiam hic quidem ſcripſit, non ex proprio iudicio, ſed ex ritu, quem obſeruari viderat à S. Petro: cuius meminerunt Proclus Patriarcha Conſtantinopolitanus lib. 7. de traditione diuinæ Miſſæ, & Nicolaus Epiſcopus Methonenſis in libro de veritate corporis

Chriſti, nec non Beſſarion S. R. E. Cardinalis in libro de Sacramento Euchariſtiæ: illa verò quæ extat non eſt Clementis, ſed à poſterioribus aucta.

Ex Hebræa in Græcam vertit linguam Pauli Apoſtoli Epiſtolam ad Hebræos, huius verò verſionis alij Auctorem faciunt Clementem alium, natione Græcum, Caniæ Epiſcopum, de quo inferius.

Tribuunt nonnulli Clementi Pontifici Præceptionum Epiſcopalium libros octo; Plures reſponſionum Petri ad interrogationes Tripolitanorum; ſex hiſtoriarum, ac Prædicationum; & Actuum Petri vnum; vnum item actionum Apoſtolicarum, & alterum de verbis Domini.

Collegit etiam in vnum Apoſtolicos Canones, diuerſos quidem ab illis, qui ſub falſo Clementis titulo, ab Hæreticis conficti ſunt, quoſque Gelaſius Papa reiecit.

6 *In ſolitudine Vrbis Cherſonæ &c. Vide quæ inferius de hac Peninſula, & Vrbe dicuntur in Animaduerſionibus ad Vitam eiuſdem Sancti à Metaphraſte deſcriptam.*

7 *Eius corpus Romam tranſlatum &c. Nicolaus huius nominis primus Petri Cathedram*

aſcen-

aſcendit anno duodeſexageſimo ſeculi noni, atque in ea ſedit annorum nouem, menſium ſex, dierum viginti ſpatio; in huius Pontificatu facta iſta translatio, cui, ex actis, interfuit Epiſcopus Georgiæ.

Georgia eſt illa Ciuitas quam Plinius lib. 4. cap. 12. Georgon nominat; vnde Georgij, de quibus idem Plinius lib. 6. capitul. 13. Opera SS. Cyrilli, & Methodij Epiſcoporum, apud Morauos, & Slauos Apoſtolorum, corpus S. Clementis Pontificis Romam eſſe delatum ſcimus ex actis ipſorum in Breuiario religioſiſſimæ Polonorum Eccleſiæ, idem teſtatur Petrus in Catalogo lib. 10. cap. 98. & ante hos Leo Oſtienſis in Chronico Caſſinenſi. De S. Clementis tranſlatione firmius teſtimonium illud, cum Baronio, iudicamus quod ex Epiſtola Anaſtaſij Bibliothecarij ad Carolum Regem habemus, data Calendis Aprilis, Indictione octaua, in qua hæc legimus verba; Vir magnus, & Apoſtolicæ vitæ præceptor Conſtantinus Philoſophus, Romam ſub venerabilis memoriæ Hadriano Iuniore Papa venit, S. Clementis corpus ſuæ ſedi reſtituit.

8 *Conditum in Eccleſia ipſius Sancti Clementis &c. Iam diù erat Romæ erecta in S. Clementis Pontificis honorem Eccleſia, in qua repoſita eiuſdem Sancti oſſa; nam S. Gregorius Papa circa finem ſeculi ſexti in ea habuit Homilias duas, vnam die Veneris Quatuor Temporum menſe Septembri, alteram Dominica vigeſima poſt feſtum Sanctiſſimæ Trinitatis; illamque recenſuit inter Eccleſias quibus ipſemet Pontifex per Quadrageſimam Indulgentias plures conceſſerat. Nicolaus verò I. eamdem reparauit.*

In huius Porticu iacuit Seruulus Paralyticus mendicus, de quo idem S. Gregorius; in ea electus Paſchalis II.

9 *Eccleſia etiam in eo Inſulæ loco &c. Chriſtiani in memoriam beneficij accepti poſt obitum ipſius Clementis Templum excitarunt, ipſi Sancto ſacrum.*

10 *Vixit in Pontificatu &c. ex alijs dies tantum quatuor ſupra annos nouem & menſes ſex.*

Huius Pontificis Vita M. S. extat Grecè, Florentiæ, in Bibliotheca Medicea; Meſ-

ſanæ

*ſanæ in Sicilia, Monachij in Bauaria, Sco-
rialenſi in Cœnobio Hiſpanico, & Romæ
in Bibliotheca Barberina. Memine-
runt eiuſdem omnes qui Hiſto-
riam Pontificiam, vel
Sanctam,
aut
Eccleſiaſticam tra-
ctarunt.*

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES IN VITAM *SANCTI CLEMENTIS* PONTIFICIS DISCIPVLI PETRI APOSTOLI AVTHORE *Simone Metaphraſte*.

1 *TRAIANI Imperatoris tempore &c. circa finem videlicet primi ſeculi poſt Chriſtum natum; nam Clemens ad Cathedram Petri aſcendit anno ſecundo poſt nonageſimum; extinctus verò ipſo anno centeſimo.*

2 *Torcutianus Comes officiorum &c. quicumque præerat, Comes antiquitus dicebatur, vnde ab Ammiano largitionum Comes dictus eſt, qui præerat largitionibus Imperatorijs; Comes domorum, is à Iuſtiniano dicitur, qui in domeſticos Principis, præfecturam habebat.*

Co-

Comes horreorum, cuius & mentio eſt in poſterioribus Codicis libris, piſtrini Principis curator fuit, habuitque mancipia quædam purgandis horreis aſcripta, coquendoque pani Principis. Comes laborum, qui & præpoſitus laborum, cui mediaſtini omnes, alijque domus Imperatoriæ artifices, atque opifices ſubditi erant; Comes rerum priuatarum Procurator, Comes Medicus, pro Medico; Comes ſacrarum largitionum is per quem Cæſaris ſtipendia Militibus erogabantur; Comes ſacri patrimonij, is qui præerat patrimonio Cæſaris; Comites Palatini, qui Palatio Imperatorio; Comes Scholarum, qui & Tribuni Scholarum à Scholis Palatinis, atque militaribus dicti, hi & epulis Imperatorijs præerant; Comites ſtabuli qui ſtabulo, vel Militibus; Comes igitur officiorum, ille dicebatur cui officiorum diſtributio commiſſa erat.

3 *Præfecturam obtinente &c. Vrbis Præfectus ſecundas partes poſt Cæſarem gerebat. Dabantur etiam Præfecti aliquibus Italiæ Ciuitatibus; quorum duplex genus erat; alij enim eorum Populi Romani ſuffragijs, alij verò à Prætore Vrbano quotannis mittebātur. Præ-*

 ſides

ſides verò non dabantur niſi Prouincijs, vti Præfecti Ciuitatibus, & ſi quando Auctores, vel Maryrologia Præfectos Ciuitatum, Præſides nominant, impropriè ſcias dictum.

4 *Aut vltra mare & Pontum &c. Solebant Romani exilio punire Reos; quare Clementem Pontificem, Deorum Romanorum reum vltra mare & Pontum in deſertam Ciuitatem Cherſona dictam in Cherſoneſo taurica, vel prope illam relegarunt: Cherſoneſus, Plinio Cherroneſus, Terra eſt in Inſulæ modum mari cincta, vno tantum, eoque anguſto ſpatio continenti adiuncta; Latini Peninſulam vocant, quinque autem inſigniores commemorantur Cherroneſi, quarum celeberrima Achaiæ adhærens Peloponneſus appellatur: Secunda, quæ à vicina continente Thracica dicitur, cuius Iſthumus ab Occaſu Melane ſinu, ab Ortu Propontide abluitur. Tertia quæ Saxoniæ adhæret, à Cimbris, qui eam tenuerunt Cimbrica appellata eſt, hodie Dania. Quarta inter Pontum Euxinum, & Meotidem Paludem ſita à Thauris Scythiæ Europeæ populis, Taurica dicta; Quinta, quā Auream cognominant in India ſita, ſupra Gangem, Ortum verſus iuxta ſinum quem*

Ma-

Magnum appellant. Cherſoneſus verò maior, celebriorque eſt Taurica ad quam relegatus Clemens, habet à meridie Pontum Euxinum; ab ortu Boſphorum Cimmerium; ab Occaſu Carcinitem ſinum, & à Septentrione Bugem lacum, ac Paludem Mæoticam; ſubeſtque dominio proprij Principis, qui Turcarum vectigalis eſt, diſtat 240. milliaribus ab oſtio Tiræ fluuij in ortum, & 360. ab oſtio Tanais in Africum. Hæc Cherſoneſus ab antiquis Gazaria, ab alijs Heraclium, vt à Ptolomæo etiam dicta. Longo tempore ſub varijs fuit Dominis, qui Principes Boſphorani cognominabantur. Tum Tauri Populi Scythæ illam occuparunt, & Tauricam denominarunt. Mithridates poſtea Rex Ponti hos deuicit, & Prouinciam vaſto ſuo adiecit imperio; ſed à Romanis victus, non Tauricam modo Cherſoneſum, ſed & Pontum amiſſit. Poſt hanc victoriam Romani nouos in hiſce partibus conſtituerunt Reges, quos Bosphori Reges appellarunt. In Imperij diuiſione hae Prouinciæ Orienti adſcriptæ ſunt, quo nomine etiam Genuenſes maiorem, ac meliorem Tauricæ partem Claſſibus ſuis occuparunt, & totam ferè maritimam Prouinciæ partem poſſe-

derunt; ex qua poſtea eiecti expugnata Conſtantinopoli à Mahumeto II. Turcarum Imperatore. Regio hæc exilio Iuſtiniani Imperatoris iunioris notior facta, dicta reperitur Lycia Cherſoneſus per errorem, pro Bycia, alluit enim illam Bycia palus, ſic dicta a Byco Fluuio. Eſt quidem in Aſia, in Prouincia Lyciæ Cherſoneſus aurea nuncupata, ſed in actis S. Clementis nulla certè de Lycia habetur mentio, in quibus de loco exilij Clementis hæc leguntur, oportere eum, vel conſentire ſacrificantem, aut vltra mare Pontum in deſertam Ciuitatem ſitam prope Cherſonam relegari. Irrepſit etiam error in libro de Romanis Pontificibus, vbi legitur mendosè, Clemens ſepultus in Græcia.

5 *Vrbis Præfectus deſleret &c. ob veritatem legis Chriſtianæ cognitam, licet illam impugnaret Imperatorum gratia.*

6 *Multi quoque ex Populo &c. ſacris aquis abluti multi, & in doctrina Chriſtiana inſtructi ſponte alij Præfecti iuſſu, ſequuti ſunt Clementem.*

7 *Cum autem peruenit ad locum &c. Chriſtiani ab Ethnicis relegati non viuebant in otio; alij in Arenarijs, alij in fodinis marmorarijs,*

alij

alij in lapidicidinis dies, noƈteſque tranſigebant; lapides excidit S. Felix Romanus; alijs prædicat S. Aſpaſius, prodeſt S. Adelardus, alijque alia præſtabant.

8 *A ſex milliaribus aquam portabant &c. Aqua ſitim extinguebant Chriſtiani, quam neque promptam cum diſtaret ſex milliaribus, quorum miſertus Clemens, ſuis orationibus aquam illis impetrauit. Simile miraculum patrauit Deus ad preces S. Sabbæ Abbatis; nam cum malè haberet ſuorum Monachorum incommodum in haurienda aqua, noƈtu precibus intentus, dixit, Domine Deus noſter, ſi res eſt tuæ ineffabilis ſapientiæ prouidentia; ſi hoc eſt omninò tuæ bonæ voluntatis & gratiæ, vt præſens locus habitetur, & floreat hominibus, ſanƈtum tuum nomen ferentibus, ipſe nunc quoque intuere propitius, & alicunde nobis aqua ſcaturiat ad nos reficiendos, & refrigerandos; ſic precatus eſt, & quidam ſonus ſtatim eius pulſat aures, videbatur autem ſonus infernè emitti ex torrente, & cum deſpexiſſet, luna iam illuſtrante terram pleniſſimo lumine, videt quendam onagrum vngula pulſantem ſolum, & fodientem. Deinde poſtquam terram ſatis fodiſſet,*

diſſet, & cauaſſet, ore foſſæ impoſito, bibentem, ille itaque id quod erat conſentaneum reputans, Deum ipſos viſitaſſe, ſtatim deſcendit vbi vidit onagrum fodientem; cum autẽ ipſe quoque aliquantulum fodiſſet, inuenit aquam, quæ emittebatur ex terræ viſceribus, quæ ab illo tempore vſque in hodiernum diem fluit per mediam lauram, & neque creſcit hieme, neque deficit æſtate. Ex actis apud Surium S. Chariton confeſſor ſenio, & aſſiduo labore fiſſus, aquam ſitiens, facta oratione, è petra impetrauit; nam ex vno antri latere, in quo latebat, protinus ſcaturijt aqua frigidiſſima, & limpidiſſima, quæ teſte Metaphraſte manebat ſuo æuo, non ſolum ſitim ſedans, ſed quæ eſt etiam perfectum teſtimonium neceſſitudinis quam cum Deo habebat Chariton. Capraſius in ſignum futuri martyrij ex lapide ſpeluncæ limpidiſſimam aquam impetrauit; oratione ſua, aquam è petra S. Columba, alijs Columbanus Abbas centum Cœnobiorum, Pictonum, ac Scotorum Apoſtolus. S. Franciſcus Minorum Inſtitutor ne ſiti periret qui illum charitatis gratia in itinere commitatabatur, facta oratione è petra aquam

hauſit,

hauſit, ex actis à S. Bonauentura deſcriptis. Aquam pro ſicco puteo precibus impetrat S. Cuthbertus. Fontes duodecim orationibus S. Patritij, Hiberniæ Apoſtoli, producti; Sex S. Columbæ Abbatis; Tres S. Brigidæ; Vnus SS. Comgelli, Furſei, Cadroe, Senani, Liberij, Abbani, Deicolæ, Molaggæ, ſiue Moloci, Florentini, Notburgæ, Natalis, Gildæ, Maidoci, Cuannæ Abbatis, Leproſi, S. Patritij alumni, Gelgeſtæ, Matris S. Furſei, Lomani, Fingar, Aidi, Dauidis, Krerani; Fontem ad alium locum transfert S. Mocteus; Fons ſequitur ad diuerſa loca S. Mochuanum; Aqua repletur puteus, ſubmiſſa imagine S. Theodoſij Antiocheni; Aqua ad molendinum S. Fechini rotandum per montem adducta eſt. Aquam precibus impetrat S. Simeon Stylita: Fons erumpit baculo SS. Hadelini, & Adelheidis; Fontem eliciunt S. Laurentius Archiepiſcopus, & S. Auitus in arenti loco, precibus, & Crucis ſigno S. Auentinus; Fontem ſitientibus, vbi fodiendus eſſet oſtendit S. Brigida; precibus Pioris Eremitæ aquam in puteo impetrat S. Moyſes Abbas. Fons erupit, baculo terræ infixo, monente S. Meloro;

loro; precibus ſontem eliciunt Sancti Seuerinus, Victorinus, & Eguuinus; Fontem ad baptizandum S. Fortchernum, & alios, elicit S. Lomanus; aquam oratione impetrant B. Coleta, & S. Caluppanus; Fons erumpit baptizato S. Dauide Meneuenſi. Fontem, iuſſu S. Senani educit S. Libernus; alium, iuſſu Angeli idem Senanus. Aqua diuinitùs ſubminiſtratur S. Theophani ad ſitim ſubleuandam, Aquam baculo, terra percuſſa elicit, ob ſitim diſcipulorum S. Paulus Leonenſis. Aqua ciſternam & vrceum replet precibus S. Ananias; Fons elicitur è ſaxo à B. Saluatore de Horta, atque à S. Vitale Siculo; alius precibus S. Humberti, vt ſitis S. Aldegundis ſubleuetur, alius precibus S. Baronti; Fontes alij ſcaturiunt, vnus ad baptiſmum S. Lectini; Crucis ſigno formato à Sanctis Landoaldo, & Lamberto puero; precibus S. Cuthberti. Fontes eliciunt S. Proculus Veronenſis, S. Regulus, Gundleus, Benedictus; Fons, ſeu puteus, loco, Cruce ſignato, effoſſo iuſſu B. Ambroſij Senenſis ſcaturit. Aquam in ſiccitate promiſſit, & confert S. Euthymius; Aquæ ſcaturiginem precibus impetrant Sancti Clemens

Ancyra-

Ancyranus, & Agathangelus. Fontem etiam eliciunt SS. Aidanus, Cadocus, Irmundus, Noiburga; Berhardus Minorita, Antonius, Deicolus, Catellus, Antoninus, Euthymius, Aldegundis, Humbertus, Lupus; ceſpite è terra tracto S. Fechinus puer; baculo terra percuſſa S. Contextus; humi defixo S. Iulianus Cenomanenſis; Fontem in domo ſua ad baptizandos fideles excitat S. Cyriacus; aliĳque quam plures aquam diuinitus impetrarunt, in fidelium ſubſidium.

9 *Propter hanc ergo &c. Hoc ergo miraculo non ſolum Fideles omnes in fide confirmati, ſed Ethnicorum multi vicinarum Regionum baptiſmatis fonte luſtrati, Idolorum cultum penitus abiecerunt.*

10 *Omnes luci &c. Lucus, Sylua erat incædua, arboribus conſita, Deo alicui, vel alicuius cineribus conſecratus; à luceo, per antiphraſim dictus, teſte Seruio, eo quod non luceat; Cum enim illic arbores propter religionem non cederentur, opacus, & ſine luce erat, ideoque, aut circa delubra Numinum, aut circa ſepulchra poſitus plerumque erat. Aliĳ tamen Lucos dictos non per contrarium putant,*

ſed propter lumina crebra ſacrificiorum, quæ ibi nocturno tempore fiebant. Inter hos celebris Martis Lucus apud Colchos; Dianæ propè Ariciam Vrbem latij; Clarius Colophoniæ, & Grinæus in Ionia Apollini; Dodoneus Chaoniæ Ioui; Idalius in Cypro Veneri; Nemeus in Græcia Herculi; Tegæus in Arcadia Pan ruſticorum numini ſacer. Quarè Cicero 2. de legibus Lucos, larium ſedem appellauit.

Lucus Auguſti, dicta Vrbs Caporum in tractu Hiſpaniæ Tarraconenſis quam Turrim Auguſti Pomponius Mela nominauit. Lucus Feroniæ Oppidum Tuſciæ mediterraneum, non procul à Luca, teſte Ptolomæo.

11 *Proijcite eum in profundum &c. Sancti plures aquis ſubmerſi martyrium conſumarunt, etenim in mare precipitati apud Alexandriam Baſſus, Antonius, & Protolicus; Caius Palatinus cum alijs viginti ſeptem Socijs, Iulianus ſub Marciano Præſide Ciliciæ; Amphianus ſub Galerio Maximiano, Theodora Virgo Tyria; Vulpianus Agathopolis Diaconus, & Theodulus lector; nec non Aedeſius, & Apollonius Presbyter cum alijs quinque in perſecutione Maximini, Calliſtus, &*

Cha-

Chariſius cum alijs ſeptem; Iucundianus, Claudius Commentarienſis, Nicoſtratus Primiſcrinius, Caſtorius, Victorinus & Symphorianus, quos Sanctus Sebaſtianus Martyr ad Chriſti fidem perduxerat, & Beatus Polycarpus baptizauerat. Dyrrachij in Macedonia Peregrinus, Lucianus, Pompeius, Heſychius, Papius, Saturninus, & Germanus, natione Itali in perſecutione Traiani; Aurea Virgo apud Oſtia Tiberina; Hieronides, Leontius, Serapion, Seleſius, Valerianus & Strato, Alexandriæ; Romæ verò Calliſtratus ſub Diocletiano; Aegeæ Coſmas & Damianus, Charitina Virgo, Cæſarius Diaconus Terracinæ, cum Iuliano Presbytero; Agapius Cæſareæ in Paleſtina; Tortores S. Heliodori conuerſi ad fidem in perſecutione Aureliani; Aquileiæ Chryſogonus iubente Diocletiano, nec non SS. Marcellinus, Theogenes, Pachomius, Papyrinus, Petrus Abbas Cantuarienſis, Hermylus, Stratonicus, ac Martyres Aegyptij aquis immerſi, glacie accedente, conſtringuntur XL. Martyres Sebaſteni; cum ſerpentibus ſacco incluſus ſubmergitur in mari S. Iulianus Anazarbenus. Puer ſeptem annorum clamans continuò Chri-

ſtianus ſum ſubmergitur, aliȷ́que plures ex vndanti huius Mundi ſalo in patriæ cæleſtis portum ſuperno inſlante ſpiritu inuecti ſunt.

12 *Et pro Deo eum colere &c. Nunquam Chriſtiani Sanctos vt Deos, ſed Deum vnicum in Sanctis venerati ſunt. Præſes non Fidelium, ſed iuxta Gentilium ritum, loquitur.*

13 *Orante Populo receſſit mare &c. Mirari ſatis in hac re Dei omnipotentiam non poſſum: ſimile portentum renouatum in morte S. Thyrſi Martyris, cuius corpus ſacco incluſum, triginta Stadiȷ́s à littore, præcipitatum in mare; Chorum virorum candidatorum per ſiccum ſolum ingredientium, ſanum deduxit in terram Deus. Ex Metaphraſte apud Surium.*

Singulis quoque annis in anniuerſaria mortis die S. Virginis Chriſtinæ, ex pernobili Aniciorum familia, caput ter, ad horam videlicet tertiam, nonam, & veſpertinam in lacu Volſino, aliàs Tyrenſi, in quem viuens à Tyrannis demerſa olim fuerat, per dimidium ferè horæ ſpatium, ſpectante hominum multitudine illùc accurrente, enatare viſum eſt. Ex actis apud Octauium Caetanum Tomo 2. Sanctorum Siculorum. Orationibus S. Abbani Abbatis Berbha fluuius in duas par-

tes

tes diuiſus ſiccum vadum Sancto, ac Socijs exibuit. Ex Vita apud SS. Hiberniæ.

Mare ad mille paſſus repellitur ad preces S. Pauli, deinde Epiſcopi Leonenſis, & Sororis. Mare quoque inſtar muri erectum, ſeparat contendentes de corpore S. Patritij. Mare prebet viam corpori S. Cuthberti.

ANIMAD.

ANIMADVERSIONES IN NARRATIONEM MIRACVLI.

1 EPHREM *Epiſcopi Gerſonis &c. huius Sancti Epiſcopi & Martyris meminit Martyrologium Romanum ſub die 4. Martij, his verbis. Apud Cherſoneſum paſſio Sanctorum Epiſcoporum Baſilij, Eugenij, Agathodori, Elpidij, Aetherij, Capitonis, Ephrem, Neſtoris, & Arcadij; quorum etiam eſt mentio apud Græcos in Menologio; in neutro tamen Ciuitatum nomina, quibus præerant, exprimuntur. Solus Metaphraſtes, atque ex illo Surius, Gerſonem Vrbem Cherſoneſi Ephremo tribuit.*

2 *Et eius Romanæ Sedis ſucceſſor &c. Non ſucceſſit*

ceſſit Clemens Petro immediatè, ſed inter Petrum & Clementem, interceſſerunt Linus, & Cletus, quos Auctores Græci plerique prætermittunt recenſere in Catalogo Romanorum Pontificum; Ephræem natione Græcus, in hac narratione miraculi, ſequutus eſt ſuorum errorem.

3 *Per miracula inquam &c. Ex his patet alia plura miracula ad glorificandum Seruum patrauiſſe Deum, quæ ad noſtram non peruenerunt notitiam.*

4 *Ab eo enim tempore, vſque in hodiernum diem &c. Etiam ſeculo quo vixit S. Ephræem, miraculum tam illuſtre ſingulis annis renouabatur. Quo autem ſeculo vixerit hic Auctor, non liquet.*

5 *Penaria noſtra mente &c. Penarium, dicitur locus in quo aſſeruatur panis.*

Quod ſpectat ad hoc miraculum aliud ſimile habemus, nam, Puerum illæſum ſub aquis Deus cuſtodiuit precibus S. Abbani Abbatis; nam cum quadam die ad flumen Berbha veniſſet Sanctus cum Turba Diſcipulorum, & non inuentis vehiculis ſtetit ſuper ripam fluminis. Tunc videntibus omnibus flumen diuiſum in duas partes ſiccum vadū exhibuit

omni-

omnibus, hoc videns vir Sāctus iuſſit omnes ire ante, & omnibus euntibus ſiccis pedibus, vltimus Senex tranſiuit. Erat in comitatu eorum quidam infantulus qui videns calculos pulcherrimos in profundo poſt tergum Abbatis ſtetit, colligens eos, & nemo vidit eum ibi manentem. Illicò flumen cucurrit iter ſuum; in loco verò in quo Infans fuit quando flumen deſcendit ibi manſit ſub aqua. Sanctus autem cum Diſcipulis ſuis viam ambulabat. Cum Puer quæreretur ad comedendum, non eſt inuentus. Tunc Abbas ait eis, ne inquietetis vos de ipſo, quia à Deo cuſtoditur, ego craſtina die de flumine ante vos eum ducam incolumen. Vir Sanctus reuerſus ad flumen ſolus in aquam acceſſit, & inde Puerum extraxit incolumen, cum veſtimentis ſiccis; etiamſi fuiſſet ſub aquis per horas 24.

Ex vita Tomo 1. *SS. Hiberniæ.*

CER-

CERTAMEN * 1

SANCTI PATRIS

CLEMENTIS

ANCYRANI

EPISCOPI, ET MARTYRIS

AVTHROE

Simone Metaphraſte.

Interprete Gentiano Herueto Gallo

IN

MARTYROLOGIO ROMANO,

Sub die 23. Ianuárij.

POST * ducenteſſimum, & quinquageſimum annum Domini noſtri Ieſu Chriſti, anno duodecimo Valeriani Imperatoris, Conſulibus ipſo Valeriano, & Luciano, ille verè magnus & admirabilis Clemens * Ancyræ * Galatarum * Prouinciæ, tamquam egregius ali- 2 3.4 5

quis palmes, multis boni ſpiritus botris erat omni ex parte plenus. Ea enim cum ipſum tuliſſet, & multis etiam alijs Ciuitatibus miſiſſet præclarum exemplar Martyri, ipſa quoque collegit pulchros fructus conſummationis; erat autem genere inſignis, ex nobili quidem, & alto deductus ſanguine; erat enim ei Pater, & Mater, hæc quidem ex ambobus parentibus claris, & fidelibus; ille autem in religione à Sophia fideli valde diſſidens, & gentili deditus ſtultitiæ. Nam cum eam haberet vitæ ſociam, & habitationis, multa ſemper dicens & faciens, conabatur eam facere ſociam religionis. Ea autem, cum animi magnitudine maritum ſuperaret, hoc maiori ſtudio contendebat, vt ſi qua ratione fieri poſſet eum deduceret ad veram pietatem; Sed ille quidem dormiens in profundis erroris tenebris, erat ſua ſponte malus, & recuſabat adſpicere magnam lucem veritatis, quocirca ſic quoque miſer duplici morte moritur, nempe carnis, & animæ: Solus autem vxori filius hic Clemens admirabilis, ex ipſo relinquitur adhùc infans, & quem Mater ſuis tenebat vlnis, & eius alebatur vbere.

Cum ſic ergò eſſet Mater marito vidua, labaretque adhùc ſpes eius de puero, ei tantam da-

bat

bat operam, & ei tam diligenter attendebat, vt ei eſſet omnia, & pater, & pedagogus & mater. Nam primum quidem cum ſtudiosè alebat, & ea faciebat, quæ par eſt matrem filio. Cum autem iam ad eã peruenillet ætatem, in qua ſunt pueri capaces diſciplinarum, ei rectam pietatis rationem rectè ſapiens ſuggeſſit, vt quæ eum rectè Clementem nominauerit, vel potiùs prophetice, & vt fini conueniebant; ſciebat enim eum futurum veluti quendam palmitem veræ Chriſti vineæ, & ei produturum eſſe fructum multarum animarum, etiamſi multi Reges, veluti quidam non boni agricolæ eum ſæpè multis totonderint ſuplicijs, vt deinceps producens declarabit oratio. Cum ita ſe haberet Clemens, & à Matre beneuola tam pulchrè aleretur, atque educaretur, propinquam illa ſentiens deceſſum, puerum benignè, & amanter complexa, qui duodecimum nondum annum compleuerat, non magis eum ſuarum facultatum, quam theſauri, qui eſt in cœlis, hæredem conabatur facere, hæc cum ſuauiſſimis ei mandans amplexibus.

Fili mi, fili chariſſime, fili, qui priuſquam tuum videres Patrem, vidiſti orbitatem, Dei autem patris opibus es locupletatus, & orbitate

 vſus

vſus es ad felicitatem, ego quidem tē produxi corpore, Chriſtus autem regenerauit per ſpiritum, cognoſce tuum patrem, vide ne eius filij denominatio ſit tibi falsò impoſita; ſerui ſoli Chriſto, in Chriſtum tuam colloca fiduciam; is verè eſt immortalitas, is ſalus, is qui de cœlo deſcendit propter nos, & nos quoque vna ſecum in altum extulit, & filios ſuos effecit & deos; qui ergo huic paret Domino ſuperabit quęcumque ſunt difficilia, non ſolum qui ſimulachra honorant, Tyrannos & Reges deprimens, & deijciens, ſed eos etiam, qui ab ipſis honorantur, dæmones pudorè afficiens, eorumque Ducem & Præſidem Diabolum, deinde inter loquendum oculos ſuffuſa lacrymis, & diuina contemplatione impleta à gratia, ea ętiam, quæ erant euentura Clementi perſequitur vel maximè propheticè, & rogo te dicebat, fili chariſſime, rogo te, vt mihi des vnam gratiam pro omnibus, quoniam enim inſtat tempus difficile, & vehementer ſpirat impietatis perſecutio, es autem ipſe quoque, vt noſter dicit Dominus ad Reges propter ipſum, Præſideſque ducendus, hunc mihi honorem concede fili, vt pro ipſo ſtes fortis, & ſtrenuus, & mihi firmam, ac ſtabilem conſerues confeſſionem, & confido in

Chriſto meo , ò membrum meum, confido quod citò in tuo quoque capite florebit corona martyrij. Para ergo te ipſum , & ad magni animi virtutem, tuam incita animam , ne te imparatum offendant certamina; non enim aduerſus hoſtes contemnendos, neque de rebus leuibus eſt decertatio ; ſed ſunt aduerſarij quidem ipſe malignus, illiuſque miniſtri, & ſatellites, agitur autem de vita æterna, & honore, aut rurſus de dedecore , quod numquam terminatur ſupplicio; aut ergo te bona adhortentur , aut grauia deterreant; turpe eſt ò fili, milites quidem pro conſeruo, & mortali Rege lubenter mortem oppetere; nos verò non hoc velle ſimiliter ſubire pro Rege immortali: quamque ipſi quidem ab eo nihil accipiunt , quod reſpondeat mentis tantæ beneuolentiæ , quod enim donum tanti eſt momenti , quanti vita ? aut quiſnam poſt mortem eſt ſenſus eorum quo donantur ? ſed ſi mortuus fueris pro Chriſto, communi omnium Domino pro vita, quæ eſt ad tempus, habebis immortalem; pro delicijs & gloria, & quæ ſemper fluunt diuitijs,ęterna frueris beatitudine,quid verò, etſi nunc non moriamur, non paulo poſt omnino moriemur, & omnibus commune reddemus debitum? & alioqui quæ propter Chri-

ſtum

ſtum mors ſuſcipitur, ne mors quidem iure exiſtimabitur; ſemper enim meliore ſpe futurorum, eius ſenſus adimitur. Ante omnia autem ò fili illa ſunt conſideranda, quemadmodum ipſe effector vniuerſæ creatæ naturæ, & noſtri generis opifex, propter nos homo factus eſt; & cum in terram veniſſet conuerſatus eſt cum hominibus; cur non dico id, quod eſt maximum, quòd pro nobis quoque ingratis famulis, Dominus morte eſt condemnatus, conſputus, colaphis pulſatus, & poſtremò mortuus? & hæc omnia ipſe paſſus eſt propter nos, & noſtram ſalutem, vt peccati ſolueretur tyrannis, vt prior tolleretur condemnatio, vt cœli portæ nobis rurſus aperirentur; quomodo ergo non erimus venia indigni, ò fili, ſi ipſe quidem pro nobis, qui grauiſſima perpetrauimus, iſque, cum ſit Dominus, talia paſſus ſit; nos autem ne pauca quidem propter illum ſuſtineamus? Hæc, ò fili, conſidera, & nihil te ſeparet à charitate Chriſti, non tormenta ac ſupplicia, non metus Regum qui ſunt ad tempus, quorum ira citò decidit cum ſupercilio, & ignis extinguitur, & enſis rubigine obducitur, ſed potius te conſolentur bona quæ ſunt parata Martyribus, & cœlum ipſum, quod eſt tibi propoſitum prœmium martyrij.

Hæc

Hæc quotidie mater ei ſuggerebat, vt quæ eius, qui verè eſt ſapientia ſpiritum haberet per ſe loquentem; cum puer iam eſſet canus prudentia etiam ante ætatem; & profundiore opus haberet admonitione, in fine autem hæc quoque adiecit. Hæc mihi tuæ matri redde, ò fili, pro tui nutritione; hæc ſit mihi merces meorum in te pariendo dolorum, ò fili iucundiſſime, vt ego quoque mater, ex Pauli ſententia, ſalua fiam per liberorum procreationem, & in membris filij glorificer, ecce enim, ò fili, ego quidem iam recedo, ſenſerat ſe morientem virtute gratiæ, & hæc lux ſenſibilis mihi manè non illuceſcet, tu verò mea in Chriſto lux & vita, & te rogo mea viſcera, ne ea ſpe fallar, quam de te concepi. Vna mulier hebræa aliquando ſeptem produxit Martyres, & ipſa in illorum ſeptem decertauit corporibus; tu autem vel ſolus mihi ſufficies ad gloriam, & beata ego inter matres quod per te ero inſignis. Ecce vado ante te, ò fili, & deinceps quidem corpore ſeparor hodie à tuis ſuauiſſimis oculis; animam autem meam poſtquam deceſſero, exiſtima, ò fili, à tua ſemper pendere, cum qua confidenter Chriſti adorabo tribunal, tuis glorians laboribus, de tuis propter ipſum notis, ac ſtigmatibus me magni-

gnificè circumſpiciens, & magnificorum illorum
præmiorum, & lætitiæ futuræ particeps. Hæc
mater dicebat filio, & ſimul omnia illius mem-
bra deoſculabatur. Felix ego, rurſus dicens
quod membra Martyris deoſculor, membra of-
ferenda Chriſto in ſacrificium. Sic ergo eum
amplectens, & quam ſuauiſſimè differens, verè
beata quiete requieuit, cum ſpiritum quidem
Deo, corpus autem dulciſſimis filij manibus
commendaſſet. Ille autem, vt qui in beneuo-
lam matrem fuiſſet ſemper pius filius, illud qui-
dem ſepelit ſplendidè & magnificè; ipſe verò vi-
7 tam ſuſcipit monaſticam, * hoc ſtatim pri-
mum matris concedens mandatis, vt à mundo
propter Chriſtum diſcederet, qui poſtea pro-
pter illum à vita quoque erat diſceſſurus. At-
que Clementi quidem ſic matre orbato, Deum
enim habebat patrem, ille ei rurſus aliam indu-
cit matrem, quæ nec nomine, nec moribus qui-
dem differebat à priore, ipſa quidem & genere
inſignis & diues, quæ ipſa quoque ſimiliter vo-
cabatur Sophia, & noctu, & interdiu ſemper
verſabatur in orationibus. Cùm eſſet autem, ſi
vlla alia, filiorum amantiſſima, carebat omni-
nò filijs; diuina verò prouidentia, quæ res eo-
rum ex alto adminiſtrabat, nec ferens teneram

Clementis ætatem eſſe à matre deſertam, & rurſus volens explere Sophiæ deſiderium, Clementem ſapienter ad ipſam adducens, vt adoptet, effecit, cum re vera autem eſſet ſapiens Sophia, in ea quæ eſt ex Deo ſapientia, ipſa eum inſtituebat, & perinde, ac ipſa eum peperiſſet, in Clementem erat affecta, & ſummam curam eius gerebat, neque verò Clemens minus quam par erat in matrem, amorem in eam oſtendebat, ſed puram quidem, ac ſynceram in eam reuerentiam ſeruabat, & deſiderium. Præceptoribus autem plurimum quoque fructus mox reddidit, ſicut bona quædam terra, & pinguis, quæ nequaquam agricolam propter paucitatem moleſtia affecit, ſed per eorum quæ naſcuntur multitudinem prouocat potius ad alia deiicienda ſemina; ea quidem quæ habebat communia proponens ijs, qui egebant, ex æqualibus, ſuæ autem linguæ eos inſtituens ſapientia, & eos ad agnitionem deducens veritatis.

Cum itaque aliquando fames inuaſiſſet Galatiam, & omnibus ſimiliter hominibus & pecoribus afferret exitiũ, ipſe tollens infantes * Gen- 8
tilium, quicumque relicti fuerant orbati parentibus, & quicumque rurſus propter paupertatem in viam proiecti fuerant, & amictu quo corpus

tegerent, & alimento egebant neceſſario, alebat, veſtiebat, inſtituebat, & quod his erat longè maius ad Deum adducebat; ea quidem quæ ad corpus pertinebant, ex fidelis Sophiæ pecunijs lætus ſuppeditans, quæ autem ad doctrinam pietatis, & morum ornamentum, & animæ vtilitatem à domo ipſe proferens ex ſapientia ſpiritus; quos quidem cum & apud ipſum viuerent, & ab ipſo rectè componerentur; & cum eo tecti, & ſatis & aſſidui eſſent ſermonis participes. & illius doctrina in dies irrigarentur, paulatim virtuti aſſueſecit, & procedente tempore excitatus eſt eorum animus vt cū ipſo admirabili Clemente decertarent; quocirca non ſolum multos habebat filios, ſed eos bonos & benè educatos, Sophia, quæ prius carebat filijs, veluti quamdam ciuitatem ex his conſtruens adoleſcentibus, Deo vndique circumdatam qui eſt murus longè tutiſſimus; Clementi autem cum alijs virtutis laboribus, legumina quoque ſolum erant alimentum; ab animatis enim omninò abſtinebat, illorum trium ſemper memor puerorum, quorum corpora cum accuſſet ieiunium, effecit vt expugnari quidem non poſſent ab igne vitiorum, neque fundi flamma fornacis ſenſilis.

Sed enim oportebat lucernam imponi candelabro,

labro, & videri Ciuitatem quæ eſt poſita ſupra montem, & Clementem qui reſplendebat tanta luce virtutis nanciſci ſacerdotium, vt ſic quoque pluribus fieret via ſalutis: propterea & Dei è ſuperis ſuffragio, & communi ſententia omnium qui erant in Galatia primum quidam ſacer præco ſacri atrij, deinde etiam paulo poſt Diaconus creatur, & preſbyter; Cum duo autem deinde anni præterijsſent ad Epiſcopalem quoque ſedem prouehitur. alius inter Sacerdotes hic quoque exortus Daniel, vt qui etiamſi eſſet iuuenis, omnem tamen Sacerdotis ſenectutem virtute ſuperaſſet, & oſtendiſſet ſenectutem non eſſe huiuſmodi, vt rerum bonarum omninò certos efficiat poſſeſſores, ſed nonnuquam etiam rectè inſtitutam iuuentutem, eſſe virtutis non contemnendam cuſtodem, nam viceſimum * quidem annum iam attigerat; cum autem ei eſſet mandatus magiſtratus, maiorem curam gerebat Orphanorum, eos primum ſacras docens ſcripturas, & deinde etiam diuino eos dignãs baptiſmo, & ad eos, quos par erat gradus non omnes, ſed dignos referens, hinc factum eſt vt ex locis vicinis omnes confluere ſuos filios ad ipſum ex toto animo adducentes, quos quidem tamquam germanos ſuos filios ſuſcipiens ſimiliter educabat, 9

atque inſtituebat; Sed ſunt hi quidem prima re vera fructus virtutis boni Clementis, & talia præmia ſacerdotis.

Deinceps autem in finem incipiunt accipere Matris prædictiones, & contexi diuina corona martyrij, eſt autem à nobis oratio ducenda paulò altius. Cum Diocletianus * Romanum ſuſcepiſſet imperium, & in eo primum annum ageret, noua quidem genera tormentorum excogitata fuerant aduerſus Chriſtianos; nouorum autem mortis generum minæ fuerant intentatæ, & mittebantur literæ per omnem terram quæ parebat Romanis, quæ Magiſtratibus, Præſidibus, Vicarijſque, & Proconſulibus aduerſus pios ſupplicia, & cædes iniuſtas ſignificabant, & ijs, qui in ijs fuiſſent negligentes æquale minabantur periculum; ijs autem qui diligenter fuiſſent executi, opes pollicebantur, dona & eſſe inter primos amicos Imperatoris, & cum honore omnes eſſe ſuperaturum, qui in his rebus fuit ſtudio ſuperior. Qui ergò in Vrbibus, & regionibus erant impij Præſides ex obſequio in Principem ducentes ſuæ fomitem inſaniæ in hoc conſentiebant, vt eos qui in pietate viuebant, conſcinderent, & ita omnes delerent, & de medio tollerent, vt eorum qui timebant Domi-

num, nullus euaderet; itaque ad Domitianum quoque qui Vicarij gerebat magiſtratum, & verſabatur in partibus Galatiæ, referunt de hoc magno & admirabili Clemente quod cum Infantium magnam abſtraxiſſet multitudinem, ad Chriſtum qui dicitur, adduceret, & magnorum Deorum cultum quantum poſſet prohiberet, perſuaderet autem multis illi animum adhibere, & viuum ſolum eum Deum prædicare. Hæc ſimul ac audiſſet Domitianus eum iubet adduci; qui cum paulò poſt ante eum conſtitiſſet eum blandis, & inſidioſis verbis ad ſe attrahere conabatur, quæ videntur, dicens, nequaquam conueniunt, & congruunt iis quæ de te allatæ ſunt, accuſationibus, vultus enim & ſpecies liberalis, morumque manſuetudo, & moderatio mihi omnino videntur prudentis, & ingenui animi, quæ autem de te dicta ſunt ab aliquibus ſunt pucrilis potius inſcitiæ, puſillique animi, & planè illiberalis; res verò ipſa id iudicabit, ex te enim vera diſcemus facilius, ſi pauca quædam dederis verba tuæ prudentiæ. Martyr autem, noſtra inquit prudentia, & intelligentia eſt Chriſtus, qui eſt verè ſapientia, qui Dei eſt Patris Filius, & Verbum, cuius verbo producta ſunt omnia, à quo ipſum quoque dicere & ſapere

mum nos

nos habemus. Reſpondens autem Vicarius, me, inquit, per deos affeciſti moleſtia, cum has pręter omnem ſpem ſtatim ab initio nugas dicere cœperis; ſed ſi mihi credas has longas nugas multum valere iubens, veni, & Dijs ſacrifica propitijs; eorum quidem qui eos contemnunt & inficiantur, ſupplicia eorum autem rurſus qui venerantur & colunt honores reputans, eorum verò qui dicuntur nos tibi ſumus exemplum qui per ipſos ad hunc peruenimus magiſtratum, & beneficij gratias eis referimus, honorando eos, qui ipſos colunt, & ſupplicijs afficiendo eos qui nolunt parere.

Cum ad hæc ille riſiſſet, vt eſt conſentaneum quod donorum, quibus afficeretur, & turpium meminiſſet honorum, & promptum eius animi ſtudium videretur his diſſoluere; ſed nos quidem, inquit, ò Præſes ſentimus his contraria, & damnum quidem veſtra dona, honorem autem, ignominiam, & magiſtratum eſſe putamus ſeruitutem; contumelias verò, rurſus ſupplicia, & minas voluptatem, & delicias, & quod eſt his maius cum Deo coniunctionem, hæc cum tu ſcias, nec promiſſis, & honoribus, neque rurſus minis & ſupplicijs exiſtimes te poſſe nos abducere à pietate, hæc paulatim mouebant ani-

mum

mum Domitiani, & Sanctum acrius intuens, ego, te inquit omninò feci arrogantiorem, cum me in te tam leniter geſſerim; non eſt autem mirum, ſi cum tu perpetuò vitam agas cum pueris, non abſimilem eis ſenſum habeas. Cœterum niſi & deos placaris ſacrificijs, & hinc noſtram lucrifeceris beneuolentiam, ſcias pœnam mortis eſſe tibi ſubeundam, eamque, non quæ breuiter, & citò aſferatur, vt tu fortaſsè exiſtimaueris; ſed multis prius, & varijs affecto ſupplicijs, deinde etiam grauiſſimum eſſe ſuſtinendum modum mortis, vt & ipſe malus malè aboleâris, & tuo exemplo caſtiges multorum arrogantiam.

Admirabilis verò Clemens quoniam, mihi, inquit, pueros obicis, ego inquit, ſtudui pueris eam indere prudentiam, quam ignorant, qui ſunt apud vos viri, & ex his ipſis qui ſunt ſeniores; nam quæ eſt verè Dei ſapientia, ſeipſã abſconditã ſapientibus, & prudentibus, & reuelauit videlicet infantibus, glorior autem, & prædico me offerre ſacrificia, ſed Deo meo rationabilia; non vt ipſi, torrentes ſanguinis, fumoſque, & nidores, quibus eos qui ſunt apud vos deos colitis vel maximè præter rationem, quod ſi meum ſanguinem pro ipſo ſacrificauero, ita

mihi

mihi quoque aderit, ſi non ex æquo, aut aliqua ex parte Domino meo vicem rependere, etenim me Chriſte rex ipſe præcioſo ſanguine redemiſti.

Hæc cum Martyr cum magna dixiſſet fiducia, abiecta perſona Præſes, quam olim in ipſum parturiebat inſaniam, eam produxit in medium, & cum ſublimem ſuper lignum ſtatim athletam ſuſtuliſſent qui aderant, quod is ita iuſſiſſet, eius latera laniabant, & acclamabant, ne iuſſa contemneret Imperatoris, profundi itaque ſulci ſecabantur in illius carnibus, & earum magna pars auferebatur, & forma internorum aperiebatur viſcerum, vt ne hominum quidem oculis eſſet tolerandum ſpectaculum, ille autem non eſt animo commotus, non mutauit formam, non vocem, non verbum emiſit miſerabile, non gemitum eius qui dolore cruciatur; ſed perindè ac ſi eſſet ſecurior iis, qui aderant, contemplabatur, & minus ſentiret, quam ipſi qui cædebant, magno animo agebat gratias
11 Deo agonothetæ, * cum verò in eius ſupplicio multum temporis conſumeretur, & remiſſæ quidem eſſent manus lictoribus. Martyr autem eumdem fortem & generoſum oſtenderet animum, volens Præſes diſſoluere fortis eius animi robur, noli, inquit, ò tu exiſtimare forè, vt tu

me

me ſuperes fortitudine, ſed etſi longum tempus effecerit, vt eorum, quæ cædunt, dexteræ ſint parum defeſſæ, & ego rurſus eorum loco, alios ponam recentes; qui non prius te ceſſabunt cædere, quam nuda carnibus oſſa tua reliquerint. Statimque lictores ex ſucceſſione rurſus Martyrem circumſiſtentes, ei quoque ſimilia faciebant prioribus, donec eis quoque ſimiliter manus imbecillæ fuerunt, & defeſſæ.

Ille ergo ſtultus Præſes partim quidem admiratus Martyris conſtantiam; partim pudore affectus propter lictorum imbecillitatem, iuſſit eum deponi de ligno: ille verò talis erat, quidem nec oculi lictorum adſpicere, neque manus ſuſtinebant tangere; erat enim omninò nudatus carnibus, eiſque tanquam veſte erat exutus, ſolum autem propterea quod eſſent oſſa fixa, homo eſſe videbatur: quæ ipſa quoque erant illita ſanguine, quoddam nouum, & alienum ſpectaculum, & quod vel ex te poſſet efficere, vt caligent oculi; quocirca cum ille deſperaſſet ſe poſſe ei vim afferre, & caſtigare, vtpotè quod ei viſum eſſet inutile, perſuaſione rurſus apud eum vtebatur, & lenitate, & duæ tibi, aiebat, ò Clemens, fuere cauſæ tantorum malorum, inuidia, & contentio, ſed ad te quidem à fortuna

peruenit inuidia ; quæ tibi omninò inuidens, non ſinit res tibi ſuccedere ex ſententia, à natura autem eſt tibi contentio ; ea enim te ad intempeſtiuam rurſus litem incitans, prohibet quo minus nobis pareas ; & ideò in mala te coniecit extrema ; magnis autem priuauit muneribus, quæ eras conſecuturus, ſi voluiſſes cedere iuſſui Imperatoris, vel potius tibi quoque fortuna iniecit contentionem, volens tibi omni ex parte aduerſari, & tua ſemper labefactare. Sed vt breue aliquod momentum temporis parce miſero corpori, & noli, dum in re vana vis oſtendere egregiam animi conſtantiam ; immaturam mortem, & violentam ſubire.

Ad hæc Clemens admirabilis, alias illius nugas ne minimum quidem curans, hoc ei ſolum reſpondit ; quæ mihi à te mors eſt afferenda, ò Iudex, & corpori interitus vacuitatem, & animæ efficit immortalitatem ; & hoc, inquit, Vicarius omninò eſt veſtræ ſtultitiæ, id quod eſt bonum vſque adeò ignorare, & negligere, vt & dulcem hanc lucem, benignumque, & lætum illud âſtrum, nempe ſolem, quæ ad fruendum, & nos oblectandos Dij nobis conceſſerunt, ſpe alicuius alterius incertæ vitæ amittatis. Etenim ſi rurſus in eadem permaneas inobedientia, ac-

ceperis

ceperis quidem aliquam breuem à tormentis dilationem, ne tam vehementibus ſupplicijs tibi corpus defatigetur; ſed hæc remiſſio erit tibi paulò poſt cauſa maiorum, & cum te paruo tempore collegeris, magnis rurſus, & varijs tradens ſupplicijs; quorum vt mihi videtur anima quoque è corpore excedens ſenſum habebit accerrimum. Martyr autem, ſolis, inquit, minis, vt videtur, & nudis verbis polliceris mihi te impleturum ea quæ deſidero. Cœterum cum ſcias, quæ nam ſit mihi ſententia, noli vſque ad verba ſolum ſiſtere, ſed tibi ad opus perducantur omnia, & à nulla re abſtineas, quæ ſit aſpera, & difficilis.

Tunc ferus ille & immitis ab ira conſueta abripitur, & cum dixiſſet, planè contentioſum animal eſt homo iſte, genas, & os iubet ei verberari; nam quoniam, inquit, hæc ſola pars corporis remanſit minimè affecta ſupplicio dicendi vtitur libertate. Patiatur ergo hæc quoque ſimiliter atque aliæ partes corporis, ſtatimque ex lictoribus qui erant quidem paulò humaniores, alij quidem eum ſolis manibus verberabant; alij autem etiam ſuſtinebant, vt qui lacerationibus iam eſſet diſſolutus, & ad terram diflueret. Quotquot verò audaciores erant, & cru-

deliores, lapidibus quoque in eum vtebantur; & ijs illud veridicum Martyris os pulſabant; Martyr autem, magno, inquit me honore affeciſti, ò Tyranne, magno inquit me honore affeciſti, non ſupplicio; quomodo ergo non eſt honor ſeruo dignum haberi, qui eadem perpatiatur quæ Dominus, & primi illi paſſionis Socij, & Martyres? colaphis quoque cæſus eſt vultus mei Domini, & lapidibus fuit interemptus Stephanus. Hæc quoque mihi nunc magnum decus & ornamentum afferunt; leuat mihi laborem paſſionis imitatio; ſedat mihi dolorem, ijs qui ſunt me præſtantiores, in honore æqualitas; hæc dicebat & ad ſuum agonothetam frequenter tollens oculos vehementi ſtudio agebat gratias.

Domitianus autem cum omninò animum deſpondiſſet eum rurſus miſſit in cuſtodiam; cum verò putaret eum non poſſe amplius vti pedibus ad ingrediendum, quod prioribus ſupplicijs eſſet corpus confectum, iubet eum vtrinque portari, ſed qui omnes qui concidunt, confirmat, afflictoſque & depreſſos erigit; non ſinit eum opus habere manu, quæ eius greſſum fulciret, ſed eos repellens qui accedebant ex Gentibus, & illud ſenſim acclamans, oleum pec-

catorum

catorum non impinguet caput meum , ipſis pedibus , ipſe illam viam peregit , quem cum ſic abeuntem animaduertiſſet Vicarius , fortitudinem valdè eſt admiratus , & conuerſus ad eos qui circumſtabant, * Papè inquit, magnam to- 12.
lerantiam . Talibus vtique militibus opus eſſet Imperatoribus , vt eſſent quouis periculo ſuperiores , & tam conſtantem animam , & tam magnos ſpiritus conſeruarent in rebus aſperis . Cœterum hic non ſiſtetur amplius ad meum tribunal ; ipſum autem ad Imperatorem mittam Diocletianum ; ille enim ſolus eum ſuperauerit , dixit & cum ſtatim ſignificaſſet literis , quomodo ſe res haberent , iuſſit eum quamprimum duci Romam . Cum fuiſſet ergo Martyr extra Ciuitatem vna cum corde manibus in Cœlum ſublatis , Domine Deus , inquit , qui omnia facis , & procuras pro vniuerſo genere hominum , & multas nobis munis vias ſalutis , hanc tuam Ciuitatem , & animas eorum qui in ipſa crediderunt conſerua , ne implicentur laqueo Diaboli , & Tyrannorum capiantur inſidijs . Porrò autem ne eos quoque perpetuò eſſe ſinas alienos ab ea quæ nos tulit , ſed qui Iacob conuertiſti in domum Patris ſui , & eum à manu Eſau liberaſti , qui etiam oſſa Ioſeph vna cum Populo ex Aegy-

pto extuliſti, & ea patrijs reſtituiſti ſepulchris, tuæ quoque placeant voluntati me reducere & quæ me genuit & aluit, & ad hanc vſque ætatem produxit, patriæ tamquam aliquod rurſus reddere debitum, hæc cum à Deo precibus contendiſſet, viam confecit alacriter.

Poſtquam autem Romam peruenerunt, vbi tunc quoque verſabatur Diocletianus, & qui miſſi fuerant, ei reddunt literas, & Clementem admirabilem, cum ille iuſſiſſet, adducunt in medium. Cum verò adſtitiſſet, tunc videns Diocletianus iucundum eius, alacremque & generoſum adſpectum, primum quidem celans, quid in animo haberet, apud ſe admirabatur, an illa omnia ſuſtinuiſſet, quæ ei ſignificabant literæ; deindè eum etiam fixis intuens oculis, & totum conſiderans, Tu es, inquit, celebris ille Clemens, cuius magnum eſt nomen propter fortem, & generoſum animum? ſed oporteret omninò hunc tuum generoſum, & magnum animum, habere aliquam piam, & iuſtam cauſam, ſed non hanc impiam, & iniquam, & hoc ipſum manifeſtum animæ, & carnis exitium. Nunc enim quo eſt maior, eò eſt deterior, & nos magis ad iram prouocat, Deos incitat ad vindictam. Verum enim verò tu animo ad

con-

contraria mutato, hunc firmum & conſtantem animum oſtende pro pietate in Deos, vt ſic quoque potius dignas conſequaris remunerationes. Illi enim, vt arbitror, tui propter hunc fortem, & excelſum animum miſerti, propterea effecerunt vt tot, & tantis reſiſteres ſupplicijs, nec permiſerunt vt tu iam diù malè perires, & præripereris, agnitionem, & mutationem omninò expectantes. Hæc, dixit, & præ oculis Sancti ſtatim proponit, illinc quidem aurum, & argentum, & literas imperatorias, quæ Patritiorum * illi dabant honorem. Deinde etiam 13
aliorum Magiſtratuum, & dignitatum inſignia, & præterea veſtes floridas, & magnificas, & alia quæcumque rerum pulchrarum cupidos euocant oculos; illinc autem rurſus inſtrumenta tormentorum, manus * ferreas, grabatos, 14
& * ipſos quoque ferreos, * rotaſque, & 15.16
pectines, * craticulas, * lebetes, * obe- 17.18
liſcos, * ſartagines, & graues catenas, & 19.20
aliam magnam inſtrumentorum multitudinem, ſpecie quidem diuerſorum, ſpectaculo verò terribilium, experientiam autem habentium, ipſo quoque ſpectaculo grauiorem; deinde Martyrem ſuauiter intuens, & manu oſtendens pecunias, his te, inquit, remuneremur ſi pius in Deos, & in nos ſanctus extiteris.

Ille

Ille autem cum Sanctus ab eis oculos auertiſſet, & ea veluti ſubſanaſſet, & propter ea quæ dicta fuerant grauiter ingemuiſſet, vobis, inquit pereant ipſi nobiſcum Dij, tunc acriter, & fortiter, & toruè fortem intuens Clementem, & ſimul conuertens oculos ad genera tormentorum, vides, inquit, hæc ſunt eorum, qui non parent, & ſunt impij. Martyr autem, ſi veſtræ, inquit, pœnæ ſunt, ſicut exiſtimas, terribiles, & ad experiendum intolerabiles, ſicut rurſus dona ſplendida, & magnifica, & digna, quæ beata iudicentur, quæ nam eſſe exiſtimas ea, quæ cœleſtis ſunt, & ſolius Dei? quæ nam immortalia quidem ſupplicia, & dolores inexorabiles? quales autem ignis fluuios, qui ne ſolo quidem ſunt adſpectu tolerabiles? quæ nam verò rurſus bona ſunt conſecuturi qui eum dilexerint? ſcriptum eſt enim, talia, vt nec mente poſsint comprehendi, nec oculis adſpici, aut quæ ex his præcipitur omninò voluptas conijci; nam quæ ſunt quidem præſentia, hoc argentum & aurum, ſunt ſolum puluis & lutum, vilis, & infrugifera materia, quæ turpiter quidem ex terra naſcitur, turpius autem in eam, quæ videtur ſpeciem per ferrum & ignem transfertur latronibus ſubiecta, & furibus, & ſi non his, vt dimi-

nutioni

nutioni ſaltem, & rubigini, vt quæ conſumatur, atque difluat; veſtes autem purpureæ, & ſplendidæ fila ſunt vermium, & inuenta barbarorũ hominum; quamobrem ſi ea nos reddunt honoratos, veſtra quidem ſententia homo eſt verme vilior. Quod ſi oportet etiam homines propter hæc habere in admiratione, multo magis admirarer eos qui hæc fabricantur, quam eos qui propter ex his confecta indumenta gloriantur, & ſe magnificè circumſpiciunt. Nam illi quidem artis ſolertia transformant naturam, ad id quod eſt melius, & ſenſum decipiunt, & ornatum amantibus oculis ſuaues eſcas proponunt; hi autem induti ſibi placent, & ſe magnificè circumſpiciunt, de ſui animi leuitate ferentes teſtimonium, & cum oporteret eos pudere ſui erroris, illi potius intumeſcunt, & tollunt ſupercilia, honorati aliorum operibus, ſi modo ea omninò honorem vocare oporteat. Sed veſtra quidem ſunt talia, & eo modo ſe habent. Quæ autem à bono Deo noſtro ſunt bona, contra ſe habent. Voluptatem enim habent immortalem, ſplendorem verò perpetuum; neque enim timent eam quæ eſt ex tempore, mutationem; non ſuſpectam habent conuerſionem; ſenium ignorant, ſed ſemper florent, & in æquali decore per-

manentia, ſtabiliaque perpetuò, & immobilia.

Ad hæc Diocletianus, mihi videris, inquit, rectè quidem dicere, ò Clemens, ſed malè admodum ſentire. Nam lingua quidem præfers immortalitatem, in mortali autem ſemper ſpem tuam collocas, veſtrum, inquam, Chriſtum, quem dicunt à Iudæis mala paſſum eſſe innumerabilia, & tandem mortem ſuſtinuiſſe: noſtri verò Dij ſunt, & ſemper immortales, & nihil graue, nec moleſtum ſuſtinent. Reſpondens autem Martyr, de ipſorum, inquit, immortalitate, & doloris vacuitate propemodum vera dicis ò Imperator, quomodo enim morientur, qui ne omninò quidem vixerunt? aut quomodo dolorem ſenſerint, qui ipſo quoque ſenſu planè carent? ſed & ſi dolorem non ſentiunt, ſunt tamen ſubiecti innumerabilibus plagis, & contumelijs; nam qui facti quidem ſunt ex lapidibus, & à manu, quæ ſculpit, plagas acceperunt, & ferro ſunt leuigati ac politi, & ſic cum magno, ſed inani labore formæ humanæ ſimulacra & ſtatuæ facti ſunt; quibus autem rurſus aurum eſt materia, ſiue aes, ſiue argentum, ij quoque fuſi igne vehementiſſimo, ſimiliter atque alij conſiſtunt omninò ſenſus expertes, qui tantum

abeſt, vt opem ferant alijs, vt nè ipſi quidem poſsint facere, quo minus hæc omninò patiantur; nequaquam ergò moriuntur, quoniam nec omninò quidem, vt prius dixi, vixerunt, diffluunt autem & conteruntur quomodò quod ſint à tempore, ita etiam quod non ſit, accipientes. Non ergo noſtra quoque ſunt huiuſmodi, ſed ipſe verus Dominus, & opifex omnium, Deus meus, qui eſt, & expers temporis, & immortalis, propter me quoque fit homo poſtea, vt ego fiam propter illum Deus, volenſque Cruci affigitur, & ſepelitur, & tertio die reſurgit, & rurſus in Cœlum aſcendit, vndè deſcenderat, cum nos vna quoque feciſſet reſurgere; & ad priorem reduxiſſet principatum, à quo malè excidimus propter inobedientiam.

Propter hæc Imperator ad iram concitatur, & verbis victus, conuertitur ad ſupplicia, neſciens ſtultus ſuper illa magis eſſe vincendum, ſiquidem apertum eſt indicium, victum eſſe eum qui punit, quod is qui punitur, nihil omninò cedat ſupplicijs. Iubet ergo rotæ alligari Martyrem, & rotam quidem verti magno impetu, Martyrem autem virgis verberari crudeliſſimis; ſtatimque Martyr fuerat alligatus, rota verò vertebatur celeriter. Martyr autem quando erat qui-

dem in rota ſublimi, tradebatur ijs qui verberabant; quando verò rota eum ſub ſe ferebat, corpus eius acerbè conſcindebatur, & oſſa contere-bantur; cumque ſic laceraretur, Domine mi Ieſu Chriſte, dicebat, veni ad opem mihi ferendam, & leua me hoc pondere ſupplicij, quoniam circumdederunt me dolores mortis, pericula inferni inuenerunt me, reſpice ad me, & miſerere mei, & ex neceſſitatibus meis erue me, adſis mihi, vt aliquando etiam Paralytico ad gloriam tuam, ad confeſſionem tui nominis, ad dedecus & ignominiam inimicorum, ad maiorum propter te perpeſſionum tolerantiam.

21 Hæc cum dixiſſet Sanctus, ſtatim & rota * à motu, & qui verberabantur ceſſauerunt à plagis afferendis; & Martyr quidem ſimul ab omnibus, & à rota, & à vinculis illis ſua ſponte ſolutus fuerat, & reſtitutus in priorem ſanitatem. Lictores autem ſubijt membrorum diſſolutio, & multi ex Romanis, qui ad tale ſpectaculum concurrerant, ſanis euaſerunt animis, & magnus eſt Deus Chriſtianorum, magna voce exclamauerunt. Magnus verò Clemens, qui erat verè Chriſti palmes, cum veluti pulchros quoſdam fructus ſua membra Deo obtuliſſet, ago tibi gratias dicebat, ò Deus, qui volueris me in hac

ma-

maxima & frequentiſſima Ciuitate pati pro filio tuo vnigenito, qui ipſe quoque paſſus fuit pro nobis, & precium noſtræ captiuitatis, & ſeruitutis ſuum effudit ſanguinem; deindè ſubiunxit etiam ſeriem Sanctorum qui Romæ erant. Quem Petrus, inquit, docuit colere, & Paulus prædicauit, & qui erat eiuſdem, cuius ego nominis Clemens ille ſapiens, adorandum eſſe decreuit, & diuinus deinceps Oneſimus eſt confeſſus. Propter quem ipſi quoque paſſi, liberè loquendi poteſtate apud eos valent plurimum, & adorantur à fidelibus, haud ita multò poſt autem adorabuntur etiam à fidelibus Imperatoribus. Hoc autem dixit prædicens mox delendam impietatem.

Hæc Diocletiani animum acrius inflammauerunt; iuſſit autem ſtylis ferreis illud præclarum Martyris os contundi, ac confringi; quo factum eſt, vt dentes quidem mox labefactarentur, maxillæ verò contererentur. Vox tamen non reprimebatur, neque illi prolixæ loquendi libertati, vel minima dabatur remiſſio, ſed etiam lictoribus, vt ſileret, iubentibus, ipſe idem erat, & ne parum quidem remittebat, ſed contra etiam voce vtebatur maiore, non ſecus ac ſtatua quædam ænea, quæ icta vehementius,

maio-

maiorem edit ſonitum. Quamobrem cum ipſe quoque Imperator eſſet defatigatus, vinculis, & quæ ex eis oritur afflictione, & miſeria toti Martyri impoſita, tradit eum in cuſtodiam. Multitudo autem eorum qui rotæ miraculo crediderant, viri, & quęcumque, erant prudentia prædit æ mulieres inita inter ſe conuentione, carcerem ingreſſi ſunt. Deinde tangentes illius pedes valdè acriter rogarunt, vt diuinum baptiſma conſequerentur; cum itaque precibus tam vehementibus ipſe quoque alacerrimè annuiſſet, rem ſtatim eſt aggreſſus, cum itaque in carcere eſſet aquæ copia, & ipſe quas oportet preces profert, & cum ipſis pueris omnes ſacro dignatur baptiſmate. Media autem nocte eis diuina quædam apparet viſio, nempe lux quædam, quæ neque verbis exprimi poteſt, & quam humanus non admittit aſpectus, totum ſimul tamquam fulgur illuſtrat carcerem. In media verò luce erat vir quidam aſpectu valdè alacer, ſplendida autem veſte indutus, qui ipſe quoque erat lux totus quantus, pennis inſignis denſiſſimis. Is cum ad Clementem acceſſiſſet admirabilem ei in manus tradit panem, & calicem, deinde ille quidem euanuit: eos autem ipſa quoque vox deficit, vt qui ſpectaculo admirabili eſſent obſtupefacti.

facti.

facti. Sanctiſſimus autem Clemens cùm ſtatim coniecisset ea eſſe ſigna Dominici corporis, & ſanguinis, ea & valdè piè ſuſcepit, & cum preces dixiſſet conſuetas, ea communicat ijs qui iam erant baptizati.

Cum ergò complures ad eum vndiquè accederent, & carcerem facerent Eccleſiam, & multitudini Chriſtianorum fieret acceſſio, cuſtodes carceris hæc renuntiant Imperatori; ille autem & eos iubet noctu comprehendi, & niſi pietatem abnegauerint, omnes citra vllam interimi miſericordiam. Illi verò comprehenſi iuſſu Imperatoris, inuenti ſunt non ignari eius quod erat bonum, & vtile eligendi, ſed ab hac quæ eſt ad tempus, vita maluerunt recedere, quam à Chriſto deficere, qui nos formauit, & dilexit, & mortuus eſt pro nobis. Quamobrem antè Ciuitatem, tamquam ſacras quaſdam hoſtias, ſeipſos, & filios offerunt Domino, cum nullus tunc remanere ſuſtinuiſſet præter vnum, cuius quidem erat animus aliquantò iuuenilior. Non enim remanſerat vt certamen effugeret, ſed vt cum maioribus potius malis colluctaretur, eaque ei eſſent coronarũ maiorum occaſio. Is erat admirabilis Agathangelus, de quo etiam deinceps dicetur apertius. Diocletianus autem cum paulò

lò poſt eſſet magni Clementis recordatus eum rurſus produxit , & primum quidem tanquam adductus pœnitentia priorem illam abieciſſet inſaniam, ipſum & laudibus ſenſim aggrediebatur, & ea ratione conabatur potius ſuperare generoſum illum, & excelſum animum. Deindè cum vidiſſet rem ſibi eſſe cum homine cordato, & qui non magis poſſet animi fortitudine malorum ferre impetus, quam prudentia blandis verbis, & difertis non ſuccumbere : abiecta ſtatim perſona, & ficta illa manſuetudine, repentè apparuit id quod erat , & rurſus nouum aliquod excogitauit ſupplicium , quodam Amphione, qui inter ſuos primum locum obtinebat, ad hoc maximè incitante. Erat autem hoc ſupplicium, vt ſic, & à tanta multitudine diſtenderetur Martyr, vt ipſæ quoque membrorum diſſoluerentur compages, lictores autem quatuor circumſiſtentes exiccatis boum neruis eum diù crudeliter verberarent.

Poſtquam verò ille quoque fortiter huic reſtitit ſupplicio, & perindè ac ſi alius pateretur, ipſe impatibilis manſit , & immobilis. Scio, inquit, Diocletianus ò Clemens te eſſe animo valdè contentioſo, corpus autem illi poſſe inſeruire ; ſed ipſe ne ſic quidem rurſus cędam, ſed

etiam

etiam ferreis te aggrediar ★ vngulis. Es enim 22
tu fortè ferreus, & torpidus, & nullo ferè ſenſu præditus, vt videam an te fortè his excitauerim, quem ſomnus tam profundus inuaſit. Martyr autem, rectè quidem, ait, dixiſti ò Imperator. Dormio enim veluti quemdam dulcem ſomnum, me meo Chriſto ad labores pro eo ſuſcipiendos futurorum ſpe ſopiente; rurſus verò efficiente vt ſim ſobrius & vigilans, quando eum prædicare oportet, & liberè loqui pro eius confeſſione. Hæc ille dixit, & Imperator quidem ſtatim iubet lictores deſiſtere à verberibus, ſublimem autem eum in lignum tollere, & ſic eum ferreis carpere vngulis, donec ei carnes omninò conſumptæ eſſent, ſanguis autem exinanitus, & ſola oſſa relinquerentur. Cum itaque rurſus lictores ad id magnam adhiberent diligentiam, vt qui etiam ab occulto lictore, atque adeò carnifice ad ea incitarentur, Martyr quidem primum ſe ipſum attendens, deinde etiam ad Tyrannum aſpiciens, non eſt, inquit, meum corpus id quod adeſt, quo ego quidem ſum indutus, tu autem id nunc ò Imperator laceras, neque enim omninò dolore afficior, quomodo me oporteret, dum laceror, ſed quod mihi quidem datum fuerat à natura, paulatim

præcedentibus prius conſumptum eſt ſupplicijs, & nec parua quidem eius pars mihi eſt relicta, carne autem quæ nunc ad oſſa mea accurrit, & membrorum continet compagen, veluti quodam indumento meus me Chriſtus induit, propter quem priori me exui, eaque nunc eraſa, me rurſus induet alia, neque enim lutum defuerit figulo.

Cum is ergò hæc, & his plura dixiſſet, ceſſauit; Diocletianus autem iuſſit ei ignis faces adhiberi. Ei autem illæ quoque erant voluptati, vt quæ eſſent tamquam lux, quæ vim ignis non haberet. Obſtupuit de cœtero Imperator, & conuerſus ad eos qui circumſiſtebant, ego multos quidem punij, inquit, ex miſeris Chriſtianis, & multos etiam morte affeci, ſed nondum vidi virum tam magno, & excelſo animo præditum, ſed neque cuiuſquam corpus adeò validum, & robuſtum, & cui mortem afferre eſſet difficilius. eum ergò tranſmittam Nicomediam, Maximiano, vt eſt veriſimile prodigium futurum incredibile; neque enim exiſtimo eum vmquam incidiſſe in virum tam firmi & tam conſtantis animi. Hæc cum mirabundus dixiſſet ijs qui aderant, decreuit vt Clemens vinctus trans
23 mare mitteretur * Nicomediam, examinandus

à

à Maximiano ★ de eo ſcribens, & quæ prius à 24
Domitiano, & quæ à ſe rurſus paſſus ſit, quæ opinionem, & humanam omnem naturam ſuperant, & hoc præterea ſignificans quod ſi eum quidem, quod eſt planè deſperandum, vincere, & in aliam potuerit traducere ſententiam, eum rurſus remittat, rem illi gratam futuram, vt argumentum illius maximæ prudentiæ, & ingenij ſolertiæ, ſin minus eum tradat beſtijs, vel etiam acerbis alijs ſupplicijs vi vitam adimat, ne ſi amplius, inquit, ſit ſuperſtes & Chriſtianos, & Græcos magnis efficiat incommodis, hos quidem corrumpens, & attrahens; Chriſtianos autem efficiens difficiles ad tranſmouendum, eoſque muniens, & confirmans.

Roma ergò Sanctus eſt eductus, multos quidem eum deducentibus, multis autem lachrymis quoque proſequentibus, quibus conſolabantur ſuam ab eo ſeparationem. Quis enim oratione proſequi potuerit ea, quæ tunc dicebant quidem fideles, & quæ rurſus propter ipſum fecerint. Nam alij quidem pedes tangebant, & manus amplectebantur; alij verò collum complectentes deoſculabantur, & propter ſeparationem amaras effundebant lachrymas. Alij ſe eius ſanguine inungebant, vulnera con-

trectabant, à veſtibus auelli non poterant. Vir præclarus & fortis, ſtrenuus decertator, qui ferro, dicentes, eſt validior, qui ipſum autem abducebant fracti fletibus, & ipſi quoque affecti animis, conſtiterunt diù, cedentes animorum perturbationi, & ſpectaculo miſerabili. Cum verò iam tempus vocaret, vt Martyr nauem aſcenderet, vi & vix tandem auulſus ab ijs qui ipſum continebant, & tamquam membrum commune abruptus ab omnibus, Ciuitati ea quę par erat, & ſibi precatus, nauem aſcendit, & cœpit nauigari. Sed quid ſapiens Gubernator vniuerſorum Deus in naue ſuo prouidet conſilio.

Is qui prius ſolus martyrium effugerat ex ijs qui ſub Clemente crediderant in carcere, de quo paulò ante ſumus nos eſſe dicturos polliciti, cum eſſet Romanus quidem genere, Agathangelus autem nomine, hic vna nauigat cum Martyre. Cum autem perueniſſet ad nauem, in qua erat Roma enauigaturus, & cum Nautis pauca eſſet locutus, eis facilè perſuadet, cumque ſenſim conſcendiſſent, in aliqua eius parte deliteſcebat. Deus autem fuit, qui & nauem oſtendit Agathangelo, & effecit vt eſſent ei nautæ faciles, & citò fuerint ab eo perſuaſi. Poſtquam autem

iam

iam quoque Martyr adfuit ipſe cum militibus, & nauem ſunt ingreſſi, & diſtabant à terra circa ducenta ſtadia, videns Agathangelus Milites quidem & inter ſe, & circa nauem eſſe occupatos, ſolum verò ſacrum Clementem ſeorſum Deum orare, à nemine viſus, nec animaduerſus propè eum accedit, cumque eius pedes præhendiſſet, ei in memoriam reuocat eius quæ in cuſtodia facta eſt. Confeſſionis, & dati baptiſmatis, deindè etiam narrat quomodo è cœde effugerit, & quemadmodum prius ſciuerit nauigium, & quemadmodum ſit ingreſſus, & quemadmodum ei delituerit. Martyr autem, quomodo enim par eſt eum fuiſſe affectum, cum agnouit Agathangelum, erat enim primus ex ijs, qui tunc ab eo fuere baptizati, ſalutabat, amplectebatur, benignè eum alloquebatut, apertè præ ſe ferebat ſe viſcera habere refecta gaudio. Deinde etiam cœpit precari vehementius, partim quidem gratias agens pro Agathangelo, & verba quæ animi lætitiam ſignificabant offerens, partim autem Deum quoquè inuocans, vt illi ferret auxilium, & rogans, vt is eſſet ſibi ſocius confeſſionis. Ago tibi gratias, Domine Ieſu Chriſte dicens qui mihi es ſola & vnica conſola-

tio,

tio, & auxilium, qui me neque in terra, neque in mari relinquis à tuo deſertum auxilio, ſed me per totam viam defenderis, & deduxeris, & meum labore defeſſum animum recreaueris eo quam ſcis modo, eius conſolator effectus. Ecce enim nunc quoque in mari in Agathangelo bono meo fratre mihi es cognitus, qui vel mihi ex ipſo nomine tuum ſpondet auxilium, vt qui Agathangelus, ideſt bonorum nuncius & ſit, & dicatur, ſed ei quoque concede ò Rex Chriſte vt ad finem tuam voluntatem, & glorifica ipſum tua confeſſione, vt tu quoque rurſus in ipſo glorificeris.

Ille ergò cum Agathangelo ſic diù, noctùque præcabatur, cibum quidem non ſumens, nam ne minimum quidem eis cibi vſquam aderat, vt cuius Clemens nullam curam geſſiſſet omninò, viuum autem panem in corde, & viuam illam aquam habentes, quibus obſcurè alebantur, & potabantur. Diuturnæ ergò illorum, vt videbatur, inediæ miſerti milites, motique animo, benignèq; & humanè in eos affecti, eos cibis volebant impertiri, illi autem laudabant quidē bonum Militum animum, cibum verò non accipiebant, dicentes ſe eum deſuper à Deo accipere, quod autem illi dicebant, Deus effectum reddidit, &

circa

circa primam noctis cuſtodiam cœleſte alimentum iuſtis ſupeditabatur, & pane Angelorum nutriebantur homines. Multi verò dies conſumpti ſunt ab eis in nauigando, & cum Rhodum * appuliſſent, alij quidem omnes è naui 25
deſcenderunt ad quærendum commeatum, eis autem qui relicti fuerant pro cuſtodia Sanctorum inſtabant ipſi vehementer rogantes, vt liceret eis accedere ad Eccleſiam Chriſtianorum, & eſſe intemeratorum participes ſacramentorum. Atque tunc quidem dies celebrabatur Dominicus, & quicumque erant in Inſula Chriſtiani, pauci autem erant, ad Templum concurrebant. Ex his verò cum quidam accuratè didiciſſet quomodo ſe haberent res Sanctorum, Antiſtiti Rhodi omnia ſignificant, Epiſcopo nomen erat Photinus. Ille autem nihil amplius cunctatus, cum ſtatim accepiſſet multos ex ijs, qui aderant, Chriſtianis, venit ad litus ad quod appulerat nauis in qua erant Sancti, & cuſtodes vehementer orauit vt Martyres ſoluerentur à vinculis, & eis permitteretur venire in Eccleſiam.

Cum illi autem ceſſiſſent precibus, cum multis hymnis, quibus Deo aguntur gratiæ, in Eccleſiam deducuntur Martyres, & conſequenter ſacro libro propoſito admirabiliter, & præter

opinionem declarauit vox Euangeliorum illa; quæ & tempus decebant, & Sanctis conueniebant; quæ nam autem ea ſunt, nolite timere eos qui corpus occidunt, animam autem non poſſunt occidere. Hoc veluti quamdam diuinam dulcedinem Sanctorum inſtillauit animis, oculiſque ſimul, & manus ſtatim ad cœlos tollentes præ gaudio orabant lachrymantes. Aedificatio autem in fide fuit res ea ijs qui aderant, omneſque eos intuentes ipſi quoque apertè emittebant lachrymas; deindè pius ille, & Dei amans Epiſcopus rogabat Clementem ſanctiſſimum vt ſanctæ oblationis perageret myſteria; quæ quidem cum de more ab eo peragerentur, & omnes in contritione cordis, veluti nuda, & aperta anima eis attenderent, vident multi ex ijs qui aderant, quicumque ſcilicet erant digni talia intueri, ſtupendum, ò Domine, & mirabile ſpectaculum, lucis quidem carbonem maximum in intemerata, & myſtica menſa propoſitum, candidatorum autem multitudinem in aëre ſuperuolantem; atque illi quidem cum viſionem ferre non potuiſſent, & humi pronos ſe ipſos deieciſſent iacebant, vt qui eum, qui ex ijs procedebat ſplendorem contra non poſſent omninò adſpicere; cum autem fama breui totam peruaſiſſet

Ciui-

Ciuitatem, & multi etiam ex infidelibus publicè concurrebant, & maximè quicumque aliquos ex filijs, cognatis, vel domeſticis habebant laborantes aliquibus morbis immedicabilibus, frequenter concurrebant, ſecum adducentes, & alios quidem proijcientes ad pedes Martyrum, alios autem ab beatarum manuum contactum adducentes, eos ſtatim videbant à morbis expurgatos. Multorum quoque Gentilium curatæ ſunt animæ, & ſanationis ipſorum miraculo deducti ſunt ad veritatem.

Hæc milites obſtupefecerunt, & cum viderent Ciuitatis magnum in Clementem deſiderium, & timerent deindè, ne in eos aliquid innouaretur, & Martyr ex eorum manibus effugeret, ei vincula rurſus immittunt, & ad nauem adducunt, illi malè faciendi ſumentes occaſionem ex inſigni eius virtute. Præceſſit autem Agathangelus, & primus nauem aſcendit, vt qui eſſet primus viam initurus martyrij. Cum eis itaque ventus ſucceſſiſſet ſecundus Aegeum mare * tranſmittunt, & cum appuliſſent Nicomediam, deducuntur ſtatim ad Maximianum. 26
Ille autem cum accepiſſet literas Imperatoris, & multa quidem etiam ex ipſis didiciſſet, ea verò vidiſſet congruere literis, nempe adſpectum, qui

quam profitebatur virtutem conſeruaret, faciem liberalem, morum libertatem, nihil ſeruile, humile, & abiectum, neque quod facile poſſet in aliam traduci ſententiam. Hæc cum vidiſſet Maximianus, vt qui in iudicandis illis multum valeret, ſibi ſtatim interdicit eius examinatio-
27 nem, & bellicas quaſdam cauſatus, * Pręfecto Agrippino committit Clementis cognitionem ille verò eum ſtatim ſiſti cum curaſſet, hoc ante alia interrogat, an ipſe eſſet ille Clemens, qui vulgo ita iactabatur; cum is autem ſe eſſe reſpondiſſet, & Chriſti ſeruum præterea adieciſſet, ira motus Agrippinus iuſſit Militibus, vt ei in facie colaphum impegerent, dictitantes ſe ſeruum Imperatorum, non autem Chriſti vocaret. Martyr autem, vtinam, inquit, & Domini, & Imperatores veſtri, vocati eſſent Chriſti ſerui, & aliæ quoque omnes gentes ei ſeruirent, & parerent, & non eis potius improbè imperaret impietas, & nos ſtultè vincere contenderet.

Hæc cum veluti flamma quædam incidiſſent in animum Agrippini, magis accenderunt fornacem inſaniæ, & Clementi quidem nihil reſpondit, vt qui oſtenderet conceptam in eum iram eſſe maiorem, quam vt minis eam ſignificaret. Ad Agathangelum autem adſpiciens, Tu verò, quis

quis es, inquit, neque enim contineris in literis Diocletiani; Ille autem cum viſum ſuum diui- ſiſſet, & ſimul in Cœlum, & ad Clementem ſuſtuliſſet oculos, vtrinque enim ad ſe venturum ſperabat auxilium. Ego quoque inquit, Chri- ſtianus per ſeruum Chriſti Clementem, hanc beatam nactus appellationem. Tunc Agrippi- nus iubet Clementem quidem in altum ſubla- tum cœdi ac mutilari; Agathangelum autem bouú neruis à lictoribus crudeliſſimè verberari. Quoniam verò magnus Clemens eiuſmodi tor- mentum tam magno, & excelſo animo ferebat; & tantum aberat vt plagarum vel modicam vl- lam duceret rationem, vt pro ſe, & pro Aga- thangelo aſſiduè oraret. Præfectus hæc parua eſſe arbitratus, & quæ animum non attingerent in quo hoc adeò fixum & firmum inſederat, ne ad contrariam traducerentur ſententiam vtrum- que quidem relaxauit à caſtigatione, & tradidit in cuſtodiam; ſequenti autem die iubet Thea- trum parari, & beſtias, & numero multas, & genere, & crudelitate inſignes, atque Sancti qui- dem relicti in carcere, vehementiùs, & inten- ſiùs vigilantes vacabant orationi. Angeli autem ad eos deſuper aduolantes, præparabant, & con- firmabant ad martyrium; quicumque verò alij

propter alias etiam cauſas habitabant in carcere; cum eorum intenſam vidiſſent orationem, & deindè etiam ſenſiſſent aduentum Angelorum; & illa admirabili obſtupefacti eſſent conſolatione, diuino quodam ardore eorum incitatis animis procidunt ad pedes Sanctorum, & rogant vt ipſi quoque veniant ad Chriſti cognitionem, & ne reputentur indigni, qui illum confiteantur. Illi autem cum eis ad mediam vſque noctem diſſerentes, ſuadentes, adomonentes, docentes, non prius deſtiterunt, quam eos in vera fide inſtituerint, & diuino baptiſmo obſignauerint; deindè cum magnus Clemens ſola oratione eis carceris totam aperuiſſet ianuam, illos quidem lætos lætus dimiſſit, ipſe autem ſolus cum Agathangelo manſit in cuſtodia.

Hoc Agrippinum valdè magno ciet furore, & cum eos deduxiſſet in theatrum, & ipſe prius morè leonis in Sanctos rugijsſet, deindè in eos quoque leones, & multas alias beſtias iubet immitti. Illi autem immiſſi, nihil quidem mali Sanctis omnibus faciebant, ſed blandis potius, & benignis eos intuebantur oculis, & nunc quidem eorum pedes hilariter lingebant, nunc autem in eos etiam placidè inſiliebant, non diſſimiliter facientes ijs, quæ canes ſæpè faciunt ſuis

Do-

Dominis qui poſt longum tempus redeunt. Atque Sanctis * quidem beſtiæ nihil mali faciebant. Agrippini vero animum valdè percellebant, qui erat de tota re mirandum in modum perplexus, & animi dubius, & vt dicitur, ea aggrederetur, quæ non poſſent effici, quamquam erroris tenebræ vſque adeò craſſæ eum detinebant, vt nec cum ea quidem vidiſſet, intelligeret, & nec beſtiarum ſaltem reuereretur illam ſupra naturam naturæ mutationem. Sanctis autem ea res fuit cauſa Deum glorificandi, & orantes dicebant, Gloria tibi Chriſte quod feræ quoque ſint nos admirabiliter, & præter opinionem reueritæ, & confirmaſti quæ dicta ſunt per tuum Danielem Prophetam, Ecce enim & leones & multæ immanes feræ in nos ſunt immiſſæ, ſed tu omninò fuiſti nobiſcum, qui es etiam Deus Danielis. 28

Deindè verò agreſſus Agrippinus, cum nihil, vt prius diximus, eſſet mutatus, ſed eius quod admirabiliter feciſſent beſtiæ, & præter opinionem earum manſuetudinem dixiſſet eſſe cauſam, iubet ſubulas valdè candẽtes eis per medios vtriuſque vlnas infigi; atque illæ quidem vt ille iuſſerat, athletis adactæ, theatro acerbum prebuere ſpectaculum, vt multi ne liberè quidem intueri

poſſent,

poſſent, ſed propter triſtitiam eius quod cernebatur, humanis, & clementibus conniuerent oculis efficere. Cum primum enim ferrum carnes attigiſſet, illæ quidem veluti quendam primum grauem ſibilum emiſere, deindè purpurea quædam pingendo illinc deſcendens cum ſanguine, videbatur vim ignis extinguere, nidoreque & fumo implebat aërem; atque illi quidem qui aderant, eius quod fiebat ægrè ferentes acerbitatem, & animi perturbationem apertè oſtendebant, & vt viri dimitterentur, clamabant. Agrippinus autem magis accenſus, & propter furorem impos mentis, iubet alias ſubulas, & ipſas quoque vehementer accenſas ſub eorum axillis vſque ad humeros transfigi, quod quidem eis quoque magis auxit dolorem, & eis ſenſum longè immiſſit acriorem. Populus itaque non ferens tam inhumanum ſpectaculum, ſed partim quidem grauiter ferens, magiſtratus ſæuitiam, partim autem iudicans admirabile id quod factum fuerat, quemadmodum Martyres tantis reſtiterint inſultibus, & non vna cum eis protinus quoque animas emiſerint, iecerunt quidem vndique lapides in Magiſtratum; magnus autem eſt Deus Chriſtianorum, voce quam potuerunt clariſſima clamauerunt. Cum magnus itaque

vt

vt eſt conſentaneum, exortus eſſet tumultus, & Præfectus ſuæ ſaluti fuga conſuluiſſet, liberè, & ſecurè Martyres in montem Pyramin * aſcen-derunt, in quo & ſacrificia fiebant à Gentilibus; 29
& Deorum apud eos inſignium occultabantur ſimulacra.

Sed ne ſic quidem iraſci deſijt Agrippinus, ſed cum per ſuos ſatellites eos multos dies diligenter queſijsſet, vix tandem inuenit Sanctos, & cum ſequenti die iuſsiſset per præconem conuenire in montem omnes qui erant initiati Dijs, & Dæmonibus, ipſe quoque in eo præſidet in alto tribunali, & cum Sanctos in medium produxiſſet, cur, inquit veſtris, & incantationibus in Populo ſeditionem excitaſtis, vt manus autem in nos tollerent, & ad Deos negandos, & maledictis inſectandos procederent, perſuaſiſtis? Martyres verò, A nobis quidem, dixerunt, ò Præfecte nihil factum eſt quo moueretur, & ad ſeditionem concitaretur Populus; ſed vel nobis ſilentibus verus eis ex ipſa veritate cognitus eſt Dominus, & eum magna, vt ipſe noſti, voce viuum ſolum Deum prædicauerunt. Tu autem ſi aliquod rurſus nobis velis propter ipſum inferre ſupplicium, infer, non differens, poteſt enim is ab eo quoque nos liberare, & à veſtris mani-

Digitized by Google

bus eripere. Sic à Martyrum anima, & ſententia turpiter victus Agrippinus, corpora ſaltem ſtudebat ſuperare, cumque eos extendiſſet in petra quæ erat ſuper verticem montis, & craſſiſſimis lignis oſſa eorum confregiſſet, & carnes; proh dolor, conſcidiſſet, deindè inijcit in ſaccos; & eis maximis alligatis lapidibus per latera montis deijcit vehementiſſimè. Atque eorum quidem qui aderant; nullus erat cui non eſſet perſuaſum ſtatim morituros Martyres illo vehementiſſimo impetu diſcerptos, & diſtractos. Illi autem cum ferrentur tam celeriter, ne ad extremum quidem montis lateris conſtiterunt, ſed cum ab ipſo quoque litore decidiſſent dilapſi ſunt in profundum maris.

Illìc itaque ſtabant ex pijs aliquot ad Martyrum venerandas reliquias, vt ſi ex eis aliquid à mari eijceretur id tollerent. Cum illìc ergò ſatis diù permanſiſſent vident ſaccos è profundo redditos, & ſenſim aquis ſupernatantes; cum ergò nauem aſcendiſſent, & propè ſaccos fuiſſent, viuentes, ò tua Chriſte rex potentia, Martyres ſuſcipiunt, ne paruum quidem illatum plagarum veſtigium adhùc in ſe habentes. Media autem nocte magna quoque lux Sanctos è Cœlo circumfulſit, & Angeli apertè manum eis præbue-

re,

re, & cum in terram eduxiſſent, eos cœleſti alimento impertierunt, & malis aſſiduis deiectam eorum virtutem recrearunt. Deindè cum ſic Sancti in mediam acceſſiſſent Ciuitatem, & alijs Sanctis Dei narrabant magnalia, & ipſi manus in Cœlos extollentes eis gratias egerunt vehementius. Eorum autem in Ciuitatem aduentus acceſſio in tranſitu fuerunt duo quidam cœci, ſtantes in quadam porticu, & alius, cui erant manus torpefactæ, & alius rurſus cui corpus laborabat paralyſi, qui ex beatarum illarum manuum ſolo contactu ſine labore, & mercede inuenerunt curationem. Multi quoque alij qui varijs morbis laborabant ad eum confluxiſſent, eandem quam illi fidem afferentes, eandem quoque conſecuti ſunt curationem.

Cum ergò hæc quoque didiciſſet Præfectus, & ipſa cognouiſſet experientia ſe non modo nihil proficere dum puniret Martyres, ſed ſuam potius lædere religionem, vt qui multos videret ex Gentilibus, ijs quæ Prætor opinionem ab ipſis fiebant miraculis, transfugere ad pietatem, non audet quidem ipſe amplius certamen ſuſcipere, ſed de eis ad Maximianum refert Imperatorem, qui procul à Nicomedia cum toto verſabatur exercitu, cumque alia ſingulatim retuliſ-

ſet, quod orti quidem eſſent in regione Galatarum, patria autem Ancyranorum, cum eas accepiſſet Maximianus, & legiſſet ea quæ continebātur, eum veretur rurſus examinare; hoc prætextu rem volens euitare. Nam cum eos Ancyræ eſſe ortos literæ ſignificarent, illùc Sanctos ad quēdam Ducem tranſmittit, nomine Curicium, dicens, æquum eſt vt quæ genuit eos, & habeat, & alat, & puniat. Tantum ſolertia, & ſapientia, & excogitandi facultate valet Dei prouidentia, & in rebus dubijs exitum tám facilè inuenit, & Clemens qui tantum terræ, & maris obierat, & tandiù fuerat peregrinatus, in chariſſimam, & iucundiſſimam, ſicut oportebat, patriam reuertitur. Quam læto, & alacri animo eſſet ingreſſus, Gloria tibi Domine Ieſu Chriſte Deus, dicebat quod meas preces exaudieris, patriæque, & meorum maiorum ſepulcris me cum pulchra reddideris acceſſione, cum ſocio, inquam, certaminis Agathangelo, vt vbi natus ſum, illic etiam decedam. Deindè ad Curicium præſidentem in quodam loco qui vocabatur Cryptas, ideſt occultus, vbi etiam parua quædam ædificata fuerat Eccleſia, viri ſiſtuntur egregij. Ille autem conans eos inducere, & ad ſe pellicere ingenij acumine, & ſolertia,

tia, eos ita eſt allocutus ſtatim in principio:

Cum accuratè ò Viri, de vobis didicerim, & quantum terræ obieritis, & quot, & quanta ſubieritis pericula, & quot mortis genera vobis intentata effugeritis, ipſe quoque animo afficior, & vel eorum ſola frangor auditione, & efficior vobis quodammodo ſocius calamitatum, & ideò illa magiſtratus depoſita ſeueritate tam benignè vobiſcum, & placidè colloquor. Videris enim mihi omninò, ò Clemens maximè & admirabilis, eo quod ex hac præſtantiſſima natus ſis Ciuitate, in eaque creueris, & doctus ſis & educatus, ea de cauſa ne pius quidem in Deos in alia videri voluiſſes Ciuitate, niſi prius in tuam rediјſſes patriam pro alia vt videtur remuneratione hoc illi reſeruans. Sunt ergò nunc à te Ciuitati, & nobis agendæ gratiæ. Te autem conſequatur præclarus quoque Agathangelus: nolite ergò differre, ſed Dijs de more ſacrificate. Sancti verò, quomodo dixerunt fueris nobis ſocius afflictionum, quibus ſunt voluptati afflictiones. Lætamur ergò his perpeſſionibus, & eo magis quod non talia pati, perpeſſionem eſſe ducimus, & calamitatem; ſicut etiam perpetuam rurſus beatitudinem ſi in præſenti Chriſti fide, & in hac conſumemur confeſſione; quod ſi oportet nos

 eſſe

eſſe inter nos ſocios calamitatum ; oportet nos veſtrorum potius malorum miſereri, qui verum Deum ignorantes , nullo ſenſu præditis, proh dolor, ſimulacris & ſurdis miſerè eſtis dediti.

His grauiter efferatus Curicius, quoniam inquit, vt videtur malarum eſtis partium, & vt videtur lætamini dum cruciamini, ego quæ ſunt vobis cordi præbebo liberaliter, & magnificè. Cum itaque ſtatim ferrum vehementer accendiſſet, vt etiam ignis ſcintillas vndequaque emitteret, illud ſubijcit axillis magni Clementis, & deindè cum lateribus vlnas fortiter alligaſſet, vt dolorem ſentiret acerbiorem, lignum magnitudine ei æquale figit in terram; & Clementem quidem iubet rectum in eo alligari. Cum Agathangelum autem ſublimen ſuſtuliſſet, & lictores circa eum omni ex parte ſtatuiſſet, eorum latera, & tibias ſimul cædebat. Interim autem eos veluti ſubſannans, interrogabat an ſentirent ſupplicia; cui magnus Clemens illud Pauli in tempore reſpondit, dicens. Quantum externus homo noſter corrumpitur, tantum internus renouatur. Dux itaque ſummam illius tollerantiam contendens, rurſus ſummis ſuperare ſupplicijs, ferream quoque galeam, cum eam quantum potuiſſet accendiſſet, ferens poſuit ſu-

pra caput Martyris , & ſtatim fumus quidem mittebatur per os, per nares , per aures. Cum ille autem profundè ingemuiſſet, & Deum inuocaſſet, O aqua, inquit, viua, imber noſtræ ſalutis, ipſe, inquit, tuum inſtilla mihi rorem; nos quidem prius ex aqua aduxiſti, & nunc ex igne educ in refrigerium. Hæc dixit, & paulatim frigida euaſit illa machina, & defeſſi ſunt qui ipſum cædebant Agathangelum; quod quidem cum Dux vidiſſet eum inuaſit tremor, & admiratio, & ſtatim iuſſit Sanctos abduci in carcerem, inopiam conſilij tegens pretextu miſericordiæ.

Sapiens autem Sophia, quæ vt diximus, eius erat & Mater, & inſtitutrix, & bono Clementi effecta erat omnia, cum poſt longum tempus eum vidiſſet ſic redijsſe cum ornatu confeſſionis, & ſplendida ſtola Martyris, & rurſus in Patria euaſiſſe clariorem acceſſione periculorum, habebat cor plenum lætitia, & ſperabat ſe mox viſuram coronas, quæ deſuper mitterentur. Noctu autem veniens in carcerem, complexa Clementem, & præ gaudio in eum emittens lachrymas, & omnia denique illius membra germanè & ſuauiter deoſculabatur. Deindè quomodo illinc nauigauerit, quibuſnam traditus fuerit, &

quænam

quænam interim ſuſtinuerit, & quemadmodum tanto tempore decertauerit, & quiſnam ſit, qui cum eo ſub hoc Duce decertauit, & cum eo rurſus eſt incluſus ſingula apertè interrogauit. Poſtquam verò magnus Clemens ſingulatim omnia, quomodo ſe haberent, expoſuit, cum eorum abſterſiſſet ſanguinem, & mundis linteis mundaſſet vulnera, eis apponit alimenta, quibus ſciebat Clementem nutriri ab ineunte ætate. Cum interim autem conſideraſſet Curicius, quod nihil ab eo poſſet eiuſmodi excogitari ad ſupplicium, vt virorum tantam ſuperaret tolerantiam,
30 Vicario cuidam, cui tunc Ameſenorum * data erat adminiſtratio, erat autem ei nomen Domitius de eis mandat cognitionem. Cum verò ad eum deducerentur Martyres, quæ filiorum, aut Martyrum potius amore tenebatur, ab eis abeſſe non potuit, ſed prompto, & alacri anĩo ſequebatur cum ijs, qui ab ea alebantur, pueris, quos quidem, vt prius diximus, & Clemens adſciuerat.

Cum autem ad Maximianum ſtatim eſſet relatum de pueris, iubet, vt ſi voluerint quidem diſcedere à Clemente, eis permittat domum redire, ſin verò ab eo non facilè recedant, vt eos morti dedat. Cum hæc ergò in pueros lata eſſet

ſen-

Digitized by Google

ſententia, eos appræhendentes Milites, conabantur eos per vim auellere à Martyre, cum ab eo autem diſiungi non ſuſtinerent, ipſos ſe humi deijcientes,& ambabus manibus pedes illius amplectentes, non prius dimiſerunt, quam vnuſquiſque eorum enſe vitæ finem acceperit, cum conſtantiam, & prudentiam ſupra ætatem oſtendiſſent, & apertè monſtraſſent perfectum hoc donum deſcendiſſe deſuper à Patre luminum, boni animi & inſtituti munificentiſſimam remunerationem. Atque locus quidem cui Puerorum corpora ſortè obtigerunt, appellabatur campus. Pia autem Sophia propter ſummam ſuam in eos beneuolentiam, gerebat etiam curam mortuorum corporum, nec ſe dignam eſſe exiſtimabat ſi ea humi videret iacentia, ſed vel inuita à magno Clemente diſiuncta eſt, & diuino Agathangelo, cum eis prius valè feciſſet, & dixiſſet quod ſi Deus daret ad eum rurſus rediret. Quamobrem cum illa Puerorum corpora manibus ſanctis ſanctè humo texiſſet, illa quidem læta domum eſt reuerſa.

Martyres verò cum ad Amſenorum perueniſſent Ciuitatem & genua in terram aliquandiù inclinant, & cum vt Deus eis rurſus adeſſet ad auxilium, cum calidis inuocaſſent lachrymis à mi-

militibus adducuntur ad Domitium : Sed ille cum eſſet occupatus in examinandis alijs Chriſtianis, eos in diem ſequentem reſeruat certis tribunalibus & ſupplicijs, dicens non eſse honeſtum vt de eis cognitionem alijs adiungeret. Ad eum ergò adducuntur die ſequenti cum generoſo, & excelſo animo, & qui erat expers omnis timoris, qui tantum abeſt, vt ſi quid graue paterentur, cederent, & pietatem proderent, vt etiam ipſum Iudicem, magnus Clemens conatus ſit in ſuam traducere ſententiam docens de bonis futuris, & de vita immortali. Quæ expectant qui pati propter Chriſtum conſtituerunt, propter quem nos quoque præſentia, dicebat, ſupplicia libenter ſuſtinemus, & adhùc his plures afficiens admonitiones, & eius aures implens doctrina iucundiſſima, adeò vt ipſe quoque Agathangelus repletus voluptate prodiderit ad eius pedes, & cum illinc deindè ſurrexiſset, eum ſit complexus, & ſuaue illud os ardenter deoſculatus. Sed Domitius, vt eſt in prouerbio,
31 erat aſinus * ad lyram in audiendo, & nec pauca quidem intelligebat ex eis quæ ab eo dicta fuerant, ſed cum ab errore totus detineretur, arma capit contra Martyres exiſtimans fore, vt eos à pietate traduceret. Certè & eos à ſe inui-

cem ſeparat, vt etiam ſic in eos incideret imbicilliores, & ſingulos ſeorſum ducit ad examinationem. Sed totum euenit contrarium; nam cum diſtincti eſſent corpore, erant omninò colligati ſpiritu, & reuerentes eas, quæ erant inter ſe inuicem factæ conuentiones, & confeſſionem, ſic ſeipſos effecerunt magis generoſi, & magis excelſi animi, eam quæ erat à ſe inuicem, incitationem à ſe contendens vterque accipere.

Impius ergò ille Iudex cum eos ab initio punire ſtatuiſſet, ciſterna quadam calce impleta, Sanctos in ipſa defodit. Deindè cum propè ſtatuiſset Milites, iuſſit vt eos diligenter ſeruarent, ne fortè, inquit, Chriſtiani eos noctu ſuffurentur. Et hæc quidem ille ſtultus, & verè ſtulta aggrediens, vt nouit Deus. Quomodò enim fornax quæ olim tres ſuſcepit pueros, nullo eos dolore, nec vlla affecit moleſtia, & vt dicam cum diuina ſcriptura, ne vnum quidem eorum pilum læſit, ita etiam in his factum eſt. Nam cum hora ſecunda iacti eſsent in calcem, toto die, erat autem paraſceue, ſteterunt nullo malo affecti Deum laudantes, veſpere verò, & lux eis deſuper emicuit, & per totam noctem eos circumfulſit. Miraculum autem fructus quoque eſt conſecutus. Duo enim ex militibus, quibus

erat eorum demandata cuſtodia hunc ſplendorem mirati, & hanc alacritatem, & lubenter in calcem inſiluerunt, & Chriſtianos ſe eſſe confeſſi ſunt. Cum verò iam dies appareret, eos eſse mortuos exiſtimans Vicarius, qui erat impietate mortuus, iubet eorum corpora eijci è ciſterna; & cum acceſſisſent ij, quibus erat eorum commiſsa cuſtodia, vident eos, & milites qui ad eos transfugerant, nihil quidem graue ſuſtinuiſſe; ſed habere diuinam quandam gratiam in ſuo vultu efflorefcentem; & è facie dulcem quendam radium emittere. Cum ergò è ciſterna extraxiſsent, de militibus Vicario renuntiant, erant autem nomina Phengon, & Eucarpius, & illo iubente protinus fuerunt crucifixi, clara quoque ipſi luce confeſſionis habentes oculos illuminatos, & iam remunerationum fruentes prœmijs.

Clemens verò, & Agathangelus adhùc currebant in ſtadio martirij. Vicarius autem ſtudebat eis quoque vitam præſentem adimere, vt qui nec videret eos perſuaderi bonorum promiſſionibus, nec omninò malorum cedere inſultibus, plures adhùc, & præclariores volens eis coronas contexi; dehinc certè Vicarius iuſſit duo lora exſcindi ex tergis vniuſcuiuſque, deindè autem

tem ipſos quoque verberari virgis toto corpore vehementiſſimè; illi verò cum etiam eis carnes conſcinderentur, & oſsa contererentur, fortiter tamen, & conſtanter ſuſtinebant præſentia, tamquam ad impatibilem iam traducti naturam, & nullam ſentientes neceſſitatem corporis. Præclarus autem Clemens tales quoque voces ad Deum loquebatur, dicens, Domine Ieſu Chriſte, qui quidquid ſpirat è luto proprijs fabricatus es manibus, & homini neruos, oſsa, & aliam conſtruxiſti figuram, qui etiam nos ſæpè contritos confirmaſti, & concidentes ſtabiliſti, afflictoſque & proſtratos erexiſti, ipſe oſsa quoque noſtra nunc contrita erige, & tua imple exultatione; ipſe enim es ò rex inuicte, qui in nobis hoc certamen decertas, vt per noſtram imbecillitatem tua apertius oſtendatur potentia; quomodo enim hoc corpus in quod cadit interitus tales vicerit perpeſſiones? ita magnus Clemens cum Deo loquebatur. Vicarius autem videns eos ſuperare præſentia, ad alium modum proceſſit ſupplicij, & cum duos ferreos condefeciſſet grabatos, facit vt in altero eorum alter recumbat, cum verò multum ignis inferius ſubſtrauiſſet, oleum, & ignem, & picem, & ſulfur infundit; cum multus ergò, vt eſt conſentaneum, fumus

& flamma ſublati eſsent in magnam partem aë-
ris, ij quidem qui circumſiſtebant, quin etiam
ipſe quoque cum eis Magiſtratus, id quod erat
rei, & naturæ conſequens credebant omnes San-
ctos eſſe mortuos; ſignificabat autem iam licto-
ribus quoque Vicarius, vt rogo extincto corpo-
ra Sanctorum iacerent in fluuium; eos verò in-
uaſerat quidam dulcis ſomnus, & ineſplicabile;
in ſomno autem viſio quoque accedebat; viſio
verò erat ipſe agonotheta Chriſtus, qui cum
exercitu Angelorum apparuit, & dixit, nolite
timere, ego enim ſum vobiſcum; illi ergò cum
ab hoc diuino ſomno eſſent expergefacti com-
municabant ſibi inuicem viſionem, tamquam
in herba molli, & odorifera, non in media au-
tem flamma iacentes.

Cum eos verò Domitius vidiſſet ita admira-
biliter, & præter opinionem ignem ſuperauiſſe,
nec ſciret deindè quidnam eis faceret, remittit
eos ad Maximianum, qui tunc ex Tarſo reuerte-
batur Ancyram. Cum Sancti ergò ſub Militi-
bus, cum multis quoque alijs Chriſtianis eſſent
iter ingreſſi, quoniàm & vitæ longitudine defeſ-
ſa erant corpora, & alioqui via qua erant tran-
ſituri, erat admodum deſerta, & planè aquæ
expers, ſitis eos vrgebat vehementiſsimè; ea cum
vi-

videret grauiter premi eos qui vna iter ingrediebantur, & mox eſſe defecturos, ad preces cum genibus ipſum cor quoque inclinantes, Domine Ieſu Chriſte Deus noſter, dicebant, qui etiam prius aquas maris, tanquam murum firmas effeciſti, & ſtabiles, & aquam rurſus eduxiſti è petra, ipſe nunc quoque ſuper nos reſpice, inquam, Rex, valdè enim ardet noſtra anima, & currimus in ſiti aeſtus in loco qui eſt ſine aquis; te autem volente omninò & terra aqua, & rurſus aqua terra fiet. Hæc & dicebant, & calidæ lachrymiæ eis fluebant ex oculis. Cum itaque oraſſent, & protinus in cœlum ſuſpexiſſent purum quoddam, & perſpicuum fluentum ex illa arida, & inculta terra emittitur, ex quo cum bibiſſent, eam quæ eos præmebat ſitim ſedarunt.

Cum huius autem rei fama etiam ad eos qui procul erant remoti peruaſiſſet, ad ipſos confluebant qui circum circa habitabant, & magna hominum multitudo, qui multis, & varijs morbis vexabantur ad eos adducebantur; manuum autem ſolus contactus fuit vnicuique morbo medicamentum. Beatisſimus ergò Clemens, ad ipſum enim ſolum rurſus reuertitur oratio, propter Chriſtum pati adeò ſitiebat, vt nec vitæ

qui-

quidem ſuæ tempus oraret minui ſupplicijs, ſed eius ſepta extendi perpetuo, Domine dicens, qui es ſolus rex ſeculorum ne me abduxeris in dimidio dierum meorum, his defeſſum periculis, ſed præbeas mihi peccatori per totam meam vitam omnia pati pro tuo nomine, & tua confeſſione, & vel ipſa tibi membra ſacrificare, vt ea rurſus accipiam cum maiori ſplendore. Hæc ſimul ac precatus eſt, viſus eſt ſibi vocem audire ex alto dicentem, quæ petiſti Clemens, ea nunc tibi data ſunt, te fortiter gere, & tuas vires confirma, & certaminis curſum conſtanter confice; vniuerſum enim quod tibi reſtat vitæ tempus, cum ijs quæ certando iam à te ſunt peracta, numerabitur ad viginti, & octo annos martirij; ſic ergò egregius Clemens cum è cœlo accepiſſet certum pignus martirij ad Ancyranorum Ciuitatem rurſus confidenter procedebat vna cum Agathangelo. Qui eos autem abducebant milites, audientibus Imperatorem adhùc verſari Tarſis oppido Ciliciæ, illùc ad eum Sanctos ducunt. Ille autem cum eos ſtatim ſiſti curaſſet, & id quod re vera erat celaſſet, ſimulata benignitate, humanè & placidè eos primum conabatur inducere.

Mihi videmini, dicens ò Viri, propterea in

hodier-

hodiernum vſq; diem non induxiſſe in animum, vt omninò cederetis, ſed in eos potius ad quos miſſi eſtis immorigeri fuiſſe, & contentioſi, vt ad nos vſque veniretis, & non prius in alicuius alterius, quam in ipſius Imperatoris oculis mutaremini. Scit enim ſæpè præſentia Imperatoris animum quoque tranſmutare, & id quod eſt valdè inimicum, prouocare ad beneuolentiam; ecce ergò noſtro adſpectu dignati eſtis in præſentia, propediem autem digni quoque noſtra cenſebimini beneuolentia, ſi prius Deos vt ſeruatores, et communes hominum curatores coluertis. Prę̨clari autem viri prę̨clarè admodum reſpondentes quod ad tuam quidem potentiam, dixerunt, deducti ſimus, ò Imperator, ipſi quoque lætamur, ſed vt qui pro tuo tribunali ſupplicio propter Chriſtum, non aliquo autem alio honore digni ſimus cenſendi; ſic enim cum magna fiducia ſiſtemur ad illius terribile, & quod corrumpi minimè poteſt, tribunal, quàm vt conſequaris, te quoque rogamus ò Imperator; ipſe enim eſt, per quem & Reges verè regnant, & Tyranni in terra dominatum obtinent; ipſe enim eſt, qui & deſtruit omnem gentem, Romanorum extollit imperium, & adhùc magis extollet, & per ipſum omnibus dominabitur gentibus;
quod

quod quidem Propheta quoque appellat virgam ferream, dedi tibi, dicens, gentes hæreditatem tuam, & poſſeſsionem tuam fines terræ; paſces eos in virga ferrea. Porrò autem Imperatores quoque, qui vos ſequentur excitabit pios & veri Dei cultores; nam hoc quoque prius elocutus eſt ſpiritus.

His ergò vehementius commotus Maximianus, quiſnam, inquit, ò vos qui violenta eſtis morte perituri, legiſtis libros fatidicos qui hæc fabulantur. Non fatidicos, ſed propheticos potius, dixerunt ò Imperator, in quibus vtique ſcriptum eſt, Exurgere faciet Deus in diebus nouiſſimis reges pios. Maximianus verò dum ij hæc dicerent, interrumpens orationem, quid verò, inquit, non nos ij ſumus qui in Deos tanta pietate vtimur, vt eos quoque qui eis non parent, vt nunc vos malis afficiamus grauiſſimis? quamobrem magnus Clemens, ſilente Agathangelo, ſed ò Imperator, inquit, ſi fuiſſet quidem aliqua mutatio impietatis, ex quo illud prædictum eſt propheticum, ea quæ à te dicta ſunt aliquam haberent rationem; cum autem cultus ſimulacrorum in hodiernum vſque diem abundet in orbe terrarum, clarum eſt futurum omninò aliud tempus piorum Imperatorum; cum ex his

ira

ira quæ cohiberi non poterat eſſet incitatus Maximianus, loqui quidem deſijt, fornax verò Caldæorum fornace longè maior, Sanctis * fuit 32
accenſa; ſed eos quoque in ipſam iniectos, diuina rore perfundit gratia ſicut illìc pueros, & ſic hic conſeruans Martyres; atque totam quidem noctem & diem eos fornax tenuit, illinc verò audiebatur quidam ſonus feſtum celebrantium, ſuauèque olens, & dulcis fumus ex eo ſurſum emittebat.

Hæc ſignificantur Maximiano; ille autem cum iam flamma extabuiſſet, accedens, videt Sanctos in ea ſaluos, ò miraculum, cum flamma ne vel ſolum quidem eorum pilum læſiſſet, ſed manus quidẽ haberent in Cœlum extenſas, labia verò mouerent ad glorificationem; quos cum curaſſet ſtatim ad ſuum tribunal ſiſtendos, vel in hoc, inquit, mihi ſaltem gratificemini, vt ſignificetis quibuſnam incantationibus igni vim adimitis? illi autem, non incantationibus, dixerunt, ò Imperator, ſed ſola eius, qui dixit, promiſſione, etiamſi per ignem tranſeas flamma non nocebit tibi. Hæc ergò rurſus mordebant, & malè habebant Imperatorem, & eos iuſſit trahi publicè, & conuelli à lictoribus, & extrema perpeti. Sed hæc quoque illi malè ceſ-

 ſerunt;

ſerunt; nam tunc quoque multi ex Infidelibus, videntes ſpiritus qui non poterant redigi in ſeruitutem & animum qui deijci, & deprimi non poterat, planèque fiduciam ſpirabat, & libertatem, & hoc quod eſt maximum homines qui acerbè trahebantur, & conuellebantur, & quid non graue patiebantur, & non ſolum non cedebant, ſed euaſerant quodammodo robuſtiores, & vegetiores, & pleni erant fiducia & ſuperabant ipſum Imperatorem. Hæc videntes & patriam abiurabant religionem, & eis ſe adiungebant, & ei qui ab ipſis prædicabatur, Chriſto.

Cum itaque conſilij inopia eſſet planè ex omni parte implicatus Maximianus, Martyres ita vt erant, vinctos tradit in cuſtodiam, cum eos
33 damnaſſet * quatuor annos habitare carcerem, ſi fortè, inquit, quod intercedit tempus ſit eorum ſoluturum conſtantiam; ſed ea è contra quæ ſperabat, euenerunt. Bono enim, & tranquillo animo fuerunt intereà, & cum iam tempus adeſſet præfinitum, perindè ac ſi fuiſſent incluſi heri, & nudius tertius, acrem, & vehementem ſeruabant zelum ad confeſſionem; deſiderium enim in Chriſtum & ſpes futurorum, efficiebant vt habitarent carcerem non ſecus ac magnificas ædes & palatium. Maximianus ergò

cum

cum hæc quoque didiciſſet, ipſe quidem recuſans amplius ſuſcipere aduerſus eos certamina, deliberabat autem ad quem eos de cœterò tranſmitteret, pretextu quidem, quod propter inſignem impietatem, ne Imperatoris quidem eſſent digni tribunali: vera autem cauſa erat, quia cum eos inueniſſet omnibus eos inducendi rationibus ſuperiores, & neque induci bonorum promiſſionibus, neque flecti malorum inſultibus, verebatur adhùc manus cum eis conſerere, generóſum, & qui deprimi non poterat eorum ſpiritum, eius deprimere gloriam, & aliquid de magnitudine detrahere exiſtimans.

Ei autem ſic deliberanti, aderant multi quoque alij ſimul Magiſtratus, & Præſides, qui ex multis conuenerant Prouincijs; inter quos erat etiam * Sacerdos, qui erat quidem principatu 34
inſignis, ſed erat longè impietate inſignior, & multos Chriſtianos, multis ſæpè, & varijs ſubiecerat ſupplicijs. Ei mandat Maximianus cognitionem de Martyribus. Cum autem perſuadendi magna vi eſſet præditus, & ad alliciendas hominum mentes artifex egregius, & alioqui ſtuderet oſtendere; eos qui ipſum præceſſerant, non ex Martyrum animi magnitudine, ſed ex ſua potius ſimplicitate illis præbuiſſe victoriam,

ſedens in tribunali effecit vt viri illi egregij coram ſe ſiſterentur, & variè cum eis decertare eſt aggreſſus, modo quidem lenitate, & pecuniæ promiſſione, modo verò acerbitate & minis rerum malarum, nunc blanditijs, nunc indignatione, & partim quidem aſperarum rerum experientia, partim autem ijs quæ præceſſerant adhibendo medicinam tanquam ex pœnitentia. Cæterum cum primum fecit vt ſiſterentur Martyres, adeſte, inquit, ad Sacerdotem, quem nullus, inquit, effugit ex Chriſtianis, qui Pontum habitant, & Galatiam, ſed multos quidem perſuaſos honoribus effeci, & muneribus, & Dijs quod quidem eſt maximum reconciliaui, & effeci familiares; multos verò ex ijs, qui non paruerunt ferro, & igne conſumpſi, & morti tradidi acerbiſſimæ; cui quidem vos quoque parentes, ſacrificate, vt pro portione tot malorum, quæ tot annos patimini, vos bonis fruamini.

Ad hæc dixerunt Sancti, qui nos pro meritis eſt remuneraturus & honoraturus, eſt Chriſtus, qui dona habet tam excellentia, vt ne condignè quidem ſint huius ſeculi paſſiones ad gloriam quæ eſt in nobis ab ipſo reuelanda. Propter quę Sacerdos quoque fecit ſimiliter ijs, qui præceſſerant, & eos iuſſit cædi in humeris, donec eis

ipſa

ipſa oſſa operirentur; cum autem Martyribus præſentia viderentur leuia, ſpina quoque ſimiliter cædebatur, donec à præſentibus oculis viſa eſt oſſium compoſitio, & tota dimenſa eſt compago vertebrarum. Sacerdos ergò tam miſerè, & tam miſerabiliter victus eſt à Martyrum fortitudine; quocirca quæ illos pati erat veriſimile, ipſe potius ſuſtinebat; nam ij quidem cum ille iuſiſſet ſuis pedibus redierunt in carcerem; ille autem cum ex pudore, & ægritudine quod vinceretur, linqueretur animo, & multis portaretur manibus turpiter receſſit à Tyrannico tribunali.

Interim autem dum Sancti irent in carcerem, carnes quæ eis decidebant cum ſanguine effecerunt vt fideles vndique ad eas colligendas concurrerent, tanquam ad quendam theſaurum bonorum; quas quidem ſtatim cum ipſo puluere tollentes ſitientibus manibus credebant ſe quandam benedictionem attrahere, & gratiam. Poſtquam verò Sacerdos omni metu intentato, adhibitaque omni experientia, callidiſque commentis, artificijsque & præſtigijs, nihil potuit efficere, ſed vt dicitur, in cœlum eſt iaculatus, & hæc reſciuit Maximianus, & riſum poſuit in Sacerdotem; hic eſt Sacerdos, inquit, qui decantatur

cantatur ab omnibus. Maximus ergò quidam; qui ipſe quoque erat Dux, cum eſſet apud Maximianum, & audiret quæ dicebantur, impletur quodam animi zelo aduerſus Sanctos, & rogo, inquit, ò Imperator, tuam potentiam vt ij viri mihi quoque tradantur in manus, etenim Dijs habeo fiduciam, quod vel eis perſuadebo, vt mutent omninò ſententiam, vel eis vitam malè adimam. Quamobrem cum annuiſſet Maximianus, octauus ipſe ſuſcipit Martyres, & nouum quid in ipſos machinatur, vt qui interiecto aliquo temporis interuallo cum ipſis colloqueretur, & ſe Sanctis verum, & amicum dare fingeret conſilium. Nam eos quidem primùm alloquitur amicè ſermocinans, & quæ iucunda, & grata eſſent cum eis diſſerens. Deinceps verò aliquot rurſus diebus interiectis eos ad ſermonem conferendum vocabat, eoſque admonere, & eis conſulere, non autem ei omninò vim afferre, neque eos cogere videbatur.

Cum verò ſic multum temporis interceſſiſſet, fraus Maximi apertè arguebatur, & aperiebatur cauſa illius fraudulentiæ, & ſimulatæ amicitiæ. Nam cum Sanctos aduocaſſet, ſaluete, inquit, ò homines, quos ſimiliter amant Dij immortales, & ambos habent loco germanorum filiorum.

rum. Sæpè enim mihi & reſponſa dederunt, & in ſomnis apparuerunt, iram in vos reprimentes, nulla quidem omninò alia cauſa, niſi quod expectant veſtram ſpontè futuram mutationem, quæ quidem paulò poſt aderit, vt mihi certè præterita nocte magnus inter Deos aparuit Dio-
nyſius, * vt qui nobis mandauerit, dicens, 35
aduc viros, ecce ergò & ara eſt parata, & parata ſunt ſacrificia, accedite, & ſacrificate eorum beneuolentiæ. Ad hæc Sancti reſpondentes, falſum, ò Iudex, apertè dixiſti, & minimè probabiliter, nam quæ interdiù tui tibi Dij loquuntur, ea omninò noctu quoquè quiſnam enim adeſt tibi Dionyſius? is enim eſt duplex, vt videmus, aut quem nam nominas ex his immortalem? æneum, an lapideum? nam ſi eum dicis qui conſtat ex lapide, videbis paulò poſt hùnc tibi Deum immortalem, vel confractum, vel iniectum in ædificium, vel exuſtum, & in calcem commutatum. Quod ſi tecum diſſeruit æneus, is quoque citò pulchrè ſundetur in vaſa, quæ deſeruiunt myniſterijs, quomodò vnumquodque eorum vſus exegerit. Cum hæc Sancti reſpondiſſent, & cognouiſſet Maximus nihil ſibi aliud profuiſſe omninò ſimulationem illam, & fictionem, quam quod ſuis Dijs labem

&

& maculam inuſſerit, perſonam deinceps exuens,
apertè oſtendit Maximum, & id quod erat pro-
tinus apparuit.

Iubet itaq; obeliſcos in extremo acutos vnius
pedis magnitudine ſupernè habentes cuſpides,
defigi in terram, & beatum Clementem ſupi-
36 num acubus * impoſitum, craſſiſſimis lignis
verberari vehementiſſimè. Agathangelo autem
in caput infundi plumbum igne liquefactum.
Cum ergò iuſſus effectum celeriter accepiſſet,
magnanimus quidem Clemens, & in pectore
ſupernè cedebatur, & eius terga infernè obeli-
ſcis transfigebantur; ſed ne ſic quidem anima
huìc Sancto diſcedebat è corpore, verax enim
erat qui fuerat pollicitus tormenta eum non eſſe
ſuperatura, nec vllò ſupplicio vitam eſſe finitu-
ram. Agathangelus verò ipſe ſimiliter admira-
bilem oſtendit fortitudinem. Maximus itaque
hoc præter opinionem miraculo obſtupefactus
cum ijs qui circumſtabant propemodum ne po-
terant quidem credere ſuis oculis, adeò inopina-
tum, & quod erat præter rationem videntibus
miraculum per pectus, cor & totum deinceps
corpus acuto ferro transfixum hominem, &
præterea ſupernè quoque vehementer verbera-
tum, non ſtatim emiſiſſe animam, ſed viuum
adhùc

Digitized by Google

adhùc eſſe, & ſuperſtitem, & vt illi intolerabili
ſana mente reſiſtere. Vix ergò tandem eum de-
trahit ab obeliſcis, non ſecus ac veſtem vndique
dilaceratam, & ſolo ſermone perſuadentem ſe
non eſſe mortuum. Martyr * ergò ad Maxi- 37
mum protinus adſpiciens, modo, inquit, co-
gnouiſtis quemadmodum non ſolum noſtrum
corpus aduerſus vos decertat, ſed Deum habet,
qui per ipſum longè veſtras ſuperat inſidias, qui
etiam non ſinit animam euolare è corpore eam
cohibens arcano quodam conſilio, & quæ dici
non poteſt, prouidentia.

Cum animum ergò omninò deſpondiſſet Ty-
rannus, & nulla ſpe amplius teneretur, ſacrum
quidem Clementem, qui adhùc portabatur cum
Agathangelo includit in carcere. Refert autem
ipſe quoque ſingula Maximiano, quænam ad-
uerſus Martyres excogitauerit, & quemadmo-
dum inuenerit eos nec blanditijs vinci poſſe, nec
tormentis, atque adeò ipſam quoque ab eis ſu-
perari naturam. Maximianus verò cum ſimili-
ter, atque ipſe nullam poſſet excogitare ratio-
nem, ne dum viros perſuadendi egregios, ſed
nec eos quidem interimendi, iubet eos relinqui
in carcere, nec vllam eorum omninò curam ge-
ri, donec ipſi naturalem mortem ſuſtinuiſſent.

Viri autem impij cum eorum tam manifeſtam accepiſſent experientiam, ò amentiam, ò crudelitatem, nec ſic quidem poterant quieſcere, ſed etiam expectabant fore, vt ſic vincerent. Certè Aphrodiſius quoque nonus luctam aduerſus ipſos ſuſcipit, genere quidem Perſa, qui multa tormentorum genera ſæpè excogitarat aduerſus Chriſtianos. Erat autem hoc ſignum euidens, Maximianum eorum magnam habere rationem, & hoc ſciebant omnes quod qui eos potuiſſet, perſuaderet, ei eſſet rem facturus gratiſſimam, & pro eo maximam accepturus remunerationem. Hic ergo cum fortè fuiſſet apud Maximianum, quo tempore de Sanctis ei renuntiabatur, petit in eos ſibi dari poteſtatem, etiamſi, vt eſt in pro-
38 uerbio, exuerit * Sicyonum. Cum autem petijsſet & accepiſſet domi, ſtatim apponit lautam, & magnificam cœnam, & eos inuitat ad conuiuium, vt eis labores ſuſtinendo defeſſis, res iucundas præbendo gratificaretur, & eorum ad ſe animum leniter alliceret. Cum verò quæ eis coaluerat, & gratia erat, magis amplecterentur abſtinentiam, & adijcerent, nos pane cœleſti veſcimur, quem qui comederet, non amplius eſuriet, ſed viuet in æternum; illìc enim eſt bonis cœna parata, contumeliam eſſe ratus Aphro-
diſius,

diſius, & in eos commotus vehementius, illos quidem tradit in cuſtodiam, dicens, veſtra ergò cœna erit mors cum dolore, quam quidem ego cras vobis apponam magnificè.

* Iubet autem poſtridiè afferri duos lapides molares; vtrumque verò eorum collo vtriuſque alligari, & ſic eos lapidibus vndique appetitos trahi per mediam Ciuitatem, ijs qui trahebant, hoc eis acclamantibus, Dijs parete, & Imperatoribus. Qui aliquid decernit præter noſtram patriam religionem, ſit obnoxius talibus ſupplicijs. Sed hoc quidem totum faciebat Aphrodiſius, vt vel ingentes frangeret eorum ſpiritus, & efficeret, vt cederent, ſe tam turpiter traduci non ferentes, vel in eos incitaret Ciuitatem, & communiter concurrentes omnes, ipſos interimerent. Sed qui quæ ſunt profunda & occulta aperit, id euertit, quod is callidè cogitauerat, nam & Martyres, gloriantes potius, quam pudore affecti circumducebantur, Ciuitaſque confluens ad ſpectaculum, & videns quam alacres, & læti propter Chriſtum obirent, & quod poſt tot, & tanta ſupplicia valida eſſent eis corpora, maximas illas plagas citò repellentia, eos veluti impatibiles, illi quoque verum Deum confitebantur, & laeti accedebant ad pietatem. Cum ſic ergò

longè fuiſſet inferior Aphrodiſius, hæc quoque Maximiano ſignificantur. Ille autem cum ſpem omnem abijeciſſet mutationis, vtpotè quod fieri non poſſet vt à ſua ſententia traducerentur Martyres, maximè cum ex eo plures ad eorum traherentur pietatem, ad perpetuum eos condemnat carcerem, vt cum cuſtodia à qua nullo tempore egredi liceret, extabuiſſent, ſic è vita excederent, Deo hoc eis prouidente, vt oratio Clementis eum, quem ipſe precatus fuerat finem acciperet, & eſſent eis maiores martyrij remunerationes.

Cum longo ergò tempore ſic morati eſſent in cuſtodia, multi alij ex pijs qui martyrium poſt eos inchoauerant, acceperunt ante eos conſummationem. Qui autem Clementis, & Agathangeli præclarorum athletarum pietatis, erant à Maximiano carceris conſtituti cuſtodes, defeſſi diuturna illa carceris cuſtodia, vix tandem accedunt ad Maximinum, qui tunc ſuſceperat imperium, & rogant ecquid iubeat de ijs, quos multis annis tenent vinctos, qui Chriſtianæ ſunt religionis, qui difficiliter moriuntur, vel ſunt potius immortales. Sic enim nominabant Beatos, propterea quod mala ſuſtinuiſſent, quæ ferre non poteſt humana natura. Maximianus autem

cum

cum prius ſuos Deos multis inſectatus fuiſſet maledictis, quod non potuiſſet præſentem illis vitam adimere, deindè etiam quæſiuiſſet de ciuitate in qua nati, & ex qua profecti fuerant, & cuiuſnam eſſent generis, cum eos & Galatas eſſe intellexiſſet, & ex Ciuitate Ancyrana, ad Lucium eos mittit Præſidem. Is enim tunc ei præerat. Ita cognoſcitur Dominus iudicia faciens, qui Martyres quoque poſt tot, & tanta pericula ei rurſus quæ eos tulerat, ijs quibus ipſe nouit modis, reſtituit. Illi ergò cum Tarſis egreſſi eſſent alacri pede confecerunt viam, quæ fert in patriam. Cum primum autem viderunt Ancyram, ſiſtunt coram Præſide Lucio. Ille verò cum nec eis quidem prius loquendi feciſſet poteſtatem, tunc eos quidèm validè includit in ligno, lapide vtrique alligato, ita vt nec ipſi quidem poſſent omninò moueri, nec crura extendere.

Sequenti autem die accerſito Agathangelo, ſcio, inquit, quod non propter improbitatem, ſed propter animi facilitatem, & morum ſimplicitatem deceptus es à tuo familiari Clemente, quocirca videris multis habere innatum nimium contendendi ſtudium; non eſt autem mirum ſi mala conſuetudo, quæ veluti morbus quidem tem-

tempore callum obduxerit , mutauerit ſententiam ; nam gutta quoque aquæ aſſiduè diſtillans, petrã quoq; ſcit cauare, vt dicitur. Sed hanc tuam ad morem gerendum facilitatem nobis quoque aliquandò concede Agathangele , longè vtiliorem , & iuſtiorem , & conuenienter tuo nomini, ſis nobis bonus nuncius , nuncians conuerſionem propriam , & pœnitentiam . Ad hæc Agathangelus , mihi , inquit , hanc conſtantiam, nec animi fecit facilitas , nec improbitas , ſed quod non improbitas quidem ipſe prius es confeſſus . Quod autem rurſus nec quibuslibet facilè peream , hinc eſt apertum ; quomodò enim tam multis reſtitiſſem Præſidibus , atque adeò ipſi etiam Imperatori , qui cum me , & cum Clemente , & ſeorſum rurſus accepiſſent , nullam non adhibuere machinam , ſed & promiſſis inefcare , & minis perterrere , & ſupplicijs conati ſunt in aliam traducere ſententiam . Neque ergò facilitatem, neque improbitatem , ſed ſapientiam potius , & animi fortitudinem hæc nomines : Sapientiam quidem qua ijs quæ intereunt , & citò fluunt , præferimus ea quæ ſtant , & manent , falsoſque veſtros Deos , & adulterinos auerſantes , ſolum vnum Deum , & verum attendimus . Fortitudinem autem per quam cum

tam

tam multis pro Chriſto colluctamur periculis, & veluti quendam ſomnum mortem contemnimus; neque eſt ergò Clemens qui mihi perſuadet, ſed Chriſtus multò prius, qui me vocauit per Clementem; neque deceptus ſum, ſed potius diſceſſi ab errore, à quo, rogo, vt vos quoque recedatis, vt qui vobis quoque ſi vultis, ſim nuncius veritatis.

Hæc cum dixiſſet Agathangelus, omni de eo ſpe concepta Præſes fruſtratus, & ferreas fibulas valdè accenſas in illius aures inijcit, & faces copioſum ignem alentes vtriuſque admouet lateribus. Cum acris itaque dolor hinc ex auribus intrinſecus verſaret cerebrum, fumuſque, & tenebræ id implerent, fortiter id ferebat Martyr, Chriſtum confitens, & eum ſolum vocans in auxilium, & clamans, Domine Ieſu Chriſte ne me priuaueris beato illo fructu bonorum immortalium, ſed des mihi patientiam, & tolerantiam, & cum dignatus me fueris perficere curſum tuæ confeſſionis cum tuo famulo Clemente me connumeres, & cum omnibus qui pro glorioſo tuo dominio decertarunt, quoniam defecit virtus mea, anima autem mea in te ſperauit. Hæc ille quidem eſt præcatus, Deus autem ex alto hæc perfecit, & cum videret Pręſes

nihil

nihil ſibi ſuccedere ex ſententia , ſed athletam potius effici clariorem , abducto illo in locum qui Cryptos , ideſt abditus appellatur, enſe bea-
39 tum caput * amputat quinto Menſis Nouembris; atq;Martyr quidem cũ receſſiſſet ab ijs quæ ſunt ad tempus & à laboribus liberatus fuiſſet , & tormentis , fuit in cœlis , & qui ſtaret cum Angelis , & cum ſuperis choros duceret , dignus fuit habitus , cum certaſſet ſub Imperatoribus quidem Diocletiano , & Maximiano , ſub Magiſtratibus autem Agripino , Curicio , Domitio , Sacerdote , Maximo , Aphrodiſio & Lucio . Pia autem illa , & Martyrum amantiſſima Sophia materno amore in Agathangelum quoque accenſa propter magnum Clementem , poſtquam vidit eum , vt optabat conſummatum , & ab ijs quas pro ipſo gerebat curis eſt exoluta , & cum magna voluptate tollens illud corpus martyri-
40 cum, * & componens in loco conſummationis in quodam ſepulchro profundiſſimo in ingreſſu templi , quod illìc eſt , depoſuit .

Præclarus autem Chriſti athleta Clemens , cum ſui in certamine ſocij Agathangeli intellexiſſet conſummationem ; ipſe quoque voluptate quæ minimè poteſt explicari repletus , in carcere ita vt erat pronus humi extenſus , prohibebat

enim

enim ne ſurgeret lignum quod habebat in pedibus, & lapis alligatus corpori, emittebat, vt poterat ad Deum voces, quibus agebat gratias. Sed neque in eum euaſerat Præſes negligentior, ſed præter vincula, & quam perpatiebatur ex illis miſeriam, iubebat centum & quinquaginta plagas ei in vultu, & in capite infligi quotidiè. Sic ergò quotidiè ex eo fluebant riui ſanguinis, vt ipſe quoque lapis qui erat ei alligatus, & totus ſubiectus locus fieret purpureus. Nocte autem rurſus adueniente, & lux circa ipſum veluti eluxit, & Angeli adſtiterunt, & eius liberalis conſecuta eſt curatio. Cum ipſe ergò & lapidem, & vincula, & nocturnas illas plagas ferret fortiter tam longo tempore, Chriſtianis quidem iam erant feſta aduentura Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti Theophania; * Pia autem, & Dei amans 41
Sophia quę vehementi quidem pietatis zelo ſemper mouebatur, & aliòqui ardentiori tunc feruebat ſpiritu, audet præclarum aggredi facinus, & magni animi, cum famulorum accepiſſet multitudinem, & puerorum qui ab ea alebantur maſculos & fœminas ingreditur carcerem, & cum vinculis ſoluiſſent Martyrem educunt è carcere; deindè verò cum Sophia eum veſte * induiſſet 42
candida, & ſuper humerale ei impoſuiſſet, & ei

in manus tradidiſſet Euangelium, cum multis lapidibus & ſuffitibus circumſeptum deducebat ad Eccleſiam; cum ipſa autem veſtem quoque induiſſet candidam & internam propter egregium Clementem oſtenderet animi lætitiam, & in ſiniſtra parte manue ſubijciebat, quæ eum ſuſtineret, & ad ingrediendum ferret opem Martyri.

Adhùc autem erant in itinere, cum Clemens; vt qui iam ſenſiſſet Dominum eum ad ſe vocantem in cœlum ſublata dextera, altera enim tene-
43 bat Euangelium, * orauit, & pro ſua ſecundum ſpiritum Matre Sophia, & orauit etiam pro Clero, & vniuerſo grege, & petijt ijs qui ipſum inuocarent, poſtquam hinc exceſiſſet, & eum alioqui honorarent, & colerent, Domini defenſionem & ſalutem, & quidquid ad eorum petitionem tributum, futurum eſſet eis vtile, & ſic poſtremò orans cum Martyrum amante Sophia, & ijs qui eum deducebant ingreditur Eccleſiam; atque illi quidem cum clauibus, & vectibus fores munijsſent, timebant enim, ne aliqui ex impijs in eos irruerent, tota nocte canebant. Poſtquam autem dies aduenit ſalutaris, iucundè, & ſuauiter illuceſcens eorum, qui digni erant animis, cum præclarè admodum Martyr ſacrum celebraſſet miniſterium, & intemerato, & in-

cruento

cruento eos qui aderant impertijſſet ſacrificio, eis ſuauis Chriſti palmes, Clemens, inquam, eis inſtillauit dulce vinum doctrinæ. Cum autem eos videret perturbatos, & timore affectos, vt qui ſuſpicarentur fore aliquam infidelium incurſionem, confirmauit eorum ſpiritus, & cum quę futura erant, eorum ſubieciſſet oculis, bono, inquit, ſitis animo fratres, non peribit vnus ex vobis. Duo autem quidam, & ego tertius cum eis poſtremò à vobis excedemus: deindè extinguetur quidem quæ ſæuit in Chriſtianos rabies, orietur verò pax in Imperio Romanorum; omniſque Ciuitas, & regio implebitur Chriſti cognitione, & aperietur quidem omnis ædes ſacra, claudentur autem templa Gentilium, & fugient qui in eis adorant, & eo quo nunc vos, timore afficientur. Hoc autem tempus propè eſt, & quidam ex vobis videbunt euerſos perſecutores.

Hæc cum ille tam apertè diſſereret ijs qui aderant Chriſti, & Martyrum amantiſſima Sophia maximo gaudio & lætitia propter Clementem in corde plena conuocabat viduas, & orphanos, panemque, & cibum, & vinum eis abundè ſuppeditabat, & pro viribus eos complectebatur. Atque hæc quidem duodecim deinceps dies facta ſunt, & eos qui accedebant conuiuio libera-

liter accepit Sophia, feſtoſque dies celebrabant, & hilariter tranſigebant, & Clementis aduentum honorabant. Cum autem iam dies adeſſet præſtitutus, erat verò dies Dominicus, à præſenti vita athletam euocans, ille quidem diuinum celebrat ſacrificium. Poſtquam autem perfecta fuerunt quæ conſueuerant, & participes fuerunt fideles viuifici corporis, & ſanguinis, diuinis adhùc donis in ſacra menſa propoſitis, & ad ea Martyre collum habente inclinatum, quidam ex Magiſtratibus, Alexander nomine impetu repentè facto cum militibus iubet vni ex ſuis am-
44 putare ſacrum * caput Clementis: deindè etiam intemeratam oblationem, ò tuam Chriſte rex potentiam, deiecerunt in terram, & profanis pedibus profani conculcarunt; atque ſic quidem magnus ille Clemens ſacrificans, acceptum pro aliquo alio ſacrificium ipſe Deo offertur; eorum autem qui aderant multitudo, alij quidem receſſerunt lacrymantes, duo verò ſoli ex leuitis qui etiam intemeratò miniſtrabant ſacrificio, vnus quidem Chriſtophorus, alter verò Chariton nomine; vt ipſe prius ſignificauit Beatus, ad diuinam quidem eius menſam, beatum ipſi quoque finem acceperunt.

Fidelis autem Sophia, quæ magno Clementi

fuit

fuit ex Deo mater, & nutrix, & inſtitutrix cum in aula tutiſſima haberet filium repoſitum, & qui ad ſupernas tranſierat coronas, & immobilium illorum bonorum remunerationes, ſolicitudinem omnem ſoluens, & mœrorem, & lucernarum accendit multitudinem, multaque perpeſſum, & quòd multa vicerat certamina, ſui amiciſſimi mortuum tollens corpus, mundis veſtibus, & linteis inuolit, & in ipſo Templo, quod eſt in loco qui dicitur Cryptos præclarum præclarè deponit, vbi etiam prius depoſuerat Agathangelum, vt vni ſepulchro crederentur corpora, quorum animas idem Cœli ſuſcepit tabernaculum; propè eos autem, illos etiam ſepelit Diaconos qui cum magno Clemente concertauerant, quo in loco eorum quoque parua ædificata eſt edicula. Deindè cum Clementis aſſediſſet ſepulchro hæc præclara, humanitateque, & affectione plena verba eloquebatur. Ego quidem vos, ò fili, in Crypto, ideſt in abdito depoſui, ſed vos omninò Chriſtus in aperto deducet in requiem, propter quem tot, & tanta veſtra ſponte pati delegiſtis, & vobis dignam ædem excitabit, & veſtra corpora in ea reponentur. Porrò autem me quoque iam ad vos vocat ſenectus, quæ propterea in hodiernum vſque diem eſt conſeruata, & vobis

com-

communem omninò congeram puluerem, quos ne longum quidem tempus martyrij à ſe inuicem ſeparauit, & me ipſam vobis pulchrum buſtum præbeam; ſed orate pro me ò chariſſimi, quæ ſum mater, & nutrix, & ſupplex, vt poſſim ſicut hìc, ita etiam illìc quoque eſſe propè vos, & apud Dominum poſſim quoque paruam aliquam habere fiduciam; atque illa quidem hæc apud ſepulchrum loquebatur, & ſenſim vna cum voce etiam effluebant lachrymæ.

Præclarus autem Chriſti athleta Clemens, nam cum ijs, quæ dicta ſunt pauca quædam adiecero, finiam orationem, perpetuò quidem decertauit ſub Imperatoribus Diocletiano, & Maximiano; ſub Magiſtratibus autem, ac Præſidibus Domitiano, Agripino, Curitio, Domitio, Sacerdote, Maximo, Aphrodiſio, Lucio, & Alexandro. Finit verò certamen 23. Ianuarij, adeò vt totum tempus martyrij ei fuerint viginti, & octo anni; quod quidem nos oportet tenere memoria, vt à noſtra excitemur ſocordia, & hæc tam prolixa reuereamur certamina, qui nec paruum aliquod momentum temporis aliquid moleſti propter Chriſtum tolerare ſuſtinemus, & ſic nos comparemus, & tantam ſuſcipiamus confidentiam, vt propter ipſum ſi opus fuerit omnia

pa-

patiamur, vt ipſi voluntatis ſubeamus martyrium, & apud Deum fiduciam cum illis conſequamur, quam detur nobis omnibus conſequi gratia, & clementia Domini noſtri Ieſu Chriſti, cum quo Patri ſimul, & cum ſancto Spiritu gloria, potentia, honor, & adoratio nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES

1 *ALIA acta profert Ioannes Bollandus Tomo 2. Menſis Ianuarij, ex vetuſtiſſimo Codice Græco manu exarato, latinè reddita à Ioãne Scapelinck. Societatis Ieſu Sacerdote, quæ conueniunt his deſcriptis à Metraphraſte in pleriſque hiſtoriæ veritatis.*

Baronius in Notis ad Martyrologium Romanum ſcribit multa ſibi in Actis S. Clementis Ancyrani diſplicere, ſed quæ nam illa ſint, non exprimit.

2 *Poſt ducenteſimum & quinquageſimum annum &c. Natus eſt Clemens anno Chriſti ſecundum aliquos 257. alijs 258, vel 260, & ſecundum eoſdem Anno ætatis 20, Chriſti 277. vel 278, alijs 280, Epiſcopus ordinatus*

tus eſt, ac Mortuus anno 305, *vel* 306, *aut* 308. *ætatis ſuæ octauo ſupra quadrageſimum, vel quinquageſimo, aut quinquageſimo primo die* 23. *Ianuarij. Quamuis ex alijs vt dicemus inferius obdormiuerit anno* 309.

3 *Ancyræ Galatarum Prouinciæ &c. Ancyra Vrbs Metropolitana, & Archiepiſcopalis Galatiæ Prouinciæ, noſtra ætate Angari dicta, Turcico imperio ſubiecta, in qua Præfectus regius reſidet, edito loco ſita, Concilio Ancyrano ſub Silueſtro* I. *aut Liberio celebrato, clara, inter Peſſinuntem, alteram Galatiæ metropolim ad Occaſum, & Nyſam Vrbem Cappadociæ ad Ortum, centum circiter milliaribus diſſita, à Cæſaria* 200. *in Occaſum, Nicæam verſus totidem diſtantem; à Claudiopoli verò Vrbe Paphlagonica* 134. *Eſt & Ancyra, ſeu potius Angyra, ex Codice Græco, Vrbs Epiſcopalis Phrygiæ Pacatianæ, ſub Archiepiſcopo Hierapolitano.*

4 *Galatarum &c. Galatæ Aſiatica gens, Bithyniæ contermina, è Gallijs progreſſa, vt nomen ipſum teſtatur, & lingua.*

5 *Clemens &c. Romanum nomen, fortaſſe filius Romani Ciuis.*

6 *Sophia &c. in alijs actis indicatis Euphroſyna nominatur.*

7 *Vitam monaſticam &c. In actis, legimus ſolitariam.*

8 *Infantes Gentilium quicumque relicti fuerant orbati parentibus &c. Puerorum orphanorum curam ſeculo ſuperiori ſuſcepit Hieronymus Aemilianus, exemplo Sanctorum Zotici, Adalardi, Sophronij, nec non noſtri Clementis Ancyrani. Orphanos quoque alit, & veſtit B. Ioannes de Deo. Orphanos tres ignotos nutrit Maria de Mailliaco.*

9 *Nam viceſimum quidem annum iam attigerat &c. Apud Clementem Romanum legimus, Epiſcopum non minorem annis quinquaginta eſſe debere. Olim in Epiſcoporum numerum non niſi ſeniores admittebantur. Aliquando tamen publicæ neceſſitatis cauſa, cum multis in ætate diſpenſatum eſt; vt in noſtro Clemente, qui annos natus 20. Archiepiſcopus renuntiatus eſt. Damas etiam Epiſcopus Magneſiorum adoleſcens electus; iuenis à B. Paulo Epheſijs Timotheus Epiſcopus eſt impoſitus; ideò Apoſtolus ad eum ſcripſit, nemo adoleſcentiam tuam contemnat. Auctor eſt Euſebius S. Gregorium Thaumaturgum, eiuſque germanum fratrē Athenodorum quinquenio integro in Origenis ſchola verſatos, eos*

in

in ſacroſanctis Dei eloquijs feciſſe progreſſus, vt dum adhùc ambo admodum adoleſcentes erant, Eccleſiarum in Ponto Epiſcopi crearentur. Eleutherius anno ætatis 20. Syracuſanus Epiſcopus renuntiatus eſt; Anno 21. S. Ludouicus Archiepiſcopus Toloſanus. Ad eamdem dignitatem aſſumptus Ioannes de Orleans Cardinalis de Longauilla, cum annum duodeuigeſimum ageret. Elias de Bordeille Cardinalis S. Luciæ in Silice euulgatus Epiſcopus Petragoricenſis anno quarto ſupra vigeſimum; Henricus de Eſcoubleau Archiepiſcopatum Burdegalenſem anno decimo octauo ætatis obtinuit; Franciſcus d' Halluin Ambianenſem anno 20. Franciſcus de Rohan Andegauenſem anno item decimo octauo; Ioannes de Poupet Cabilonenſem anno quinto ſupra vigeſimum; Carolus de Lucemburgo Laudunenſem ſexto ſupra vigeſimum; quarto ſupra vigeſimum Bruno de Roucy Lingonenſem. Philibertus Milliet Maurianenſem ſeptimo ſupra eumdem vigeſimum. Petrus de Luxemburgo Epiſcopus Metenſis & S.R.E. Diaconus Cardinalis, virtutibus plurimis, ac miraculis illuſtris anno decimo quinto. In ipſo Catholicæ Eccleſiæ initio Alexander huius no-

minis I. in ordine ſeptimus, ſanctitate vitæ clarus, renuntiatus eſt Pontifex Maximus, cum annum ætatis ſuæ vigeſimum, aliȷs trigeſimum non excederet. Iuuenis quoque electus Benedictus VIII. dictus IX. legimus etiam diuino conſilio electum eſſe Epiſcopum Remenſem in Gallia Remigium, cum ſecundum ſupra vigeſimum ageret annum. Quare benè Auctor aduertit, ſenectutem non ſemper certos rerum bonarum efficere poſſeſſores, & aliquando rectè inſtitutam iuuentutem eſſe optimum virtutis cuſtodem.

10 *Cum Diocletianus Romanum ſuſcepiſſet imperium &c. contigit id circa annũ Chriſti 285.*

11 *Agonothetæ &c. Agonothetæ dicti qui ſacris certaminibus præerant; Deſignatores, vel Brabeutæ ab aliȷs nominati. Agebat enim gratias Clemens Deo Agonothetæ, quia huic ſacro certamini præerat, vti ſemper præſt illis, qui pro ſe ſtant contra Mundi ſectatores.*

12 *Papæ &c. admirantis interiectio; habet in ſe affectum verbi miror, & Papæ quid video?*

13 *Patritiorum illi dabant honorem &c. Patritȷ erant Reipublicæ Patres; & Senatorum progenies. Patritȷ Franciæ ſunt, quos Pares Franciæ vocant; ſuntque duodecim viri Rei-*

publicæ

publicæ conſtituendæ ; ſex quidem Pontifices, ſexque Duces militares. Diocletianus ſupremum hunc Republicæ honorem Clementi obtulit.

14 *Manus ferreas &c. vincula ferrea, ſic dicta ab inſtrumento nauali, ad naues raptas, tenendas ; ſeu quia illis manus aſtringitur hominum.*

15 *Grabatos &c. Grabatus eſt lectulus in quo meridiari ſolemus, dictus quaſi carabatus, quod in eo capite tantum recumbamus, vnde & pro lectis Pauperum, & mendicantium grabati accipi ſolent. Grabatis ferreis, ignisque affligebant Tyranni Martyres Chriſti ; hocq; ex Martyrologio Romano afflicti Eleutherius Epiſcopus Illyrici ſub Hadriano Principe Meſſanæ in Sicilia, & in perſecutione Diocletiani in Armenia Oreſtes.*

16 *Pectines &c. Pecten inſtrumentum textorium, ſeu crates dentata, cum ſtylis ferreis. Pectini'us vexati Sebaſte in Armenia ſub Agricolao Præſide Blaſius Epiſcopus ; Romæ ſub Alexandro Imperatore Tatiana, & in Thebaide Sanctus Aquila.*

17 *Craticulas &c. Cratis diminutiuum ; ſuper illas ignitas iacuerunt Martyres plures ; videlicet*

delicet Vincentius Leuita ſub Daciano Valentiæ in Hiſpania Tarraconenſi; Nicephorus ſub Numeriano Imperatore in Aegypto. Petrus Cubicularius Diocletiani Imperatoris Nicomediæ; Eleutherius Epiſcopus Illyrici ſub Hadriano Principe Meſſanæ in Sicilia; apud Iconium Iſauriæ Ciuitatem Conon & filius annorum duodecim, regnante Aureliano Imperatore; Zephyrij in Cilicia Sancta Dula ſub Præſide Maximo; Tuburbi Lucernariæ in Africa in perſecutione Valeriani & Gallieni Maxima, & Donatilla Virgines; Romæ in perſecutione Valeriani Laurentius Archidiaconus; Nicomediæ Diocletiani iuſſu Dorotheus & Gorgonius; & apud Spoletum in Vmbria temporibus Diocletiani, & Maximiani Imperatorum Gregorius Presbyter.

18 *Lebetes &c. Lebes vas æneum in quo igni apponitur aliquid vt ebbuliat. In Lebetes iniecti Romæ Sabba ductor Militum; Papius in perſecutione Diocletiani, & Zeno.*

19 *Obeliſcos &c. Obeliſcus lapis aſper acuminatus, ſeu veruculum, aut paruum veru, inſtrumentum notum, carnibus aſſandis acuminatum; ſimili tormento afflicti Romæ Alexander Papa ſub Hadriano Principe; & in-*

per-

perſecutione Vandelica ſub Hunnerico Rege Ariano Tuburbi in Africa Seruus.

20 *Sartagines &c. Patellæ in quibus caro frigitur; tali inſtrumento pro Chriſto vexati, Eleutherius Epiſcopus Illyrici Meſſanæ in Sicilia. Thebaide in Aegypto in perſecutione Decij & Valeriani Martyrum vnus. Chalcedone Euphemia Virgo ſub Diocletiano Imperatore, & Priſco Proconſule, Cyzici in Propontide Fauſta Virgo; & Romæ ſub Numeriano Imperatore Marinus ordinis ſenatorij.*

21 *Satim & Rota à motu &c. non ſine virtute diuina hoc factum; ideò benè adſtantes exclamauerunt Magnus eſt Deus Chriſtianorum.*

22 *Vngulis ferreis &c. Tormenti genus bifidum ad corpora excarnificanda; Vngulæ dictæ quòd effodiant ex Iſidoro lib. 3. originum, qui teſtatur idem eſſe quod Fidiculas; cum autem fidiculis æquè, ac vngulis finderentur latera Martyrum, eaſdem vngulas ea de cauſa dictas putat Baronius fidiculas, quòd reorum latera finderent. Appellatæ etiam ſunt vngulæ, ex laudato Baronio, quòd ea inſtrumenta ferarum imitarentur veſtigia, quarum*

rum cum referrent exemplum. Eodem quoque dicta nomine inuenies L. I. C. de emendatione ſeruorum, Ferarum inquit vnguibus latera perſecando; ſed in Codice Theodoſiano eodem Tit. ſic Ferarum veſtigijs latera perſecando. Vngulis afflicti Romæ temporibus Claudij Principis Marius, & Martha Coniuges, nec non Audifax & Abachuc filij; Barcinone in Hiſpania Eulalia Virgo in perſecutione Diocletiani Imperatoris; in Licaonia S. Papa Martyr; Romæ ſub Hadriano Principe Alexander Pontifex; Nicopoli in Armenia Ianuarius & Pelagia; Carthagine iuſſu Ruffini Proconſulis Gundena Virgo; Romæ ſpectante Diocletiano Geneſius; in Territorio Cabilionenſi, iuſſu Priſci Præſidis, Valerianus; Via Claudia vigeſimo ab Vrbe lapide Alexander Epiſcopus; Amaſeæ in Ponto tempore Maximiani Imperatoris Theodoſius Miles; Romæ Marinus ordinis ſenatorij ſub Numeriano Principe, & Marciano Præfecto; Spoleti in Vmbria Marcellus & Exuperantius Diaconi ſub Maximiano Imperatore. Vngulis raſa S. Martina, nec non Petrus Abſelamus, Carterius, Potitus, Eutropius, Pionius, Ignatius, Martyr,

tyr, Mauritius Apameenſis, & Socij; coſtæ S. Neſtoris nudantur. Illis lacerantur SS. Creſcentianus, Valerianus, Candida, Aquila, Eugenius, Sarbelius, Vincentius, Ananias, Felicianus, Priſca, Buſirides, alijque multi.

23 *Mitteretur Nicomediam &c. Nicomedia Ciuitas Bithyniæ à Nicomede Rege, qui eam condidit ſic appellata; olim clariſſima, & Archiepiſcopalis, ad Propontidem inter Bizantium 61. & Nicæam 44. milliaribus, à Libyſſa verò 22. hoc tempore penè iacens, & deſerta. In huius Vrbis villa Magnus Conſtantinus obijt.*

24 *Maximiano &c. Erat hic collega in Imperio à Diocletiano aſſumptus circa annũ ſalutis 286, quodque cum eodem Diocletiano anno 304. depoſuit, & poſt triennium ſolus reaſſumpſit.*

25 *Et cum appulliſſent &c. Rhodus, & Rhodes; ſeu Rhodos Inſula eſt Aſiæ minoris, in mare Carpathio, Cariæ ad meridiem adiacens, prius Ophiuſa, Aſteria, deindè Telchinſte Strabone; Aethræa, Trinacria, Corymbia, Poeeſſa, & Atrabyria, teſte Plinio, nuncupata; Vrbem autem ipſam Archiepiſcopalem*

Rhodum etiam dictam volunt, ſiue à Rhodia puella ab Apolline adamata, ſiue ab eo quod capulo roſæ illic inuento ſit ædificata à Cecrope. Ea portubus olim & vijs, & mœnibus & reliquis ornamentis tantopere cæteras ſuperauit, vt nulla putaretur æqualis. Legum præſtantia, & naualis rei peritia adeò valuit, vt annis multis maris imperio potiretur, & Piratarum latrocinia ſuſtulerit; Hæc Inſula inter Aſiaticas tertia numeratur, nam Lesbus, & Cyprus maiores habentur; numquam dies ita nubilus eſt, vt Sol in hac inſula non conſpiciatur. Aurum in ea pluuiſſe, ob fœcunditatem eiuſdem cecinit Pindarus; in ea fuit admirandæ magnitudinis Coloſſus, à quo poſtea Rhodij appellati Coloſſenſes, ad quos Apoſtolus Paulus Epiſtolam ſcribit. Diſtat à littore Cariæ 20. mille paſſibus, inter Cretam ad Occaſum 134, & Chelidonias in Ortum 185. ab Alexandria Aegypti 500 in Corum diſſita, circuit 130, alijs ſolum 100. Populi, Rhodij à Strabone, Plinio, & alijs, dicti; Iacet ſub Imperio Turcico, indè Hieroſolymitanis eiectis Equitibus anno 1520. qui Melitam migrarunt, poſtquam per annos viginti duos, ſupra ducentos

poſſe-

poſſediſſent ; capta enim fuerat circiter anno 1498. *à Guillelmo Villaretio Gallo , Magno Magiſtro , vnde Equites illi Rhodij nuncupati . Solimannus Turcarum Imperator poſt obſidionem ſex Menſium illam expugnauit . In ea Apollo olim præcipuè cultus , cui Coloſſum , vnum ex ſeptem Orbis miraculis Ciues dedicarunt .*

26 *Aegæum mare tranſmittunt &c. Mare Aegæum , vulgo l' Arcipelago , pars eſt Maris mediterranei , inter Aſiam minorem ad Ortum , Thraciam ad Boream , Macedoniam , & Græciam ad Occaſum , & Cretam Inſulam ad meridiem ; eſtque quamplurimis Inſulis ſparſum ; eius partes ſunt Creticum mare , mare Græcum , Icaricum , Macedonicum , Myrtoum , & Aeolium .*

27 *Præfecto Agrippino &c. qui Nicomediæ preerat .*

28 *Atque Sanctis quidem Beſtiæ nil mali faciebant &c. Quod Chriſtianos frequenter reperias damnatos ad beſtias , id ea de cauſa contigiſſe putat Baronius , quod eiuſmodi ſupplicium vilioribus in primis perſonis à legibus irrogabatur vt l.* 3. §. *ad leg. corn. de ſicar. cumque Chriſtiani apud Gentiles talis eſſent æſti-*

mationis, idcirco frequens erat illa aduerſus eos vulgi conclamatio, Chriſtiani ad beſtias. Leonum dentibus præſocatus Ignatius Epiſcopus Antiochiæ; in Africa Mauilius à Scapula Præſide damnatus ad beſtias, martyrij coronam accepit: in Mauritania Cæſarienſi Marciana Virgo; Romæ Tatiana ſub Alexandro Imperatore, & plures ſub Nerone; Smyrnæ ſub Marco Antonino, & Lucio Aurelio Germanicus; Nicææ in Bitynia Neophytus quindecim annorum puer; Emeſſæ in Phœnicia Syluanus Epiſcopus cum duobus alijs ſub Maximiano Imperatore; Tyri in Phœnicia ſub Diocletiano Imperatore Martyres multi, quorum numerum ſolius Dei ſcientia colligit; Tyri in Tuſcia ad Lacum Vulſinum Chriſtina Virgo; Tuburbi in Mauritania Fœlicitas, Perpetua, Reuocatus, Saturninus; Tuburbi Lucernariæ in Africa ſub Valeriano, & Galieno, Maxima, Donatilla, & Secunda Virgines; in Paleſtina Thecla Virgo; Chalcedone ſub Diocletiano 49. Viri fortes. Præneſte ſub Aureliano Agapitus puer 15. annorum; Nicomediæ Strato, Philippus, Eutychianus & Baſiliſſa puella annorum nouem, & Cæ-

ſareæ

ſareæ in Paleſtina. Hadrianus, Eubulus, Agapius, & Forunata Virgo, Baſilius Ancyranus, Potitus, Mauilus, Iulianus & ſocij, Martina Virgo, Martiana, Pontianus, Syluanus Epiſcopus Emeſſæ in Phœnicia, cum ſocijs; feris obiecti Martyres Tyrij; nudi, illæſi, beſtijs obiecti, & illæſi bis, Sancti Saturus, Perpetua, & Fælicitas, Eubulus, Codratus, & ſocij, Alexander Epiſcopus Hieroſolymitanus, Priſcus, Malchus, & Alexander Martyr Cæſareæ in Paleſtina.

29 *In Montem Pyramin &c. Mons non multum diſtans à Nicomedia.*

30 *Cui tunc Ameſenorum data erat adminiſtratio &c. Lege Amaſenorum. Amaſea vel Amaſia Vrbs Archiepiſcopalis Cappadociæ in Ponto clariſſima ad Irim fluuium, hac tempeſtate Prouinciæ, ſeu Regni caput, & Satrapæ Turcarum ſedes, inter Byzantium ad Occaſum 500. mille paſſibus, & Trapezuntem in Ortum ad 300. diſſita. Sub hac Metropoli olim Amiſus, Sinope, Zaliſcus, & Zela continebantur; fuit Patria Strabonis.*

31 *Aſinus ad lyram &c. Adagium in eos qui propter imperitiam nullo ſunt iudicio, craſſiſque auribus.*

auribus. Rectè etiam torquetur in eos qui indecorè tentant artificium, cuius ſunt imperiti, & à quo natura abhorrent. Germanum huic eſt Aſinus ad tibiam, dicendum vbi quis ea quæ ſcitè dicuntur, nec animaduertit, nec intelligit, nec laudat.

32 *Fornax Sanctis fuit accenſa &c. Pluries Deus Sanctos ſuos inter incendia illæſos conſeruauit. Etenim Tatiana Virgo ſub Alexandro Imperatore in ignem proiecta, ſed nil læſa. Athenogenes in igne hymnum lætus & illæſus; Sancti Marius & Martha coniuges, ac filij Audifax & Abacuc nobiles Perſæ in ignem proiecti, nullum damnum paſſi; S. Pontianus nudis pedibus ſuper carbones ambulans, nil læſus. S. Neophytus in fornacem immiſſus, illæſus exiuit. Agnes Virgo ignibus tradita oratione illos extinxit; Polycarpus Ioannis Apoſtoli & Euangeliſtæ diſcipulus, Iuliana Virgo, Nicephorus in Ægypto, Benedictus Monachus in Campania; Agapes & Chionia Theſſalonicæ, Eleutherius Epiſcopus Illyrici, Reſtituta Virgo, Helconides, Lucillianus, Getulius, Cærealis, Amantius, & Primitiuus Romæ flammas ignium diuina virtute ſuperarunt. Item Bo-*

Bonifacius diſcipulus B. Romualdi in Ruſſia, Cyrillus Epiſcopus Cortynæ in Creta; Cindeus Presbyter in Pamphilia; Iuſtus miles Romæ, Hyacinthus in Portu Romano, Iulitta Virgo Cæſareæ in Cappadocia; Acatius ſub Licinio Imperatore; Ambroſius Centurio in Hernicis; Liberatus Abbas, Bonifacius Diaconus, Seuerus & Ruſticus Subdiaconus, Rogatus & Septimus Monachi, ac Maximus puer Carthagine in Africa, Euphemia Virgo Chalcedone, Alexander Epiſcopus Romæ; Thecla Virgo Iconij in Lycaonia; Androchius Presbyter, Thyrſus Diaconus, & Fœlix Auguſtoduni; Coſmas & Damianus Aegeæ; Victor & Vrſus ex legione Thebæorum Solodori in Gallia; Charitina Virgo, Erotides, Fortunata Virgo Cæſareæ in Paleſtina; Barlaam Cæſareæ in Cappadocia; Cæcilia Virgo Romæ; Philomenus Ancyræ; Iuſtus & Abundius ſub Numeriano Imperatore, Columba Virgo ſub Aureliano, & Chriſtina nobilis Virgo Romana, ex antiqua Aniciorum familia quinque diebus illæſa in ardenti fornace vixit. S. Lupita, S. Patritij, Hibernorum Apoſtoli ſoror, nec non SS. Cadocus, Kieranus,

&

& Sexinus in illæſo ſinu ignem portant ad falſi criminis refutationem, aut veritatis confirmationem. Ab igne quoque illæſa S. Aldetrudes Virgo; in medijs flammis ſine damno ſeruatur quidam, meritis S. Kierani. Paulus Virdunenſis Antiſtes, Gulielmus Dux Aquitaniæ, & Auſterberta Virgo furnum ignitum ingreſsi, veſte illum purgarunt, ſine vlla ſuorum, veſtisque damno. In igne puer viuus inuentus, & illæſus, inuocata S. Verdiana. Ignis fornacis, ne lædantur Sancti Martyres, ſubitò extinctus. In fornacem ardentem coniectus, vel vltrò inſiliens S. Theopemptus, illæſus euaſit; in ſimilem raptus S. Ephyſius, combuſtis ſatellitibus, manet illæſus; in fornace ardenti exultat ſine damno S. Theopompus Epiſcopus; ab igne ſeruati illæſi SS. Iulianus, & triginta Socij, Carterius, & Baſilius Ancyranus, nec non Tatiana, Martina, & Macra Virgines; ignitos vomeres ſine vllo damno tranſit Emma, mater S. Eduardi confeſſoris, probatura ſuam innocentiam. In igne quoque illæſus Mauricius Apameenſis cum Socijs, Ananias, Petrus, & ſeptem Millites. In fornace ardenti illæſus, cum veſtibus Epiſcopalibus S.

Ca-

Capito; in clibano ardenti S. Benedictus Monachus; in medio flammarum S. Auguſta; ignem, veſte illæſa defert S. Lambertus puer ad S. Landoaldum; in ignem ter coniecta pars veſtis B. Andreæ de Galleranis, in ſignum ſanctitatis, non comburitur; in flammas immiſſi, non læduntur S. Speuſippus, corporaque SS. Babylæ, Timothei, & Agapij; ac SS. Valerianus, Candidus, Aquila, Eugenius, Clemens Ancyranus, & Agathangelus, Neophytus, Genulphus, Genitus, ac Triphæna. In ignito ſcamno ſtat illæſus S. Sabinianus; per ignitos carbones ambulat ſine damno S. Conſtantius Peruſinus; igne in modum fornicis circumdatur, nec vſtulatur S. Polycarpus, Crucis ſigno facto, non læditur S. Tiburtius.

33 *Cum eos damnaſſet quatuor annos habitare carcerem &c. quos non poterat tormentis, diuturnitate carceris ſuperare ſperabat.*

34 *Sacerdos &c. dignitate, in Chriſtianos eò ſæuior, quo Dijs ſe magis deuinctum profitebatur.*

35 *Dionyſius &c. ideſt Bacchus, ex quo Dionyſia, Bacchanalia, Bacchi feſta dicta.*

36 *Acubus impoſitum &c. ideſt acutis obeliſcis impoſitus Martyr.*

37 *Plumbum igne liquefactum &c. Erat antiquitus pœna liquentis plumbi in vſu, contra Reos, cuius eſt frequens mentio in Martyrologio Romano, de qua, & Horatius*

Nec ſeuerus Vncus abeſt, liquidumue plumbum

Conſtantinus ad Populum reſcripſit, vt eius meatus oris, & faucium, qui nefaria hortamenta prodendæ caſtitatis protulerit, liquentis plumbi ingeſtione claudatur. L. 1. de rap. Virgin. lib. 9. Tit. 24. Cod. Theodos. Infundebatur liquefactum plumbum in os Martyrum, ſuperque caput, & reliqua membra vt intus, exteriuſque affligerentur. Plumbo liquefacto perfuſus S. Pontianus; plumbo ardenti, & oleo S. Potitus; in illud liquatum demiſſus, & illæſus S. Zoſimus Eremita; inſtillatur in os S. Carterij; fuſum in ſeptem mulieres ſocias S. Blaſij, & in Martyres Ponticos. Plumbo liquefacto perfunduntur SS. Tyrſus, & Aemilianus, aliijque quam plures.

38 *Martyr ergò ad Maximum &c. Sæpius à Sanctis Martyribus, ſimilibus reſponſionum aculeis vulnerati Iudices, obmutuerunt. S.*

V   *Agatha*

Agata in mammellis vexata Quinctiano dixit, Impie, crudelis, & dire Tyranne, non es confuſus amputare in fœmina quod ipſe in Matre ſuxiſti; habeo mammillas integras intus in anima mea. Probus Martyr Imperatori Diocletiano, cum ei Numerius Maximus Ciliciæ Præſes inciſurum ſe linguam comminaretur, reſpondit; & ſi organum linguæ meæ incidi præcipias, tamen habeo interiorem, & immortalem linguam per quam reſponſa poſſum reddere. Tharacus etiam cum ei nouacula abſcinderentur aures, aures, dixit, meas abſcidiſti, ſed aures cordis mei fortes ſunt, & firmæ. Idemque cum eliſurum ſe oculos Præſes minaretur, reſpondit, etſi oculos tuleris meos, cordis tamen oculos cæcare non poteris. Expunctis deindè oculis dixit, ecce oculos corporis mei abſtuliſti, ſed numquam tibi dabitur, vt oculos fidei viuos poſſis tollere. S. Victor Martyr erutis à Præfecto oculis, quid magnum, inquit, feciſti? abſtuliſti corporis oculos, qui vanitatem vident, ſed oculi cordis, quos auferre non potes, verum lumen intuentur: mox verò idem detracta pelle, dixit. Quamquam corium corporis ferro detrahitur, atamen non adimitur menti Chriſtus, & fides.

39 *Exuerit Sycionum &c. alijs Syconum, vel Sicinium: Adagium. Sicinnium eſt ſingularis cantilena cum ſaltatione, à Sicinio dicta, ex ea Sicinnis, ſaltatio ſatyrica militaris, & Sicinistæ, vel Sicinni dicti ſunt Satyri, qui ſaltabundi canebant; indè exuere Sycionum, eſt deponere omnem ſpem & lætitiam: Sicyonius in arenam deſcendit, eſt concipere ſpem nouam.*

40 *Enſe beatum caput amputat &c. Agathangelus menſibus duobus ante Clementem, & diebus octodecim coronatus.*

41 *Martyricum &c. quia ſuſtulerat martyria plurima.*

42 *Theophania &c. Epiphania, Dei apparitio.*

43 *Eum veſte induiſſet candida &c. quaſi Cœli candidatus. Qui Magiſtratus petebant alba induti veſte Vrbem ambiebant ad animi integritatem denotandam, nam ſolus hic color ſyncerus & purus, minimèque inquinatus. Candidatus Crucis, lepido dicto appellatus eſt ab Apuleio, qui petebat Crucem. Romani in toga candida ludos ſpectabant; in veſte alba Romanæ Mulieres ſacrum faciebant; quare Plato Viros albos Deo deuotos dixit. Magi vtebantur veſtibus candidis; demum Mater*

Dei

Dei Maria S. Bonito Aruernorom Antiſti, candidiſſimo Angelorum, Sanctorumque hominum cœtu ſociata apparens, illum ſacra veſte candoris eximij, miræque tum lenitatis, tum leuitatis induit. Pergratus igitur candidus color Cælo, Terræque ſemper fuit. Candidas ideò induerunt veſtes S. Patritius Hiberniæ Apoſtolus; candidumque amarunt habitum S. Columba Abbas; S. Brigida Abbatiſſa Kildarienſis, S. Romualdus Camaldulenſium Inſtitutor, Nortbertus Præmonſtratenſium, Auguſtinus, & Dominicus, Auguſtinianorum, Dominicanorumque Patriarchæ. In veſte candidiſſima defertur anima S. Oringæ in cœlum. Veſtem albam ſibi donari poſtulat S. Adelheydes à paupere muliere; veſtem candidam ab Angelis accipiunt SS. Agnes, nuda in lupanari, Baſſianus baptizatus & Sebaſtianus; veſtibus candidis viſus noctu S. Anaſtaſius Perſa cum Angelis in carcere pſallens; Veſte candida, non ſerica, aut ſplendida ſemper vſi Patriarchæ Hieroſolymorum.

44 *Euangelium &c. ideſt Euangeliorum librum.*

45 *Amputare ſacrum caput Clementis &c. ſæpius variè cruciatus, truncato demum capite martyrium*

tyrium abſoluit, non anno vltimo Imperij Diocletiani, qui fuit Chriſti 304, ſed 309 qui quintus fuit Galerij Maximiani, quem multi Græcorum Maximianum nominarunt. Et licet non eadem die Agathangelus & Clemens vitam terminauerint, ambo tamen ſolemni religione, die 23. Ianuarij coluntur, præſertim in propria illis dicata Conſtantinopoli Eccleſia. De his tractant Martyrologia, Romanum, & Caniſij, Græcorum Menologia & Anthologium, Molanus in Addit. ad Vſuardum, Galeſinus, Lipomanus, Surius, Lippeolus, Ribadineira, Sanctorius, Gabriel Flamma, Marchantius, Roſueidus, Bollandus, Nicephorus Calliſtus, & alij plures.

B. CLE-

B. CLEMENS ARCHIEPISCOPVS* 1 DVBLINI

SEV DAMBLANENSIS

IN HIBERNIA

Ex Catalogo Epiſcoporum eiuſdem
Vrbis, alijsque Scriptoribus.

BEATVS Clemens Scotus *, 2
profeſſione * Dominicanus, 3
S. Dominici fundatoris ſocius,
cum alijs ſeptẽ eiuſdẽ familiæ
religioſiſſimis Viris circa annũ
reparatæ ſalutis 1219. ad pre-
ces * Alexandri Regis Chriſtianam fidem in 4
Inſula ſua prædicatione excitauit, & octo in ea
ſui Ordinis Cœnobia fundauit; Sancti Patriar-
chæ iuſſu Hiberniam aduolauerat, lingua & pe-
ctore propugnaturus pietatem chriſtianam, &

ex-

expugnaturus vitia, quare multæ ibi pugnæ illi fuère, ſed ſemper victor abiuit, quia ſemper fortis, & plenus animi ſtetit in illis. Omnium votis proclamatus Dublini, ſeu Damblanenſis Paſtor, à Cœnobio ad inſulam tantæ Ciuitatis abſtractus, Eccleſiæ ſponſæ defenſionem à Chriſto ſibi commiſſam intelligens, Eccleſiaſticæ iuriſdictionis accerrimus propugnator euaſit; non enim illum perditorum hominum odia, non pericula, ne dum commodorum ſuorum, non Magnatorum potentia, non gratiæ Principum ab ea tutanda vnquam deterruère; libertimè ſæpius etiam apud ſupremos, voce, & ſcripto, proteſtatus eſt ſe potiùs mori, quam ditionem Chriſti labefactari paſſurum; neque magis in agendo, quam in patiendo fortitudo illius enituit; enim verò in perferendis iniurijs, cauillationibus, contumelijs, ærumnis, quas non paucas in muneris procuratione illi obtigiſſe conſtat, conſtantiſſimum ſe præſtitit; quin etiam, quæ teſſera eſt ingentium animorum, ijs ipſis qui peſſimè ſibi vellent, & quibus poterant modis, nocerent, ipſe contra optimè precabatur, & volebat. Fuit in eo tam alta demiſſio, vt cum natus ad ſumma quæquæ Eccleſiæ munia videretur, eaque omnium bonorum iudicio optimè admi-

adminiſtraret, ſuo tamen omnibus indignus, at-
que ad omnia ineptus, videretur. Pietatem in
Deum maximè coluit, quæ quidem puero pro
lacte, adoleſcenti pro delicijs, Viro pro cibo,
ſeni pro ſolatio, omni ætate pro theſauro bono-
rum ſemper fuit; Claruit inſuper doctrina, ſcri-
pſitque * multa. Chriſtiano denique, fortique 5
oculo mortem aſpexit, imo ad eiuſdem aduen-
tum aſpirauit, quippe interpratatus tranſitus ad
veram & cœleſtem vitam. Tantus igitur ac ta-
lis præſtanti admodum virtute vir, omnibus pro-
batus, vt eum ſui Aſcetæ verum Religionis
exemplar, egentes parentem, Deus hu-
milem ac deuotum ſibi famulum
agnoſceret, beata morte quie-
uit, poſt obitum * S. Do- 6
minici Patriar-
chæ,
ignotum tamen mihi quo
anno, quoue
menſe.

X ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 ARchiepiſcopus Dublini &c. Dublinum Vrbs Hiberniæ Archiepiſcopalis, Lagniæ primaria & caput, olim Athcliath dicta, poſtea etiam Dobelen nuncupata ab Eugenio III. Pontifice Maximo Metropolis effecta, diſtat 6. leucis Germanicis à Mittauia in Africum; in ea Academia ab ipſo Eugenio erecta.

2 Scotus &c. Non exprimunt Scriptores ſi in Maiori; vel Minori Scotia natus ſit noſter Clemens; Hibernia dicta olim Scotia maior, ad diſtinctionem minoris, quam hodie Scotiam nominamus, Scoti igitur nomen aliquando commune Hibernis, & Scotis, imò ipſis Britannis fuit.

3 Pro-

3 *Profeſſione Dominicanus &c. Dominicus natione Hiſpanus ex nobiliſſima Guſmanorum familia ortus, admirandæ, ac notiſſimæ ſanctitatis vir, exitioſæ Albigenſium ſectæ in Toloſanis partibus præcipuus expugnator Ordinem inſtituit ab Honorio III. Pontifice Maximo confirmatum.*

4 *Ad preces Alexandri Regis &c. Alexander huius nominis ſecundus, Guillelmi filius, & Alexandri tertij genitor, qui obijt anno* 1249, *cum Regnum vtriuſque Scotiæ adminiſtraſſet per annos quinque ſupra triginta, ab anno videlicet* 1214. *quo Guillelmus genitor è vita exceſſit ad prædictum annum* 1249.

5 *Scripsitque multa &c. Vitam nempe Sancti Fundatoris.*

De Peregrinatione in Terram ſanctam libros duos.

Concionium volumen.

Hiſtoriam & progreſſus Religioſorum S. Dominici in maiori Scotia.

6 *Poſt obitum S. Dominici Patriarchæ &c. Obijt S. Dominicus* 8. *Idus Auguſti anno reparatæ ſalutis* 1221. *cuius vitæ ſuperſuit noſter Clemens, eiuſdemque geſta deſcripſit.*

De Clemente tractant Leander Albertus Lib. 3. Hector Boetius in Hiſt. Scotorum Lib. 13. Philippus Vuolſius Lib. Virorum peritorum; Ioannes Fort in Hiſt. Thomas Dempſterus de Scriptoribus Scotorum, Io: Michael Pio de Viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum præter laudatum Catalogum Præſulum Dublini, & alios.

Clemens hic ab ipſo S. Dominico veſte Patrum Prædicatorum indutus, celebratur cum Titulo Sancti à Camerario in Menologio Scotico.

S. CLE-

S. CLEMENS
CANIAE
EPISCOPVS

Ex varijs Auctoribus quos videre eſt in Animaduerſionibus.

SANCTVS Clemens natione Græcus, primus ex * Græcis qui in Chriſtum credidit, 1
vnus ex 72. diſcipulis, Socius Pauli Apoſtoli, à quo ſacris initiatus eſt inſulis, & Caniæ * in Inſula Cretæ ordinatus Epiſcopus, de 2
quo in Pauli Epiſtolis ſæpè fit mentio, in maxima rerum, ac temporum difficultatibus præſedit, tum maximè cum atrociſſima Neronis Imperatoris perſecutione, vniuerſus terrarum Orbis con-

concuteretur; qua tempeſtate gregem ſibi commiſſum Paſtor optimus deſeruiſſe viſus non eſt; verum per Vrbis latebras commoratus, vt commiſſam ſibi Eccleſiam violento turbine iactatam moderaretur, & cum res poſceret Chriſtianis ope, ſolatioque præſto eſſet. Incertum eſt, petitus ne fuerit ad cædem, an tranquillo fine quieuerit; non ambigo tamen multas perpeſſum fuiſſe ærumnas pro Chriſti nomine, perſecutionis præcipuè procella ſuperurgente.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

MEMINIT noſtri Clementis Dorotheus Tyrius, & Nos in Additionibus ad Vitam S. Clementis Pontificis Romani ſuperius.

1 *Socius Pauli Apoſtoli &c. ſequutus eſt Paulum in promulgatione Euangelij, atque ex Hebræa in Græcam linguam conuertit eiuſdem Apoſtoli Epiſtolam ad Hebræos; cuius verſionis alij Auctorem faciunt Clementem Pontificem Romanum; at ſi in re antiqua, obſcuraque verum indagare licet, & propriam proferre ſententiam, næ ego huius verſionis Auctorem Græcum, & non Romanum Clementem dicerem.*

2 *Caniæ Epiſcopus &c. Alijs Chaniæ. Chania, antiquis temporibus Apollonia dicta, tum*

Cydon,

Cydon, Vrbs eſt Cretæ Inſulæ, maritima, Epiſcopalis, Cydonia Straboni, Cydonis Ptolomæo, vulgò la Canea, quadrata, vnaque ex quatuor præcipuis eiuſdem Inſulæ Ciuitatibus, quæ in Occaſum tendit, licet ipſa ſit in ora boreali Inſulæ cum portu capaci; à Gortyna, & à Groſſo 100. circiter in Corum milliaria diſtat, inter Rhytymnam ad Ortum, & Ciſamum ad Occaſum. Fuit ab aliquot ſeculis ſub dominio Venetorum; ſed à Turcis obſeſſa, & capta anno voluentis ſeculi quinto ſupra quadrageſimum, ipſis etiam num paret, cum maiori parte eiuſdem Inſulæ.

SANCTVS
CLEMENS
SARDICAE
EPISCOPVS

Ex Auctoribus mox citandis.

SANCTVS Clemens Apoſtolorum diſcipulus, primus ex Gentibus, & Græcis qui in Chriſtum credidit, ab ipſis Apoſtolis ordinatus Epiſcopus Sardicæ * in Thra- 1
cia, ſtrenuè intentus operi, breui vineam illam inſtituit, eamdemque quoad vixit ſummo ſtu-

Digitized by Google

dio curauit. Huius ſanctiſsimi Viri res geſtæ interiere, ſed interire nomen non patiar teſtimonio Laurentij Beyerlinck in Theatro Vitæ humanæ, qui tanti Præſulis memoriam reparauit his verbis, S. Clemens Apoſtolorum diſcipulus primus ex Gentibus, & Græcis in Chriſtum credidiſſe fertur, Sardicæ, quæ nunc Triaditza, Epiſcopus.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 SARDICAE &c. Sardica, Antonino Serdica, Sophiano Triadizza, Vrbs Thraciæ, in Myſiæ ſuperioris confinio, olim Epiſcopalis, inter Naiſſū Vrbem Myſiæ ad Occaſum 102. & Philippolim Ciuitatem Thraciæ, ad Ortum 104. mille paſsibus; Hæc Turcis, & Græcis eſt Sophia, Vrbs aliàs Tracia, nunc Bulgariæ caput ad Ciabrum fluuium, & verſus Hæmum montem, teſte Sanſone:

Huic Vrbi ab Apoſtolis præpoſitus noſter Clemens, in qua ſub Iulio I. Rom. Pont. habita Synodus, anno videlicet Chriſti 347.
Eſt Sardica alia, Eutropij, & Nicetæ teſtimonio Vrbs Daciæ apud Iſtrum.

S. CLE-

Digitized by Google

S. CLEMENS

PRÆNOMINE

CLAVDIVS

Vniuerſitatis Pariſienſis Fundator, & Epiſcopus Autiſiodorenſis die 20. Martij.

EX SANCTIS HIBERNIÆ.

CLEMENS natione * Hi- 1
bernus, alijs Scotus, quia ex
veteri Scotia, profeſſione * Mo 2
nachus, cognomento * Clau- 3
dius, Bedæ Venerabilis * di- 4
ſcipulus, in ſacris literis, &
diſciplinarum omnium genere doctus ſupra modum; ſanctiſque moribus, vna cum Ioan-

ne

Digitized by Google

5 ne * Monacho, ex Hibernia in Galliam venit
ad Chriſti fidem, ſcientiaſque propagandas, per
plateas clamans, ſi quis ſapientiæ cupidus eſt,
veniat; loquebatur autem non ſolum de huma-
na ſapientia, ſed de ea quæ à Deo eſt. Cum de
6 his fama ad Carolum * Regem perueniſſet, vo-
cauit eos, dixitque ſe veræ Sapientiæ cupidum
eſſe, ſi venalem haberent; reſponderunt vena-
lem habere, ſed ijs quibus non eſt pecunia,
gratis dare. Rex auditis eis per aliquot dies, pro-
bauit ſpiritum eorum, iudicauitque bonos, qua-
re gratias egit Deo quòd miſerit illos ad ſe. Ro-
gauit illos quid nã pro ſapientia poſtularent, reſ-
põderũt ingenia, & animos capaces veræ Philoſo-
phiæ, & locum aptum ad philoſophandũ. Carolus
7 horum vnum præfecit * Pueris nobiliſſimis,
quos putauit ad rerum gubernationem aliquan-
dò peruenturos; magni enim iudicauit ſapiens
Rex rectè & ſapienter inſtitutos eſſe debere, qui
8 alios regere deberent; Alterum * verò, nem-
pe Ioannem in frequens Monaſterium D. Au-
guſtini iuſſit ire, vt in eo Monachos ad pietatem
9 erudiret à Clemente igitur * noſtro habuit ini-
tium Pariſienſis Schola, quam poſtea Albinus
Alcuinus ab ipſo Carolo Rege ex Anglia voca-
10 tus maximè ampliauit. Fundauit * Carolus
Rex

Rex per noſtrum Clementem Pariſienſem Academiam circa annum reparatæ ſalutis 780. quã cum feliciter per annos plures rexiſſet ipſe Clemens, tandẽ in extrema penè ſenectute, euectus eſt ad Epiſcopatum * Autyſiodorenſem in 11
Francia, vel paulo ante mortem Caroli Magni, vel ſub initium imperij Ludouici Pij, qui anno reparatæ ſalutis decimo quarto ſupra octingenteſimum imperare cœpit. Inter diſcipulos noſtri * Clementis Brunonem numerant aliqui, 12
nec non Modeſtum, Candidum, Einardum Monachos doctrina, ſanctis moribus, ſcriptiſque claros, quos ad eum politioris literaturæ cauſa miſit Rotgerus Abbas Fuldenſis.

Obijt * Clemens in regimine ſui Epiſcopatus 13
poſt annum duodeuigeſimum ſeculi noni 13. Kal. Aprilis, & ſepultus in Eccleſia S. Amatoris, pietatem quam pro lacte à puero ſuxerat, in adoleſcentia pro delicijs, in virili ſtatu pro cibo, & in ſenectute pro ſolatio ſemper habuerat, & in omni ætate pro theſauro bonorum, voce, factisque omnibus aperiens, vt omnes Chriſto lucri faceret:

Scripſit * libros plures, nempè in Geneſim 14
vnum, alterum in Exodum, in Leuiticum tertium; quartum in Numeros, quintum in Deute-

teronomium, ſextum in Ioſue; ſeptimum in libros Iudicum, octauum in Ruth.

Compoſuit etiam libros tres in Matthæi Euangelium, qui extant in Vaticana, & Louanienſi Bibliothecis.

In omnes D. Pauli Epiſtolas.

In Pſalterium.

De Euangeliorum concordia.

Memoriale Hiſtoriarum.

Summam Theologicam.

Homiliarum librum vnum.

Grammaticalia quædam.

Vitam Caroli Magni.

14 Scripſiſse * præterea librum vnum contra S. Bonifatium Archiepiſcopum Moguntinum, tradunt Balæus, & Geſnerus, ſed Opus illud eſt alterius Clementis antagoniſtæ Bonifacij, & hæretici, qui floruit ante annum 743.

15 Colitur Beatus * Clemens cultu Diuis debito apud Hibernos, vt habemus ex Ioanne Colgano, qui illum inter eiuſdem Inſulæ Sanctos recenſuit, Tomo I. Vitarum SS. Hiberniæ.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 NATIONE Hibernus &c. ex Angelo à Vuione, & Scotus ex Gregorio Bucanano; fortaſſe quia Hibernia antiquitus Maior Scotia dicebatur, & minor illa, quam hodie Scotiam nominamus.

2 Profeſſione Monachus &c. Trithemius inter Monachos illuſtres ſui Ordinis Benedictini Claudium Clementem Inſtitutorem Academiæ Pariſienſis recenſet.

3 Cognomento Claudius &c. Clemens alio nomine, ſeu prænomine Claudius appellatus. Ita in primis indicant Operum ipſius inſcriptiones, & paſſim tradunt Scriptores.

4 Diſcipulus Venerabilis Bedæ &c. ita Anto-

nius Poſſeuinus in Apparatu ſacro, Vuion in ligno Vitæ, & alij plures.

5 *Vna cum Ioanne Monacho &c. natione Scotum, & Monachum Londinenſem fuiſſe Ioannem habemus ex Vuione, Ordinis S. Benedicti, Giribennæ Congregationis, ac Bedæ Venerabilis diſcipulum.*

6 *Ad Carolum Regem &c. Qui ad Imperium euectus dictus eſt Magnus.*

7 *Horum vnum præfecit &c. Ideſt Claudium Clementem retinuit apud ſe in Gallia.*

8 *Alterum verò nomine Ioannem &c. Ticinum, ſeu Papiam miſit, ad ſtudium ibi inchoandum, vel promouendum iam inchoatum.*

9 *A Clemente igitur noſtro &c. A Claudio Clemente initium habuit Academia Pariſienſis, quæ alias Europæas, ſi non antiquitate originis, ſaltem honoris prærogatiua, antecellit.*

10 *Fundauit Carolus &c. ante annum ſalutis humanæ 793. antequam Alcuinus, quem alij eiuſdem Academiæ Auctorem faciunt, in Galliam ſe transferret. Anno 790. Academiam Pariſienſem fundatam tradit Nauclerus, anno 791 Meilendropius, 792. Claudius Robertus, Vuion & alij, ante annum 780. ex Ioanne Colgano.*

11 *Ad*

11 *Ad Epiſcopatum Autiſiodorenſem &c. Autiſſiodorum Fredegario Scolaſtico Autiſſiodenon, aliis Antiſiodorum, Ciuitas, quæ olim Autricus dicebatur, ad Icaunam flumen in Burgundionibus, de qua Ammianus, Proſper, Conſtantius Lugdunenſis, Erichus Poeta, & Monachus S. Germani, ac Vſuardus, meminère; ſubeſt Metropoli Senonenſi, Eccleſia primaria S. Stephanum Prothomartyrem agnoſcit patronum; Epiſcopus gaudet nobiliſſimis Toparchiis. Sunt in tota Diœceſi Eccleſiæ parochiales circiter 204, è quibus 13. in ipſa Vrbe; Prioratus 30, Præceptoriæ Ordinis Melitenſis 4. Abbatiæ 11. & in Cathedrali Eccleſia Præbendæ 59. quas obtinent Canonici ex collatione Epiſcopi, ad quem pertinet confirmatio Decani à Capitulo electi; in eadem etiam ſunt Cantoria, Maior Archidiaconatus, & Minor, Theſauraria, Pænitentiaria, & quatuor Archipresbyteratus.*

Ad hanc Eccleſiam promotus eſt Clemens; ita Poſſeuinus in Apparatu ſacro, Demochares, Claudius Robertus, Sammarthani, qui tamen, quoad tempus videntur inter ſe diſſentire. Eiuſdem Clementis opera in inſcriptio-

nibus ſuis ſuiſſe Epiſcopum conteſtantur.

12 *Inter diſcipulos noſtri Clementis &c. Ita Chriſtophorus Brouuerius de rebus Fuldenſibus, & Auctor Elenchi Abbatum Fuldenſium.*

13 *Obijt &c. Poſt annum* 818. *eo enim anno vixiſſe conſtat ex verbis ipſius in Præfatione ad Commentarios in Matthæum.*

14 *Sripſit &c. In Epiſtolam Pauli ad Galatas Commentarij extant M.SS. Caſſini ſub nomine Claudij Epiſcopi Antiſiodori litera Longobardica in Pluteo quinto ad læuam ex Poſſeuino. Fuerunt etiam impreſſi Pariſijs anno* 1542. *cum ſumma Theologica.*

Vuaræus & Vſſerus in Præfatione ad veteres Hibernorum literas, & Goldaſtus in Notis paræneticis Grammaticalium meminerunt.

Vſſerus, & Varæus laudati cum Vuolfango Lazio in Commentarijs Reipublicæ Romanæ Vitam Caroli Magni à Clemente deſcriptam produxerunt.

15 *Scripſiſſe præterea &c. Confundunt B. Clementem noſtrum aliqui cum Clemente Scoto de quo S. Bonifacius Archiepiſcopus Moguntinus graues inſtituit quærelas apud Zacchariam Papam à quo, vt etiam a Concilio Romano anno* 743. *vt Hæreticus condemnatus.*

Con-

Digitized by Google

Confunditur etiam ab aliјs B. Clemens, cum Claudio Epiſcopo Taurinenſi, Fœlicis Vrgellitani Hæretici diſcipulo. At Claudius Taurinenſis non erat genere Scotus; ſed Hiſpanus, vixitque poſt mortem Claudij Clementis Hiberni, tempore nempe Caroli, filij Ludouici Pij, vt conſtat ex Iona Aurelianenſi qui vixit eodem tempore, & contra eumdem Claudium tres libros ſcripſit.

16 *Colitur &c. Ioannes Colganus expreſsè Tomo laudato Claudium Clementem Sanctum nominat, dum ſub die 20. Martij de S. Clemente prænomine Claudio tractat. Et Indice primo Hiſtorico, quæ dixerat de B. Claudio Clemente diffusè, in arctum colligit. Et in ſecundo Chronologico initio ſeculi noni eodem Titulo Beati illum appellat.*

S. CLEMENS

S. CLEMENS
EPISCOPVS
ET MARTYR

Vnus è Sodalibus S. Vrſulæ V. & M.

EX IOANNE BOLLANDO

SOCIETATIS IESV

Tomo II. Ianuarij ſub die 21. Octobris.

1 MAXIMVS * Tyrannus tem-
2 poribus Gratiani * Imperato-
ris inuaſit imperium, & Gal-
3 lias, vicinoſque * Armoricos
ſedibus expulit, ac vacuam prouinciam, vberesque glebas Britannicis militibus nouæ coloniæ tribuit, ac diuiſit; vnde & eidem Prouinciæ comparatum eſt nomen, vt minor Britannia diceretur. Vt

autem

Digitized by Google

autem eorum etiam poſteritati conſuleret, ex Magnæ * Britanniæ inſula, ſingulis vxores quæri iuſſit, ſingulis militibus ſingulæ Virgines ex gentibus ſuis ſunt in matrimonium poſtulatæ. Erat autem prædictorum militum præcipuus poſt Maximum Dux Connamus, vnus ex Britanniæ Regulis, cui paris nobilitatis coniux deſignata eſt filia Dionici, Regis * Cornubiæ, 4
nomine Vrſula; quæ Clementem * Epiſcopum, in ſui, ſociarumque ſolamen ſuum elegit 5
in Socium, ſeu Magiſtrum. Londini * itaque 6
cunctis coactis, inuitæ licet patrium ſolum, charoſque ſuos relinquentes, imponuntur nauigijs, dumque regionem Armoricorum cogitant Nautæ, ſæua procella naues impulit in Germanicum litus, vbi dum eſſet, Melga * Pictonum, 7
& Gaunus * Hunnorum piratæ, qui comparata claſse, icto fœdere cum Gratiano Imperatore aduerſus Maximum, vt vel hac arte eum à cœptis deturbarent, cum ad infeſtandam Britanniam tenderent, in has ad litus iactatas Virginum naues incidentes, in illas, vt in hoſtes graſſati ſunt, vimque inferentes earumdem pudicitiæ. At illæ hortatu Vrſulæ, Clementiſque ſuaſionibus, mortem diriſſimam potius oppetere, ac gladijs obtruncari Chriſtiana conſtantia 8
9
decre-

decreu eruut; quam ignominioſum quid pati. Cumque ea perſiſterent animi firmitate, mox illorum libidine in barbaricum furorem mutata, cum aliò properarent, ne longiori mora diſtinerentur, ſingulas crudeliſsimè trucidarunt, indèque in Britanniam nauigarunt, nactamque eam militibus vacuam; aggreſſi; ſed confeſtim, miſſis illùc à Maximo duabus militum legioni-
10 bus, indè pulſi, ſoluerunt in Hiberniam. * Cum
Vrſula occiſus quoque eſt Clemens, Epi-
11 ſcopus, cuius * reliquiæ anno
1587. menſe Octobri,
12 allatæ ſunt *
Vlyſ-
ſiponem, & collocatę in Ec-
cleſia S. Rocchi ſub
cura Pa-
trum
Societatis Ieſu.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

1 *MAXIMVS Tyrannus &c. Gaufridus Epiſcopus Aſaphẽſis in Tractatu de rebus Britannicis, de hoc Maximo, qui temporibus Gratiani Imperatoris inuaſit Imperium in Gallia, & in Anglia, tractat; qui tractatus ex Baronio in notis ad Martyrologium Romanum, ſub die* 21. *Octobris, extat in Vaticana Bibliotheca, ſub nota numeri* 944. *Apud hunc Maximum ſunctus eſt legatione S. Ambroſius, vt ipſemet habet in relatione ad Valentinianum Auguſtum, Gratiani ſucceſſorem.*

2 *Temporibus Gratiani Imperatoris &c. Gratianus, Valentiniani ſenioris filius, Valentiniani iunioris frater, Andragaſij ſui Ducis*

Digitized by Google

opera occiſus anno ſexto ab obitu Valentis patrui, Maximo Tyranno ſuadente, circa annum ſalutis humanæ 372. vt habent Socrates lib. 5. Theodoritus lib. item 5. Sozomenus lib. 7. Ruffinus lib. 2. Zonaras lib. 3. aliјque quam plures.

3 *Vicinoſque Armoricos &c. Armorici à Cæſare appellantur populi incolentes Ciuitates Galliæ, ad Oceanum occidentalem ſitas, quas alias incoluère Rhedones, Curioſolites, Oſiſsimi, Cadetes, & Vnelli.*

4 *Ex magna Britanniæ Inſula &c. de qua videquæ inferius in Animaduerſionibus ad vitam S. Clementis Traiectenſis Epiſcopi indicabimus.*

5 *Regis Cornubiæ &c. Cornubia Angliæ, ſeu Britanniæ Magnæ Prouincia, extrema verſus Occidentem, & Cornuuallia dicta, Anglis Cornuuall, indigenis auitam linguam adhuc ex parte retinentibus Kernauu, quòd inſtar cornuum, quæ illi Keun vocant, tenuetur. Aliј fabuloſa ſectantibus, Corinia, vel Corinæa dicitur, à Corinæo Duce.*

6 *Clementem Epiſcopum &c. cuius loci fuerit Epiſcopus, non explicant Scriptores; Anglicæ alicuius Ciuitatis illum iudico, dum Vrſula*

in

in Socium ; & Magiſtrum ſibi eum elegit.

7 *Londini itaque &c. Londinium, vel Lundinium, aut Lindonium Vrbs Epiſcopalis in Anglia, ſub Archiepiſcopo Cantuarienſi, indè ad 45. milliaria diſtans ad Thameſim fluuium.*

8 *Melga Pictonum &c. Pictones Galliæ Aquitanicæ Populi, Ptolomæo lib. 2. cap. 7. & Plinio lib. 4. cap. 19.*

9 *Gaunus Hunnorum &c. Hunni Populi ſunt, vt dicemus inferius in paſſionis ſeptem Dormientium animaduerſionibus.*

10 *Soluerunt in Hiberniam &c. de Hibernia, vide quæ inferius in animaduerſionibus ad Vitam S. Clementis Traiectenſis Epiſcopi dicemus.*

11 *Caius reliquiæ &c. Anno 1587. menſe Octobri Vlyſſiponem præclaræ plurimorum Sanctorum reliquiæ allatæ ſunt, quas magno ſtudio ex varijs locis conquiſierat, ac præſertim à Rudolpho II. Imperatore, & Maria, matre eius impetrarat Ioannes Borgia, cum pientiſſima coniuge ſua Franciſca Aragonia quas donauit Domui Profeſsæ Societatis Ieſu, in eadem Vrbe S. Roccho dicatæ; ad quam 25. Ianuarij anni ſequentis ſolenni ſupplicatione*

 tranſ-

tranſlatæ, cum priùs ab Archiepiſcopo Michaële de Caſtro legitimè eſſent de more approbatæ. Albertus Auſtriacus, qui Luſitaniam tunc pro Philippo II. Rege adminiſtrabat, eas piè veneratus, ac deoſculatus, pompam omnem magnificæ ſupplicationis, iuſſit literis tradi. Extat eo anno editus de ea liber à Manuele de Campos, quem è Luſitano ſermone in Hiſpanicum vertit Aluarus de Veancos. Diſtincta erat pompa duodecim omninò ferculis, ſiue feretris, quibus ſacra pignora geſtabantur, apparatus ſingularis. Sixtus V. Pontifex Maximus Iubilæum perpetuum in ea æde conceſſit. Inter has ſacras reliquias, caput erat S. Clementis Epiſcopi, & Martyris, vnus è ſodalibus S. Vrſulæ, quod ſingulis annis menſe Octobris venerationi fideliũ exponitur 21. Octobris.

12 *Allatæ ſunt Vlyſſiponem &c. Vlyſſipo, ſeu Olyſipo Vrbs Luſitaniæ Archiepiſcopalis ad Tagum fluuium, haud procul ab ora occidua diſtans, à Toleto 83. ab Hiſpali 65. leucis in occidentem.*

S. CLE-

SANCTVS
CLEMENS
ALIIS
VVILLIBRORDVS
TRAIECTENSIS * EPISCOPVS 1

Ex Albino * Flacco Alcuino, atque ex Marty- 2
rologio Romano ſub die 7.
Nouembris.

FVIT in Britannia * inſula, Pro- 3
uincia Nordanhumbrana, qui-
dam * Pater familias, gene- 4
re * Saxo, & nomine * Vuil- 5.6
gis, religioſam, in Chriſto cum
Coniuge, & omni domo ſua,
ſicut poſt ſignis patefactum eſt, agens vitam;
nam relicto habitu ſeculari monachicam conuer-
ſati-

Digitized by Google

ſationem elegit, ac non multo poſt creſcente in eo feruore vitæ ſpiritualis, arctiori animi ſtudio, ſolitaria ſe ipſum mancipauit diſtrictione in pro-
7 mõtorijs quæ mari Oceano, & Humbri * flumine cinguntur. Ibi etiam multo tempore in quodam paruo Oratorio, Sancti Andreæ Apoſtoli Chriſti nomine dicato, in ieiunijs, & orationibus, atque vigilijs Deo ſeruiens, etiam miraculorum ſignis claruit, & nomen eius celebre factum eſt. Nec confluentes ceſſabat ad ſe turbas ſuauiſsima verbi Dei admonitione cohortari. Sed & illius gentis Regi, & optimatibus honorabilis effectus eſt; in tantũ vt ei aliquas terrararum poſſeſsiunculas illis Promontorijs adiacentes, ad ædificandam Deo Eccleſiam dono perpetuò contulerint. In qua pius Pater modicam quidem, ſed honeſtam Deo ſeruientium adunauit Congregationem, in qua, & poſt multiplices Sancti laboris agones à Deo coronatus corpore requieſcit, & Poſteri eius vſque hodie ex ſanctitatis eius traditione poſsident; quorum ego meritis, & ordine extremus, eandem cellulam per ſucceſsiones legitimas ſuſcepi gubernandam, qui hanc hiſtoriam ſanctiſsimi patris, & ſummi Sacerdotis Vuillibrordi, te iuben-
8 te beatiſsime Pontifex * Bernarde conſcripſi,

qui

qui tanto Patri, & ſummi Sacerdotij dignitate, & generis poſteritate, & Sanctorum locorum obſeruatione quæ ab eo in Dei honorem conſtructa eſſe noſcuntur, ſecundum datam tibi à Deo gratiam, hæres digniſſimus extitiſti.

Et vt eiuſdem Sancti Patris Vuillibrordi altiùs natiuitatis originem, & mox in vtero Matris diuinæ electionis repetam præſagia, reuertar vndè egreſſus ſum; Nam ſicut ſanctiſſimus præcurſor Domini noſtri Ieſu Chriſti beatus Ioannes Baptiſta ex vtero Matris Deo ſanctificatus, religioſis parentibus, vt Euangelica narrat hiſtoria, Chriſtum, ceu ſolem præcedens lucifer multis in ſalutem profuturus, natus eſt, ita & Sanctus Vuillibrordus in plurimorum genitus ſalutem, religioſis parentibus natus eſſe dignoſcitur. Nam vir venerabilis Vuilgis, de quo nobis paulo ante ſermo fuit, ad hoc tantum, Deo prædeſtinante, matrimonio iunctus eſt, vt talis ad profectum multorum populorum ex eo proderetur proles. Igitur vxor eius, Mater ſcilicet Vuillibrordi Patris, intempeſta noctis quiete cœleſte in ſomnis vidit * Orama. Viſum eſt 9
ei, quaſi nouam in cœlo videret lunam, creſcente illa vſque dum plena eſſe videbatur. Quam diligentius intuens, repentino curſu la-

pſa ruit in os eius. Qua deuorata eius intima ſplendore perfuſa ſunt. Euigilans verò, timore perterrita, cuidam religioſo Presbytero retulit ſomnium, illoque interrogante ſi ea nocte qua ei viſio facta eſt ſuo more ſolito iungeretur viro, acceptaque ab ea eius rei confeſſione, ita rèſpondit. Luna quam ex modica vidiſti in magnam creuiſſe filius eſt, quem in ea nocte concepiſti; qui luce veritatis caliginoſos tenebrarum errores diſcutiet, & quocumquè perrexerit, comitante ſuper ei luminis ſplendore, plenum ſuæ perfectionis oſtendet globum, coruſcanteque tumoris eius candore, & morum pulchritudine multorum in ſe alliciet adſpectum. Huius ergò ſomnij interpretationem rerum veritas ſubſecuta eſt.

Factum eſt poſt circulum dierum, & mulier peperit filium, ſacroque fonte baptiſmatis regenerato, impoſuit ei mater nomen Vuillibrod. Et ſtatim ablactatum infantulum tradidit eum
10 Pater, Ripenſis ✶ Eccleſiæ fratribus, religionis ſtudijs & ſacris literis erudiendum, vt fragilior ætas validioribus inualeſceret diſciplinis, vbi nihil videret niſi honeſta, nihil audiret niſi ſancta. Quem diuina mox gratia ab ineunte pueritia & ſenſu proficere, & moribus pollere, quantum

ad

ad tales congruit annos, conceſſit; ita vt noſtris temporibus nouum Samuel naſci putares, de quo dictum eſt, Puer autem Samuel proficiebat, atque creſcebat, & placebat tam Deo, quam hominibus; Ibique in prædicto Monaſterio multis profuturus puer, clericatus accepit tonſuram, & pia profeſſione Monachum ſe fecit eſſe, & inter cœteros eiuſdem ſanctiſſimi Monaſterij adoleſcentes enutritus eſt, ſed nulli alacritate minor, nulli humilitatis officio ſecundus, nulli lectionis ſtudio inferior; ſed ſic quotidie bonæ indolis puer proficiebat, vt teneros pueritiæ annos, morum grauitate traſcenderet, factuſque eſt grandæuus ſenſu, qui corpuſculo modicus fuit, & fragilis. Igitur in ſacris eruditionibus, & in omni ſobrietate, morumque honeſtate beatiſſimo vſque ad viceſimum ætatis ſuæ annum adoleſcente proficiente, arctioris vitæ ardore ſuc-
cenſus, & peregrinationis amore indignatus, & 11
quia in Hibernia * ſcholaſticam eruditionem
viguiſſe audiuit, etiam quorumdam Sanctorum
virorum, fama narrante conuerſatione incitatus,
& præcipuè beatiſſimi Patris, & Epiſcopi * Eg- 12
berti, qui cognomento ſanctus vocabatur, nec
non & Vuitberti * venerabilis viri, & Sacerdo- 13
tis Dei, quorum vterque ob cœleſtis patriæ

amorem, domo, patria, cognationeque relicta in Hiberniam ſeceſſit, ibique dulciſſimos ſupernæ contemplarionis fructus, ſeculo nudus, Deo plenus, ſolitaria quotidiè hauriebat conuerſatione. Horum beatus adoleſcens æmulari cupiens religionem, cum conniuentia ſui Abbatis, & Fratrum in Hiberniam veloci curſu contendit, prædictorum Patrum ſe familiaritati coniungens; quatenùs ceu prudentiſſima apis ex eorum propinquitate mellifluos pietatis caperet flores, & in ſui pectoris alueario dulciſſimos virtutum fauos conſtrueret, ibique duodecim annis inter eximios ſimul piæ religionis, & ſacræ lectionis Magiſtros, futurus multorum Populorum prædicator, erudiebatur, donec occurreret in virum perfectum & in ætatem plenitudinis Chriſti.

Triceſimo itaque & tertio ætatis ſuæ anno, maior egregio viro fidei flamma creſcebat in pectore, ita vt parum ei videretur ſibi ſoli tantummodò in religionis ſanctitate ſudaſſe, ſi non & alijs quoque in prædicationis veritate prodeſſet. Audiuit in borealibus mundi partibus meſſem quidem multam eſſe, ſed operarios paucos. Sed vt ſomnij, Deo diſpenſante impleretur veritas, quod mater olim de eo ſe vidiſſe teſtatur, ſuæ

con-

conſcius voluntatis, licet adhùc diuinæ diſpenſationis ignarus illas in partes nauigare cogitauit, & clariſſima Euangelicæ prædicationis luce, torpentes longa infidelitate Populos, ſi Dei eſſet voluntas, illuſtrare; aſſumptiſque ſecum duodecim fratribus eo fidei ſeruore armatis, quo & ipſe nauim conſcendit, quorum aliqui poſtea, ob prædicationis Euangelicæ inſtantiam martyrio coronati ſunt. Aliqui verò Epiſcopatus ordinem accipientes poſt ſanctæ prædicationis labores in pace quieuerunt.

Igitur vir Dei cum ſocijs, ſicut prædiximus nauigauit, donec proſpero curſu ad oſtia Rheni fluminis vela diſpoſuit, ibique optata telluris ſtatione refocillati ſunt; mox ad caſtellum Traiectum quod in ipſa ripa fluminis ſitum eſt, peruenerunt, in quo etiam poſt aliquod tempus, Deo donante, & verbo fidei creſcente, idem Sanctus Vuillibrordus ſedem Epiſcopatus ſui habuit; ſed
quia eadem gens * Friſonum in quo idem æ- 14
dificatum eſt Caſtellum cum Rege ſuo Radbodo paganis adhùc ritibus ſorduit, viſum eſt Viro Dei Franciam contendere, ac Ducem illorum
adire * Pipinum, virum ſtrenuum, triumphis 15
clarum, & moribus probum, qui eum omni honore ſuſcipiens, ſed nolens tanto doctore

Digitized by Google

ſe, vel ſuam priuare gentem, loca ei opportuna intra terminos Regni ſui prouidit, quo potuiſſet idolatriæ ſpinas extirpare, & puriſſima verbi Dei ſemina per munda noualia abundantiùs ſpargere, vt impleret propheticum præceptum, nouate vobis noualia, & nolite ſerere ſuper ſpinas; cumque ſtudioſiſſimè vir Dei per loca ſingula diſcurrendo optatum euangelizandi opus exercuiſſet, & ſemina vitæ, ſupernæ gratiæ rore irrigante longè, latèque in agris multorum cordium ad eius prædicationem pullulaſſent, congaudens prædictus Francorum Dux eius ſanctiſſimæ deuotioni, & verbi Dei clariſsimæ multiplicationi, maioris profectus occaſione, prudenti cogitabat conſilio eum Romam mittere, vt à do-
16 mino Apoſtolico Sergio, * viro ſanctiſsimo, tunc temporis, in ſummi Sacerdotij honorem ordinaretur; quatenus Apoſtolica benedictione, & iuſſione ſuſcepta maiori ab eo miſſus fiducia roboratus, in opus Euangelij reuerteretur, iuxta Apoſtolicum illud, quomodo prædicabunt, niſi mittantur? quod cum viro Dei perſuadere tentaret, renuit primùm, nec ſe tantæ authoritatis honore, dignum eſſe referebat, enumeratiſque Apoſtolicæ ſanctionis præceptis, longè ſe inferiorem huic virtutum catalogo aſſerebat, quem
egre-

egregius mundi prædicator, filium ſuum Timotheum erudiens, oportere Epiſcopum habere cenſuit. Dux verò contra religiosè ſuaſit, quod vir Dei verecundè negauit. Tandem omnium vnanimitate victus, & quod maius eſt Dei diſpenſatione coactus, conſenſit, magis volens plurimorum humiliter obedire conſilio, quam ſuam pertinaciter defendere voluntatem; & ſic cum honorifica legatione, & muneribus, authoritati Apoſtolicæ condignis, Romam directus eſt. Sed die quarta priuſquam illò veniret, beatiſſimus Apoſtolicus, Angelica in ſomnis reſponſione admonitus eſt, vt illum cum ſummo honore ſuſciperet, & quòd multarum animarum eſſet illuminator futurus, à Deoque electus, & ad hoc veniſſet, vt ſummi ab eo ſacerdotij honorem ſuſciperet, nihilque ei negandum eſſe quicquid petiſſet. Qua factus Apoſtolicus admonitione certus cum magno gaudio, & ſummo eum ſuſcepit honore: & vt in eo fidei agnouit feruorem, religionis deuotionem, ſapientiæ plenitudinem, die competenti populo aduenien te, aduocatis venerabilibus ad ſocietatem miniſterij Sacerdotibus publicè in Eccleſia beatiſſimi Petri Principis Apoſtolorum cum magna dignitate, more Apoſtolico eum ordinauit Archiepi-

ſcopum,

ſcopum, ac ordinato nomen impoſuit Cle-
17 mens, * veſtimentiſque ſuis Sacerdotalibus induit eum, & Sancto quaſi ſupernaturali Aaron pallio dignitatis, & indumenti confirmauit gloria, & quicquid voluit, vel potuit, aut in patrocinijs Sanctorum, aut in rebus Eccleſiaſticis, cum tota mentis alacritate tradidit illi, firmatumque benedictione, donis ditatum cum ſalutaribus præceptis iterum eum in opus Euangelij remiſit.

Accepta ergò Apoſtolicæ authoritatis benedictione cum maiori fidutia deuotus verbi Dei prædicator, ad præfatum Francorum Ducem regeſſus eſt; qui eum cum ſumma honoris magnificentia receptum, cum ſuæ poteſtatis iuſſione in opus Euangelij direxit, maximè tamen in borealibus regni ſui partibus, quò eatenus ob raritatem doctorum, vel duritiam habitatorum fidei flamma minus relucebat. Eò vir Dei inſtantiùs illis in regionibus ſemina vitæ ſparſerat, quò plus neceſſarium antiquam ignorantiæ famam depellere perſpexerat; qualem diuina gratia adiuuante illis incolis fructum feciſſet, teſtes ſunt vſquè hodiè Populi per Ciuitates, vicos, & Caſtella, quos ad veritatis agnitionem, & ad vnius omnipotentis Dei cultum pia admonitio-

Digitized by Google

ne perduxerat. Teſtes quoque Eccleſiæ quas per loca ſingula conſtruxerat; teſtes & Deo famulantium Congregationes, quas aliquibus adunauit in locis.

Tentauit quoque idem vir Dei vltra Francorum Regni fines cœleſtis doctrinæ flumina deriuare; nam tunc temporis Regem Friſonum Radbodum cum gente ſua paganum non timuit adire, & quocumquè perrexerat, verbum Dei cum omni fiducia loquebatur. Sed præfatus Friſonum Rex licet virum Dei humilitatis gratia benignè ſuſciperet, nullis tamen vitæ fomentis ſaxeum eius cor emollire potuit. Cum ergò apud eum Vir Dei fructificare ſe non poſſe ſentiret ad ferociſſimos * Danorum Populos iter 18
euangelizandi conuertit. Ibi tum, vt fertur regnabat Ongendus, homo omni fera crudelior, & omni lapide durior, qui tamen, iubente Deo, veritatis præconem honorificè tractabat. Quem dum obduratum moribus, & idolatriæ deditum, & nullam melioris vitæ ſpem habentem offendit, acceptis tunc triginta eiuſdem Patriæ pueris, ad electos à Deo Populos Regni Francorum reuerti feſtinauit. Sed in eo ipſo itinere catechizatos eoſdem pueros vitæ fonte abluit, ne aliquod propter pericula longiſſimi nauigij, vel ex

inſidijs ferociſſimorum Terræ illius habitatorum damnum pateretur in illis, volens antiqui hoſtis præuenire aſtutias, & Domini ſacramentis animas munire acquiſitas.

Et dum pius verbi Dei prædicator iter agebat peruenit in confinio Friſonum, & Danorum ad quamdam Inſulam, quæ à quodam Deo ſuo
19 Foſite * ab accolis terræ Foſitesland dicebatur, quia in ea eiuſdem Dei ſana fuère conſtructa, qui locus à Paganis in tanta veneratione habebatur, vt nihil in ea, vel animalium ibi paſcentium, vel aliarum quamrumlibet rerum, quiſnam Gentilium tangere auderet, nec etiam à fonte qui ibi ebulliebat, aquam haurire, niſi tacens præſumeret. Quò cum vir Dei tempeſtate iactatus eſt, manſit ibidem aliquot dies, quouſquè ſepoſitis tempeſtatibus opportunum nauigandi tempus adueniret. Sed parui pendens ſtultam loci illius religionem, vel ferociſſimum Regis animum, qui violatores ſacrorum illius atrociſſima morte damnare ſolebat, tres homines in eo fonte cum inuocatione Sanctæ Trinitatis baptizauit; ſed & animalia in ea terra paſcentia in cibaria ſuis mactare præcepit. Quod Pagani intuentes arbitrabantur eos vel in furorem verti, vel etiam veloci morte perire. Quos cum

nihil

nihil mali cernebant pàti, furore perciti, Regi tum Radbodo quod viderant factum retulerunt, qui nimio furore ſuccenſus in Sacerdotem Dei viui, ſuorum iniurias deorum vlciſci cogitabat, & per dies ſemper tribus vicibus ſuo amore mittebat ſortes, & nunquam damnatorum ſors, Deo vero defendente ſuos, ſuper ſeruum Dei, vel aliquem ex ſuis, cadere potuit; nec niſi vnus ex Socijs ſorte monſtratus, & martyrio coronatus eſt. Vocabatur verò Vir Sanctus ad Regem, & multum ab eo eſt increpatus, quare ſua ſacra violaſſet, & iniuriam Deo ſuo feciſſet. Cui præco veritatis conſtanti animo, reſpondit, non eſt Deus, quem colis, ſed diabolus qui te peſſimo errore deceptum habet, ò Rex, vt animam tuam æternis tradat flammis. Non eſt enim Deus, niſi vnus, qui creauit Cœlum, & Terram, & omnia quæ in eis ſunt, quem qui vera fide colit, vitam habebit ſempiternam; cuius ego ſeruus hodiè tibi teſtificor, vt ab antiqui erroris vanitate, quam coluerunt Patres tui, tandem aliquando reſipiſcas, & credens in vnum Deum omnipotentem, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & vitæ fonte baptizatus abluas omnia peccata tua, & proiecta omni iniquitate, & iniuſtitia, deinceps nouus homo viuas in omni

 ſobrie-

Digitized by Google

ſobrietate, iuſtitia, & ſanctitate. Hoc faciens cum Deo, & Sanctis eius gloriam poſſidebis ſempiternam; ſi verò me contemnis viam ſalutis tibi oſtendentem, ſcito certiſsimè quod æterna ſupplicia, & infernales flammas tu cum diabolo, cui obtemperas, ſuſtinebis. Ad hæc miratus, reſpondit, video te minas noſtras non metuiſſe, & verba tua eſſe, ſicut & opera. Etſi autem nollet veritatis prædicatori credere, tamen ad Pipinum Ducem Francorum eum cum honore remiſit: qui in eius lætatus aduentu, rogauit eum deſtinato verbi Dei opere inſiſtere, eradicatiſque idolatriæ ſpinis, verbum Dei inſtanter per loca ſingula ſerere. Quod etiam pius prædicator haud ſegniter circumiens omnes illius terræ regiones, per vrbes, vicos, caſtella vbi prius euangelizauerat, exhortans omnes, quatenus bono animi propoſito in veræ fidei permanerent firmitate & dum per ſingulos dies numerus creſcebat fidelium, & maior credentium turba ad verbi Dei agnitionem confluebat cœperunt plurimi, fidei feruore incitati patrimonia ſua viro Dei offerre; quibus ille acceptis, mox Eccleſias in eis ædificare iuſſit; ſtatuitque per eas ſingulos Presbyteros, & verbi Dei ſibi cooperatores, quatenus nouus Dei populus haberet,

beret,

beret, quò ſe diebus feſtis congregaret, vel ſalutares audiret admonitiones, vel à quibus ſacri baptiſmatis munera accipiret, & Chriſtianæ religionis regulas ediſceret; & ita vir Dei magis, ac magis de die in diem, diuina donante gratia proficiebat.

Contigit autem Pipinum * Ducem Fran- 20
corum diem obire, & filium eius * Carolum 21
Regno Patris potiri; qui multas gentes ſceptris adiecit Francorum; inter quas etiam cum triumphi gloria Friſiam, deuicto Radbodo, paterno ſuperaddidit imperio, in qua tunc gente Sanctus Clemens poſitus eſt prædicator, ſedique Epiſcopali in Traiecti Caſtello delegatus eſt; qui maiori euangelizandi occaſione accepta, nuper gladio acquiſitam gentem ſacro baptiſmate abluere conatus eſt. Nec quicquam in ea vetuſti erroris, nec tenebras ignorantiæ latère ſinebat, ſed totam Euangelica luce ſine dilatione perfundebat; ita vt in eo Populo ſubito propheticum illud impleretur, & erit in loco, vbi dicetur eis, non populus vos, ſed Filij Dei viuentis. Plurima quoque diuina virtus fecit per ſeruum ſuum miracula, licet omni miraculorum operationi, & ſignorum oſtenſioni miniſterium Euangelicæ prædicationis præferendum

ſit, tamen quæ geſta narrantur ad gloriam donantis Dei non tacenda eſſe cenſeo, ſed magis ſtylo alliganda, ne pereant poſteris ſeculis, quæ priſcis temporibus acta eſſe noſcuntur.

Quodam igitur tempore dum venerabilis vir iter euangelizandi more ſolito ageret, venit ad quamdam villam Vualachrum nomine, in qua antiqui erroris idolú remanſerat. Quod cum vir Dei zelo feruens confringeret, præſente eiuſdem idoli cuſtode, nimio furore ſuccenſus ille, quaſi Dei ſui iniuriam vindicaret, in impetu animi inſanientis gladio caput Sacerdotis Chriſti percuſſit; ſed Deo defendente ſeruum ſuum nullam ex ictu ferientis læſuram ſuſtinuit. Socij verò illius hoc videntes peſſimam præſumptionem impij hominis vindicare concurrerunt; ſed à viro Dei pio animo de manibus illorum liberatus eſt reus, ac dimiſſus, qui tamen eodem die dæmoniaco ſpiritu arreptus eſt, & die tertia infeliciter miſeram vitam finiuit; & quia vir Dei, iuxta præceptum Domini, ſuas iniurias vlciſci noluit, citius à Domino vindicatum eſt, iuxta illud; mihi vindictam, & ego retribuam, dicit Dominus.

Alio quoque tempore iter beato viro faciente ad quandam ſuæ dictionis cellulam, quæ ex no-

mine

mine præterfluentis aquæ Sueſtra * dicitur propter compendium propioris viæ per ſegetes cuiuſdam diuitis anguſtam ſubintrauit ſemitam. Quod earumdem ſegetum cuſtos cernens, nimio inflatus furore, virum Dei blasphemare cœpit. Quem conuicia viro Dei inferentem cum Socij qui cum eo erant vindicare vellent, miti animo Dei famulus eos compeſcuit, nolens aliquem ſua cauſa perire, qui ſalutem ſitiebat omnium; ſed cum inſanientis animum nullo modo lenire poſſet, dans locum iræ eius, via qua venit, reuerſus eſt; ſed die poſtera idem infelix. qui famulo Dei conuicia dicere non abhorruit, multis cernentibus in eodem loco repentina morte perijt. 22

Cum vir Deo plenus propter euangelicæ prædicationis inſtantiam loca circumiret maritima, aquæ dulcis penuriam patiebatur; quod dum cernebat commilitones, propter ardorem ſitis grauiter ſuſtinere, vocato vno ex illis præcepit ei intra tentorium ſuum foſſam aperire paruam; vbi ſecretò fixis genibus orabat Deum, vt qui Populo ſuo aquam in deſerto produxit de petra, Seruis ſuis eadem miſericordia de arenoſa terra aquam produceret; qui mox exauditus eſt; nam ſubitò fons dulciſſimi ſaporis foſſam

im-

Digitized by Google

implebat; quod ſui cernentes, gratias agebant omnipotenti Deo, qui Sanctum ſuum magnificauit, & exaudire dignatus eſt, bibebantque vſque ad ſatietatem, ſecumque ad prædeſtinati itineris neceſſitatem, quantum ſufficere videbatur, portare curabant.

Iterum Sanctus Dei Sacerdos in quodam loco iter agens, vidit mendicantes inopes duodecim, pariter poſtulantes ſibi aliquid à prætereuntibus ſolatij; quos, vt erat mitiſſimus benigno adſpexit animo, vnique ex ſuis mandauit ſpecialem ſuum flaſconem ſumere, ac pauperibus miſcere Chriſti. Ex quo omnes illi duodecim vſque ad ſatietatem bibebant, & mirum in modum illis abeuntibus ex optimo vino flaſco, de quo tanti biberant homines, inuentus eſt plenus, vt antè. Hoc comperto, benedicebant omnes Dominum Deum noſtrum, dicentes, verè impletum eſt in nobis, quod in Euangelio dicitur, date & dabitur vobis.

Venit quoque vir Sanctus ad ſuum viſitandi gratia Monaſterium, & poſt orationes ad Deum, & ſalutationes Fratrum, & admonitiones pacificas, circumiens ſingula Fratrum habitacula, ſi quid in illis emendandum fuiſſet, pius Paſtor explorare voluit. Intrauit quoque in Cellarium,

in

in quo modicum vini reperit in vaſe, in quod ſuum benedictionis gratia cum oratione immiſit baculum, & exiuit; Sed eadem nocte in eo ipſo vaſculo vinum creſcere cœpit, & ſuper effundi vaſis margine; hoc Cellarius cernens, inſperata abundantia obſtupefactus, nec celare audebat, quod diuina miſericordia per Serui ſui benedictionem geri cognoſcebat. Craſtino manè cucurrit, & antè pedes Sancti Patris ſe proſternens, confitebatur quid vidiſſet, qui more ſolito Deo gratias agens, memorque Dominicæ iuſſionis, diſcipulis ſuis præcipientis, ne cui tranſfigurationis gloriam ante diem reſurrectionis ſuæ dicerent, præcepit eidem Cellario, ne cui miraculum quod viderat, ante diem obitus ſui ediceret. Sed & aliud huic ſimile per eius benedictionem Deus Chriſtus operatus eſt miraculum.

Perueniens Seruus Dei cum ſocijs ſuis ad domum cuiuſdam Amici ſui, & pauliſper cupiens in domo dilecti, longi laborem itineris refectione alleuare, Patrem familias nihil vini habere comperit. Quatuor ergò modicos flaſcones quos tantum in itineris ſolatium ſecum eius ſocij ferebant, iuſſit afferri, eoſque in eius nomine benedixit; qui in conuiuio nuptiali aquas con-

conuertit in vinum, & mirum in modum poſt benedictionem, quaſi quadraginta viri ex illis lagunculis vſque ad ſatietatem bibebant, & cum magna gratiarum actione lætis ſibi inuicem animis dicebant, verè Dominus Ieſus impleuit quod in Euangelio promiſit, dicens, qui credit in me opera quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet.

Perrexit idem Sanctus prædicator quodam tempore, more ſolito ob euangelizandi gratiam cum feſtinatione in Friſiam, & propter laborem viæ in pratis cuiuſdam diuitis paululum laſſos refocillare equos volebat; quos diues ille in pratis ſuis paſci cernens, ſuperbiæ ſpiritu equos cœdere cœpit, & è paſcuis abigere; quem vir Dei placidiſſimis verbis alloquitur dicens, deſine nobis iniuriam facere; non enim propter læſionem tui, ſed propter neceſſitatem noſtri ad horam in his paſcuis quieſcere voluimus. Inſtat nobis opus Dei peragendum, cuius tu quoque mercedem habere poteris, ſi nos quantum ad te pertinet, adiuueris animo, memor illius Domini noſtri Ieſu Chriſti dulciſſimæ promiſſionis. qui vos recipit, me recipit, & qui me recipit, recipit eum qui me miſit; ſed magis mente pacifica nobiſcum quaſi amicum te ipſum reficiens,

tiens, aliquantulum bibe, nobiſque cœpto itinere pergentibus, tu à Deo benedictus, reuertere in domum tuam. Ille autem in malitia pertinax, nolens pacificis viri Dei verbis acquieſcere, ſed conuicia ingeminans, opprobria iaculans; tu me, inquit, hortaris bibere, & pacem tecum inire, ſcito certiſſimè, quod tecum bibere pro nihilo habeo, rapienſque ex eius ore verbum hoc Vir Dei, ſi non velis, ait mecum bibere, non bibe; & ſtatim paratis ſocijs perrexit viam ſuam. Ille quoque contumax domum ſuam feſtinabat adire, ſed totus ſubitò ſiti ardebat; cupienſque ardentem ſtomachum vino refrigerare, os quod viro Dei conuicia ingeſſit, vini potionem recipere non valebat, & qui pacem cum ſeruo Dei voluntariè noluit, pœnam in ſe ipſo neceſſariò ſuſtinuit. Vocati ſunt Medici, qui ſitim ſedarent, aut facultatem ægroto bibendi præſtarent. Anhelabant viſcera, ſed non fuit, qui guttam vini ferueſcenti pulmoni infundere valuiſſet. Tandem aliquando pœnitentia ductus ille in ſe ipſum reuerſus eſt, & agnoſcebat Sanctum Clementem eſſe quem offenderat, illiuſque anhelante ſpiritu optabat reditum; qui ſequenti anno eadem reuerſus eſt via, præcognitoque aduentu eius obuius ei homo ægrotus ve-

 nire

nire feſtinabat, culpam confitens ſuam, & quam patiebatur pœnam aperiens, pro amore Chriſti ſe ſolui deprecabatur. Quem vir Dei miſericordia motus abſoluit, deditque illi cum benedictione de ſuo bibere calice; qui mox abſolutus bibebat, & ſanus in ſuam reuerſus eſt domum.

23 Eſt in Treuirenſi * Ciuitate Monaſterium Puellarum, quod temporibus Beati Clementis Epiſcopi peſtis acerrima inuaſit; cuius acerbitate multæ ex ancillis Dei moriebantur; quædam verò longo infirmitatis dolore iacebant in lectulo; cœteræ verò nimio terrore turbatæ, quaſi præſentem mortem metuebant. Et quia propè eſt prædictæ Ciuitati Sancti Viri Monaſterium, quod appellatur Eſternaco, alijs Epternaci, in quo vſque hodie Sanctus ille requieſcit corpore, & eius poſteri ex legitima traditione patris, & pijſſimorum pietate Regum tenere noſcuntur; ideò antedicti fœminæ Monaſterij, audientes Sanctum Virum illùc venire; ſtatim miſerunt legationes, poſtulantes eum non tardare venire; qui Beati Petri principis Apoſtolorum mitiſſimo doctus exemplo de Ioppe ob viduarum Chriſti petitionem venientis Lyddam, vt Sanctam ſuſcitaret Tabitham, feſtinus venit, audito deſiderio ancillarum Chriſti, ad illas & veniens, mox

in eodem Monaſterio Miſſa pro infirmis celebrata, aquam benedixit, qua, & domos illarum adſpergi iuſſit, & ægrotantibus potandam tranſmiſit; quæ citò, diuina donante miſericordia, conualuère, nec vllæ in eo Monaſterio prædicta peſte exindè moriebãtur.

Contigit cuidam Patri familias, & domi ſuæ dira dæmoniacæ illuſionis tentatio, ita vt apertè malignus in eius domo ſpiritus, ex horrore, & maleficijs habitare agnoſceretur. Nam ſubitò cibos, vel veſtimenta, vel alia domui neceſſaria rapere ſolebat, & in ignem mittere. Quin etiam paruulum inter amplexus Parentum pauſantem, illis dormientibus tulit, & in ignem proiecit; ſed vagitu Infantis Parentes excitati vix paruulũ de incendio eruerunt. Et multa atrocia eadem familia à nefando ſpiritu perpeſſa eſt; nec à quolibet Presbyterorum expelli potuit, donec vir Sanctus Clemens à Patrefamilias poſtulatus aquam illis benedictam direxit, præcipiens omnem domus illius ſupellectilem foràs efferre, & aqua illa adſpergi, præuidens in ſpiritu Domum flammis conſumendam eſſe. Quibus ita geſtis vacuam domum à loco lectuli ignis inuaſit, totamque conſumpſit. Altera verò in eo loco cum ſanctificatione aquæ benedictæ ædificata,

 nihil

nihil exindè priſtinæ tentationis paſſi ſunt in ea; ſed cùm omni tranquillitate, & quiete degentes, Domino gratias agentes erant, qui illos per Seruum ſuum redimere dignatus eſt.

Idem quoque vir Dei amabilis quædam prophetico prædixerat ſpiritu, quæ poſt rerum euentus vera probauit. Baptizauit enim Pipinum filium Francorum fortiſſimi Ducis Caroli, Patrem huius nobiliſſimi Caroli, qui modo cum triumphis maximis, & omni dignitate glorioſiſſimè Francorum regit imperium. De quo Pipino patre idem Sanctus vir præſaga voce coram diſcipulis prædixit hoc vaticinium, Scitote, inquiens, quod iſte Infans ſublimis erit valdè, & glorioſus, & omnium præcedentium Francorum Ducibus maior. Huius itaque vaticinij veritas noſtris probata eſt temporibus, nec opus eſt teſtimonijs aſſequi, quod totius Regni agnoſcit authoritas; ſcit namque omnis Populus, quibus nobiliſſimus victor celebratur triumphis, vel quantum terminos noſtri dilatauit imperij, vel quam deuotè Chriſtianam in Regno ſuo præparauit religionem; vel quid pro defenſione Sanctæ Eccleſiæ Dei apud extraneas exercuit gentes? quæ omnia melius oculis probari, quam verbis explicari queunt.

Fuit

Fuit verò iſte vir Sãctus omni dignitate pręclarus, ſtatura decens; vultu honorabilis, facie venuſtus, corde lætus, conſilio ſapiens, ore iucundus, moribus compoſitus, & in omni opere Dei ſtrenuus. Cuius autem patientiæ eſſet, ex antedictis eius geſtis oſtenditur; quantam verò habuerit induſtriam in Euangelio Chriſti prædicando, vel qualiter illum in opere prædicandi diuina adiuuerit gratia, non neceſſe eſt noſtro proſequi ſtylo, quod totius Populi teſtimonio comprobatur. Porrò eius ſecreta conuerſatio in vigilijs, & orationibus, in ieiunijs, & pſalmodijs, ex vitæ ſanctitatę, & ſignorum oſtenſione intelligi datur. Charitatem ſcilicet aſſiduus labor oſtendit, quem quotidiè pro Chriſti nomine ſuſtinuit. Denique vir ſanctus omnibus diebus vitæ ſuæ in diuino proficiens opere, Deo amabilis, & omni populo gratus, temporibus Caroli antiqui, fortiſſimi Francorum Ducis, ſenex & plenus in omni perfectione dierum appoſitus eſt ad patres ſuos, multiplicem laboris ſui fructum accepturus à Deo, ſeculum hoc relinquens, vt Cœlum poſſideret, Chriſtum ſine fine in eterna gloria viſurus; in cuius dilectionę quamdiù nobiſcum vixerat, laborare non ceſſabat. Die ſeptima Nouembris Menſis, ideſt ſeptimo

ptimo Idus ex hac peregrinatione ad perpetuam migrauit patriam, & ſepultus eſt in Monaſterio Epternaco, quod ipſe Deo, vt præfati ſumus, conſtruxerat; ibi vſque hodie diuina operante miſericordia ſigna, & ſanitates ad Sancti Dei ſacerdotis reliquias fieri non ceſſant, ex quibus aliqua huic noſtræ de eo hiſtoriæ ſubijcienda eſſe æſtimauimus, in gloriam, & laudem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui hæc per ſerui ſui patrocinia ſæpius operari dignatus eſt. Conditum eſt venerabile corpus in ſarcophago marmoreo, qui primum toti Dei famuli corpori, quaſi dimidio pedis breuior inuentus eſt, fratribus ob hoc valdè contriſtatis, & ſæpius tractantibus, vbi aptum Sancto corpori inuenirent locellum. Sed miro modo donante diuina pietate inuentus eſt ſubitò ſarcophagus tanto viri Dei corpori longior, quanto breuior ante apparuit, & in eo viri Dei corpus cum hymnis, pſalmodijs, & omni honore condentes ſepelierunt illud in Eccleſia præfati Monaſterij, quod ille ſummus Dei ſacerdos in honore Sanctæ Trinitatis ædificauit, & dedicauit. Sed & miri odoris fragrantia omnium perfuderat nares, vt perſpicuè intelligeretur ad exequias viri Sancti Angelicum veniſſe miniſterium.

Sed

Sed & cuidam religioſo Sancti viri diſcipulo longiùs poſito in oratione vigilanti, obitus illius reuelatus eſt; nam vidiſſe ſe teſtabatur animam ſanctiſſimi patris ſui cum magna luminis claritate, cum conſona canentium laude ab angelicis exercitibus ad Cœlorum regna portari. Multi quoque fratrum teſtati ſunt crebrò ſe ſuper lectulum in quo beatam animam ſuo creatori reddidit, mirabile vidiſſe lumen, ſuauiſſimamque odoris dulciſſimi ſenſiſſe fragrantiam, vt omninò his ſignis crederetur, cœleſtes locum frequentaſſe Ciues, in quo Sancta anima migrauit ad Deum. Per vnctionem quoque olei quod ſupra corpus Sancti viri lucere ſolebat, multi Infirmi, Deo donante, & fide illorum cooperante, curati ſunt. Pœnitentes quoque ſæpius ad eamdem venientes Eccleſiam, circulis ferreis more ſolito circumdati, ruptis circulis ſubitò vincula ſua reſoluta ſenſerunt; cuius rei adhùc in Eccleſia circuli pendentes, teſtes ſunt.

Quædam verò mulier paralytica ſeptem annis magnis cruciata doloribus intantum graſſante eadem quotidiana infirmitate afflicta eſt, vt omni membrorum officio deſtituta alieno vteretur miniſterio, & in ſolo tantummodo pectuſculo vix anhelans ſpiritus, ſuſpiria feſſa retraheret. Hæc

Digitized by Google

à propinquis ad Eccleſiam vbi Sanctus requieſcit, ferebatur, propè locellum reliquiarum eius poſita; quæ in eodem loco fuſis lachrymis deprecata eſt per interceſſionem Sancti ſui famuli, diuinam ei miſerere clementiam, atque à Domino Deo exaudita, moxque ab omni infirmitate liberata ſoſpes cùm gaudio gratias agens Deo proprijs pedibus, quæ prius ab alienis portabatur cucurrit ad domum.

Item adoleſcens quidam infirmus ad corpus beati Pontificis, manibus deductus eſt amicorum, qui totis intremuit membris, nec enim caput per ſe leuare potuit, ſed quaſi collo fixum non eſſet, hùc atque illùc cadens voluebatur. Nam aliquoties ita exanimis factus eſt, vt omninò mortuus videretur, quem vt prædiximus propè corpus ſui Sancti viri poſuerunt; ſed miſericordia Dei donante, omnibus qui aderant, cernentibus, ita ſubito ſanus effectus eſt, vt nihil in eo priſtinæ infirmitatis, vel doloris antiqui vltra remanſerit.

Quidam etiam officio Diaconus, & non merito in Eccleſia Sancti viri crucem auream, quam vir Sanctus ſecum in itinere portare ſolebat, cum alijs donarijs Eccleſiæ infeliciſſimo non horruit ſubtrahere furto. Turbati ſunt hac re fratres,

vt

vtpotè factorem impij ſceleris ignorantes; tunc precibus quidem Sancti Dei confidentes, illud tam nefarium ſcelus occultari non poſſe, fraterna tamen pietate hominem ad pœnitentiam reuocare niſi ſunt, non perdere cupientes. Ille verò qui hoc crimen commiſſit, obdurato corde ſalutem ſuam contempſit, ſicut impius, dicente Salomone, cum in profundum malorum venerit, contemnit. Cogitauit infelix latère, ſed non potuit, illum qui ſeruorum iniurias ſæpius vindicare non tardat; nam miſer ille qui hoc perpetrare crimen non abhorruit, miſera ſubito morte arreptus interijt. In ipſo vitæ exitu aliquibus fratribus reatus ſui crimen oſtendit, & vbi oſtendiſſet quod furto rapuit, indicauit. Videte fratres quam terribili damnatus iudicio eſt, qui Sancti Dei Eccleſiam furto violare non timuit; idcirco obſecro vt caſtam in hac habeatis conuerſationem, quatenus diuina clementia per S. Clementis viri Apoſtolici preces in omni petitione honeſta vos exaudire dignetur, ſicut antè diximus illam exaudire preces infirmantium in eadem Eccleſia, eoſque cum diù deſiderata ſanitate domum redire. Nec ſcilicet dubitandum, quod veluti viſibiliter corporeas illorum dignatus eſt Chriſtus ſanare infirmitates, ita & occultas animarum noſtrarum

ſtrarum ægrotationes, intercedente pro nobis Sancto ſuo, qui hic corporaliter quieſcit, & quem ſpiritualiter præſentem eſſe credimus, quotidie ſanare non ceſſat, firma fide, & confeſſione vera cum lachrymis effundimus in loco iſto ante conſpectum pietatis illius corda noſtra, qui pro ſua diuina clementia paratus eſt ad ignoſcendum, ſi nos tardi non fuerimus ad deprecandum, cui laus ſit, & gloria in ſempiterna ſecula.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 TRAIECTENSIS *Epiſcopus &c. Traiectum geminum; ſuperius, quod & ad Moſam, & inferius quod & ad Rhenum, nominatur. Superius, vulgò Maeſtricht, Vrbs Germaniæ inferioris in Brabantia, & ad Moſam fluuium influentem, olim Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Colonienſi, indè* 12. *leucis in Occaſum, Antuerpiam verſus; à Leodio, quod illi in Epiſcopatu ſucceſſit, ſicut ipſum Traiectum ſucceſſerat Tungris*, 4. *leucis in Boream; totque ab Aquiſgrano in Occaſum; Regi Hiſpanico olim paruit, nunc eſt cum Hollandis confœderatum. Inferius, Vtriceſium Ammiano, Vrbs eiuſdem Germaniæ inferioris in Batauis ad Rhenum, olim*

Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Colonienſi, vndè 22. in Boream diſtat, poſtea Archiepiſcopalis ſub Philippo II. Hiſpaniarum, ac Belgij Domino curante, à Paulo IV. Pontifice Maximo effecta; à priore Traiecto 21. leucis in Boream, à Nouiomago Vrbe Geldrica 7. Lugudunum Batauorum verſus 8. & totidem Amſterodamum. Hæc Vrbs olim Antonina, & poſtea Vltratraiectum eſt vna Belgij vniti, illamque rexit noſter Clemens Epiſcopus.

Traiectum item geminum in Francia, vnum ad Mænum, alterum ad Oderam fluuium; Primum in Franconia liberum apud Maguntiam ab ea 4. & à Spira 12. leucis; Alterum in Marchia à Berlino in ortum 10, & à Stetino in meridiem 16. leucis diſſitum.

Eſt etiam in eadem Franconia ad Mænum Traiectum Sueuorum, liberum, inter Carloſtadium 5. & Bambergam ad ortum 6, ab Herbipoli in Cæciam totidem.

Traiectum Vrbs quoque Regni Neapolitani in Prouincia Terræ laboris, propè oſtia Liris fluuij, media inter Carinulam ad Ortum, & Caietam ad Occaſum 8. milliarijs vtrinque, & 2. ab ora Formiani.

In-

Inuenitur etiam Traiectus, locus ſeu Pagus Albionis ad Sabrinam fluuium in Anglia, & Vuallıæ confinio, Briſtolio, Chepſtouioque vicinus.

2 *Ex Albino Flacco Alcuino &c. Hic natione Anglus, Bedæ diſcipulus, doctrina clarus, à Carolo Rege Francorum in Gallias euocatus, multa ſcripſit, præter vitam S. Clementis, vincta, ſolutaque oratione; ac carmine elegiaco geſta venerabilis Vuilgiſi, Parentis S. Clementis; quæ autem extant in Codice impreſſo Coloniæ 1568. ſunt.*

Liber de diuinis officijs.

Epiſtola ad Carolum Regem.

Et altera ad Oduinum Presbyterum.

In Bibliotheca autem Patrum inueniuntur eiuſdem Auctoris.

Quæſtionum in Geneſim liber vnus.

In Eccleſiaſtem alter.

De Virtutibus & Vitijs 2.

Quæſtionum de Trinitate 1.

De Trinitate libri 3.

De diuinis officijs 1.

De ratione animæ Epiſtola ad Eulalium.

Extant etiam Epiſtolæ eiuſdem Albini num. 67. apud Henricum Caniſium Tomo 1. antiquæ lectionis.

Et

Et in Bibliotheca Regia Gallica cuſtodiuntur eiuſdem Dialectica, & Grammatica.

Scripſit etiam Homilias plures, Orationes, & Sermones; Auctorque fuit Miſſæ quæ legitur in Sabbato, & in Commemoratione Deiparæ Virginis.

Ad meliorem vitam transijt circa annum à Chriſto nato 790, ipſo die Pentecoſtes, vt habemus ab Auctore Martyrologij Gallicani.

3 *Fuit in Britania &c. Britania, ex Ptolomæo Albion etiam dicta, Inſula eſt maxima Europæ in Oceano, Galliæ obuerſa, in duas à veteribus diuiſa, in primam videlicet, & ſecundam, ſeu in Angliam, & Scotiam. Prior dicitur maior, & ſuperior in Auſtrum; altera minor, & inferior quæ in arctos vergit. Longitudo primæ 800 millia paſſuum continet, & latitudo 320. Ambitus verò quadragies octies ſeptuagies quinquies mille paſſus, teſte D. Iſidoro.*

Eſt & Britania alia, minor etiam nuncupata, pars Galliæ Celticæ, in qua Britanni ex magna Britania, ab Anglis, ſiue à Saxonibus eiecti olim conſederunt; ab anno ſalutis 1491 Regno Franciæ vnita, & maximè in Occidentem percurrit, à qua parte rigatur Oceano,

no, vt à Meridie, & à Septentrione; ab Oriente habet Normanniam, & Prouincias Cenomanenſem, Andegauenſem, & Pictauienſem.

4 *Prouincia Nordanhumbrana &c. Northumberland, Northumbria, Prouincia, ſeu Comitatus Angliæ Borealis, habet ad Ortum Oceanum Germanicum, ad boream terminatur Scotia; ad Occaſum Cumbria, & à Meridie diœceſi Dunelmenſi. Fuit aliàs Northumbria Regnum.*

5 *Genere Saxo &c. Saxones à duritie ſic appellati, teſte Iſidoro, quaſi validiſſimi, ac fortiſſimi Germaniæ Populi; quorum regio ampliſſima, Saxonia nuncupata, in ſuperiorem, & inferiorem diuiſa, aliàs amplior fuit, & complectabatur etiam Vueſtphaliam tempore Caroli Magni, qui Saxones decies debellauit, & ad Chriſtianam Religionem redegit, fundatis in ea decem Cathedralibus Eccleſijs; ſed nunc Vueſtphalia extra Saxoniam cenſetur. Saxoniæ igitur nomine noſtra ætate venit Ducatus Saxoniæ, cum Prouincijs Duci ſubditis, verſus Albim fluuium, inter Luſatiam ad Ortum, Marchiam Brandeburgicam ad Boream, Principatum Anhaltinum ad Occaſum,*

caſum, & Miſniam ad Meridiem; cuius Dux eſt vnus ex octo Imperij Electoribus; ſubſunt præterea eidem Duci Miſnia Prouincia, & pars ampla Thuringiæ, ideòque perſæpè ſub nomine Saxoniæ, hæ quoque continentur. Eidem Duci paret Luſatia ſuperior, & inferior ab anno 1620; *cum antea pars fuerit Regni Bohemiæ, quæ etiam aliquorum ſententia venit nomine Saxoniæ.*

6 *Vuilgis &c. ſeu Vuilgiſus S. Clementis genitor, ſanctitate & ipſe clarus, cuius vitam elegiaco carmine deſcripſit idem Alcuinus, præter illa quæ indicat in principio vitæ Clementis.*

7 *Et Humbri flumine &c. dictus etiam Habus, aut Abus ſeu Humber, vel Vmber ex Beda, eſt Angliæ fluuius maximus, qui fluit per agrum Eboracenſem in Eurum, multiſque auctus fluminibus, maximè Deruentione, Vro, Ara, & Trento, in Germanicum Oceanum ſe exonerat, inter Eboracenſem, & Lincolniam Prouinciam.*

8 *Pontifex Bernarde &c. in Præmio Vitæ S. Clementis idem Alcuinus Beornardum nominat, & Archiepiſcopum, cuius iuſſu Alcuinus aggreſſus eſt deſcribere Sancti Vitam.*

9 *Orama &c. Ideſt aſpectum, ſeu viſum.*

10 *Ripenſis*

10 *Ripenſis Eccleſia Fratribus &c. In more poſitum, inſtitutoque Maiorum ſuit Pueros Religioſis Viris tradere tum ſanctis moribus, cum ſacris literis erudiendos. Puer datus eſt Placidus ſeptennis Benedicto Sanctiſſimo Patriarchæ à Tertullo Parente, Viro Senatorio; vti etiam Thomas Aquinas, Sanctiſſimus Doctor Monachis Caſſinenſibus; Laurentius Monachus Siculus ſexennis, Monachis S. Baſilij; Lucas Abbas cognomento Caſalij anno decimo ætatis Monaſterio S. Philippi Agyræorum in Sicilia: Theodorus & Theophanes fratres, qui pro cultu Sanctarum Imaginum ſub Leone Armeno, & Theophilo Imperatoribus multa paſſi ſunt, à pueritia in Monaſterio Sancti Sabbæ Conſtantinopoli nutriti. Beda ſeptennis traditus S. Benedicto Abbati in Anglia educandus in Monaſterio; S. Robertus Monachis Cellenſibus puer datus; S. Maurus nouennis S. Benedicto Monachorum inſtitutori à Patre Eutichio traditus. S. Bernardus Canonicis Regularibus in Caſtellionenſi Cœnobio; Gregorius Tarracinenſis Epiſcopus, paruulus, & ipſe in Caſſino oblatus, qui memoria tenax, ingenio viuax, tantæ fuit grauitatis, ſuauitatis, & eloquentiæ, vt à nonnullis*

caſum, & Miſniam ad Meridiem, cuius Dux eſt vnus ex octo Imperij Electoribus; ſubſunt præterea eidem Duci Miſnia Prouincia, & pars ampla Thuringiæ, ideòque perſæpè ſub nomine Saxoniæ, hæ quoque continentur. Eidem Duci paret Luſatia ſuperior, & inferior ab anno 1620, cum antea pars fuerit Regni Bohemiæ, quæ etiam aliquorum ſententia venit nomine Saxoniæ.

6 *Vuilgis &c. ſeu Vuilgiſus S. Clementis genitor, ſanctitate & ipſe clarus, cuius vitam elegiaco carmine deſcripſit idem Alcuinus, præter illa quæ indicat in principio vitæ Clementis.*

7 *Et Humbri flumine &c. dictus etiam Habus, aut Abus ſeu Humber, vel Vmber ex Beda, eſt Angliæ fluuius maximus, qui fluit per agrum Eboracenſem in Eurum, multiſque auctus fluminibus, maximè Deruentione, Vro, Ara, & Trento, in Germanicum Oceanum ſe exonerat, inter Eboracenſem, & Lincolniam Prouinciam.*

8 *Pontifex Bernarde &c. in Præmio Vitæ S. Clementis idem Alcuinus Beornardum nominat, & Archiepiſcopum, cuius iuſſu Alcuinus aggreſſus eſt deſcribere Sancti Vitam.*

9 *Orama &c. Ideſt aſpectum, ſeu viſum.*

10 Ripenſis

10 *Ripenſis Eccleſiæ Fratribus &c. In more poſitum, inſtitutoque Maiorum fuit Pueros Religioſis Viris tradere tum ſanctis moribus, cum ſacris literis erudiendos. Puer datus eſt Placidus ſeptennis Benedicto Sanctiſſimo Patriarchæ à Tertullo Parente, Viro Senatorio; vti etiam Thomas Aquinas, Sanctiſſimus Doctor Monachis Caſſinenſibus; Laurentius Monachus Siculus ſexennis, Monachis S. Baſilij; Lucas Abbas cognomento Caſalij anno decimo ætatis Monaſterio S. Philippi Agyræorum in Sicilia: Theodorus & Theophanes fratres, qui pro cultu Sanctarum Imaginum ſub Leone Armeno, & Theophilo Imperatoribus multa paſſi ſunt, à pueritia in Monaſterio Sancti Sabbæ Conſtantinopoli nutriti. Beda ſeptennis traditus S. Benedicto Abbati in Anglia educandus in Monaſterio; S. Robertus Monachis Cellenſibus puer datus; S. Maurus nouennis S. Benedicto Monachorum inſtitutori à Patre Eutichio traditus. S. Bernardus Canonicis Regularibus in Caſtellionenſi Cœnobio; Gregorius Tarracinenſis Epiſcopus, paruulus, & ipſe in Caſſino oblatus, qui memoria tenax, ingenio viuax, tantæ fuit grauitatis, ſuauitatis, & eloquentiæ, vt à nonnullis*

columna diceretur Eccleſiæ. Guilelmus poſtea Abbas in Dania, Sanctis adſcriptus, à Parentibus Hugoni Abbati apud Pariſienſes ad pietatem informandus puer traditus. S. Rembertus ſecundus Epiſcopus Bremenſis puer Patribus Monaſterij Turholdenſis literis, & pietate imbuendus traditus. Puer ſeptennis S. Fauſtus traditus S. Benedicto formandus in Monachum. Puer ad Monaſterium ductus à S. Congallo S. Cronanus; Puer S. Gulielmus Diuionenſis deuouetur Deo à Parentibus in Monaſterio. Educandus ad Monaſterium raptus nouennis B. Rabanus.

11 *In Hibernia &c. Hibernia, alijs Hybernia, Inuerna Melæ, Iuerna Ptolomæo Ierna Straboni & Stephano, ac Claudiano, Scotia Iſidoro, Iris Diodoro, Inſula magna Oceani Britanici, ab Albione in Occaſum ad 20. mille paſſus recedens, minor Anglia, a Maiori vix 30 milliaribus ſeparatur, cuiuſque Regi paret. Licet diuerſis Comitibus, tamquam Regulis ſit ſubiecta. Diſtribuitur in Regiones quatuor, videlicet in Laginiam ad Ortum, in qua eſt Dublinum metropolis; Momoniam ad Meridiem, in qua Caſſilia; Vltoniam ad Boream, in qua Armacha, &*

Conna-

Connaciam ad Occaſum, cuius Metropolis eſt Tuama. Quinquaginta olim Epiſcopatus, nunc in ea 35. numerat Michael Antonius Baudrand in ſuo Lexico Geographico, & ab hyberno tempore, quod ibi longum eſt, dictam exiſtimat Hiberniam.

12 *Epiſcopi Egberti, & venerabilis Vuitberti*
13 *&c. Alijs Eadbertus Epiſcopus Lindisfarnenſis doctrina, & pietate inſignis, de quo Martyrologium Romanum ſub die 6. Maij, & Beda de geſtis Anglorum; ſucceſſit Cudberto & ſedit annos vndecim, obijtque circa annum 700. Claruit in eadem Inſula eodem tempore Egbertus Presbyter, cuius meminère Martyrologium Romanum ad 24. diem Aprilis, Beda de geſtis Anglorum lib. 3. & 4. ac 5. & Baronius in Annalibus Tomo 8. anno 690. num. 2. Vuitbertus etiam Sacerdos exterus clarebat in eadem Inſula, quorum ſanctitatis fama allectus Vuillibrordus in Hiberniam ſeceſſit.*

14 *Gens Friſonum &c. Friſia duplex eſt, vna Orientalis, Germaniæ Comitatus inſignis, qui & Embdanus à primaria Vrbe dictus. Alia Occidentalis, Belgij confœderati Prouincia; Ambarum harum Prouinciarum*

Incolæ Friſij ; ſeu Friſones nominantur :

15 *Ducem eorum adire Pipinum &c. Pipinus primus Rex Carolingiorum in Gallia ab Auctore Dux nominatur , cum re vera fuerit Regia dignitate ornatus anno ſalutis 752.*

16 *Sergio viro ſanctiſſimo &c. Sergius patria Antiochenus ad Petri Cathedram aſcendit anno poſt Chriſtum natum 687. atque in illa ſedit per Menſes octo , dieſque 23. ſupra annum decimum tertium ; quo tempore Vuillibrordus Romam ſe contulit , & ordinatus anno Domini 695. in Eccleſia S. Cæciliæ .*

17 *Ordinato nomen impoſuit Clemens &c. Hanc nominis mutationem Sergius fecit , quia antiquum Vuillibrordi durum , ac nouum Romanis apparebat . Nomina mutarunt Sancta Oringa in Chriſtianæ ; Apollinaris Virgo iuſſu Chriſti in Dorothei , Eupreſſius in Leucij , Euclecius in Eudeclij , Syneſius magnus , in Theona ; Tillo Abbas , vt lateret , in Pauli. Nomen in cælo mutatum S. Megengor.*

18 *Ad Danorum Populos &c. Dani Populi Germaniæ ad Septemtrionem in Cimbrica Cherſoneſo , & propinquis Inſulis incolentes ; qui & Nortmanni ab Eginartho vocantur ; quorum regio , Dania . Danos cum*

Dacis

Digitized by Google

Dacis non ſine errore aliqui confundunt.

19 *A Deo ſuo Foſite &c. Foſi Populi Germaniæ, Cheruſcis finitimi, non longe à Foſete, ſeu Foſite Inſula.*

20 *Contigit autem Pipinum &c. Obijt Pipinus anno à partu Virginis* 768.

21 *Et filium eius Carolum Regno Patris potiri &c. Succeſſit Pipino patri, Carolus filius qui dictus eſt Magnus, poſtea Imperator.*

22 *Præterfluentis aquæ Sueſtra &c. Sueſtra, alijs Sueſia, vel Meſia, aut Melſiagum, Paludes ingentes Germaniæ in Comitatu Mansfeldenſi.*

23 *Eſt in Treuirenſi Ciuitate Monaſterium &c. Treuiri Plinio, ac Melæ Treueri, Ptolomeo Triuiri, Populi, & Vrbs Archiepiſcopalis Galliæ Belgicæ ad Moſellam fluuium; Auguſta etiam Treuirorum Melæ, Colonia Auguſta, Vrbs Treuerica Auſonio, Treuiris in libris Conciliorum, Ciuitas præclara, antiquiſſimaque omnium Vrbium Europæ, à Trebeta, Nini Aſſyriorum Regis fratre condita, & nominata anno ante Chriſtum natum* 1496; *Roma antiquior, intra metas, ſeu Mediomatrices* 13. *& Coloniam Agrippinam* 16, *à Maguntia* 18. *leucis, ſub dominio Archiepiſcopi Electoris, inter Palatina-*

tum

tum Rheni , & Veterauiam ad Ortum ; Luxemburgenſem Ducatum ad Occaſum ; Iuliacenſem Ducatum ad Boream , & Lotharingiam ad Meridiem.

Præter Albinum ſcripſit Vitam S. Clementis Marcellus quidam Auctor Vitæ S. Suiberti, vt ipſe met affirmat cap. 6. hanc apud ſe habuiſſe M.S. Molanus teſtatus eſt. Meminere eiuſdem Beda , Vſuardus , Ado in Martyrologijs; Beda hiſt. Anglorum lib. 5. cap. 12. & de ſex ætatibus , Trithemius de Viris illuſtribus Ordinis S. Benedicti Lib. 3. cap. 137. Martyrologium Romanum ad diem 7. Nouembris , Baronius in Notis , & in Annalibus Eccl. Tom. 8. anno 697. num. 10. & ſeq. Maurolycus , & alij plures.

S. CLE-

SANCTVS CLEMENS

EPISCOPVS METENSIS

Ex Martyrologio Gallicano ſub die
23. Nouembris.

CLEMENS * Ciuis Roma- 1
nus à S. Petro Apoſtolo bapti-
zatus, & Epiſcopus conſecra-
tus, ab ipſoque * ad Meten- 2
ſem Vrbem directus cum Cœ-
leſtio * Presbytero & Felice 3
Diacono, alijsque præſtantiſſimis myſtis tantæ
Vrbis ſubiugationem ſub Chriſti imperio, eius
diuinis

Digitized by Google

diuinis fretus auſpicijs feliciter inijt, ac peregit; primumque cum ad hoc ſolum perueniſſet, vt facinus adeò memorandum fauſtè aggrederetur, non impetu irruendum, ſed ſedatè, ac manſuetè, vt Chriſti fert ſpiritus, progrediendum ad tantum opus exiſtimauit; quapropter, non ipſo aditu Mediomatricum ingreſſus eſt, ſed in cauernis, vt ferunt, Amphitheatri, quod extra Vrbem ſitum erat ſubſiſtens cum Socijs ad diuinam opem, profuſis orationibus, ac ieiunijs promerendum primum illìc hoſpicium habuit, eoque loco Oratorium conſtruens altare ibi ſtatuit, in quo Chriſtianæ litationis ſacras primitias ſum-
4 mæ Triadi obtulit, Sanctique Petri ⋆ ſui Præceptoris memoriam ibidem conſignauit. Opus diuinum ſic à diuina adoratione exorſus. Vrbem famoſam pleriſque gloriæ titulis, at horrendis Dæmonum ſuperſtitionibus offuſam ſuis cum aſſeclis ingreſſus eſt, Ciuibuſque nouum Chriſti nomen, & æternum, vnicumque ſalutare, cœleſti qua pollebat facundia prædicauit, coope-
5 ranteque ſibi diuina miſericordia, maximam ex eis multitudinem à ſordidis idolorum cultibus, & erroris cœcitate liberatam, ſedula admonitione, & admirandis operibus ad veræ fidei ſplendorem primus illis oſtenſor iuſtitiæ, & index ve-
ritatis

ritatis perduxit, quibus cœleſti fonte abluendis, & in fide erudiendis ijs qui in dies ad ſe confluebant, baptiſterium * conſtruxit. Cum autem quotidiè maior ad diuinum gratiæ, & veritatis patefactum lumen fieret acceſſio, vt creſcebat credentium numerus ipſa in Vrbe ijs colligendis & paſcendis tres Eccleſias excitauit. Prima ex his fuit ſub S. Petri nomine, in qua & Sedem paſtoralem conſtituit; altera haud indè procul, quam S: Stephani titulo inſignuit, ad quam demum translata cernitur Pontificalis ſedes. Tertia in monte Iouis è quo pſeudonuminis illius Idolum profligauit, erecto illìc Crucis Chriſti trophæo, à quo, & ipſam voluit nuncupari. Extra ſepta verò, quoniam & Accolæ ad purum Chriſti cultum, repudiata ſimulachrorum ſpurcitia certatim ex vicinis locis concurrebant, tria itidem condidit Oratoria; quorum illud fuit præcipuum, in quo ſub Sancti Ioannis, Chriſti præcurſoris nomine baptiſterium publicum erexit; ſed & in crypta arenaria in qua ingentem draconem exitiali halitu Vrbem propinquam inficientem fuſa prece extinſerat, aram erexit Deo viuo infernalium monſtrorum domitori, in Petri Apoſtolorum Principis, cuius charum habebat nomen, recordationem; demumque poſt

Digitized by Google

nefandum Dæmonum cultum ferè abolitum
6 poſt animarum * myriades verbo vitæ Chriſto
progenitas,poſt erecta tantarum victoriarum trophæa, patrataque in comprobationem diuinæ veritatis, ſtupenda quæque opera, poſt exa-
7 ctos * in procuratione myſterij gratiæ annos
tres ſupra viginti, treſque menſes, ornatam tot meritis animam, defixis in cœlum oculis, Chriſto Regi gloriæ, cui adeò ſtrenuè ſeruierat, reddidit, beatæ æternitatis prœmio munerandam. Sepultus eſt Vir beatus in illa crypta, quam ſibi ad ſecretæ orationis officium foderat, vbi ijs refulſit gloriæ radijs, quibus quam grata Deo fuerint præſtita ab ipſo in opere ſalutis obſequia, perſpicuè innotuit, ſuper quam indè extructa
8 Eccleſia * ſub Sancti Felicis nomine; tandem
quod præpolleret diſcipulo Magiſter, titulo, merito, & miraculis Clementis beatiſſimi Meten-
9 ſium Protopræſulis * iure cœpit, quo adhùc
claret nomine, inſigniri. Cœterum Heriman-
10 nus venerabilis * huius Vrbis Antiſtes anno
Domini 1090. ſexto nonas Maij S. Clementis corpus ex crypta ipſa expromens, in Eccleſiam ſuperpoſitam ſolemniter inuexit, qua iam Abbatiæ Titulo S. Clementis illuſtris ad vitandam imminentis Vrbi obſidionis cladem demum di-

ruta,

Digitized by Google

ruta, Titulus eiuſdem intra Vrbem translatus eſt, cum pretioſa Sancti huius Pontificis capſa: gemmis quidem ornata plurimis, & magis venerandis oſſibus eiuſdem cœlitis ditata. Teſtantur porrò antiqua Eccleſiæ Metenſis monimenta, locum prima eius habitatione ſanctificatum, ſignum adhùc inditæ ſanctitatis retinere, cum vſque in præſentem diem nullus ſerpens
ibi conſiſtere * queat, ſed omninò 11
noxiæ peſtes locum il-
lũ refugiant,
vndè
olim veræ ſalutis flumina
emanarunt.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES IN VITAM SANCTI CLEMENTIS EPISCOPI.

1 *SANCTVS Clemens &c. Hunc faciunt Petri diſcipulum vulgati omnes Indices Metenſes ; ſed de hoc nulla mentio apud Scriptores antiquos ante Paulum Diaconum ; neque in veteri , & recentiori Romano Martyrologio, nec in Vſuardi, aut Adonis adhùc vendicatur . Meminère tamen illius Sammarthani in Gallia Chriſtiana Maurolycus; Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum qui non ſunt in Martyrologio Romano ; Richerius Monachus Benedictinus in*

Chro-

Digitized by Google

Chronico Senonenſi, Dionyſius de Riuas Tract. de Chriſti verbis. Tu es Petrus &c. Et alij recentiores qui cum Clemente Patruo Clementis Pontificis acta confundunt.

2 *Ad Metenſem Vrbem &c. Diuodurum Mediomatricum Vrbs, olim Regni Auſtraſiorum Sedes, antiquis Scriptoribus Cæſari, Tacito, Plinio, Straboni, Ptolomæo, & Antonino notiſſima, cuius Populi, Mediomatrices nuncupati. Dicta etiam eſt Metis, aut Mettis, vel Metæ, vulgò Metz, Vrbs Galliæ Belgicæ in Lotharingia, ſeu intra fines Lotharingiæ, ad Moſellam, Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Treuirenſi, inde tredecim leucis, Nanceum Sedem Ducis Lotharingiæ verſus in Meridiem, à Viroduno decem in ortum. Fuit olim vna ex primarijs quatuor Germanici Imperij Vrbibus in circulo V. libera; & ab anno noſtræ ſalutis 1552. in poteſtatē Francorū redacta ab Henrico II. Rege. Arcem habet præmunitam; in ea Parlamentum, ſeu Tribunal Mediomatricum à Ludouico XIII. inſtitutum; ibique Sella fluuius in Moſellam ſe exonerat. Patronum recolit S. Stephanum in Eccleſia numeris omnibus abſoluta; Epiſcopus, qui & Princeps ſacri Romani Imperij plu-*

pluribus nobiliſſimis Toparchijs & Vaſſalis gaudet, eſtque Dominus temporalis; cuius Diœceſis in quatuor Archidiaconatibus complectitur Parochias 623, ex quibus 16 in Vrbe; in ea etiam plures Abbatiæ, & ſtabilita familiarum religioſarum Cœnobia plurima, videlicet Carthuſianorum, Dominicanorum, Carmelitarum, Franciſcanorum, Auguſtinianorum, Cæleſtinorum, Capuccinorum, Minimorum, Recollectarum, Ieſuitarum, ac Sanctimonialium diuerſarum.

3 *Cum Cæleſtio Presbytero, & Felice Diacono &c. Qui fuerunt pariter diſcipuli B. Petri Apoſtoli; in quorum memoriam extructa deindè in eadem Vrbe Templa.*

4 *Sanctique Petri &c. Nempe poſt martyrium eiuſdem, cum iam ad Superos euolaſſet, vt illius memoria in Terris vigeret, in eiuſdem honorem Templa excitauit.*

5 *Baptiſterium &c. Propè iam extructum Oratorium, vel in ipſo Oratorio, Baptiſterium, ſontem videlicet ſacri baptiſmatis extruxit.*

6 *Animarum myriades &c. Non ſolum Metenſes, ſed alij è vicinis Ciuitatibus, Prouincijſque, ſanctitatis, & miraculorum ſama maximè allecti, ad Clementem confluebant.*

7 *Poſt*

7 *Poſt exactos &c. incertum quo Menſe, vel anno ſpiritum Deo reddidit.*

8 *Sub S. Felicis nomine &c. Ideſt S. Felicis Diaconi diſcipuli, qui Roma Metim venerat cum Clemente.*

9 *Protopræſulis &c. Primi ſcilicet Epiſcopi.*

10 *Herimannus &c. Hic natione Saxo, ex Canonico & Præpoſito Leodienſi renuntiatus eſt Metenſis Præſul anno ſalutis* 1073. *cui ſcribit Gregorius VII. Papa lib.* 1. *epiſt.* 83. *& lib.* 8. *epiſt.* 20. *Gregorij nempè Pontificis fuit accerrimus defenſor; vndè ab Henrico IV. ſemel, atque iterum Vrbe pellitur* 1078; *quo anno vna cum Pibone electioni Engilberti Archiepiſcopi Treuirenſis reſtitit, vti fautori Henrici Cæſaris; ſed poſtea illius inaugurationi adſuit, ſacris operante Theodorico Virdunenſi Pontifice. Intereſt Synodo Vormaciæ anno* 1076, *vocaturque in Necrologio Cathedralis Metenſis, Vicarius Apoſtolicæ Sedis: Schiſmaticorum accerrimus hoſtis expulit Brunonem inuaſorem, migrauitque è ſeculo Menſis Maij die* 4. *anno* 1090. *biduo antequam ex antiqua Crypta in Eccleſiam ſuper impoſitam corpus S. Clementis transferret; quod mihi ſi non impoſſibile, ſaltem difficile ap-*

apparet; quare tranſlationem hanc ante indicatum annum factam fuiſſe, iudico.

11 *Nullus ſerpens &c. Neque hoc nouum inter Fideles miraculum? legimus enim S. Peregrinum Confeſſorem Calatabillotam Siciliæ oppidum, Silueſtrum Pontificem Vrbem Romæ; S. Ioannis Baptiſtæ policem Antiochiam; S. Iohannicum Abbatem Inſulam Thaſo; S. Gallum Abbatem Eremum quam collebat; S. Marcellum Epiſcopum Pariſienſem Mulieris defunctæ ſepulchrum; Amabilem Preſbyterum Territorium Abbatiæ Claromontenſis, atque Germanum Epiſcopum Antiſiodorenſem regionem, ſeu Prouinciam integram liberam à ſerpentibus ſuis meritis rediſiſſe. Hibernia caret ſerpentibus S. Patritij beneficio; Nullus ſerpens, aliudue virulentum animal nocet homini, vel pecori in Iona Inſula, poſtquam à S. Columba Abbate fuit benedicta. S. Verannus Cabellicenſis, ſiue Cauellicenſis, vulgò de Cauaillon, in Gallia Epiſcopus interfecto graui, atque inſenſo Dracone, qui Cauellicenſem agrum peſtifera aura, & præda vaſtabat, ibidem Eccleſiam in Deiparæ honorem conſtruxit, qua regio illa in poſterum à ſimilibus belluis liberata eſt.*

S. Aman-

S. Amandus poſtea Epiſcopus Traiectenſis ſigno Crucis Ogiam Inſulam in Oceano ab ingenti, miræque magnitudinis ſerpente, liberauit. Signo etiam Crucis ex parte Inſulæ cuiuſdã ijdem fugati à S. Hilario, & alibi eius reliquijs. Serpentem horribilem ſtolá alligatum ad mare deducit S. Paulus Leonenſis; Serpentes Monachis infeſtos cauato loco includit B. Heldradus; Serpens inficiens puteum precibus S. Ioannis Reomænſis interimitur; Serpente diſrupto puerum illigatum precibus liberat S. Iulianus Cenomanenſis; Serpentes fugant eorum aduentu SS. Antonius, Honoratus, & Iulius.

Digitized by Google

SANCTVS CLEMENS ABBAS SYRACVSANVS

Sub die 5. Martij. Ex Vitis SS. Siculorum.

1 CLEMENS * Monaſterij S. Luciæ haud longè à Syracu-
2 ſis * Præfectus vixit, ex Ferrario circa annum noſtræ ſalutis 800 ſub Regula S. Benedicti, vt referunt Menardus & Bucelinus, qui Martyrologio Benedictino eundem inſcripſerunt.

Huius

Digitized by Google

Huius corpus conditum in eiuſdem Cœnobij Eccleſia, Fidelibus in veneratione fuit vſque ad
annum Chriſti 1040. quo Georgius * Mania- 3
ces Patricius à Michaele Paphlagone Imperatore Orientis cum inſtructa claſſe in Siciliam contra Saracenos miſſus, illis ſuperatis, in reditu Conſtantinopolim Syracuſis tranſtulit S. Clementis Abbatis, Eutychij Epiſcopi, ac Luciæ Virginis & Martyris oſſa. Quare Octauius Caietanus Societatis Ieſu in Martyrologio Syracuſano hęc ex M. SS. Codicibus & Tabulis Syracuſanis ad diem 5. Martij habet Syracuſis

S. Clementis Abbatis & Confeſſoris, cuius corpus à Georgio Maniace Conſtantinopolim delatum eſt.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES IN S. CLEMENTIS Abbatis vitam.

1 CLEMENS &c. quo tempore, aut quo in Ordine regulari vixerit Clemens hic apud antiquos Scriptores incertum. recentiores de illo Auctores utrumque ſtabiliuerunt, uti nos expoſuimus.

2 *A Syracuſis &c. Syracuſæ, Syracoſſæ Theocrito, prius Ortygia, Vrbs Siciliæ in ora Orientali Vallis Neetinæ, eſtque tota compacta in Inſulam Ortygiam, undique mari eluta cum du-*

Digitized by Google

duplici portu, olim ampliſſima, & voluptatibus addicta Ciuitas; nunc deficit in dies, eſtque tamen vino ſuo maximè celebris. Archiepiſcopalis fuit, nunc Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Montis regalis, ab Ætna Siciliæ vmbilico 60 milliaribus diſtat. Ab aliquibus ſub Pachino promontorio locatur, licet re vera ab eo abſit 40 mille paſſibus.

3 *Georgius Maniaces &c. Dux bellica laude clarus, qui Saracenos in Sicilia ſuperauit, & Syracuſas, aliasque plures eiuſdem Inſulæ Ciuitates, Oppidaque Michaëli Imperatori Orientis reſtituit circa annum Chriſti* 1038. *Eſt noſtri Clementis mentio apud Octauium Caietanum Societatis Ieſu Tomo* 2. *SS. Siculorum, nec non apud Godefridum Henſchenium Tomo* 1. *SS. Menſis Martij, & apud Philippum Ferrarium in Catalogo SS. qui non ſunt in Martyrologio Romano; qui Tabulas Eccleſiæ Syracuſanæ & Martyrologium Siciliæ citat, nec non Gabriel Bucelinus in Menologio Benedictino.*

BEATVS

B. CLEMENS
ALIIS
CHREMES
PRIMVS ABBAS

Monaſterij Sanctiſſimi Saluatoris de Placa in Sicilia

EX OCTAVIO CAIETANO
SOCIETATIS IESV

Tomo II. Sanctorum Siculorum.

1 CLEMENS, * ſeu Chremes ſanè eximius Chriſti athleta extremis tẽporibus fuit quibus Saraceni in Inſula Sicilia dominabantur. Patria parentes, eiuſque prima ætatis exordia adhùc ignorata à me ſunt. Grandis iam natu, cum Dei ſeſe officijs deuouere cuperet, vt

id

Digitized by Google

id aſſequi commodius poſſet, abijciens humanas
omnes curas, ordinaria eorum impedimenta,qui
ad pietatem graſſari contendunt, deſertum lo-
cum, neque dum celebrem, palæſtram ſuam
delegit; quem propè locum Francauilla * op- 2
pidum, longo poſt tempore conditum eſt. Im-
manis hìc, vaſtæque magnitudinis attollitur ru-
pes vndequaque prærupta, vno tantum aditu
ab Occidente; arduam hanc rupem ab omni hu-
mano cultu alienam, Clemens ſibi domicilium
voluit, vbi gratiarum ſtipendia ſummo numini
ob accepta beneficia pendens, diù, noctùque
precibus vacabat, corpus cibi abſtinentia, vigi-
lijsque & algoribus conflictabat.

Ea tempeſtate dum Rogerius * Comes Sar- 3
racenos bello perſequens Siciliam obiret rupem
præterijt, in qua ſuper cæleſtem vitam Clemens
agebat, qui ſimul atque id accepit, caritatis pre-
tium eſſe exiſtimauit, ſi tanto Duci Chriſtiana de
re, ac maximè Sicula benemerenti obuiam iret,
adeptas de Chriſti hoſtibus victorias gratulatu-
rus: inſuper pium Comitem quibuſdam donaret
munuſculis, beneuolentiæ ſuæ, lætitiæque argu-
mentis, agreſtibus illis quidem, ſed quæ pieta-
tem apprimè redolerent. Quippè cum vitam
ille degeret ab officijs, cultuque humanitatis ab-

horren-

horrentem, & à Ciuitatibus ſemotam, ſanè difficile negotium erat inculto in loco adinuenire quo virum Principem muneraret; quid nam igitur conſilij capiat? ad pleniſſimũ Domini ſui promptuarium confugit, preces aliquandiù fu-
4 dit, mox è ſylua * proxima feras animantes, quæ hominem conuenirent, venire ad ſe in Dei nomine iubet.

De repente, res ſanè dictu incredibilis, diuerſi generis animalium multitudo, è ſyluis, antrisque Viri Dei imperio obtemperans, adſuit. Huius igitur agminis dux Clemens iter ad Rogerium facit, ad quem vt peruenit, ſumma animi, vultusque demiſſione, & hilari aſpectu cum ſalutaſſet, rogauit, vt ea, quæ ipſe duceret animalia dono acciperet. Rogerius, militesque in ſummam adducti admirationem, ſimul ex tali ſpectaculo incredibilem voluptatem capiebant. Tum demum Rogerius ex Clemente ſciſcitatur, quanam arte, quibuſue, obſecro rationibus, hæ belluæ cicures factę à te ſunt? poſtquam accepit, dicto eius, eodem ferè tempore, ex ſpeluncis, & nemoribus aduocatas, ægrè in animum inducere poterat, nec fieri poſſe exiſtimabat, vt grex ferarum qua timiditate, qua feritate, natura inſita, penitus depoſita, manſuefactus de ſubito ſit.

Digitized by Google

ſit. Tum Clemens, vt palam Dei virtutem ſaceret ad animantes verſus, quando, inquit vos donum Rogerius dedignatur, abite hinc, liberaque viuendi ratione, vt antea fruimini. Simul illis benedixit vir ſanctus, priſtina loca alacritate maxima petiuère. Hæſit miraculi magnitudine Rogerius, ſtatimque equo deſilijt, demiſsèque ad pedes viri ſanctiſſimi prouolutus, quoniam, inquit, tanti ſunt apud Deum preces tuæ, quæſo te, vt commendare Deo peccatorem me velis, enixèque vt ſibi benè precaretur, expoſcebat.

Vt colloquendi finis fuit, Rogerius inclementem illam rupem itinere difficili, Clemente duce, conſcendit. Indè pijsſimus Comes, quippè cui ſacra ædificia mirum in modum cordi ſemper fuère, proſpectu circum capto, qui in mare eſt ab oriente, ab occidente in apertos campos, vſque ad Randatij colles, à meridie in Aetnam, à ſeptentrione in Siluam Placenſem, cognita loci opportunitate, monaſterium * ea 5
extrui ſuper rupe optimum duxit, & ad Clementem, te Pater ait, ac monaſterium tuum ſilua, agriſque quæ vides dono, vndè vitam tolerent, qui hunc in locum ſe receperint, tuæque inſtitutum vitæ conſectari voluerint. Dein Ro-

gerius cum Clementis ſe precibus commendaſ-ſet, accepta ab eo benedictione diſceſſit. Igitur opibus magni Comitis Rogerij Monaſterium conſtrui cœptum, perfectumque eſt. permulti verò fama Clementis tracti humanarum rerum laqueis exſoluti ad nidulum rupi illi affixum, pietatis ſtudio conuolabant.

At Clemens cum in dies magis, magisque familiam creſcere animaduerteret, & maiorum veſtigijs eſſe inſiſtendum rectè duceret, anti-
6 quam, ſanctamque Magni * Baſilij Monachorum parentis, viuendi rationem, præceptioneſque alumnis preſcripſit ſuis. Ipſe vt dignitate cœteris, ita exemplo vitæ præibat. omnibuſque omnium ſe virtutum exemplar exhibens, quod intuentes, perfectam pietatis imaginem ad ſe
7 transferrent; diutius tamen id ferre * Dæmon haud potuit, cum planè intelligeret à tot palæſtritis, & opera magiſtri, ſemet illudi. Igitur inſidias per inuidiam Clementi ſtruit. Quo ſublato reliquam familiam facilè peſſumdaret. Fortè in eo Monaſterio quidam erant qui à primis, flagrantibusque vitæ ſtudijs per ſocordiam deiecti, religioſæque diſciplinæ pertæſi, ſeueros Magiſtri mores non tolerabant. His ſcelerum inſtinctor venenum inſtillat, & impellit tandem,

vt

vt auſterum, ac durum ſenem perdant, ſibique de medio tollant; vbi concepère animo ſcelus, perſequi ſtatuunt; condicto die Clementem alia omnia cogitantem, incautumque adorti, prærupta de rupe præcipitem agunt. Nimirum hoc expetunt homines huiuſmodi, qui in virtutum exercitationibus deferueſcunt, probos rectores, quorum vita, curaque illis odio eſt ſubuertere, aut amouere procul, vt cupidinibus ſe dedant ſuis.

Verum vt patrati facinoris, atque diuinæ beneuolentiæ iuxta poſteris monumentum relinqueretur, Clementis viri ſanctiſſimi veſtigium diuinitus ſaxo impreſſum eſt, cui primo iactu pedem impingens, in imum ſolum reſilijt. Quod veſtigium ad noſtram vſque ætatem, maxima omnium cum admiratione, tum pietate viſitur, qua parte, rupes ad ſeptentrionem vergit. At homines nefarij ſenem malè perdidiſſe iam rati, ſuo vecordes malo lætabantur. Verum enim verò Deus, quippe cui * ſuorum ſalus maximè curæ eſt, ſtatim deiectum Clementem per Angelos ſuos, quos pijs viris adminiſtros, cuſtodesque pollicitus eſt, ſuſcipi mandat, & ad radices montis incolumen deponi. Hic mitiſſimus vir ne minimum quidem peſſimo facinore 8

commotus eſt, verum faſce lignorum compacto, & in humeros impoſito, perindè atque Monachorum vtilitate eò ſe contuliſſet ad Monaſterium inturbidus aſcendit.

Cum ecce tibi ex improuiſo, qui malefacto exultabant, alia omnia expectantes, venire Clementem, & adeſſe conſpiciunt, qui animo, vultuque ad hilaritatem compoſito, humanitàte ſumma ſaluère Alumnos ſuos iubet; tum verò illi attonitis ſimiles, vix vllam loquendi facultatem habere, neſcire per ſomnium, an per vigiliam negotium ageretur; neque ſanè num Clementis ſimulacrum, an ipſummet Clementem viderent, rectè dijudicabant; vbi tandem quò cecidiſſet res, vnàque ſanctitatem hominis cognouerunt, demiſsiſſimè, nec ſine lachrymis ad eius pedes abiecti facinus confiteri, veniam petere, vel ipſius etiam aſpectu indignos ſe dicere, aliaque huiuſmodi, quæ ſummum animi dolorem indicarent. Collachrimantibus filijs iniuriam benignus Pater condonat. Mox pacis oſculo, & benedictione omnibus impertita in priſtinam gratiam recipit, ac peramanter tractauit.

Cœterum emigraturus tandem è Vita Clemens, congregatos Monachos in primis hortatus eſt, vt perfectè viuendi ſtudium, tantumque

ne-

negotium magna animi contentione capeſſerent,
& ad exrremum vſque ſpiritum retinerent. Præ-
cipuè mutuum inter ipſos amorem conſeruarent.
Demum eis benè precatus, enixè rogat, obſe-
cratque ne honorifico ſepulchro conderent, ſed
pro Templi gradibus humarent, vt quicum-
que ædem ingrederentur pedibus proculcarent.
Tum puram, ſanctamque animam Deo com-
mendans afflauit * inter Alumnorum ſuorum 9
complexus, & lachrymas. Quam gratum, ac-
ceptumque Deo fuerit demiſſionis eius ſtudiũ,
ac exemplum quod moriens reliquit, miraculo
demonſtratum eſt; nam limpidiſſimæ * aquæ 10
fons è terræ gremio ſcaturijt, vbi Sanctiſſimum
Clementis corpus depoſitum fuit, & ad noſtram
vſque ætatem ſcaturit; cuius aquam ſtatim at-
que pro animi affectu quartana laborantes bibe-
rint, priſtinam valetudinem adipiſcuntur. Bea-
tiſſimi Clementis caput ſummo cultu ſeruatum
VIII. Idus Auguſti, feſto die Chriſti Domini
Seruatoris, cui ædes Monaſterij de-
dicata eſt, in ara expoſi-
tum, maxi-
ma
celebritate, ac pietate illius
Regionis homines
venerantur.

ANI-

1 CLEMENS &c. In Inſtrumento donationis factæ à Rogerio Comite, ſcripto Anno Mundi 6601, atque adeò Anno Christi 1093. nominatur Clemens, vulgò tamen Chremes dicitur, & Græcè etiam Chremes inſcriptus.

2 Francauilla &c. Oppidum Siculum non ignobile, Monaſterio S. Clementis, ſeu Chremetis à Rogerio Comite Calabriæ & Siciliæ erecto proximum. Monaſterij ædificium adhùc manet, nomine Sanctiſſimi Saluatoris de Placa inſignitum.

3 Rogerius Comes &c. Saracenorum debellator inuictiſſimus. Floruit ſeculo vndecimo poſt Chriſtum natum, obijtque anno primo poſt mille-

leſimum centeſimum; cuius acta Hiſtoria Siculæ narrant, ad quas lectorem remitto. Fuit Comes Calabriæ; ac Siciliæ; dictus etiam eſt poſt victorias Siciliæ Rex ab aliquibus, ſed malè, nam Rogerius Rex Siciliæ fuit filius Rogerij Comitis Calabriæ, qui arma tractauit contra Saracenos, Siciliæ Inſulam occupantes.

4 *Mox è ſyluâ feras animantes &c.* Feræ multæ Sanctorum vocibus obedientes ſeſe præbuère. Audito S. Martini nomine Canis latratibus moleſtus obmutuit; ad S. Columbani imperium Coruus reſtituit quod abſtulerat. Danielis Stylitæ iuſſu Serpens qui ſe eius pedibus inuoluerat, ſtatim repit ad parietem, & in conſpectu multorum diſrumpitur. Ad S. Martini verbum ſerpens qui flumen ſecabat, & ripæ in qua plures cum ipſo Martino ſtabant minabatur in vlteriorem ripam tranſmeauit. Idem auibus piſcium prædam ſequentibus mandat, vt aridas, deſertaſque peterent regiones, quæ grege facto omnes in vnum congregatæ relicto flumine montes, syluaſque petierunt. Aues à cantu illicò ceſſant Franciſci Aſſiſinatis, ac B. Gandolfi mandatis. Aues aliæ & Piſces ab eodem Franciſco, niſi obtenta cum benedictione facultate abſcedunt.

Theo-

Theodoræ Alexandrinæ Crocodilus inſtar cymbæ inſeruit ad hauriendam aquam ex obedientia. Lupi cuſtodiunt oues per S. Northertum Archiepiſcopum; & Odonum Abbatem in itinere; Leones qui S. Paulo Eremitæ vnguibus ſepulchrum effoderant, non diſcedunt ab Antonio, niſi accepta benedictione; Vrſa per triennium acceſſit ſingulis diebus ad B. Theodorum; Lutræ duæ maris quadrupedia à S. Cudberto, Piſcium turba ab Antonio Luſitano, Lupus à prænotato Theodoro, niſi dimiſſus, ad propria redierunt. Aper manet cicur inter Porcos S. Brigidæ Abbatiſſæ: Apri duo, totidemque Cerui ſe ſiſtunt S. Patritio; Ceruus portat codices Sancto Columbæ Abbati; Cicurem & manſuetam ſe præbet vulpes, S. Brigidæ; Equus nemine ducente vehit currum ad S. Fiecum; Equus alius genuflexus præſagit, ac deflet inſtantem S. Columbæ Abbatis mortem; Equi indomiti miteſcunt ſub curru S. Brigidæ; Equus collum iugo ſubmittit, eadem Brigida imperante; Imo mira obſequia, & obedientiam præſtarunt Sanctis pluribus; Gallus nempè, Mus & Culix S. Colmano; Aper SS. Kierano, Deicolæ & Pulcherio; Cerui vehunt ſarcinas SS.

SS. Columbani, & Berachi; Ligna imperio SS. Cadoci & Attractæ; colla iugo ſubmittunt & trahunt iuſſu S. Etcheni; obediunt SS. Molaggæ, Cuannacheo, Kierano; Cerua mulgendam ſe præbet S. Erninæ; varia obſequia præbet Crocodilus S. Pachomio; Leo SS. Pæmoni, Simoni, & Geraſino; Hiæna S. Machario; Onager S. Antonio; Agnus S. Franciſco; Lupus, Vulpes, Taxo S. Kierano; Lupus SS. Fechino, Geraldo, & Albano; Lutra ſpatio triginta annorum piſces adſert S. Paulo; Lutræ lambunt pedes S. Cuthberti. Feras verbo cohibet S. Potitus, ſigno Crucis cicurant SS. Seuerini, & Victorinus.

5 *Monaſterium extrui &c. Monaſterium extructum donauit etiam Rogerius prædijs, syluiſque multis, inſtrumentum donationis penes ſe habuiſſe faſſus eſt Octauius Caietanus Societatis Ieſu, è Græco translatum à Viro latinitate parum gnaro.*

6 *Antiquam, Sanctamque Magni Baſilij, Monachorum Parentis viuendi rationem &c. S. Baſilius Magnus Archiepiſcopus Cæſarienſis in Cappadocia, Monachorum inſtitutor, Valente imperante floruit, & ſub Gra-*

 tiano

tiano obijt, cum ſcripſiſſet multa. Huius Regulam ſuis præfixit Monachis Clemens, quia penitus ſanctam pernouit.

7 *Id ferre Dæmon haud potuit &c. Dæmones ſemper Sanctis infeſti; & licet eorum robur poſt Chriſtum elanguerit, atamen non ceſſant hominibus inſidiari: imbre enim lapidum impetunt Sanctos Romanum, & Lupicinum; infeſtant S. Thalelæum; à Dæmonibus dirè vexatus S. Vlricus. Dæmonem inſtar Aethiopis accedentem ad ſe pellit S. Thomas Aquinas, S. Virgilius, & S. Petrus Cauenſis. Dæmones turbant B. Coletam, ſed irrito conatu; Dæmones ſub varijs figuris apparentes fugat B. Agnes de Bohemia, & S. Vinuualæus. Dæmon terret orantem B. Ioannem de de Deo, horrenda in ſpecie; ſerpentes, & dracones immittit ad S. Caluppanum vexandum; minantur S. Eudociæ ſe conuertenti à peccatis. A Dæmonibus flagellatur B. Bonauita. Dæmones varijs modis, & formis moleſti S. Franciſcæ Romanæ; varijs phantaſijs S. Abramium exagitant; eoſdem infeſtos ſibi, & alijs fugant B. Catharina Bononienſis, & B. Saluator de Horta; Dæmonem in ſe frementem videt S. Benedictus, eiuſque præſtigias*

gias tollit. A Dæmonibus ſæpè verberatur & oppugnatur S. Barontus; ab ijsdem per triginta annos oppugnatur S. Marcus Eremita; Dæmonum gigantis ſpecie ad turpia pellicentem precibus vincit, & ſtola iniecta circumducit S. Contextus: ijdem infeſta multitudine, & horribili ſonitu S. Antonium terrere procurant: ſub ſpecie auis S. Sulpitium Pium infeſtant.

8 *Deus quippe cui ſuorum ſalus &c. Quantam Deus ſuorum curam habuerit, Sanctorum acta nos docent.*

9 *Efflauit inter Alumnorum ſuorum compleſſus animam &c. Incertum quo anno, quoue Menſis die.*

10 *Limpidiſſimę aquæ fons è terræ gremio ſcaturijt &c. Idem portentum legimus eueniſſe in Pauli Apoſtoli obitu; & in ſepulchro S. Nicolai Epiſcopi Myrenſis, ex cuius membris nectareus diſtillat liquor, certiſſima ſpiritualium, ac corporalium ægritudinum medicina; nec non in loco in quo martyrio coronatus eſt Angelus Carmelita apud Alicatam Oppidum Siciliæ, cuius liquore, omnis languoris ſolet curari infirmitas, feſto precipuè die, & fæſti Vigilia eiusdem Sancti ſingulis annis. E ſe-*

pulchro S. Fancheæ Virginis in Hibernia nobiliſſimis orta parentibus, fontes duo aquarum viuentium eruperunt. Aqua ſancta fons Leontinis in Sicilia ſcaturiuit vbi S. Alphio abſciſſa lingua eſt. Fons erupit vbi fuſus ſanguis S. Canuti Regis. Fons enaſcitur miraculis celebris ad ſepulchrum SS. Iuliani, & Celſi. Aqua ſalubris varijs morbis ex lapidibus ſepulchri S. Seueri emanat. Fons erumpit lapſu capitis S. Agrippani præciſi; baculo S. Hadelini. Fons emanat, vbi caput abſciſſum S. Leonis Rotomagenſis cecidit; è ſanguine S. Baſilici fons exortus ſanat energumenos. Fons errumpit ex ſaxo, ſanguine reſperſo Martyrum Codrati, Cypriani, Dionyſij, Anecti, Pauli, Creſcentis; Aqua contra morbos ſalutaris exilit ad corpus S. Secundi. Fons ſcaturit ſub plauſtro continente reliquias S. Quirini; alius elicitur haſta, & ſanguine S. Fingaris. Fons elicitus, quo loco ſanguis fuſus S. Truphænæ.

BEATVS

B. CLEMENS
DE AVXIMO
PRIOR GENERALIS
EREMITARVM S. *AVGVSTINI*
EX CHRONICO

Ioſephi Pamphili Epiſcopi Signini.

BEATVS Clemens * natione 1
Italus, à Patria de * Auximo 2
cognominatus, Eremita S. Auguſtini, vitæ integritate, ſanctitate, miraculiſque inſignis claruit ſeculo decimo tertio poſt Chriſtum natum; anno verò eiuſdem ſeculi ſeptuageſimo in Vrbeuetano * Conuentu inui- 3
tus,

tus, ſuisque ingratijs, omnium votis renuntia-
tus Prior Generalis, poſt quadriennium, anno
ſcilicet quarto ſupra ſeptuageſimum, contem-
4 plationis, ſolitariæque vitæ amator, * Lugdu-
ni Celtarum, vbi tunc temporis Ordinis Comi-
tia de more celebrabantur iniunctum munus de-
ponere cum lachrymis curauit; ſed fruſtra, nam
cum Religioſi illi conſpiraſſent, aut eumdem
præeſſe, aut neminem, amabant enim illum, &
morum integritate reuerebantur, ceſſit tunc
temporis beneuolenti Fratrum violentiæ; ſed
5 menſe Nouembri eiuſdem anni, Molariæ * in
agro Tuſculano, quietis amore, & cœleſtibus
intentus nouis Comitijs indictis ſpontè Magi-
6 ſtratu ſe abdicauit: Quieuit * per decennium
ſibi, Deoque vacans, ſua ſorte in humili ſtatu
contentus. At cum omnium amorem haberet
iterum anno octogeſimo quarto, 5. Kal. Iunij
apud eamdem Vrbem veterem Prior Generalis
euulgatus, per ſexennium munere illo functus
eſt, ideſt vſque ad annum nonageſimum, quo
extrema iam ſenectute affectus, laboribus aſſi-
duis feſſus, animam apud Vrbem veterem Deo
reddidit, virtutibus omnibus exornatam; cuius
meritis miracula plurima ibidem Deus patrauit,
ita vt illorum copia, frequentiaque Nicolaus IV.
Pon-

Pontifex Maximus, qui in eadem Vrbe cum Romana Curia commorabatur, per hebdomadas plures ſanctum corpus inſepultum eſſe iuſſerit; quibus * diebus cœci multi viſum, claudi 7
liberum greſſum, muti linguæ vſum, morbiſque alijs affecti corporum ſalubritatem Beati meritis aſſequti ſunt. Populi frequentia coacti qui Vrbi præerant, plures euerterunt domos, & vicum ad Cœnobium Eremitarum tendentem ampliarunt, vt ſic Populo liberius acceſſus præberetur. Quamdiù corpus illud iacuit inſepultum ſuauiſſimo ſemper flagrauit odore. Conditum * de- 8
indè ſepulchro, Beati titulo ad noſtram ætatem præditum ſcimus. Hic cum * B. Auguſtino 9
Nouello Ordinis Eremitarum Conſtitutiones multo cum ſtudio recognouit, ac quibuſdam additis, nonnullis verò reciſis pro familiæ bono per capita recenſuit.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 B*EATVS Clemens &c. De illo tractant Iordanus Saxonicus in libro inſcripto Vitæ Fratrũ, & Hiſtorici omnes Eremitani.*

2 *Auximanus etc. Auximũ Lucano & Plutarco, Auxumum, Liuio Oximum, vulgò Oſimo, Vrbs Epiſcopalis Piceni, in colle ad Muſonem fluuium paret Romano Pontifici; 12 milliaribus diſtat ab Ancona in meridiem, & ferè totidem inter Aeſium, & Lauretum.*

3 *In Vrbeuetano Conuentu &c. Oropitum, ſeu Oropite Catoni, Orobitum, vel Orbitum ex*

Ta-

Tabulis Deſiderij Regis ; Herbanum Plinio, Vrbſuetus Paulo Diacono, Vrbſuetana, & Vrbeuetanum Procopio, alijs Vrbiuentum, vulgò Oruieto, Ciuitas eſt Etruriæ Epiſcopalis in monte, natura & arte munitiſſima, agri cognominis eiuſdem caput, apud Peliam flumen non longe in Tyberim cum Glani influentem, inter Viterbium 20 *in Boream, & Peruſium* 30, *& ab Vrbe Roma ad* 50 *mille paſſus in meridiem, & vix* 15. *à confinio territorij Senenſis, ſeu ditionis Magni Ducis Etruriæ in ortum diſtat.*

4 *Lugduni Celtarum &c. Vide quæ de hac Vrbe ſcripſimus in Aduerſionibus ad Vitam Clementis Præsbyteri Lugdunenſis.*

5 *Molariæ &c. Nouo ibi extructo Monaſterio anno* 1274. *Comitia in eo habita* 18 *die Menſis Nouembris, quibus præfuit Ricardus Hannibaldenſis S. R. E. Cardinalis.*

6 *Quieuit per decennium &c. Mundi honores, dignitateſque fugiunt ſequentem; ſequuntur autem fugientem.*

7 *Quibus diebus &c. Hiſtorici Ordinis miracula tunc patrata narrant.*

8 *Conditum deindè ſepulchro &c. Eſt in veneratione apud omnes, & Beati titulo or-*

natur à Scriptoribus Eremiticis .

9 ***Cum B. Auguſtino Nouello &c.** Hic natione Siculus, iuris ſcientia præditus adſuit à conſilijs Mamfredo Siciliæ Regi, quo extincto Ordinis Eremitarum profeſſus, à Nicolao IV. Apoſtolici Sacrarij Præfectus electus, Pænitentiarij, & Confeſſarij Papæ nomine inſignitus, deindè Ordinis Generalis Prior electus poſt biennium officio ſe abdicauit, locumque in receſſu propè Senas in Etruria petijt, vbi vſque ad extremum vitæ ſanctiſſimè vixit .*

S. CLE-

SANCTVS CLEMENS PRESBYTER LVGDVNENSIS

Ex Martyrologio Gallicano
ſub die 20. Ianuarij.

SANCTVS * Clemens Preſ- 1
byter Lugdunenſis, * Beati 2
Irenæi Epiſcopi, & Martyris
diſcipulus, ab eo ob inſignia ſcientiæ, & pietatis merita Presbyterij honore exornatus, ſacerdotalis officij munia plena ſpiritus Apoſtolici vigore obijt; illo autem ſub Seuero diro

Cæſare, ob pietatis aſſertionem, & gregis tute-
4 lam obtruncato, * Zachariæ Symmiſtæ ſuo,
cum in ipſius Irenæi Antiſtitis, Sociorumque
Martyrum colligendis, ſepeliendiſque corporibus, tum confirmandis perterritis ea ex procella fidelibus ſedulam operam adhibuit. Denique poſtquam Chriſti gloriam inſigni zelo & fortitudine propugnaſſet Martyr potius merito, quam titulo æternos ad triumphos euolauit.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES

IN

S. CLEMENTIS

Presbyteri vitam.

1 *LVGDVNENSIS &c. Lugdunum Galliæ Vrbs triplex; vna Galliæ Celticæ, quæ ab illa Lugdunenſis denominatur, Ciuitas eſt Archiepiſcopalis, & emporium clariſſimum ad Araris & Rhodani fluminum confluentiam à Planco ſub Auguſto conditum; licet Galli illud annos poſt diluuium 680 ædificatum prædicent. Hæc Ciuitas fuit Patria Clementis Presbyteri, atque à Lutetia Pa-*

Pariſiorum 90 leucis in Eurum, ad 36 ab Auenione, & 60 ab Auguſta Taurinorum, in Occaſum, vti 22. à Cabillone, 5. à Vienna in Boream diſtat. Ad aliarum Vrbium eiuſdem nominis differentiam Lugdunum Celtarum dictum; à Delphinatu Rhodano fluuio ſeparatur.

Lugdunum aliud Aquitaniæ, aliјs Lugdunum Conuenarum, Vrbs eiuſdem Aquitaniæ exciſa, ex cuius ruinis Vrbs Epiſcopalis S. Bertrand excitata traditur, ſub Archiepiſcopo Auſcenſi, à Toloſa decem leucis in meridiem in confinio Aragoniæ, & vix 4. leucis à Pyrenæis montibus, 11. ab Auſcijs in Auſtrum, & 5. à Conſoranis in Occaſum.

Tertium Lugdunum Batauorum, Lugodinum Ptolomæo, Vrbs Belgij in Hollandia, à Traiecto 8. leucis in occaſum, Delphis tribus, Amſterodamo, Dordraco, Vltraiecto 7. diſtat, eſtque totius Hollandiæ poſt Amſterodamum populoſiſſima. & caput agri Rheno Landici, & habet Academiam percelebrem.

Eſt etiam Lugdunum Salinarum, Oppidum in Comitatu Burgundico, & in limite Ducatus Burgundiæ, quod ſeptem leucis à Dola in meridiem diſtat.

2 *B. Irenæi Epiſcopi &c. S. Irenæus Epiſcopus Lugdunenſis & Martyr Commodo Imperatore, & Eleutherio Pontifice vixit, & ſub Seuero, anno videlicet eius imperij decimo, Chriſti nimirum 202. interfectus eſt, ex Euſebio in Chronico, vel ex alijs 205; quare dicendum S. Clementem Presbyterum ſub ſequentibus Imperatoribus Caracalla, Macrino, & Heliogabalo floruiſſe.*

3 *Zaccharia Symmiſtæ &c. Symmiſta vox græca collegam ſignificat in quacumque dignitate, hoc loco Zacchariam compresbyterum, ſeu conſacerdotem Clementis indicat.*

De S. Clemente Lugdunenſi præter laudatum Martyrologium Gallicanum tractant S. Hieronymus, Galeſinus, Molanus, Ferrarius, Bollandus, qui librum de Sanctis Eccleſiæ Lugdunenſis citant.

S. CLEMENS
PRESBYTER

Ex Catalogo SS. Italiæ Philippi Ferrarij ſub die 5. Iunij.

CLEMENS * & Iuſtus germani, ex Africa in perſecutione Vuandalica eiecti, cum Octauiano Presbytero, alijsque in Etruriam, S. Regulum Epiſcopum ſecuti, adnauigarunt: Cum verò Regulus, & Cerbonius Populoniæ conſtitiſſent, Iuſtus, Clemens, & Octauianus, Volaterras aduentantes extra Vrbem aliquandiù in ſylua commorati, Volaterranos paulatim ad fidem Catholicam prædicatione, & miraculis pertraxère, cum miræ magnitudinis ſerpentem, qui homines, & pecora deuorabat, indè fugaſſent. Iuſtus autem Volaterrarum factus Epiſcopus

eam

Digitized by Google

eam Ciuitatem à Clemente fratre presbytero adiutus in fide Catholica, & moribus Chriſtianis egregiè inſtruxit. Cum autem Totila Rege Vrbem Gothi obſidione valdè præmerent, Iuſtus & Clemens acceptum panem, ab ipſisque benedictum in hoſtes pro iaculis proijci iubent; qui mox pane deguſtato ægrotantes, breuique pereuntes, obſidionem ſoluere coacti ſunt. His, alijsque ſignis effecti celebres morbos inſanabiles diuinitus curantes, ac multos ab obſeſſis corporibus humanis ſpiritus immundos expellentes, Demum Eccleſia Volaterrana ſanctiſſimè adminiſtrata, optimèque conſtituta ad cœleſtes ſedes demigrarunt. Qui etſi non eadem die deceſſerunt, nonis tamen Iunij, præcipui eius Vrbis Tutelares celebrantur, eorumque corpora ibidem venerantur.

ANIMADVERSIONES

IN

SANCTI CLEMENTIS

VITAM

I VARIE horum Sanctorum acta referuntur &c. Nam alij eos Ciuitatem Volaterranam à Vuandalis, non à Gothis obſeſſam proiectis panibus benedictis, de quibus hoſtes fame perciti, inter ſe pugnantes ſeſe mutuò interficiebant, liberaſſe narrant: idque alij Iuſtino Imperatore, alij Iuſtiniano,

Leone III. alij accidiſſe putant. At ſi cum Regulo in Etruriam venère, iſque ſub Totila paſſus eſt Volaterris, à Gothis obſeſſam Iuſtiniano Imperatore, eoque miraculo à SS. Iuſto & Clemente liberatam eſſe oportet; nullo autem pacto id ſub Leone III. factum dici poteſt.

2 *Ex Africa in Etruriam &c. At qua ex Prouincia, Vrbeue Africæ, acta non exprimunt.*

3 *S. Regulum Epiſcopum &c. Incertum cuius Vrbis Epiſcopus fuerit Regulus.*

4 *Populoniæ conſtitiſſent &c. Populonia, Populonium Plinio & Straboni, Poplonium Ptolomeo, & Stephano, Vrbs Etruriæ olim Epiſcopalis, cui Maſſa ad 20. mill. paſſ. diſtans in ortum ſucceſſit, in ora maris Tyrreni, contra Iluam Inſulam 20, aut 12. milliaribus diſtantem in Boream, Plumbino, alijs Plombino oppido proxima, exciſa à Nicea, Imperatoris Conſtantinopolitani Duce, quando Bernardus Caroli Magni nepos Italiæ dominabatur; media fermè inter Piſas ad Occidentem, & Coſas, ſeu Coſſas antiquam Vrbem ad ortum, in agro Senenſi. Hic Geinſericus Vandalorũ Rex à Baſilio Leonis Imperatoris Duce ſuperatus eſt.*

5 *Volaterras aduentantes &c. Volaterræ Colonia & Vrbs Epiſcopalis antiquiſſima Etruriæ in monte, ſub Archiepiſcopo Florentino, indè 34. mille paſſus, inter Senas ad ortum, & Piſas ad Ocaſum, vna ex primis 12. Tuſcorum coloniјs à Iano, vt fertur, ſiue à Tyrrheno Lydio, anno ante Vrbem conditam 500, extructa.*

6 *Cum miræ magnitudine Serpentem &c. De Sanctorum virtute in Serpentes, vide quæ indicauimus in Animaduerſionibus ad vitam S. Clementis Epiſcopi Metenſis.*

S. CLE-

S. CLEMENS LAVDENSIS

PRESBYTER

ET CONFESSOR.

Ex Catalogo SS. Italiæ Philippi Ferrarij ſub die 17. Octobris.

CLEMENS Presbyter Laudenſis ſanctitate florebat, cum S. Baſſianus Epiſcopus Laudem * venit;cui cũ Vrbs eſſet 1
ſine Epiſcopo diuinitus reuelatum eſt Baſſianum Epiſcopum Rauennæ agentem à Deo præordinatum eſſe, & Populum vt eo mitteret, qui eum Laudem

Digitized by Google

dem deducerent admonuit. Cum verò Baſſianus Epiſcopatum cœpiſſet Clemente vſus eſt familiari, eumque cum ad S. Ambroſium Epiſcopum viſendum pergeret Mediolanum, comitem ſuum adhibuit. Is denique vbi Domino in omni ſanctitate famulatus eſſet, obiens abijt in Cœlum 16. Kal. Nouembris.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

IN VITAM S. CLEMENTIS

Presbyteri Laudenſis.

1 *LAVDVM Vrbs Epiſcopalis, quæ veteribus Laus Pompeia dicta, ſub Archiepiſcopo Mediolanenſi ad Adduam fluuium, media inter Mediolanum ad Occaſum, & Placentiam in Eurum 20. milliaribus, quot à Ticino, Brixiam verſus; à Boijs Gallis, teſte Plinio condita, & Pompeia, colonia eò à Pompeio de-*

Digitized by Google

deducta , cognominata. Vetus tamen Laus iacet à Mediolanenſibus euerſa , à nuoua mille paſſibus diſtans Ticinum verſus , nunc Pagus frequens , probèque habitatus , vbi plurima antiquitatis veſtigia.

Seculo decimo ſexto à partu Virginis à Franciſco Boſſio Epiſcopo Nouarienſi, Laudenſis Diœceſis Apoſtolico Viſitatore in Tabulas Eccleſiaſticas referri , & celebrari die 17. *Octobris S. Clementis Presbyteri natalem præceptum eſt.*

SANCTVS CLEMENS PRESBYTER ALEXANDRINVS

Ex Catalogo SS. qui non ſunt in Martyrologio Romano ſub die 4. Decembris.

CLEMENS Presbyter patria
Athenienſis, * cognomento 1
Alexandrinus, * vir doctiſſi- 2
mus, Panteni * diſcipulus, 3
Origenis * Magiſter, ijſdem 4
cum Tertulliano temporibus
Seueri, & Antonini eius filij non modo doctrina, ſed & ſanctitate clarui. Peragratis pluribus

diſertiſſimorum Virorum Scholis, quieuit Alexandriæ, qua in Vrbe vſque ad obitum commoratus, Alexandrini agnomen eſt aſſequutus: Quo autem Chriſti, & ſuę ætatis anno ad Cœlum euolauerit, mihi incertum. Scio tamen
5 Petrum de Natalibus lib. 1. cap. 28. * affirmare, die 2. Decembris quieuiſſe in pace. Voce & calamo Catholicam fidem defendit, Scripſitque.

Stromatum libros octo, quare dictus à Caſſiodoro Stromatæus; ideſt Commentaria miſcellanea vario ornamento coſtantia.

Hypotipoſeon libros octo.

Aduerſus Gentes librum vnum.

Pedagogi libros tres.

De Paſcha librum vnum.

Diſceptationem de Ieiunio.

Librum prænotatum. Quis nam diues ſit ille qui ſaluetur.

De obtrectatione librum vnum.

De Canonibus Eccleſiaſticis, & aduerſus eos qui Iudæorum ſequuntur errorem librum vnum.

De Reſurrectione.

De Nuptijs.

De Continentia.

Ex-

Explanationem Sacræ Scripturæ à principio vſque ad finem.

Notas in Epiſtolas Canonicas.

Elucubrauit etiam ex Sozomeno, atque Suidâ Hiſtorias, quas alij Clementi Papæ tribuunt.

ANIMADVERSIONES.

1 PATRIA *Athenienſis &c. Athenæ Vrbs Græciæ notiſſima, Atticæ Metropolis, clariſſima quondam armis, & literis, à Cecrope condita, & ſic de Mineruæ, quæ ibi colebatur, dicta, à Thebis* 40 *mille paſſibus diſtans in Auſtrum, à Corintho paulò pluribus; à Lacedæmone eius æmula* 145 *in Boream; nunc oſcurior habet arcem præmunitam. Incolæ Athenienſes nuncupati; antequam in Turcarum deueniret poteſtatem ducem habebat proprium, eratque Archiepiſcopalis multarum Vrbium Metropolis. Sedet inter fluuios Cephiſum, & Iliſ-*

ſum

Digitized by Google

ſum, 120 milliaribus diſtat à Sparta in Boream; ab anno 1455. eſt ſub dominio Turcarum, capta à Mahumete ſecundo.

2 Cognomento Alexandrinus &c. Alexandria Vrbs multiplex; Albaniæ ad Montis Caucaſi radices, & oram Maris Caſpij.

Arachoſiæ, Cabul hodie, Vrbs Indiæ cis Gangem, ſub dominio Magni Mogolis.

Ariæ Vrbs primaria & Regia ad Arium fluuium inter Hecatompylon Regiam Parthiæ ad Occaſum 565. & Bactra Regiam Bactrianæ in Ortum 484. mille paſſibus.

Alexandria Carmaniæ, Vrbs regia & Regionis primaria inter Armuzam, & Ariam.

Ciliciæ, ſeu Syriæ in confinio Vrbs Epiſcopalis ad Sinum Iſſicum, inter Iſſum, & Seleuciam Pieriæ ad 30. mille paſſus vtrinque; 30 ab Alepo in Occaſum, totidem ab Antiochia in Boream.

Margianæ Vrbs præcipua.

Poloniæ Vrbs noua in Volhinia ſuperiori ad fluuium Horin 20. leucis Polonis diſtat à Ciuitate Luceoria.

Statiellorum Vrbs Liguriæ ad Tanarum fluuium Epiſcopalis ab Alexandro III. Pontifice, à quo nomen traxit, ſub Archiepiſcopo Mediolanenſi

nenſi indè 52. mille paſſus, media ferè inter Genuam, & Auguſtam Taurinorum ad Occaſum, vulgò Aleхandria della Paglia.

Troadis Vrbs Archiepiſcopalis ſub Archiepiſcopo Cyziceno inter Sigeum.

Demum eſt Alexandria Aegypti, quam frequentauit noſter Clemens, non longè à Nili oſtio, ab Alexandro Macedone condita, quã Dinocrates Architectus metatus eſt mirabili ingenio quindecim millium paſſuum laxitate ad effigiem Macedonicæ clamydis orbe gyrato laciniosam, anguloſo dextra, læuaque procurſu Mareotis lacus, ad meridianam Vrbis partem Euripo Canopico oſtio immittitur. Habuit olim Scholas omnium diſciplinarum liberalium, fuitque ob commoditatem maximum totius Orbis emporium, conſtructum ante Saluatoris aduentum anno vigeſimo ſupra centeſimum, intra ſpatium ſeptemdecim dierum, vt teſtatur Suſſmus, cum ſex millibus murorum paſſibus. Vrbs fuit Patriarchalis diſſita à Cairo itinere quatridui; à Syene, vltima in Auſtrum Aegypti Vrbe 600, à Peluſio 200 in Occidentem, ab Oſtio Canopico 72 mille paſſibus, in Cyrenem verſus 705, ab Hieroſolymis 400. Huius Vrbis Ciues lu-

xu

xu maximè notati ſunt ; indè delitiæ Alexandrinæ in prouerbium ſunt in molles & effeminatos. Portum habet percelebrem, ſed deficit in dies.

3 Panteni diſcipulus &c. Pantenus publicus Doctor Alexandriæ, cuius Scholam frequentauit noſter Clemens.

4 Origenis Magiſter &c. Origenes Adamantius quamuis doctiſſimus, deceptus tamen ex Platonis Philoſophia in multos errores incidit, vixitque vſque ad tempora Galli & Voluſiani Imperatorum, ac multa ſcripſit.

5 Scripſitque &c. Sunt in operibus huius inſignis Auctoris ſententiæ aliquæ, quæ errorem ſapiunt, ob quas Gelaſius Papa in Concilio quodam Romano huius Opuſcula inter apocrypha retulit; vtrum autem ſententiæ illæ ab Hæreticis inſertæ ſint, vt aliqui piè credunt, an Auctori more humano exciderint, cum Bellarmino ignoramus: hæ tamen non repugnant quin maximè commendetur à S. Alexandro Hieroſolymorum Epiſcopo his verbis. Scripta tranſmiſi per Clementem Beatum Presbyterum, virum illuſtrem, & probatum, quem vos quoque ſcitis, & nunc plenius cognoſcetis, qui cum veniſſet iuxta prouidentiam

&

& viſitationem Dei confirmauit, & auxit Eccleſiam.

Et ad Originem idem hæc ſcribit. ***Patres enim*** *nouimus beatos illos qui nos præceſſerunt, ad quos paulò poſt etiam nos ibimus, Pantenum dico, Dominum meum verè beatum, & Sanctum Dominum meum Clementem qui me in multis inſtruxerunt. Hæc S. Alexander eiuſdem Clementis diſcipulus. Prædicat eumdem S. Hieronymus, Ruffinus, alijque plures, cum Maurolyco ſub die 19. Decembris, Vſuardo, Galeſino, Petro in Catal. lib. 1. cap. 28. Euſebio lib. 5. cap. 11. hiſt. Eccleſ. Nicephoro lib. 4. cap. 23. Bellarmino de Script. Eccleſiaſticis, Baronio in Annalibus.*

S. CLEMENS
MARTYR

Ex veteri Martyrologio Occidentalis Eccleſiæ ſub die 22. Ianuarij.

CLEMENS ob Ieſu Chriſti fidem, vna cū Saturnino & Municipio, ad Gemellas Africæ Vrbem paſſus eſt martyrium. Incertum quo anno, quoue ſub Præſide.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

EX veteri Martyrologio, quod à Caſſiodoro, Beda, Vualfrido, Notkero, aliiſque S. Hieronymo tribuitur, eiuſdemque Auctor nominatur.

Municipio &c. Nomen eſt Martyris.

Ad Gemellas &c. Vrbem Africæ, cuius meminit S. Auguſtinus, nec non Antoninus & Auctor Notitiæ Imperij.

Digitized by Google

SANCTVS CLEMENS MARTYR

Sub die 23. Februarij.

EX MENOEIS GRAECORVM.

IN Græcorum Menœis ſub 23. Februarij ita conſignata memoria.

Eodem die Sanctus Chriſti Martyr gladio percuſſus obit.

Clemens palmes rationalis vitis nouum dat muſtum dum ſanguinem percuſſus effundit.

Maximus Cythereus de eodem agit; ſed in pace obijsſe affirmat.

Neuter nec locum, nec tempus, quo è viuis abijt, addunt.

Hæc de noſtro Clemente Martyre habemus in Menœis Græcorum; nec plura de eo reſcire permiſſum eſt.

S. CLE-

S. CLEMENS

MARTYR

Ex vetuſtiori Occidentalis Eccleſiæ Martyrologio ſub die 30. Aprilis.

ALEXANDRIAM furente Diocletiani gladio, totius Aegypti carnificinam fuiſſe, omnibus qui hiſtoriam Eccleſiaſticam primis etiam labris guſtarunt, manifeſtum eſt; vndè mirandum non eſt ſi ſæpè Alexandrini Chriſti milites in ſacris Tabulis ſignantur. Supra ſexaginta hodiè ibidē numerantur, ac proprijs nominibus exponuntur in Martyrologijs Antuerpienſi & Corbienſi; quorum vnus eſt Clemens, alijs Orimentius dictus, qui vitam pro fide Chriſtiana, quam profitebatur libentiſſimè dedit.

ANIMAD

MEMINIT eiuſdem Clementis S. Hieronymus in prænotato Martyrologio, & Franciſcus Maria Florentinus in Notis ſub hac die.

Ac Ferrarius in Notis noui Catalogi, ad diem 30. *Aprilis.*

Alexandriam &c. Vide quæ in Clemente Preſbytero de hac Vrbe adnotauimus.

S. CLE-

Digitized by Google

SANCTVS

CLEMENS MARTYR

Ex vetuſtiori Occidentalis Eccleſiæ Martyrologio ſub die 15. Iunij.

AQVILEIAE * Clemens innocentia candidatus, cum alijs, nempe cũ Cantiano, Iuuino, Muco, Prodito & Cantiana martyrij palma exornatus eſt; incertum quo tempore, quoue iubente Tyranno. 1

ANIMAD-

1 AQVILEIA &c. Carnorum Metropolis, iuxta quam defluunt Timaus, & Natiſo fluuij, à legendis aquis dicta. Plinius illam collocat in decima Italiæ regione, fuit autem Romanorum colonia duodecies mille paſſibus à mari ſita. Ad eam flumine aduerſo onerarijs nauigatur nauibus per Natiſonem fluuium. Eſt Patriarchalis Eccleſia, Vrbs tamen penè euerſa.

Eſt noſtri Clementis mentio apud D. Hieronymum, & apud Auctores Antuerpienſis, & Corbienſis Martyrologiorum, qui licet in ordine, & aliquantulum in nominibus inter ſe variant, omnes tamen Clementem nominant.

S. CLE-

SANCTVS
CLEMENS
MARTYR

Ex vetuſtiori Occidentalis Eccleſiæ Martyrologio ſub die 27. Iunij.

SANCTVS Clemens in Hiſpania apud Cordubam * , cũ 1
Miliano, Nemeſi, Primitiuo, Iuſtino, Stateo, Eugenio, Nouatiano, Marcellino, Ziddino, Hinnuſtico, Zoilo, Marcello, & alijs ſub Præſide illius Prouinciæ diu tormentis vexatus martyrij palmam meruit.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

1 APVD Cordubam &c. Corduba Vrbs Hiſpaniæ Bœticæ clariſſima, Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Hiſpalenſi, ad Bœtim fluuium, media ferè inter Hiſpalim, & Granatam 22. leucis, Aſtigi finitima 8 tantum leucis diſtans. Anno ſalutis 1092. ab Hiſpanis cum Hiſpali, victis & eiectis Mauris recuperata; Patria Senecæ & Lucani. Præter laudatum Martyrologium de hoc Clemente tractant Corbienſis, nec non Antuerpienſis antiqui Martyrologij Auctores, quorum vltimus ſolùm Cordubam, Ciuitatem Hiſpaniæ pro Sanctorum Martyrum agone ſignat.

S. CLE-

S. CLEMENS MARTYR

Ex varijs antiquis Martyrologijs ſub die 18. Iulij.

VNA cum Symphoroſæ filijs, qui ſub Hadriano Principe Via Tiburtina, octauo, aut nono ab Vrbe lapide, alijs Tibure diuerſo mortis exitu martyrium compleuerunt, paſſi ſunt alij plures, inter quos vnus eſt Clementis nomine, frater, aliquorum ſententia, ex patre, non autem ex matre filiorum Symphoroſæ; aut eorumdem, ex alijs Socius.

SANCTVS Villibrordus in ſuo vetuſtiſſimo Martyrologio ad hanc diẽ hæc habet. Romæ Senphorenſiæ Martyris, ac VII. germanorum Petri, Marcelliani, Ianuarij, Dionisij, Simproni, Clementis, Germani & Herenei; primis ſeptem octauum Hereneium extraneum addit, & Clementem inter Symphoroſæ filios numerat.

Corbienſe verò Martyrologium ſub eadem die. Romæ Via Tiburtina milliario nono natalis S. Symphoroſæ Matris ſeptem germanorum, quæ cum ipſis eſt paſſa, quorum nomina hæc ſunt, Petrus, Marcellianus, Ianuarius, Dionyſius, Simphronius, Clemens, Germanus, Hereneus, Magnus. Septem filijs duos alios ſuperaddit, ſed Clementem inter eiuſdem filios recenſet. No-

Notkerus concordat cum Villibrordo; Germani tamen nomen abſtulit, ne pro ſeptem octo Martyres videretur exhibere. Corbienſe addit, vt diximus nonum, nempè Magnum, quaſi Magnus, & Hereneus, qui Socij quidem fuerunt paſſionis, quoad locum certaminis, & fortaſſe etiam quoad tempus, non autem filij Symphoroſæ, ſed aut Getulij, ſeu Zotici, ex alia vxore nati, aut omninò extranei, & ſolum Socij in Martyrio.

Nomina autem filiorum Symphoroſæ multum diſtant inter ſe apud Auctores; in Romano Martyrologio, apud Adonem, & Vſuardum ſiue hac die, ſiue 8. Kal. Iulij deſcribuntur, & ſunt Creſcens, Iulianus, Nemeſius, Primitiuus, Iuſtinus, Stacteus, Eugenius; ab alijs verò diuerſis nominibus nominantur.

S. CLE-

S. CLEMENS

MARTYR

Ex vetuſtiori Occidentalis Eccleſiæ Martyrologio ſub die 25. Iulij.

INCERTI loci Martyres ſeptem ſub Stercorio inuictiſſimo Duce indicatos inuenio in hoc Martyrologio, D. Hieronymo attributo, nec non in Corbienſi; quorum vnus eſt Clemens, immediatè poſt primum recenſitus.

ANIMAD

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

HAEC ſunt verba prænotati Martyrologij, & alibi Sancti Stercori, Clementis, Iuliani, Caritonis, Emeriti, Sterce, Siciani; in Corbienſi verò eodem modo, ſine vlla, vel minima nominum differentia.

Digitized by Google

SANCTVS
CLEMENS
MARTYR

Ex Martyrològio Romano ſub die 10. Septembris.

CLEMENTIS inuictiſſimi Martyris mortem pro Chriſti fide ſuſceptam vna cũ Apellio, ac Luca, Græci, latinique in dicta die annuntiant; at quo apparatu virtutum æternæ vitæ decus, ac palmam Cœlo meruerit, ac quo nam Imperatore, quoue certamine, vel genere cædis mihi non eſt compertum, amiſſis rerum monumentis obſcuræ antiquitatis.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

H*VNC inter Martyres recenſet Martyrologium Romanum, & Græci in Menologio; eiuſdem meminit Baronius in Notis, ad Martyrologium. Ioannes Tamaius Salazar in Martyrologio Hiſpanico ſub prænotato die hæc habet. Spali in Hiſpania Citeriori ad Pyrenæi radices SS. Apellij, Lucæ & Clementis, qui pro Chriſti nominis confeſſione ſub Diocletiano Imperatore diuerſa tormentorum genera experti, ad caput Martyrum Martyres pro corona procedunt. In Notis verò quæ ſequuntur ſubiungit ex Dextro & alijs. SS. Apellius, Lucas, &*

Clemens Martyres Spalitani in Hiſpania ; & paulò poſt . Apellius Lucas , Clemens & Socij natione Hiſpani , & Spalenſis in Vaſconia Vrbis Ciues, cum Chriſti vocem , & fidem ſequerentur , vitam in Chriſtianis operibus tranſigebant . ſed fera Gentilium rabies aduerſus Chriſti membra , licet Diocletiani , & Maximiani Imperatorum edicta ceſſauerant , cum vterque Imperij gubernaculo abdicato priuatam ageret vitam , iterum exurgens , & eodem perſecutionis titulo Hiſpanas Vrbes depaſceret , Spalim peruenit , & Sanctiſſimos pugiles raptim in carcerem conijciens , illos vt à fide deſiſterent , compellere conatur , aliter varijs cruciaminum experientijs dilaniatos , & tandem morti traditos minitatur . Riſit Martyrum conſtantia Satellitum audacis propoſiti machinamentum , & ſe Chriſto credituros vſque ad vltimum vitæ ſpiritum continuis Gentilium propoſitionibus reſpondère . Quam ob rem poſt diuerſa ſuppliciorum examina in rogum ardentem coniecti per ignis puritatẽ excocti ad gloriam vnanimes peruenère .

S. CLE-

SANCTVS CLMEENS

MARTYR

Ex vetuſtiori Eccleſiæ Occidentalis Martyrologio ſub die 9. Nouembris.

MARTYROLOGIVM ſępius in hoc opere laudatum, cuius Auctorem multi faciunt S. Hieronymum ſub hac die memoriam celebrat S. Clementis Martyris his verbis. Romę natalis SS. Clementis & Simproni. Fragmentum verò antiquiſſimum Martyrologij à Buchero editum, non modo Clementem & Sempronium ſeu Simpronũ Romæ hodie veneratos ſed, affirmat illis Claudium & Nicoſtratum ſupperaddit. Ambo horum Auctores Martyrologiorum Clementis natalem ſub hac die exponunt.

SANCTVS CLEMENS MARTYR

Ex Martyrologio Corbienſi ſub die 14. Nouembris.

IN Eraclea * ſeu Heraclea Ciuitate Thraciæ natalis SS. Clementis, Clementini, Theodotæ, Philomoni, & aliorum multorum.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

CLEMENS quem primo loco inter Martyres hoſce ſignat Martyrologium Corbienſe, in aliis deſideratur. Romanum enim, cum Beda, Vſuardo, Vuandelberto Clementinum, Theodotum, & Philomenum Heracleæ in Tracia venerantur; illud S. Hieronymi, hæc ſuper addit verba, & aliorum multorum, quorum nomina Deus ſcit, ex quibus liquidò apparet alios ibi fuiſſe eadem die Martyres.

1 *Heraclea, aliis Eraclea Thraciæ, quæ & Perinthus Ptolomæo, Heraclia teſte Leunclauio, & Pantiro, Vrbs eſt Archiepiſcopalis, & metropolis ampliſſima in ora Propontidis, inter Byzantium 64. & Calliopolim in Auſtrum ad 60 mille paſſus, à Reſiſto 25.*

S. CLE-

SANCTVS CLEMENS MARTYR

Ex Martyrologio Romano ſub die 21. Nouembris.

SAeuientibus Romanis Imperatoribus in Eccleſiam Catholicam plures Chriſtianorum Martyrium conſumauère; inter illos recenſetur Clemens, qui vna cum Celſo in ipſa Vrbe, abiurata Deorum ſuperſtitione varijs excruciatus tormentis necem fortiter tolerauit. Cœtera in obſcuro ſunt. Huius S. Clementis corpus translatum ſub Vrbano VIII. iacet Madridij in Oratorio Marchionis Caſtri Roderici.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

HVIVSCE Sancti nomen tantum ad noſtram peruenit notitiam beneficio Martyrologij antiqui, aſſeruati in Monaſterio Vrbano S. Cyriaci, vti habemus ex Notis Cardinalis Baronij ad Martyrologium Romanum; incompertum tamen adhuc remanet quo æuo, quaue Tyrannorum perſecutione gliſcente, quibus tormentis, quoue genere mortis, rebuſque geſtis vita conceſſerit.

Vrbanus VIII. Pontifex Maximus S. Clementis corpus conceſſit Marchioni Caſtri Roderici, Oratori Hiſpanico, qui illud Madridium tranſtulit, depoſuitque in Oratorio domeſtico, vti refert Ioannes Tamayus Salazar Tom.6. Martyrologij Hiſpanici, ſub die 21. Nouemb.

Meminere eiuſdem Dionyſius Vaſquez in Caſtellano, Ioannes Lupus in Luſitanico Martyrologio.

S. CLE-

SANCTVS CLEMENS MARTYR

Ex Martyrologio Corbienſi ſub die 7. Decembris.

SEPTIMO Idus Decembris laudati Martyrologij Auctor, ſeu Auctores, plures enim ad illud manus admouiſſe ſcimus, venerantur memoriam Sanctorum aliquorum, qui paſſi ſunt Antiochiæ, videlicet Policarpi, Theodori, Sapici, Seuerini, Secundini, Victorini, Clementis, & Primæ. Antiochenos Martyres Policarpum. & Theodotum tantum hac die Martyrologia Romanum, & Bedæ recenſent.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

VLLVM ex Martyrologijs exprimit qua in Ciuitate Antiochiæ hi Martyres paſſi ſint. Plures enim ſunt huius nominis Vrbes, nempe Antiochia magna cognominata, alias Rabbata in Syria.

Meſopotamiæ, quæ & Niſibis.

Piſidiæ Vrbs Archiepiſcopalis.

Ad Tagrum, quia excitata iuxta Tagrum fluuium.

Margianæ quæ & Alexandria, & Seleucia dicta eſt.

Meandri, ad Meandrum fluuium, Vrbs Cariæ Epiſcopalis, ſub Archiepiſcopo Stauropolitano.

Antiochia ad Taurum montem Vrbs Epiſcopalis in Syria.

Antiochia, Vrbs Americæ meridionalis in Regno Popiano ſub Hiſpanis.

Antiochiæ aliæ ſeptem à veteribus memorantur, quæ cum minimè exiſtant, prætermittuntur.

SANCTVS

CLEMENS MARTYR

Ex Notis in Martyrologium antiquum Occidentalis Eccleſiæ ſub die 30. Menſis Decembris.

ALEXANDRINA Eccleſia 3. Kal. Ianuarij celebrat memoriam S. Clementis Martyris, qui cum alijs pro Chriſti fide, quam profitebatur, ſanguinem ſudit in ipſa Vrbe Alexandriæ, incertum quo anno, quoue ſub Præſide.

Digitized by Google

EX Codice Corbienſi vetuſtioris Martyrologij Occidentalis Eccleſiæ hanc notitiam excerpſimus; in illo enim hæc, dicta die leguntur. In Alexandria Manſueti, Securi, Donati, Honorati, Policriti, Appiandi, Cleti, Clementis, &c. quæ verba deſcripta etiam inuenies à Franciſco Maria Florentinio Lucenſi in Notis ſuis ad 30. Decembris diem vetuſtioris Martyrologij D. Hieronymo tributi.

Alexandrina Eccleſia &c. Vide quæ de Alexandria diximus ſuperius in Clemente Alexandrino Pyesbytero.

S. CLE-

SANCTVS
CLEMENS
VIR CONSVLARIS
ET MARTYR

Ex Annalibus Card. Baronij.

FLAVIVS Clemens * patria 1
Romanus, Vir conſularis, Domitiani Imperatoris Patruelis; Flauię Domitillę ſenioris Maritus, iunioris Auunculus, perfunctus Conſulatus munere, quòd Chriſtianam Religionem amplexus eſſet, ab eodem Domitiano anno ſui imperij 15. Chri-
ſti 98. * iuſſus eſt occidi, Conſulibus Fuluio 2
Valente, & Antiſtio Vetere. Sæuijt etiam Domitianus in Clementis familiam, exilioque mulctauit vtramque Flauiam Domitillam.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 SVETONIVS *ignauiæ, atque inertiæ nomine Flauium Clementem ſugillat, quia Chriſtiani tranquillioris vitæ cupidi, ac proindè pacifici vrbanos ſtrepitus, & Palatij, Curiarumq; tumultus vitare ſolebant; ſic enim ſcribit ille. Denique Flauium Clementem patruelem ſuum contemptiſſimæ inertiæ, cuius filios etiam paruulos ſucceſſores palam deſtinauerat, & abolito priore nomine alterum Veſpaſianum appellare, alterum Domitianum, repentè ex tenuiſſima ſuſpicione tantum in fine Conſulatus interemit. Vetus enim, ac frequens hæc erat ex Tertulliano, in Gentilium*

ore

Digitized by Google

ore in Chriſtianos ſolita iactari contumelia, quod eſſent inertes, & infructuoſis in negotijs; quam Tertullianus refellit in Apologetico. Flauiæ Domitilla iunior fuit filia Sororis Flauij Clementis Conſulis, vt ſcribit Euſebius hiſt. lib. 3. cap. 14. Clemens autem, vt auctor eſt Dio Caſſius in Domitiano, cum gereret Conſulatum, relictis Romanorum Dijs, ad Iudæorum religionem ſe contulit, eo etenim nomine Scriptores Gentiles Chriſtianam olim appellare conſueuerunt, eò quod à Iudæis illata videretur; quia relictis falſis Dijs Chriſtum ſequutus fuerat Clemens, ideò à Domitiano vita priuatus.

Exiſtit autem hoc loco quæſtio ſubdifficilis, cur Tanti Viri Tabulæ Eccleſiaſticæ, Martyrologiaque non meminerint? cui paucis ſatisfaciam; ſi dixero Domitianum pari ira in Chriſtianos, ac in eorum acta ſæuiſſe; tormentis, crucibus, ferro, corpora, igne verò eorumdem memorias abolere ſtuduit.

Iunioris Auunculus &c. Plantilla Clementis Soror, fuit Mater Flauiæ Domitillæ iunioris. Plantilla enim fidem Chriſtianam exceperat ab ipſo Petro Apoſtolorum Principe.

Exilioque mulctauit &c. Seniorem Domitillam

Do-

Domitiani neptem in Pandariam, ſeu Pandatariam Inſulam Maris Tyrrheni ; Iuniorem verò in Pontiam Sinus Formiani , ſeu paulò ſuprà illum contra Tarracinam Vrbem Latij relegauit , ipſe Domitianus Imperator.
2 *Iuſſus eſt occidi &c. Hunc propter confeſſionem religionis chriſtianæ capite damnatum fuiſſe , ſcribit Petrus Galeſinus in ſuis Notis ad Martyrologium , ſub die 8. Ianuarij.*

Digitized by Google

VITA
PASSIO, ET MORS
SEPTEM
DORMIENTIVM

Quorum nomina ſunt

CLEMENS, PRIMVS, LETVS, THEODO-
RVS, GAVDENS, QVIRIACVS,
ET INNOCENTIVS

Ex Gregorio Turonenſi Archiepiſcopo.

TEMPORIBVS * Diocle- 1
tiani, & Maximiani, crudelitate eorum exigente deficere cœpit, & diſcedere penè vniuerſus Orbis à Romanorum poteſtate. Inter multos autẽ
Hunorum * Regnum diſceſſit, præſidente eis 2
Floro rege ſtrenuiſſimo; qui Florus patre ſuo

Digitized by Google

Amnaro nomine nouiter viam vniuerſæ carnis ingreſſo, Regnum adeptus eſt cum viginti eſſet annorum. Habebat autem idem Florus duos fratres minores ſe, Martinum, & Amnarum. Duxit autem ſæpedictus Florus vxorem puellam
3 pulcherrimam Brichildem * nomine, filiam Chut Regis Saxonum, ex qua genuit tres filios, Primogenitum Florum, Beati Martini Turonenſis, Genitorem, ſecundum Hilgrinum, tertium Amnarum. Secundus, ſiquidem Hilgrinus quatuor filios genuit, Clementem, Primum, Letum, & Theodorum; Tertius autem tres genuit, Gaudentium, Quiriacum, & Innocentium. Florus ſiquidem cum Regno ſuo ferè per decem annos feliciter potiretur à Maximiano aggreditur, qui ferè per tres annos laborans, vix, & cum magna difficultate primas partes Regni eius aggreſſus eſt, nec ſine morte, & ſanguine ſuorum pugnauerat. Siquidem Florus eum bis, terque, & turpiter deuictum fugauerat. Sed proditione ſuorum ſanciuit quodam Caſtrum, & muniuit contra eum, & eius Regnum, & ſic ſecundum, & tertium. Tandem obſedit eum in quodam munitiſſimo, cum omni ferè nobilitate Hunorum. Obſeſſus per dimidiu m a nnum, ad deditionem compulſus eſt venire, vita ſibi, cum

membris

membris ſuis, atque ſuorum conceſſa ; captoſ-
que duxit ſecum Romam , inter quos fuerunt
duo fratres Flori Regis , Martinus , & Amnarus.
Filios autem nondum genuerat niſi primogeni-
tum ſuum Florum trium annorum ; alios autem
duos poſt reuerſionem captiuitatis genuit . Cum
autem præſentati eſſent Diocletiano miſit eos in
carcerem . Poſt annum ferè * dimidium re- 4
cordatus Diocletianus probitates Flori iuſſit
eum ſibi præſentari ; videns autem pulchritudi-
nem eius ob fœtorẽ , & laborem carceris emar-
cuiſſe, miſericordia motus eum abſoluit , & re-
miſit ad propria , permiſſo Regno in vita ſua
cum redditibus ſublatis, vel factis munitionibus.
Tali etiam pacto permiſſit eum regnare , vt poſt
mortem ipſius filius eius non ſublimaretur in
Regno, nec in Conſulatu , ſed tantum Tribu-
nus exiſteret; quod cum ex vtraque parte firma-
tum fuiſſet, receſſit cum omnibus ſuis. Reuer-
ſus autẽ eodẽ anno genuit duos filios geminos,
Hilgrinũ,& Amnarũ .Diocletianus autẽ nõ mul-
tum poſt priuatam eligens vitam apud Medio-
lanum * diem clauſit extremum . Maximia- 5
nus autem cum diſpoſitis inſidijs genero ſuo
Conſtantino , tunc Regnum tenenti mortem
moliretur, deprehenſo dolo illius apud Maſſi-

 liam

6 liam * captus , nec poſt multum in carcere à
7 dęmonibus * ſtrangulatus impiam vitam digna
morte finiuit .

Florus autem primogenitum ſuum Florum
8 Conſtantino , * qui Diocletiano , & Maximia-
9 no Imperatoribus breui tempore * Maxentio
mediante ſucceſſerat , educandum tradidit, quem
ſemper charum , & dilectum habuit ; adultoque
& Milite facto vxorem dedit neptem ſuam , fi-
liam Sororis ſuæ , Tribunumque conſtitutum ,
remiſit ad Patrem ſuum , qui ex vxore ſua , fi-
lium viuente Patre ſuo genuit , quem Florum
vocare præcepit ; qui poſtmodum tempore Con-
10 ſtantij * à Beato Paulo Conſtantinopolitano ,
Deo educante Cathecumenus factus , & bapti-
zatus , Martinus eſt vocatus ; natus eſt autem
11 Conſtantini * vndecimo anno . Florus autem
antiquus ſenio confectus diem clauſit extremum.
Terram ſuam primogenito ſuo dimiſſit , & duos
fratres iuuenes in manus eius reliquit ; qui mor-
tuo Patre terram viriliter rexit , & fratres ſuos
cum filiabus nobiliſſimorum Pagi Hunorum
copulauit ; ex quibus primogenitus ſuus , Hil-
grinus videlicet quatuor filios generauit ; Secun-
dus autem Amnarus tres .

Florus autem Tribunus , filius Flori Regis ,

mortuo

mortuo Conſtantino, & regnante Conſtantio
Conſtantinopolim venit cum filio ſuo * Floro 12
paruulo, quem Imperatori commendauit, qui
eum ſecum retinuit, & militem fecit; Sed vir
Sanctus magis elegit Deo ſeruire cœleſti, quam
ſub terreno Imperatore militare; quia ſpecialiter
effectus eſt vt vexillum Sanctæ Crucis occiduas
Orbis portare in partes, & militiæ ſacramenta
euangelicis mutare edictis, qui vt diximus à
Beato Paulo * Conſtantinopolitano Epiſcopo, 13
tempore Conſtantij Deo educante primo Cathe-
cumenus factus & poſt non multum baptizatus
eſt. qui Beatus Epiſcopus à Conſtantino Im-
peratore apud Ciuitatem quamdam Capadociæ,
Eutriſiam * nomine ob Catholicam fidem pul- 14
ſus exilio, Arrianorum inſidijs crudeliter ſtran-
gulatus ad cœleſtia Regna migrauit. Beatus au-
tem * Martinus poſt ſacri baptiſmatis miſte- 15
rium magnis in Mundo claruit miraculis, & do-
ctrinis catholicis longè, latèque reſplenduit in
vrbe. Hic vir primò florem adoleſcentiæ Me-
diolani tranſegit in Vrbe; ſed exindè Arriano-
rum ſeuitia Principum expulſus Gallicanas ſe-
ceſsit in partes, venerabilique Pictauienſi Anti-
ſtiti Hilario coniunctus, huius ſe diſciplinis San-
ctus Martinus poſt relictum militiæ cingulum
ſo-

ſociauit. Indè quoque ſanctus vir diuino admonitus oraculo Parentes ſuos, errori Patre relicto ad ſanctæ fidei profeſsionem conuertit, & Matrē quæ ſe Mundo genuit, ipſe Chriſto generauit, inter quos baptizati ſunt Hilgrinus, & & Aninarus Patruus, cum ſeptem filijs, Clemente videlicet, Primo, Leto, & Theodoro, Gaudente, Quiriaco, & Innocenito: Horum Patres Hilgrinus & Aninarus, non ſicut Patres paternam hæreditatem diuidentes, ſed ſicut vno ortu gemini nati ſunt, ſic in vna domo, vno fundo, vna cum vxoribus & filijs contenti ſunt. Horum autem prænominati ſeptem filij omnia prædia ſua venundantes precium Pauperibus diſtribuerunt, ſeruoſque ſuos ingenuos fecerunt, ipſi verò in quodam loco ſe incluſerunt, lectioni, orationi, & pſalmodiæ vacantes, duobus tantum ſeruulis contenti, qui officium conſolationis impenderent, veniebant in Cœnaculo conſtituti ſine querela tam Deo, quam hominibus placentes Vxorum, & Liberorum grato conſortio carentes, cœlibemque vitam actitare ſatagentes. De reliquijs autem ciborum ſuorum ad quaſcumque partes deferrentur, vel à quibuſcumque infirmis ſumerentur, qualicumque infirmitate tenerentur protinus ſanabantur. Quamobrem

mobrem

mobrem primò ex adiacenti prouincia, poſtmodum ex omni regione illa penè vniuerſi venientes ſicut Dei Prophetas venerabantur; ex quibus multi prædicatione eorum fidem ipſorum imitantes chriſtianitati ſubiciebantur, veterem hominem exuentes, nouum hominem qui ſecundum Deum creatus eſt, induebantur. Denique obſequijs multis, donatiuis venerabantur. Cœterum Principes, Tribuni, & Milites, Chriſtiani, Iudei & Gentiles eos viſitabant, reuerebantur, & excolebant; qua da re Serui Dei permoti inani gloriæ, & ambitioni huius ſeculi ſubici timentes, fugæ latibulum expetentes patriam linquere diſpoſuerunt; quippè cum in exemplo ſit Abraham, & multi alij iuſti, & maximè eorum cõſobrinus Beatus Martinus.

Cœterum audientes famam ſanctitatis, & nominis eius, & qui in Epiſcopatu Turonicæ Ciuitatis eſt ſubrogatus conſilio inito breui expenſa, & exiguis ſarcinis collectis vſque ad ipſum venire, & conſilio eius viuere ſtabiliuerunt; quod & factum eſt. Venientes autem vſque ad Turonenſem * Ciuitatem, inuenerunt Beatum Martinum in Epiſcopatu more ſuo dominico die Miſſarum ſolemnia celebrantem, petierunt- 16

runtque more ſuo benedictionem. Poſt acta autem Miſſarum ſolemnia cognouit eos beatiſſimus Martinus conſanguineos, & conſobrinos ſuos, fleuitque per ſingulos, & oſculatus eſt eos; ducenſque eos * trans fluuium ſecum vbi
17 multitudo commanebat fratrum, inuitauit ad prandium in commune cum fratribus. Sequenti autem die omnem peregrinationis ſuæ ſeriem texuerunt, voluntatemque ſuam in hoc eſſe dicentes, vt limina Apoſtolorum Petri & Pauli viſitarent, & in Hieroſolymis pergerent, ſepulchrum Domini viſitaturi, & Crucem Domini adoraturi, & per Beati Iacobi ſepulchrum venturi, & ſic ad ipſum reuerſuri; quam viam cum benedictione Beati Martini aggredientes nudis pedibus, laneis vtendo veſtibus pane, & aqua, & crudis herbis contenti, quinquennio peregerunt. Reuertentes autem ſani, & incolumes Beato Martino ſe præſentarunt cum multis reliquijs, videlicet de ſepulchro Domini, & eius ſanctiſſima Cruce. De ſepulchro autem Sanctę Mariæ Matris Domini, & ipſius veſtimentis; de reliquijs Apoſtolorum Petri & Pauli, & Iacobi fratris Domini, & ex multis alijs, quas Beatus Martinus reuerenter accipiens in capſida maioris Eccleſiæ cum reuerentia poſuit.

Ipſi

Ipſi verò ſeptem fratres Beato Martino, & Fratribus ibidem manentibus tam anima, quam in corpore ſe dedentes deuouerunt ſe de loco illo non receſſuros. Statim autem Beatus Martinus eos gratanter excepit, & Monacho habitu eos induit, & benedictione propria confirmauit: poſuitque eos in latere cauati montis in quodam ſpecu, fecitque eis Oratorium in ipſa rupe, benedixitque altare. vbi & reliquias propria manu condidit, quas ipſi apportauerant; Ordinauit autem Clementem & Primum Presbyteros, Letum & Theodorum Diaconos; Gaudentem & Quiriacum, & Innocentem ſubdiaconos. Permanſerunt autem in eadem Cella, ſiue Oratorio, vbi & delectabantur ieiunijs, oratione, ſilentio, lectioneque quamdiù Beatus Martinus ſuperfuit, ipſe quidem per reuelationem obitum ſuum longè prænoſcens, & ad Condatenſem vicum ire deſiderans, pacem inter Clericos reformare cupiens, cognouit per ſpiritum non ſe reuerſurum; conuocatoſque ſingulos oſculatus eſt, atque benedixit, & præfecit eis vnum ex fratribus loco ſuo nomine Galbertum, Abbatemque conſtituit, & benedictione confirmauit, cui & commendauit ſeptem fratres & conſobrinos ſuos, qui eos ſuſcipiens in commune cum fra-

tribus alijs ſingulariter eos diligebat; & ſpiritua-
liter reuiſebat, & confortabatur.
Beatus autem Martinus poſt obitum ſuum,
vſque ad diem obitus eorum ſæpiſſimè eis appa-
rebat in viſione, confortans eos, & conſolans.
vixerunt autem poſt obitum B. Martini 25. an-
18 nis; * tempore Beati Martini 16. annis; tem-
pore autem Galberti poſt B. Martinum primi
19 Abbatis 23. tempore verò Hicardi * ſecundi
Abbatis duobus annis. Tempore ſiquidem Hi-
cardi ſecundi Abbatis contigit feſtiuitatem B.
Martini de tranſitu Sabbato euenire. Sequenti
verò die qua Dominicam celebramus poſt pera-
cta Matutinorũ ſollemnia media nocte apparuit
eis Beatus Martinus, nuncians eis diem obitus
ſui dicens, craſtina die ſummo mane vocate huc
Hicardum Abbatem ad vos; quo vocato nun-
tiate omnes, & ſinguli vitæ veſtræ ſeriem, &
actus veſtros, confitentes peccata veſtra. Dici-
te ei ex me vt in honore Sanctæ Trinitatis Miſ-
ſam celebret, commemorationem mei faciens,
& Sanctorum, quorum reliquiæ in præſenti alta-
ri à me conſecrato, continentur; ponatque ſin-
gulas hoſtias pro vobis ſingulis oblaturas, qui-
bus conſecratis ſinguli communicabitis. Pera-
cta communione, viaticoque ſuſcepto corporis
Chriſti

Digitized by Google

Chriſti & ſanguinis, Miſſaque finita poſtrabitis vos ad orationem, viam vniuerſæ carnis ingrediemini, tam à dolore mortis extranei, quam à corruptione carnis eſtis alieni; Sicque ab Angelis ſuſcipiemini, & à me ipſo ſurſum conducemini, donec aſſignemus vos ante tribunal Chriſti. Quod totum factum eſt vt beatus dixerat.

Cum autem orationem accepiſſent de manu Hicardi Abbatis, finitaque Miſſa genibus flexis ſani, atque incolumes viam vniuerſæ carnis ingreſsi ſunt, tam à dolore mortis extranei, quam à corruptione carnis fuerant alieni. Repleta eſt autem cella tanto odore, ac ſi multorum aromatum congeries ibi ſparſa putaretur. Suſcipiens autem eos non de morte, ſed quaſi de oratione Abbas Hicardus vna cum fratribus non mortuos putabant, ſed dormientes, cum facies eorum vt roſa ruberet, caro vt nix ſplendeſceret. Quam ob rem per ſedilia ſedere fecit, ſicut ſoliti erant ſedere in cella ſua, poſuit eos mediante ianuarum repagulo. Patebant etiam limina, vt omnes aduenientes viderent Sanctorum facies, non ſicut mortuorum, ſed ſicut dormientium; quia licet hominibus mortui eſſent, Deo cui omnia viuunt, dormiebant. Per ſeptem autem dies quibus ſuper terram fuerunt non defuit

odor ille ſuauiſſimus. Tanta autem fuit aduentantium multitudo, quantum aut locus admiſit, aut ſemitæ capere potuerunt. Omnes febricitantes, vel frigoretici qui adueniebant, ſani reuertebantur; leproſi autem, ſurdi, muti, & claudi multi curabantur, afferebantur autem e lectis, & grabatis, & ex odoris fragrantia curabantur. Septimo autem die à tranſitu ipſorum Abbas Hicardus, congregatis fratribus Sancti Monaſterij ad funus affuit. Vocauit autem ſanctiſſimum ſedis Turonicæ Ciuitatis Archiepiſcopum
20 Beatum * Brictium, vna cum Clero, & Populo, inito autem conſilio ſicut erant veſtiti ſepelierunt eos in cella, vel Oratorio, aut altari ipſius Oratorij à B. Martino cum pignore Sanctorum conſecrati. Tranſierunt * autem
21 pridiè Idus Nouembris, ſecundo die à feſto quo celebratur tranſitus Sancti Martini; ſepultique ſunt tertio decimo Kalen. Decembris; qui ſepulti terris in Chriſto ſe viuere manifeſtant virtutibus, & miraculis; qui viuit, & regnat cum Deo patre in vnitate Spiritus Sancti Deus, per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

QVIDQVID barbari in hac comperies narratione, antiquorum imputetur ruditati, quorum mos erat potius religioni, quam ſermoni inſiſtere. Hanc è tenebris eruit Gregorius Turonenſis Archiepiſcopus, vt ipſemet teſtatur his literis ad Beatum Sulpitium Bituricenſem Archiepiſcopum, quas profero.

Beatiſſimo Patri Sulpitio Dei gratia Bituricenſi Archie-piſcopo, Gregorius Turonum indignus Sacerdos in Deo ſalutari noſtro ſalutem perpetuam.

Apud Poetam ſub figura apum Sanctorum virtus, & prudentia laudatur, cum dicit, quo magis exhauſtæ fuerint, hoc acrius omnes

in-

incumbunt generis laſſi ſarcire ruinas. Hoc Pater beatiſſime in fronte Epiſtolæ permiſiſſe licuerit conſideranti quanta prudentia, quanta ſollicitudine titubanti Eccleſiæ ſtatum firmare, eius ruinas reſarcire. Hoc in te propriè exemplis lucentibus, hoc mellifluis exhortantium ſermonum, hoc denique geſtis præcedentium Sanctorum in medium prolatis agere non ceſſatis. Huic eſt etiam quod inter cætera quæ paruitati meæ veſtra ſublimitas imperauit; vrgens ſcilicet imperium eſt amici admonitio, quatenus ſeptem Dormientes, qui apud Maius Monaſterium dicuntur quieſcere, quorumque fama percelebris longè, latèque diffunditur, actus, vitam, vel finem ſi vſpiam poſſem reperire. Tunc ergò iuxta poëticum illud pro more meo pro veſtra reuerentia reſpondi; tuus eſt pater alme quid optes; Expoſuiſſe labor mihi iuſſa capeſcere fas eſt; ſtatimque vicino, vt dicitur pede veſtram proſequens iuſſionem perſcrutatus Eccleſiarum ſcrinia, & Bibliothecas reuoluens, tandem apud præfatū maius Monaſteriū reperi quod querebā; ſeruato igitur tenore Eccleſiæ Paternitati veſtræ, vt petieras tranſcriptum deſtinaui. Hi autem Dormientes alij ſunt ab illis ſeptem

Dor-

Dormientibus, qui Epheſi dormierunt in Domino; quorum nomina exprimit Martyrologium Romanum ſexto Kal. Auguſti, & ſunt Maximianus, Malchus, Martinianus, Dionyſius, Ioannes, Serapion, & Conſtantinus. Hi tempore Decij intra ſpeluncam clauſi martyrium conſumarunt; dicti autem Dormientes conſueto diuinæ Scripturæ loquendi vſu, quo eos qui piè, religioſèque vita functi ſunt Dormientes conſueuit appellare; vel quia reſerato poſt multos annos ſpecus oſtio, inuentis eorum corporibus, velut redivivi, iterum apparuerunt; ſeu quod ab imperio Decij, vſque ad vltima tempora Theodoſij iunioris intra ſpecum clauſi, ſomno capti ad ducentos ferè annos dormierint; neque hoc erit nouum illis qui Plinium percurrerint, narrantem lib. 7. cap. 52. Puerum quendam annos ſeptem & quinquaginta dormiſſe; vel Apuleium in Florid. ſcribentem Epimenidem Creticum à parente ad cuſtodienda pecora miſſum, in quodam antro dormiſſe annis quinquaginta ſeptem; ſeu duobus ſupra ſexaginta, vndè verſum eſt in prouerbium dormire ſomnum Epimenidis. An hi ſint alij à ſeptem Dormientibus, quo-

rum

rum eſt mentio apud Paulum Diaconum de geſtis longobardorum lib. 1. cap. 3. minimè decerno; Baronius in Notis ad diem 27. Iulij eoſdem putat, licet Paulus in Germania ſuos, & Gregorius Turonenſis in Gallia noſtros obdormiſſe ſcribat.

1 *Temporibus Diocletiani & Maximiani &c. Anno poſt Chriſtum natum 285. hi Imperium Romanum obtinuerunt; eorum tamen ſæuitia, immanitateque diuerſis in locis Ciuitates plures, Prouinciæque multæ rebellarunt. Regna, Imperiaque tuta benè reddunt, quando in illis plures habent quos diligant, & à quibus diligantur Principes. Inexuperabiles quidem Ciuitates, & impenetrabiles Prouinciæ illæ habentur quas ſolus ſubditorum amor, affectuſque in Principem cuſtodit.*

2 *Hunnorum Regnum &c. Hunni, & Huni Populi ſunt qui quondam in Scythia Europæa ſuper Meoticam paludem incoluere, dicti, teſte Paulo Diacono, Abares, ſiue Auares, Populi Sarmatiæ. Hi deindè mutatis ſedibus ingenti multitudine in Pannoniam irrupère; & tempore Valentiniani Principis, Duce Atila totam penè Europam peruagati, Galliam, Italiamque multis cladibus affecerunt;*

runt;

runt, donec leonis Pontificis Maximi præcibus victi rurſus ſeſe in Pannoniam receperunt. Quare credibile eſt Hunnos eos eſſe, qui etiam hodie Pannoniam incolunt, paucis immutatis literis Vngari vocati.

3 *Brichildem nomine, filiam Chut Regis Saxonum &c. Vide quæ de Saxonis adnotauimus ad Vitam S. Clementis, ſeu Villebrordi Epiſcopi Traiectenſis.*

4 *Poſt annum ferè dimidium &c. Diocletianus licet ſæuus Imperator, non poſt annos, & ſecula, ſed poſt ſex tantum Menſes captiuum Regem recordatus, miſericordiſſimè ad propria liberum remſit.*

5 *Apud Mediolanum diem clauſit extremum &c. Anno videlicet poſt partum Virginis* 316. *ſeu* 313. *ætatis* 68, *aliјs* 78. *vel* 73. *die tertia Decembris.*

6 *A Dæmonibus ſtrangulatus &c. Anno Chriſti* 313. *aliјs* 310. *Kalendis Aprilis in Carcere extinctus eſt, Conſtantini Imperatoris generis ſui opera, quia contra eum plura moliebatur.*

7 *Apud Maſſiliam, Italis Marſiglia, Vrbs Galliæ Narbonenſis præclara, in ora Prouinciæ celebris, à Phænicibus condita, Epiſcopalis, ſub*

Archiepiſcopo Arelatenſi, indè 14. ſeu 15. leucis in Ortum, & Eurum; ab Aquis Sextijs. 5. in Meridiem. Huius Vrbis Ciues non ſolum literis, ſed & moribus maximè claruerunt; vndè mores Maſſilienſes apud Plautum in Caſina, de probatiſſimis prouerbialiter dicuntur. Iidem luxus notati ſunt, vndè Maſſiliam nauigare, è Maſſilia venire apud Suidam de nimis cultis dicitur.

8 *Maxentio mediante &c. Occiſus Maxentius anno ſalutis 312.*

9 *Conſtantino &c. Magnus cognominatus, qui Imperij regimen aſſumpſit anno ſeculi quarti, ſexto, retinuitque per annos 31.*

10 *Tempore Conſtantij &c. Qui aſſumptus eſt ad Imperij paterni partem anno laudati ſeculi ſeptimo ſupra trigeſimum.*

11 *Natus Conſtantini anno vndecimo &c. Natus Florus, deindè Martinus nuncupatus Conſtantinopolitani Magni, ſeu ſenioris anno vndecimo, qui fuit Chriſti 317.*

12 *Venit cum filio ſuo paruulo &c. hæc non concordant cum illis quæ ſuperius Auctor Vitæ expreſſerat; dixerat autem Martinum natum anno vndecimo Conſtantini, qui fuit Chriſti 327. Annus igitur 337. quo Conſtantinus*

poſt

poſt obitum Conſtantini ad Thronum aſcendit, erat Martino vigeſimus; qui in illa ætate quaſi virili conſtitutus, non bene nominatur paruulus.

13 *A B. Paulo Conſtantinopolitano Epiſcopo &c. Hic ab Arianis ob fidem Catholicam quater ab Eccleſia pulſus, & à Iulio Romano Pontifice reſtitutus, demum à Conſtantio Imperatore Ariano ad Cucuſam, non Cutriſiam, oppidulum Cappadociæ relegatus, ibidem eorumdem Arianorum inſidijs crudeliter ſtrangulatus ad cœleſtia regna migrauit; cuius corpus à Theodoſio Imperatore, tempore Concilij Oecumenici Conſtantinopolim ſummo honore translatum fuit; de huius rebus geſtis, atque his præſertim, quæ ob tuendam fidem Catholicam paſſus eſt, ſcribit S. Athanaſius in Apologia 2. & in Epiſtola ad Solitarios. De eius perfugio ad Iulium Rom. Pont. Socrates lib. 2. cap. 9. & 10. de acceſſu ad Gallias ad S. Maximinum Epiſcopum Treuerenſem Niceph. lib. 9. cap. 12. ac de nece ſæuiſſima illi ab Arianis illata, idem S. Athanaſius in Apologia de fuga ſua, & in Epiſt. ad Solitarios, Theodoretus hiſt. lib. 2. cap. 5. Socrat. lib. 2. cap. 12. Sozomenus lib. 3. cap. 8.*

Exulauit, vt diximus, quater: primò in Ponto, indè in Meſopotamia; tertiò Edeſſæ Quartò demum Cucuſi. Celebrant tanti viri memoriam latini ſeptimo Idus Iunij, & Græci 8. Idus Septembris.

14 *Cutriſiam &c. Lege Cucuſium, vt indicauimus ſuperius ex Martyrologio Romano.*

15 *Beatus autem Martinus &c. Qui fuit Turonenſis Præſul, cuius Vitam miraculis æquè ac virtutibus, illuſtrem ſcripsère Seuerus tribus libris, totidemque Epiſtolis; Paulinus Nolanus Epiſcopus carmine ſex libris; Venantius Fortunatus quatuor libris vincta oratione, & Gregorius Turonenſis eiuſdem miracula quatuor libris explicauit. De eodem tractant Sozomenus lib. 3. cap. 13. Nicephorus lib. 9. cap. 16. & Odo Abbas Cluniacenſis. Obijt non anno Chriſti 397. vt aliqui ſcripſere, ſed 402. ætatis ſuæ 85. vel 86. xi. Nouembris.*

16 *Ad Turonenſem Ciuitatem &c. Ptolomæus Cæſarodunum, ſeu Turo, Sidonius Apollinaris, Frodoardus, & Goffredus Vindocinenſis, Vrbem nominant Turonum; Gregorius Turonicam, Gerbertus Turonium, alij Turonim, & Martinopolim à S. Martino Epi-*

ſcopo

ſcopo vocant. Vrbs eſt Galliæ Celticæ antiquiſſima ad Ligerim fluuium, alluitur etiam Caro, & Gallos Conditores ſibi vendicat. Huius Ciues apud Gregorium Turonenſem, Senatores Romani dicuntur, ob ſocietatem, & amicitiam initam cum Romanis. Gothis autem Galliam inuadentibus in ſeruitutem redacta non ſolum Ciuitas, ſed & proxima Prouincia Turonica dicta. Normannis poſtea Gallias deprædantibus eam Comiti Andegauenſi Ingelgerio, Rex qui eiectis Gothis Coronæ Gallicæ ſubiecerat, conceſſit, vt Barbarorũ impetum reprimeret. Rexit hanc Metropolim S. Martinus poſt SS. Gratianum & Lidorium. Numerat inter Suffraganeos Epiſcopatus Cenomanenſem, Andegauenſem, Nannetenſem, Redonenſem, Vennetenſem, Coriſopitenſem, Leonenſem, Trecorenſem, Briocenſem, Maclouienſem, & Dolenſem. Iacet inter Aurelianos ad Ortum 34, & Andegauos ad Occaſum 30. milliaribus Gallicis.

17 *Ducenſque eos trans fluuium &c. Ad Maius videlicet Monaſterium à ſe ibi exſtructum ad ripam Ligeris in Diæceſi Turonenſi, & ampliſſimis latifundijs deindè dotatum, ac priui-*

legijs

legijs multis munitum; quod à Normannis euerſum, & combuſtum ab ipſo Naſtingo cum Turonicam Vrbem obſedit, inſtauratur denuò & Monachi ab Odone Bleſenſi Comite, ac S. Maiolo ibi inſtituuntur. Vndè autem fluxerit etymologia Maioris Monaſterij Anonymus eiuſdem Cœnobij Monachus docet his verbis. Nomen quod dicitur Maius Monaſterium ab eo Martinus huic loco nouimus fuiſſe impoſitum, ſiquidem Beatiſſimus Archipræſul Turonenſis Martinus tria condidit Monaſteria; primum Mediolani, ſecundum apud Pictauos, tertiũ à Turonis milliario, quod reſpectu, & comparatione duorum re, & nomine maius Monaſterium appellatur.

18 *XXV. annis &c. Ex ijs quæ ſuperius diximus, nempe Martinum ad Cœlum euolaſſe anno Chriſti* 402, *dicendum hos Sanctos Dei Seruos animas reddidiſſe anno ſalutis* 427.

19 *Aicardi ſecundi Abbatis &c. Huius non meminere Sammarthani in Catalogo Abbatum Maioris Monaſterij, qui poſt Martinum Galbertum, & poſt Galbertum Herbernum, deindè Robertum nominant, hoc Aicardo preter miſſo. Galbertus à B. Martino ele-*

Etus

ctus & benedictus Abbas viuebat ex Chronico Turonenſi anno 424.

20 *Beatum Bricium &c. Subrogatus eſt Bricius in Cathedra Turonenſi Martino Sanctiſſimo, non anno ſecundo Arcadij & Honorij Imperatorum, vt refert Gregorius laudatus, qui fuit Chriſti 379. viuebat enim tunc temporis Martinus, vt diximus, ſed anno ſeptimo; Arcadius enim, & Honorius, in Oriente primus, alter in Occidente clamyde Imperiali exornati anno 395. Fuit autem Bricius, ſeu Britius Ciuis Turonenſis, cui 33. Epiſcopatus anno crimen adulterij eſt impactum à Ciuibus Turonicis, expulſoque eo Iuſtinianum Epiſcopum ordinauerunt. Bricius verò ſe ad Papam Vrbis dirigit; & Iuſtinianus poſt eum abiens apud Vrbem Vercellenſem in Italia obijt. Turonici iterum malignantes Armentium ſtatuerunt Epiſcopum. Bricius verò ſeptem apud Papam Vrbis annis degens, innocens inuentus à crimine ad Vrbem ſuam redire iuſſus eſt; cumque portam Turonij ingrederetur, Armentius per aliam mortuus efferebatur, fueruntque omnes ſui Epiſcopatus anni 47. Obijt, & ſepultus in Baſilica quam ſuper Martini corpus ipſemet ædifi-*

cauerat. Bricij hiſtoriam plenius deſcribit Gregorius Turonenſis lib. 2. cap. 1.

21 *Tranſierunt autem pridie. Idus &c. Anni poſt Chriſtum natum* 427.

Præter Gregorium Turonenſem celebrant hos Sanctos viros, Fulgentius, & Laurentius Beyerlinck in Theatro Vitæ humanæ, Paulus Diaconus de geſtis Longobardorum lib. 1. *cap.* 3. *Baronius in Notis ad* 27. *Iulij diem, Ioannes Bollandus Tomo* 1. *Ianuarij, cap.* 9. *Vitæ S. Eduardi Regis Angliæ pag.* 300.

SANCTVS CLEMENS APOSTOLVS GALLIÆ BELGICÆ

Ex Auctoribus nominatis in Animaduerſionibus.

SANCTVS Clemens patria
Romanus, Vir Conſularis, Cle-
mẽtis Pontificis Patruus, Apo-
ſtolorũ diſcipulus, Galliç * Bel- 1
gicç Apoſtolus, vna cum Anti-
ſtitibus Sanctis Fuſciano, * Vi- 2
ctorino, Piatone, aliiſque ſociis Galliam Belgi-
cam fidei Chriſtianæ lumine illuſtrauit, pedibus

peragrando ditiones omnes quæ ſunt cis, citra-
3 que Rhenum, nec non Hannoniam, * Alſa-
4. 5 tiam, * Lotharingiam, * Heluue-
6. 7 tiam, * Neruios, * Mo-
8 rinos, * ac Spiren-
9 ſes * mo-
rum
integritate, doctrinæque
præſtantia ad
Chriſti
ſi-
gna traducen-
do.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

CONFVNDVNT *Clementem hunc, cum Clemente Antiſtite Metenſi aliqui, cũ re verà diuerſi ſint; licet ambo Romani patria & nobiles, amboque Apoſtolorum diſcipuli; nam noſter Galliæ Belgicæ Apoſtolus, in prædicatione Euangelij Prouincias plures luſtrauit; alter apud Metenſes ſemper vixit Paſtorali pedo ornatus; Hic cum Felice Diacono, ac Cœleſtio Presbytero Metenſem vineam inſtituit, Noſter verò cum Fuſciano, Victorino, Piatone, alijsque Epiſcopis Prouincias plures coluit, in illas verbi Dei ſemen largè ſpargendo, vt incolarum animas Cœlo meteret. Metenſis Vrbs ad Moſellam fluuium in Lothatingia, ideòque inter Vrbes non Belgicæ, ſed*

 Celticæ

Celticæ Galliæ famoſa ; & inclyta ſemper habita eſt.

1 *Galliæ Belgicæ &c. Gallia Europæ pars à candore Populi dicta; nam montes, & rigor cæli ab ea parte Solis ardorem excludunt, vt eorum corpora non colorentur. Eſt autem triplex, Togata, Comata, & Bracata; Gallia togata dicitur Ciſalpina, quæ ſcilicet inter Alpes eſt, & Rubiconem fluuium, antiquum Italiæ limitem; ita dicta quòd Populi illi Romanorum more toga vterentur; Braccata autem dicta eſt Gallia Narbonenſis, Romanorum Prouincia à braccis villoſæ veſtis genere appellata, quibus peculiariter eius Prouinciæ homines vtebantur. Comata cognominantur omnis tranſalpina Gallia à comæ nutriendæ ſtudio. Hæc rurſus in tres partes diuiditur, Belgicam videlicet, Celticam, & Aquitanicam; nam à Scalde ad Sequanam, Belgica; ab eo ad Garumnam, Celtica, ſeu Lugdunenſis; indè ad Pyrenei montis excurſum, Aquitanica.*

2 *Vna cum Antiſtitibus Sanctis Fuſciano, Victorino, Piatone &c. In Martyrologio Romano ad diem vndecimam Decembris eſt talis memoria.*

ria. Ambiani SS. Martyrum Victorici & Fuſciani ſub eodem Imperatore, videlicet Maximiano, in quorum naribus, & auribus iuſſit Rictiouarus Præſes immitti tarinchas, & clauis ardentibus tempora transfigi, deindè oculos euelli, ac poſtmodum eorum corpora iaculari; ſicque vna cum S. Gentiano eorum hoſpite capitibus amputatis migrauerunt ad Dominum. De Piatone verò Kalendis Octobris. Tornaci S. Piatonis Presbyteri, & Martyris, qui cum Beato Quinctino, eiuſque Socijs ab Vrbe Roma in Galliam prædicationis cauſa perrexit, ac poſtea in perſecutione Maximiani conſummato martyrio migrauit ad Dominum. Petrus tamen in Catalogo, non cum Quinctino, ſed cum Dionyſio in Galliam profectum Piatonem dicit.

Ioannes Molanus die 2. Nouembris meminit Victorini his verbis. Natiuitas S. Victorini Pictauionenſis Epiſcopi, qui poſt multa documenta, vt S. Hieronymus teſtatur perſecutione Diocletiani martyrio coronatus eſt.

De Piatone Kalendis Octobris Idem Molanus hæc habet. Ciuitate Tornaco Paſſio S. Piatonis Presbyteri, qui cum B. Quintino eiuſque Soeijs ab Vrbe Roma Galliam prædicationis

cauſa

Digitized by Google

cauſa expetijt, & poſtea conſummato martyrio migrauit ad Dominum.

Celebrat hos eoſdem Sanctos Aubertus Miræus in Faſtis Belgicis, & Burgundicis ad diem vndecimam Decembris, profero eiuſdem verba. S.S. Victoricus, Fuſcianus, & Gentianus Martyres Maximiano imperante apud Ambianos martyrium fecerunt cum S. Gentiano hoſpite ſuo. Hi prima religionis Chriſtianæ fundamenta non ſolum Ambianis, ſed etiam apud Morinos, aut Teruanenſes iecerunt, vt Ioannes Iperius in Chronico M. S. Bertinenſi cap. 3. teſtatur. His verbis Piatus, ſeu Piato Presbyter & Martyr, cum B. Quintino, eiuſque Socijs ab Vrbe Roma in Galliam prædicationis cauſa perrexit, Martyrio Tornaci conſumato migrauit ad Dominũ. Kalẽdis verò Februarij de eodẽ Piatone ſermonem talem inſtituit; Chriſtianiſſimi initia Tornacenſes, Inſulenſes, & alij vicini Populi debent SS. Piato, Chryſolio & Euberto, alijs Eugenio, qui ex Vrbe miſſi ſunt ad prædicandum Euangeliam per Galliam, cum SS. Quintino, Lucio, Criſpino, Criſpiniano & alijs imperante Diocletiano; ex his Piatus Presbyter, alijs Epiſcopus Martyrio coronatus

tus eſt circa annum 299. *ſub eodem Diocletiano, & quieſcit Seclinij, quod eſt Flandriæ municipium.*

Sammarthani Tom. 2. *Galliæ Chriſtianæ in ſerie Epiſcoporum Tornacenſium Piatum primo loco ponunt, non aſſignato tempore, quo vixit. Nullam tamen de S. Victorino mentionem faciunt in Syllabo Pictauienſium Epiſcoporum, contra Molanum ſuperius laudatum.*

Nos autem in re licet antiqua & obſcura, in ea ſumus opinione, Socios S. Clementis Apoſtoli Galliæ Belgicæ, Fuſcianum nempe, Victorinum, & Piatonem eſſe alios à memoratis in Martyrologijs Romano, & Molani, & in Faſtis Miræi. Nam illi omnes Epiſcopi vixerunt primo ſeculo, vel initio ſecundi; hi non omnes Epiſcopi, ſed Martyres ſub Diocletiano, & Maximiano, qui regnarunt in fine tertij ſeculi; ad quorum imperium peruenire certè non potuerunt qui primo ſeculo ordinati fuerant Epiſcopi: Cum autem Scriptorum aliqui apud antiquos inuenerint Fuſcianum, Victorinum, Piatonemque Epiſcopos nominatos, poſterioribus eodem nomine, inſignitis, munera antiquorum, dignitateſque ap-

applicarunt, non ſine hiſtoriæ inſuſcatione.
3 *Hannoniam &c. Hannonia Regio, & Comitatus Belgij, quam Scaldis fluuius interluit, inter Arteſiam ad Occaſum, & Brabantiam ad Ortum, ac inter Campaniam, partemque Picardiæ ad Auſtrum, & Flandriam ad Boream, ab Hania fluuio nomen habens, ſubeſt ex parte Regi Franciæ, & ex parte Hiſpaniæ Regi.*
4 *Alſatiã &c. Alſatia Prouincia eſt Germaniæ inter Rhenum fluuium, cui inſidet ad Ortum, & Lotharingiam ad Occaſum. Diuiditur in ſuperiorem & inferiorem; habet à Septemtrione Palatinatum Rheni, & à Meridie Suntgouiam, eſtque ferè tota iuris Francici pace Monaſterienſi anno noſtri ſeculi duo dequenquageſimo ſtabilita.*
5 *Lotaringiam &c. Eſt hæc Regio, & Ducatus Galliæ Belgicæ inter Campaniam ad Occaſum, & Alſatiam ad Ortum, & inter Luxemburgum ad Septemtrionem, & Comitatum Burgundiæ ad Meridiem. Diuiditur in duas partes, in Lotharingiam propriam, quæ ad Ortum tendit, e in Barrenſem Ducatum ad Occaſum; à Lothario Rege ſic dicta, quæ & Lotharij Regnum, & prius Auſtra-*

ſia nuncupata; quæ tamen magis antiquitus patebat inter Moſam & Rhenum, Scaldemque flumina extrenſa.

6 *Heluetiam &c. Eſt Heluetia Regio ampla Germaniæ ſuperioris, Rheno fluuio circumfluente ad Auſtrum, & Ortum, ac Iura monte à Sequanis diſſeparante, in* XIII. *Conuentus, ſeu Vniuerſitates iuridicas diuiſa; quæ ſunt, Tigurum, Baſilea, Scaphuſia, Tugium, Lucarna, Salodorum, Friburgum, Berna, Suitia, Vria, Vnderualdium, Glarona, Abbatis cella; ex quibus quatuor poſtremæ Pagi potius ſunt, quam Vrbes. Horum ſeptem ſunt Catholici, nempe Lucerna, Friburgum, Salodurum, Tugium, Vria, ſeu Vrium, Vnderualdium, & Suitia: quatuor Hæretici Tigurium ſcilicet, Berna, Baſilea, & Scaphuſia, & duæ mixtæ, nimirum Glarona & Abbatiſcella. Hi Populi dicti ſunt Suitij à pago in quo primum pro libertate pugnatum eſt. Habet Regio hæc ab Oriente, & Septentrione Lacum Brigantinum, & Rhenum fluuium, quo ſeparatur à reliqua Germania, ab Occidente Comitatum Burgundiæ, & à Meridie Lemanum lacum, & Valeſiam.*

7 *Neruios &c. Neruij Populi Galliæ Belgicæ, quorum Vrbs Princeps & Epiſcopalis ſub Cameracenſi Archiepiſcopo, antiquitus ſub Remenſi, Tornacum nuncupatur, in Flandria, ad Scaldem fluuium, in Hannoniæ confinio & Arteſiæ erecta.*

8 *Morinos &c. Morini Populi ſunt inter Belgas ad Oceanum Britanicum, Baletibus & Neruijs vicini, interque Legium fluuium, & Oceanum Germanicum; quorum Regia Terouanne erat, Vrbs alias ampla, & permunita, nunc in ruinis iacens.*

9 *Spirenſes &c. à Spira Vrbe ſic dicti; Spira, Ptolomæo Neomagus, Vrbs clariſſima Germaniæ ſuperioris ad Rhenum, Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Moguntino, inter Argentoratum, & Moguntiam, 50 mille paſſibus vtrinque diſtans; vti à Philippoburgo 5. & ab Heidelberga in Africum 15. eſt ſub dominio proprij Epiſcopi.*

BEATVS

BEATVS

CLEMENS FLORENTINVS

Ex Martyrologio Franciſcano ſub die 25. Februarij.

BEATVS Clemens Florentinus, ex nobiliſſima Caponum * familia genitus, B. Thomæ à Scarlino diſcipulus, Ordinis Minorum Alumnus, profeſſione laicus, profundiſſima humilitate, & ardentiſſima charitate exornatus, quibus fretus, vilia, abiectioraque exercebat officia, magno cum animi feruore & diligentia ſeculares amicos & ſibi ſanguine coniunctos fugiebat; orationi iugiter vacabat, in qua quamplures gratias, variaque dona cœlitus acce-pit. Sæpè ab Angelis, & à Sanctiſſima Deipara, imo & ab ipſo Chriſto Domino viſitatus, 1

diuiniſque conſolationibus ex eorum conſpectibus repletus; Obijt tandem ac ſepultus eſt in
2. Conuentu S. Franciſci * Montis Feſularum prope Florentiam anno reparati Orbis 1478.

Quam autem ex animo Clemens ſeculo, & ſibi ſanguine coniunctis, valè dixerit, vel ex hoc euidens eſt, quod Religioſus nunquam ædes illorum repetijt, nunquam illos allocutus; etiam prætereuntes ne ſalutare quidem voluit; cumque inhumanitatis à quodam argueretur, reſpondit; quid mihi religioſo cum ſeculo? quid cum parentibus? quid cum ſecularibus amicis, aut ſanguine coniunctis. Secularibus relinquite ſeculum, non benè conuenit Regularibus cum Secularibus; qui vult eſſe, & dici amicus Dei, fugiat illos, neque quippiam commune cum eis in ſeculo, vt ſeculo.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 CAPONVM familia &c. Nobilis, & antiqua inter Florentinas in Italia.

2 Montis Feſularum &c. Feſulæ, ſeu Silio teſte Feſula, vel Ptolomæo Fæſulæ vulgo Fieſole, Colonia, & Vrbs Epiſcopalis Etruriæ, noſtra ætate penè exciſa apud Florentiam, vna ex XII. primis Etruſcorum Colonijs, à Gothis funditus quaſi euerſa.

De tanto humili Viro agunt Marcus Vlyſipponenſis Part. 3. lib. 6. cap. 31. Poiræus Tract. triplicis Coronæ Virgineæ cap. 20. §. 2. num. 4. Bzouius Tom. 8. Annal. Eccl. ad annum 1474. §. 54. Vadingus Tom. 4. & 5. Annal. Minorum ad annos 1399. & 1447.

BEATVS.

Digitized by Google

BEATVS
CLEMENS
GALLOYS

Ex Martyrologio Franciſcano ſub die 25. Martij.

BEATVS Pater Clemens Galloys Ordinis Minorum, varijs tormentis ab hæreticis exagitatus, vale dixit huic ſeculo circa annum Chriſti 1562.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES

DE virtutibus B. Clementis huius tractant Gonzaga, Picquetus, alijque Hiſtorici omnes Ordinis Seraphici.

BEATVS

Digitized by Google

BEATVS CLEMENS MONACHVS CLARÆ VALLIS

Ex Martyrologio Gallicano, & Menologio Benedictinorum ſub die 22. Maij.

1 CLEMENS Monachus ✱ Claræ Vallis, innocentia, puritate, victorijs de humani generis hoſte, diuiniſque reuelationibus conſpicuus die 22. Maij naturæ debitum pio fine exoluit, cum vt alter Antonius contra humani generis hoſtem, qui eum horrendis formis terrere conabatur, viriliter ſæpius decertaſſet, & Damnatorum ſupplicia, gloriaſque Beatorum prœmia in eſtaſim raptus, co-

mitante magno Eccleſiæ Doctore Auguſtino contemplatus eſſet. Chriſtum etiam Dominum in pueri ſpecioſiſſima forma videre meruit, multiſque meritorum & virtutum cumulis diues, corporis integritatem, & caſtiſſimam puritatem ex vtero Matris ad obitum vſque conſeruauit.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

1 MONACHVS &c. Vſque ab Apoſtolicis temporibus duo Monachorum genera inſtituta eſſe perſpici licet, cum ex ijs, quæ de S. Ioanne Baptiſta à Patribus Græcè, & Latinè literis tradita ſunt; tum ex illis, quæ à Philone Iudæo, eo de genere ſcripta, non modo Epiphanius, & S. Hieronymus, ſed & Euſebius, eiuſque imitator Nicephorus, & Caſſianus ad Monachos referri putant. Fuerunt autem Monachi, alij heremitæ, qui hoc nomen acceperunt à loco, nempè ab intima ſolitudine, in qua vixerant, diuinis contemplationibus dediti, pane, & aqua ſolum contenti, camelorum pilis, aut caprarum pellibus, ſeu corijs veſtiti, in oratione pernoctantes, ijque

 ſpiritu

ſpiritu Dei ducti, tale durioris vitæ genus amplexi, & ab omni hominum conſpectu remoti, non ſanctimonia ſolum, ſed miraculis etiam perluxerunt. Primò autem poſtquam diuino beneficio perſecutio omnis eſſe desijt, in vaſtas Aegypti ſolitudines ſeceſſerunt Paulus, & Antonius, qui Anachoretæ alio nomine appellati ſunt, ſeu Heſichaſtæ, quoniam ſanctioris vitæ genere ſuſcepto ab hominum conſuetudine ſecedentes, & ab omni rerum humanarum cura vacui in diuinis contemplationibus conquieſcerent. Ac hi quidem, cum in nullis huius vitæ remotioris exercitationibus antea verſati eſſent, primùm Anachoreticæ, & monachalis initia, diuino munere, pace Eccleſia data fecerunt. Poſtea Anachoretæ eſſe cœperunt, non qui monaſticæ diſciplinæ rudes, ſed qui in monaſterijs diutius exercitati, ſanctitatis progreſſione cæteris præibant; cum ij, nullo alio duce, ſed per ſe ad perfectionem longius progredi poſſe, periculo facto, videbantur, miſſione ab Abbate impetrata in ſolitudinem ſecedebant, vbi cellula contenti, duriùs, ſanctiùsque viuendo, omnes Satanæ inſidias, aperto etiam certamine, ſuperarent. De quibus Anachoretis Caſſianus ſcribit coll.

18. *cap.* 15. *Palladius in Lauſiaca hiſtoria, Theodoritus in lib. de vitis Patrum, Sozomenus lib.* 1. *cap.* 12. 13. *&* 14. *lib. item* 3. *cap.* 13. *& lib.* 6. *cap.* 28. *& ſeq. hiſt. Eccl. Euagrius lib.* 1. *cap.* 21. *lib.* 4. *cap.* 7. *alijsque locis ſua hiſt. Eccl. S. Auguſtinus lib. de moribus Catholicæ Eccleſiæ cap.* 31. *Erant hi in Aegypti ſolitudinibus per omnes partes diffuſi, quaſi innumerabiles Angelorum cohortes, inquit Chryſoſtomus. Porrò erant alij Monachi, quorum vna communis domus, vna cœnatio, vnum cubiculum, in quo ſuum cuique cubile, aut ſua exedra, nempè ſellula adclinis, ſeu vt in vita Pachomij Dionyſius Exiguus loquitur, reclinis ſellula. Cautum enim lege monachali erat, ſicut à Palladio gracè ſcriptum eſt, & ab eodem Pachomio item, vt Monachi ſomnum caperent, non iacentes, ſed ſuper inſtructas, & paululum reclines cathedras, pallijsque ſuis velatas, ſedendo quieſcerent. Hi quoniam vitæ ſocietate iuncti Sanctiſſimo illius communis diſciplinæ vinculo aſtricti, alio nomine Cænobitæ appellantur, ac Synoditæ item eadem ſignificatione. De his Monachis extat Nouella conſtitutio V. Iuſtiniani, qui eo de genere multa conſtituit.*

tuit. Atque horum quidem multitudo, primum in Aegypto, Thebaide, Palæſtina Arabia, cæteriſque Orientis partibus, uſque adeò magna eſſe cœpit, vt vno in Monaſterio quinque millia illorum ſimul viuerent. Apollonius Abbas totidem Monachis vno in loco præfuit. Iſidorus Abbas monaſterium extruxit, in quo mille Monachorum curam geſſit. Vt autem illorum omnium, quorum curæ præerat Abbas, alio nomine Archimandrita vocatus, rationem habere poſſet certos conſtituebat Decanos, qui ſinguli Monachorum decem curam gererent; Centuriones præterea deligebantur, quibus decem etiam Decuriones cum Monachis ſuis parerent; omnes verò Abbatis iuſſa facerent. Verum cum vel ad horarum precum officia, vel ad ſpirituales exercitationes, vel ad diuinarum literarum lectionem, vel ad opus manibus faciendum, vel ad capiendum cibum conueniebatur, diſtincti erant Monachi pro ratione Decurionum, quorum ſane munus in eo poſitum erat, vt ſuam quique decuriam in omni ſancta inſtitutione, & opera erudirent, ac exercerent diligenter.

De monachali habitu, qui à laicali longè alius, atque diuerſus perpetuò fuit, S. Dionyſius

Areo-

Areopagita lib. de Eccl. Hierar. cap. 6. ſcriptum reliquit; & Caſſianus libro, quem eo de genere vnum edidit, ac Nicephorus item lib. 9. cap. 16. hiſt. Eccl. Monachorum verò abſtinentiam, omnemque diſciplinam, multis locis, idem Caſſianus, aliquando S. Hieronymus in Epiſtola ad Euſtochium, Euagrius, tum etiam S. Petronius, qui peragrata Aegypto monachalis vitæ inſtituta libro vno complexus eſt, ſæpè oſtendunt; S. Baſilius tamen antiquorum illorum Monachorum duriorem ritum ad meliorem ſormam cum redegiſſet, ſanctiſſimas regulas pro illis conſcripſit.

Præter laudatos Martyrologij Gallicani, ac Menologij Benedictionum Auctores, tractant de noſtro Clemente, Collationes Patrum Ciſtercienſium, eorumdemque Menologium, & Annales, Barnabas Montal. in Chronico, & Angelus Manrique in Annalibus.

BEATVS CLEMENS CONFESSOR

Ex Martyrologio Franciſcano ſub die 5. Auguſti.

BEATVS Clemens cõfeſſor miræ perfectionis, & Sanctitatis, Religioſus inter Minores magni nominis, genuflexionibus, & feruentiſſimis orationibus adeò iugiter vacauit, vt & noctes huius rei gratia inſomnes ſæpè duceret. Maxima etiam patientia enituit aduerſus Dæmonum inſultus; nam antiquus hoſtis generis humani eum varijs, & terri-

terribilibus diuerſorum ſerpentum, atque animalium aſſumptis formis, vexare non deſtitit, quæ omnia vir Dei forti, & æquo animo ſufferebat. Miſſus deindè eſt in Hiſpaniam ſimul cum B. Ioanne Parente, alijsque Fratribus, qui illuc ad Ordinis propagationem deſtinati ſunt anno 1216; vbi multa ſanctitatis, & virtutis exempla præſtitit. Tandem poſt reditum, ex
Hiſpania ſanctiſſimè obijt
1 in Sacro * Al-
uerniæ
loco, circa annum
noſtræ ſalutis
1241.

ANIMAD-

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

DE hoc tractant Piſanus lib. 1. Conſor. fruct. 8. & 11. Part. 2. de Fratribus Minoribus Prouinuinciæ Tuſciæ ſanctitate illuſtribus; Codicis M. S. Abbatiæ Sancti Victoris Pariſienſis Auctor; Marcus Vlyſſiponenſis 2. Part. Chron. Min. lib. 9. cap. §. 3. Toſſinianus lib. 1. hiſt. Seraph. Gonzaga prima part. Picquetus in Catal. Virorum illuſtrium Franciſc. Algezira in arbore Epilogica totius Ord. S. Franciſci; Vuadingus Tom. 1. Ann. Min. ad annos 1216. & 1241. Arturus à Monaſterio in Martyrol. Franciſcano.

1 In ſacro Aluerniæ loco &c. Aluernus mons Tuſciæ in Italia, & agro Florentino, ſtigmatibus S. Franciſci celeberrimus, decem milliaribus diſtat ab Vrbe Etruſca Burghi S. Sepulchri in Boream.

BEATVS

CLEMENS

NATIONE

SCOTVS

Ex Scoto Monaco Auctore Vitæ

B. MARIANI ABBATIS.

BEATVS Clemens
1 natione * Scotus ,
2 ſocius * B. Mariani
Scoti , Abbatis Rati-
3 ſponenſis , * arden-
tiſſimus Chriſti , &
peregrinationis ama-
tor , tertius de nume-
ro Sociorum eiuſdem
Viri Sancti de Patria venientium , ſepulchrum
Chriſti viſere volens ad ſaluandam animam Ie-
roſo-

roſolymam perrexit , ibidemque paulò poſt vitam in pace finiuit , nempè circa finem ſeculi vndecimi à Chriſto nato,cum vixiſſet apud Reginoburgium * cum S. Mariano & Socijs orationi & lectioni intentus per annos multos.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES.

1 SCOTVS &c. *Scotia Inſula à ſeptentrione Orcadibus, & Deucaledonio mari, ab ortu Germanico Oceano præcingigitur, ab occaſu Hiberniæ obiacet, ab Auſtro Tueda fluuio, Cheuiotæ montibus, cum adiacente tractu ab Anglia dirimitur, & à ſeptuaginta annis circiter in vnum Regnum coaluit cum Anglia. Eius longitudo eſt circiter* 120 *milliarum, latitudo autem* 157. *Antiquitus dicta fuit Albion ſeptentrionalis, ſeu vlterior. In hac Inſula natus, educatuſque eſt noſter Clemens, ſed iam Vir, ea relicta B. Marianum Abbatem Ratiſponenſem ſanctitate clarum adiuit, vt ſub eius diſciplina viueret.*

2 B. *Mariani* &c. *B. Marianus Abbas Ratiſponenſis,*

nenſis, ſanctitate vitæ; ac miraculis in Germania illuſtris, Socios habuit ſeptem, quorum vltimus fuit noſter Clemens, & Tertius ex Scotis qui illi adhæſerunt, & primus qui Cœlum petijt.

3 *Ratiſponenſis &c. Ratiſpona, Auguſta Tiberij ex veteri Inſcriptione, ſeu Caſtra Reginæ, ex libro Notitiæ; deindè Rhatolonna, & Rhatopolis, ſeu Reginopolis à fluuio Rego dicta, in Bauaria ad Danubium, in limite Palatinatus ſuperioris excitata, libera, & ampla, vbi Imperij Comitia ſæpè fiunt, Epiſcopalis inſtituta à Carolo Magno ſub Archiepiſcopo Salisburgenſi, inter Monachium 19. & Pragam in Cæciam 28. leucis.*

4 *Reginoburgium &c. Cænobium in Germania in quo olim Hemma Virgo ſantiſſima vitam traduxit in Dei ſeruitio.*

Meminere huius Clementis, Scotus Monachus in Vita B. Mariani Abbatis Ratiſponenſis, reſcripta in Tomo 2. SS. Februarij à Ioanne Bollando, & Godefrido Henſchenio; Raderus in Bauaria Sancta in Muricherodaco clauſo, Ioannes Colganus in Actis SS. Hiberniæ, & alij.

BEATVS

BEATVS

CLEMENS

MONACHVS

Ex Hiſtoria Monaſterij

REOMAENSIS.

CLEMENS natione An-
glus vt ſibi, Deoque
vacaret, relictis ſeculi pō-
pis, ac Patria, ad Mona-
1 ſterium * Sanctiſſimæ
Trinitatis, erectum in lo-
co qui Fiſcianus dicitur
acceſſit, Deo inibi
cum alijs Monachis cupiens militare; ſed cum ab
hominibus ex ſua Patria aduentantibus crebrò
in-

inuiſeretur, magis cupiens Deo ſeruire cum quiete, quam vanitates Mundi frequenter audire, Diuionenſe * expetiuit Cœnobium, vbi 2
laudabilis vitæ inter paucos annos * compleuit 3
curſum; fuit enim virtutibus omnibus adornatus, præcipuè humilitate, qua ſe tam abiectum & vilem aſſerebat, vt cum Sacerdotij * gradu 4
fungeretur, numquam in omni vita ſua, niſi ſemel ad hoc diuinum miniſterium accedere præſumpſerit.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 *AD Monaſterium Sanctiſſimæ Trinitatis &c. Erat ampliſſimum, ac opulentum Benedictinorum Monachorum Cœnobium, diœceſis Rotomagenſis, apud Caletes in Normannia, & proſpectu maris ſitum. Fuerat antiquitus Virginum Monaſterium à Vuaringo loci toparcha ædificatum in prædio ſuo Fiſcano. Progreſſu temporis Collegio Canonicorum decoratum eſt; denique Richardus I. Dux Normanniæ Guillelmi filius, reparatum conceſſit Monachis Benedictinis; illi primò præfuit Guillelmus genere Burgundus, ſanctitate morum illuſtris per annos vndetriginta, & mortuus, vt refert Rodulphus Glaber*

hiſt.

hiſt. lib. 4. cap. 4. anno ſalutis humanæ 1002. *ſub hoc Abbate Clemens Monachorum veſtem induit, incertum tamen quo anno.*

2 *Diuionenſe expetiuit Cænobium &c. S. Benigni Diuionenſis Monaſterium perantiquum, & nobile in Burgundia, Ordinis Benedictini, diœceſis Lingonienſis, cuius patronus S. Benignus apud Diuionenſe Caſtrum martyrio confectus, teſte Gregorio Turonenſi lib. 1. miraculorum cap. 51. in hoc Cænobio vitam terminauit noſter Clemens, in cuius Eccleſia iacet prope Sanctos Benignum fundatorem, & Euſtadium, ac Tranquillum ſeu Tranquillinum eiuſdem Abbates.*

3 *Compleuit curſum &c. Incertum quo anno; meo quidem iudicio huiuſce Beati Viri obitus ſucceſſit ſeculi decimi in fine, vel in principio vndecimi à partu Virginis, nam vt diximus paruit in Cænobio Fiſcianenſi Guillelmo Abbati, mortuo anno* 1002.

4 *Vt cum Sacerdotij gradu fungeretur &c. Humilitatis ergò. alij plures Sacerdotij munus vel recuſarunt, vel non exercuerunt. Ita Daniel Abbas Presbyter ordinatus, in miniſterio Diaconatus perſeuerare voluit; Iſaac verò Abbas, ne ad Presbyteratum cogeretur fugit in Aegy-*

 ptum;

ptum; Macarius item Abbas ex Aegypto fugam arripuit ſecretam ne Clericis adſcriberetur; Muthues Abbas, alijs Mathois ſeu Motois licet ordinatus conſecrare detrectauit toto ſuæ vitæ tempore: Pachomius ne ab Athanaſio inuitus ordinaretur ſe inter Monachos occultauit; Pinuphius Monachus ne ſacris initiaretur ordinibus fugam arripuit, hortumque Monaſterij incognitus excoluit, & agnitus iterum fugæ ſeſe commiſit; Theodorus officium Diaconi exercere recuſauit; Acepſimas qui per ſexaginta annos in domuncula incluſus vixit in Oriente, ab Antiſtite in fine vitæ inuitus, Sacerdos ordinatus, dixit, ſi eſſem diutius victurus omninò fugiſſem hoc graue, & terribile onus Sacerdotij, pertimeſcens reddendam depoſiti rationem; quoniam autem non ita diù ab hinc recedam, ijs, quæ his ſunt relictis, iuſſis, non inuitus pareo. Franciſcus Aſſiſias cuius animi candorem niues in quas ſe abiecit maximè probarunt, & miratæ puritatem ſunt vndæ quibus calorem improbum merſit, Seraphinis à cælo ſociatus, & in ſede Angeli quem ſuperbia indè exturbarat, locandus, quaſi vltimus mortalium, & ſceleratorum Princeps, Sacerdotium ſemper

recuſauit; illud inſuper ex humilitate ſuſcipere recuſarunt SS. Gulielmus Diuionenſis, Eugendus, Lupicinus, Polycarpus. De hoc Clemente ſanctitate morum illuſtri tractat Petrus Rouuerius in Hiſtoria Monaſterij S. Ioannis Reomaenſis in Tractu Lingonenſi.

Digitized by Google

CLEMENTIS
CLERICI
PANORMITÆ
ORDINIS CAPVCINORVM
VITA

Ex Annalibus Ordinis.

1 FR. Clemens * Panormitanus, Clericus[a] inter Minores Capucinos quaſi flos vix è vagina erumpens, tanta virtutum fragrantia in Domo Dei olere cepit, vt cum in adoleſcente ætate, vitæ innocentia, morum præſtantia, virginitatis candore, obedientia, humilitate, patientia, ſui ipſius contemptu, orationis ſtudio, omni

Digitized by Google

omni tandem virtute excelleret ; indè maximam omnium animis futuræ ſanctimoniæ ſpem inſculptam relinqueret . Verumtamen cum ſeptimo poſt editam profeſſionem menſe , anno ſalutis humanæ 1597. Narni * in ſupremum morbum incidiſſet , anteactæ vitæ curriculum tanta 2
cum virtute peractum ; Deus ita illuſtrare voluit, vt cum eodem tempore Gratia Baroniſſa , quæ plurima in ea Vrbe virtute florebat , in lecto ægrotaret , eidem Clemens per nuncium obitum, obituſque horã,& poſt celerẽ mortẽ,gloriã,quam poſt aliquas purgatorias pœnas aſſequutura erat , adamuſſim prædixerit . Alteri quoque mulieri Narenſi Tertiariæ , quæ Franciſca appellabatur , vitæ occaſum eodem anno futurum prænuntiat . Demum præſcripta quoque ſibi mortis hora,quę poſt Baroniſſæ obitum in eiuſdem noctis Aurora futura erat , Fratribus præſignificata ; quo tempore Baroniſſæ anima è corpore migrat , ita adſtantes affatur . En iam Baroniſſæ anima in cœlum conſcendit : modica enim Purgatorij pœna tolerata , eam B. Fr. Franciſcus celeriùs in cœlum extulit . Paucis poſt hæc elapſis horis , cum Aurora appropinquante , iam ad vitæ occaſum accederet , ſenſibus excedens ad cœleſtia contemplanda ab Angelo effertur , tum placidè in

Do-

Digitized by Google

Domino obdormit. His porrò, quæ de Baroniſſæ anima ab eo prædicta fuerant paulò poſt ipſius obitum per Vrbem Narenſem euulgatis, tanta in eum populi deuotio efferuere cœpit, vt turbæ ad eius ſepulchrum confluentes, velut Beato genuflexæ preces offerrent; ac Fratribus illas ab ea adoratione abſterrentibus, vix Corollæ granis, ſtrophiolis, ſandalijs, atque alijs eiuſmodi, quæ ipſius olim vſui inſeruierant, inter ſe diſpertitis, ſedari potuère, quibus etiam pleraque in ea Vrbe diuina virtute miracula patrata fuère.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 PANORMITANUS &c. Panormus, Plinio Panhormum Vrbs pulcherrima, & antiquiſſima Siciliæ, Archiepiſcopalis, in ora occidua, inter Pelorum ad Boream 162. & Lilybæum promontoria eiuſdem Inſulæ celebria, in meridiem 95. milliaribus, à Phœnicibus condita, circa Græcorum in Siciliam aduentum. Sub Rogerio Comite Metropolis effecta, à Meſſana, altera eiuſdem Inſulæ Metropoli 174.

Panormus etiam Oppidum multiplex. Vnum Cretæ; Alterum Macedoniæ in ora; Tertium in Samo Inſula; Quartum Achaiæ; Quintum Cherſoneſi Thraciæ; Sextum in Phrygia ad Helleſpontum.

Portus quoque multiplex; vnus Epiri, alter Atticæ, alius Cephaloniæ Inſulæ.

2 Nari &c. Narus Pagus Siciliæ.

VENE-

VENERABILIS
F. CLEMENTIS
A GRAVINA
SACERDOTIS
VITA

Ex Annalibus Minorum Capucinorum.

CLEMENS à Graui-
1 na * Sacerdos inter Capucinos omnium ſeculorum memoria dignus clarebat in fine ſeculi decimi ſexti poſt Chriſtum natum, virtutibus ferè omnibus ornatus. Etenim ſiue humilitatem optes, is omnium humillimus non ſolum inter æquales, verum & inter ipſos

primi

primi gradus honores, quibus haud ſemel potitus eſt in ſuo Ordine, cum Prouincialis Miniſtri in Prouincia * Barienſi munere fungeretur, 2
viliſſimam ſui abiectionem quærebat;ſiue vtranque hominis compoſitionem expetas, tanta in eo morum honeſtas, tanta ſuauitas, tamque perfecta in omnibus animi moderatio cernebatur; vt in eo omnes S. Bonauenturam velut rediuiuum uſciperent; ſiue etiam charitatem, atque in alios miſerationem expoſcas, eam tam abundè illi animo inditam reperies; vt ſi Fratrum quempiam, cum Prouinciæ Rector eſſet, habitu indigere conſpiceret, is ſuo ſe habitu ſpolians eo indigentem contegeret; ægrotiſque non modo ſua authoritate, ac prouidentia adeſſet, ſed ijs vilia quæque miniſteria præſens exhiberet, atque interdum ijs cibos coqueret.

At verò ſi patientiam quæras, tam admirabilis in hoc Viro, tum in duris, tum in aduerſis perferendis fortitudo enituit, vt Religioni idcircò à Deo datus videretur, vt in eo, ſicut de ſe olim dixit Apoſtolus, oſtenderet Chriſtus Ieſus omnem patientiam, ad informationem eorum qui idem Religionis ſtadium percurrunt; vt ipſius exemplo qui vel perſecutionibus quatiuntur, vel calumnijs pulſantur, vel tandem moleſtiſſimo

 mo

mo ægritudinum dolore premuntur patientiam addiſcant.

Erat Clemens acerrimus regularis obſeruantiæ, ac præſertim Seraphicæ paupertatis propugnator. Quapropter cum ſerpentia quædam in Domibus ædificandis circa paupertatem vitia, & exceſſus ferre non poſſet, ea acrius perſequebatur, ex quo multorum qui in eadem Prouincia Barienſi potentia, & authoritate valebant, animos exulcerauit, qui improba conſpiratione inter ſe inita, falſas illi criminationes ſtruunt. Inter has Clementis animus, vtpotè nullius ſibi criminis conſcius, ita imperturbatus cernitur; vt quanquam ea, quæ illi obijciebantur grauiſſima crimina eſſent, quibus infamiæ macula ipſius nomini inurebatur; numquam tamen ob illatas ab Aduerſarijs iniurias conquereretur, aut violati honoris ſibi damna reſarciri expoſceret; quin his grauiores, ob tot alia à ſe perpetrata peccata, pœnas ſibi à Deo infligendas, affirmabat. Hoc pacto cum inter aduerſariorum calumnias, quibus diù pulſatus fuit, vir patiens, non modo pacatum, & patientia plenum, verum & ardentem erga aduerſarios charitatè animum gereret; quaſi aurum in fornace à Domino probatur, ac velut palma in cortice tunditur, vt ſuperius virtute floreſcat. At

Digitized by Google

At verò Deus Opt. Max. qui ſuorum innocentiam tuetur, eoſque id circo examinat, vt obloquentium linguis, quaſi igne probati, ſplendeant examinatæ innocentiæ claritate, Serui ſui honorem haud diù paſſus eſt in diſcrimen vocari; at neque diù Calumniatores abſque punitione tulit. Viri namque innocentia multis argumentis probata, ac perfecta, quotque ſceleratè in ipſius famam conſpirauerant, Deo vlciſcente, breui morbo conſumpti, perière. Pleriſque alijs rerum aduerſarum exemplis, quibus illius mens, ſiuè à tranquillo animi ſtatu deijci poterat, tam admirabilem ſibi animo ineſſe patientiam oſtendit, vt quaſi nullam ſibi, vel à fortuna, vel ab homine iniuriam fieri poſſe exiſtimaret, ſolum in illatis contumelijs, illud vindictæ genus ſibi relictum eſſe arbitraretur, contumelioſis parcere. Porrò nec dum alia argumenta attingo, quibus viri huius potentia horribili quodam morbo probata fuit; quæ cum ad illius vitæ finem ſpectent, paulò infra explicanda erunt.

Admirabilem hanc Viri patientiam fouebat ardens quoddam orationis ſtudium, quo ſe ad diuinæ vnionis complexum ita prouocabat, vt in Deum perpetuo animi motu ferri, eique perenniter adhærere videretur. Qua propter ſecum

ſolus habitans, niſi publico aliquo munere præpediretur ab aliorum ſe conſpectu & conſortio, quo liberius, ac diutius animum diuini amoris delicijs paſceret, ſubtrahebat. Hinc tanta illius
5 orationis vis diuinitus acceſſerat, vt cū * pro litæ Marchioniſſæ filia, quæ extremo morbo laborabat, aliquando ad Deum preces funderet, eam poſtridie perfectæ incolumitati reſtituerit. Neque ea minus defunctis profuit; dum enim in
4 Conuentu Latertiæ * Miniſtri Prouincialis munus exercet, ante Matutinas horas ſurgens vt lumen accendat, in Eccleſiam pergit: at lampade extincta, cum ad popinæ ſe caminum contuliſſet, ignem ibi prægrandem inſtructum, atque iuxta illum Virum pallio obuolutum offendit. Principiò quidem Vir Dei rem admiratur; at cum in ea diuinum aliquod factum agnoſceret, Virum mox in Dei nomine adiurat, vt quiſnam ſit, quidue ignis ille præſeferat, actutum aperiat. Paret ille Clementis imperio, ac ſe Capucinum fratrem, cuius illi nomen indicat, nuper defunctum eſſe reſpondet, quem diuinæ iuſtitiæ rigor eo in loco alligauit, vt ſcurrilia, ac inutilia verba, in quibus tempus ſæpè fruſtra ibi conſumpſerat, acerbiſſima illa ignis pœna expurgaret. Cui Clemens Fratris caſum miſeratus, num vlla,

inquit,

inquit, tibi ad liberationem via? eſt quidem, ait
ille, ſi pro me tuas Deo preces obtuleris; has
cum Vir Dei eidem libentiſſimè pollicitus fuiſ-
ſet, protinus is ab ipſius oculis euanuit.

Cœterum vt ex ſuprema huius Viri patientia,
poſteri eiuſdem virtutis ſibi exempla vindicarent;
& vt præliantes aſſurgunt buccinis, & equorum
celeritas ad potiorem curſum ferrata calce pro-
uocatur, ita qui ad certum Religionis certamen
properant, propoſita Clementis virtute, ac tole-
rantia acrius ad rerum tolerantiam excitentur;
Deus qui Electorum vias ſummo conſilio admi-
niſtrat, admirabilem illius patientiam horribili
carcinomatis ★ morbo, qui prius dexterum il- 5
lius brachium, tum humeros occupat, declarare
voluit. Hoc ille per plurium menſium ſpatia
tam dirè atque acerbè diuexatus fuit, vt qui il-
lius curationem agebat, plura quotidie ab eo
carnis fruſta præſcinderet, donec tandem eo mor-
bo euaſit, vt coſtæ carne, qua tegebantur, con-
ſumpta nudarentur; neque tamen alia in tam
diro cruciatu ab eo vox penitus audita, præter
quam, Adeſto bone Ieſu, ò dulcis Maria, inter-
dum ò B. Franciſce. Hæcque tanto pietatis,
ac patientiæ ſpiritu proferebat, vt qui adſtabant
Fratres ad lachrymas prouocarentur; quin &

Chi-

Chirurgus ipſe ea viri patientia exterritus, perindè ac ſi Sanctum Virum curaret, non niſi genuflexus illi operam ſuam impenderet.

His itaque grauiſſimis morbi doloribus cum Vir Dei per aliquot Menſes, quibus illius patientia ad ſcoriam vſque examinata fuit, afflictatus fuiſſet, in illis verbis, Maria Mater gratiæ, mater miſericordiæ, tu nos ab hoſte protege, & hora mortis ſuſcipe, purum Deo ſpiri-
6 tum * reddidit, æterno patientiæ præmio coronandum. Cuius id primum argumentum fuit, quod ipſius facies poſt obitum ita effulgere cœpit, vt iam claritatis dotem à Deo accepiſſe videretur. Preterea eadem ipſa hora Sacerdoti cuidam Grauinenſi ex ſuis familiari glorioſus, ac luce circumfuſus in viſu apparet; qui cum illum etiamnum vita functum eſſe ignoraſſet, his eum verbis compellat; An non Clemens, nuper te
7 Andriæ * tam malè à morbo acceptum, conſpexi, vt ex eo nemo te vita comite emergere poſſe crederet? iam verò vnde nam hic te incolumen, ac tam lætum & ſpecioſum habeo? cui Clemens, amico tantum riſu reſpondens, protinus abſceſſit, lucidiſque ſeſe addidit vmbris.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 *A GRAVINA &c. Huiuſce Ordinis Religioſi plerumque à Patria, non à familijs humilitatis ergò cognominantur.*

Grauina, Vrbs Apuliæ Peucetiæ, in Lucaniæ confinio, Epiſcopalis ſub Materano Archiepiſcopo, indè 12. millibus paſſuum, Barium verſus, à Monte Peluſio totidem; eſt Ducatus familiæ nobilis Vrſinæ.

2 *In Prouincia Barenſi &c. Barium, Horatio Baris, Baretum Straboni, Antonino Varia, vulgò Bari, Vrbs Archiepiſcopalis Apuliæ Peucetiæ, primaria, in littore maris, à qua tota Regio proxima denominatur, à Neapoli* 150. *millibus paſſuum, à Barolo oppido* 30. *in ortum, à Tranio altera Metropoli* 24. *A Bara inſula parua apud Brunduſium, teſte Feſto nomen habuit, ab Incolis enim illius condita. In hac Vrbe ſeruatur corpus Sancti*

Ni-

Nicolai Mirenſis Epiſcopi .

3 *Litæ Marchionisſiæ &c.* **Lita Pagus in Prouincia eadem .**

4 *Latertiæ Conuentus &c.* **Latertia oppidum eiuſdem regionis .**

5 *Carcinomatis morbo &c.* **Carcinoma morbus naturam cancri imitans ſerpit , & deuorat carnem ; dictus etiam nomine generico Cancer , vel quod paulatim ſerpat , cancri piſcis ſimilitudine , vel quod venas circa ſe habeat extenſas inſtar brachiorum cancri , vel quod pertinaciter hæreat , vt ſolet cancer . Huiuſce morbi tria facit genera Celſus ; primum Caoethes , cum vlcus quidem preſſum eſt , ſed quæ circa ſunt intumeſcunt ; ſecundum ſine vlcere ; Tertium quod Thymum vocat .**

6 *Parum Deo ſpiritum reddidit &c.* **Circa annum videlicet noſtræ ſalutis 1595 .**

7 *Nuper te Andriæ &c.* **Andria Vrbs Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Tranenſi Apuliæ Peucetiæ in Bariana Prouincia , Pauſaniæ Andreis , Straboni Netium dicta putatur , quæ diſtat à Trani Metropoli in auſtrum 6 , à Bario 28 millibus paſſuum in occaſum inter Canuſium , & Rubos , Ducatus titulo exornata .**

VENERABILIS
F. CLEMENTIS
PLACENTINI

Ordinis Minorum Capuccinorum

VITA

Ex Annalibus eiuſdem Ordinis.

CLEMENS natione Italus patria Placentinus, * inter Minores Capuccinos Prouinciæ Bononienſis Clericus, 1
nobili Ruſticorum * genere ortus, maiori virtutum ferè omnium nobilitate in Religione præfulſit; dum enim Chriſti Domini probra, & ignominias, atque illatas contumelias aſſiduè in animo verſat, tanto in eas ſtudio & cupiditate ferri cœpit, 2

vt ſæpè quod ab alijs deſpici, irrideri, ac ludibrio haberi poſſet occaſiones captaret hinc cum & perfecta mentis humilitas, & patientia, & ſui ipſius odium, ex quo cœteræ virtutes exordium ſumunt in eum proficiſcerentur; tum maximè feruens quædam in eo charitas ardebat; quæ cum illum ad ſedulum orationis ſtudium pelleret, ad maiora illius animum proculdubio in dies virtutum incrementa parat. Verum cum nec dum octauo in Religione anno peracto in Conuentu
3 Ferrariæ ⋆ morbo correptus fuiſſet, breui conſumptus expleuit tempora multa, plurimaque virtuteſenex, dum Ieſum Chriſtum ſibi in morte occurrentem lætus cernit, in ipſius ſinum animam fundit, ſeculi præteriti anno ſeptimo ſupra nonageſimum; octauoque circiter ab illius ſepultura anno, inter ſepulchri aquas, incorruptus inuentus eſt.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 *PLACENTINVS &c. Placentia Vrbs Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Bononienſi , in Gallia Togata , circa finem Aemiliæ apud Padum fluuium, non longè Trebiam fluuium excipientem ; Vrbs ampla Farneſiorum , in Ducatu Parmenſi , inter Mediolanum* 40. *& Parmam in ortum* 35. *à Cremona* 18. *à Papia* 27. *millibus paſſ. diſtat . Hæc à Pœnis , Duce Amilcare direpta fuit , & incenſa ; huius Tractus adiacens Placentinus dicitur.*

Placentia alia , Vrbs Hiſpaniæ Tarraconenſis in Luſitaniæ confinio ; ſeu in finibus Vettonum in Regno Caſtellæ veteris , ſeu potius Extremaduræ, inter Salamanticam ad Boream , & Emeritam ad Auſtrum 22. *leucis, Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Toletano , inde* 42. *leu-*

cis in occaſum, Cauriam verſus 8 anno ſalutis 1178. condita.

Placentia etiam dicitur arx Americæ ſeptentrionalis in noua Francia & in ora orientali Inſulæ Terræ nouæ, recens à Francis extructa cum portu adiacente, & oppidulo.

2 *Nobili Ruſticorum genere &c. Ruſtici nobiles Placentini ab aliquibus ſeculis.*

3 *In Conuentu Ferrariæ &c. Ferraria olim, vt aliquibus videtur, Forum Alieni, Vrbs Aemiliæ ad Padum, ſub Ateſtinis Principibus adeò creuit, & exculta fuit, vt inter præcipuas Italiæ Ciuitates cenſeretur, ampla, probèque munita, & Epiſcopalis exempta, cum prius ſub Theodoſio iuniore Imperatore, Ferrariola ob paruitatem diceretur; Epiſcopali Sede à Vitaliano Pontifice Maximo exornata, ſubeſt Romano Pontifici ab anno 1598, cum tota Prouincia proxima ab ipſa Vrbe Ferrarienſis cognominata. Diſtat à Bononia in Boream, Venetias verſus 28 milliaribus, eſtque media inter Mirandulam ad Occaſum & Comaclum ad ortum.*

VE-

VENERABILIS

CLEMENTIS

APRICINENSIS

MINORVM CAPVCINORVM

SACERDOTIS

VITA

Ex Annalibus Ordinis.

FR. CLEMENS Apricinenſis, * Minorum Capucinorum Sacerdos, & Concionator in Prouincia Sancti Angeli anno voluentis ſeculi octauo virtutibus plurimis ornatus in Cœlum euolauit. Hic cum orationis in primis ſtudio incumberet omnium virtutum 1

ſu-

ſupelleƈtili ita animi domicilium exhornauerat, vt inhabitantem Dei Spiritum conſequutus, cum ad euangelicam prædicationem accederet, eo per ipſius os proloquente vberes ſemper animarum fruƈtus referret. Hinc ad Prouinciæ digni-
2 tates eueƈtus, quo tempore Manfredoniæ * verſabatur, accidit, vt Fr. Dionyſius à S. Ioanne Concionator, qui plurimo illi amicitiæ vinculo coniunƈtus erat, in altero Conuentu longè à Manfredonia diſtante, diem extremum clauderet, qui eadem, qua obierat, hora Clementi oranti apparens, illum amicis verbis ſalutat, ſeque ea hora ex humanis exceſsiſse, atque ex Dei miſericordia ſalutem adeptum fuiſſe indicat. Clemens porrò amici tum aſpeƈtu, tum nuncio lætus ab eo quærit num Dei in morte iudicium, vti vulgò circumfertur, tam rigidum, ac formidandum ſit. Cui Dionyſius, ne dubius inhæreas, Clemens, ait, quin formidabilius quam exiſtimari ab hominibus ſolet hoc Dei iudicium, ſit, rigidaque omnium diſcuſſio fiat. Verum illud tibi quoque exploratum ſit. Fratres quampluri-
mos propter linguæ * deliƈta maximum in ſa-
3 lutis diſcrimen adduci; cum enim eam in Dei laudibus occupare deberent, in murmurationibus, nugis, ac vaniloquijs conferunt; quapro-

pter amice, ſollicitè linguam cuſtodito, ac mulierum omnium, tametſi piarum, ac religioſarum, te familiaritate abſtine; cumque his & alijs ſalutaribus conſilijs amicum proſequutus eſſet, ſe illius precibus commendans, euanuit.

Hæc porrò defuncti amici conſilia, Clementis animo tam inſculpta fuère, tantumque his ad perfectiorem vitæ rationem ineundam excitatus fuit, vt ab eo tempore miris cœperit virtutibus emicare, ac viſionibus cœleſtibus, præſertim ſacræ Deiparæ, quam ſingulari ſemper veneratione eſt proſequutus aſpectu frui; quæ cum eidem ad mortem poſt hæc ægrotanti apparuiſſet, de futura illum incolumitate admonet, quam paulò poſt aſſequitur. Hic cum in Cæſaris Natalis, Regij Aduocati domo aliquando verſaretur, ipſius filium adhùc puerum intuitus, imminens illi mortis periculum prænunciat, quod is deindè equi calcitratione ſubijt. Idem in villam quamdam cum Nouitio profectus, moloſſorum rabiem contra eos excitatam, ſigno Crucis coërcuit, ac tandem B. Virginis laudes decantans, Luceriæ vitæ curſum abſoluit.

Hic poſt mortem Fratrem quemdam ab acediæ ſpiritu tentatum, à tentatione liberat. Is enim poſt Matutinas Horas Dominicam Corol-

lam

lā exorſus, cùm ab ea, negligentia victus, abſtineret, en Clemens apparens, his eum verbis redarguit; Expergiſcere frater, vt quid te torpor occupat? Deo feruentius famulare; ne te Domini os euomat; verumtamen caue, ne te eorum numero adiungas, qui hominum potius, quam Dei oculis placere ſtudent. At neque Religionis dignitates ac prælationes expetito; qui enim ad eas inhiant, in laqueum incidunt, & in ſagenam Diaboli. Illæ me aliquandiù in purgatorijs pœnis detinuère; Guardianumque nuper è vita excedentem in Tartarum mersère. Viue Deo, & cum illo habita; atque his dictis effugato accediæ ſpiritu, Fratrem liberum reliquit.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 APRICINENSIS *&c.* *Seu Apicienſis; Appice oppidum Regni Neapolitani ad fluuium Calorem in Principatu vlteriori, diſtat à Beneuento 7. milliaribus in orientem, totidemque ab Ariano in Occidentem, paucisque conſtat incolis.*

2 *Manfredonia &c. Manfredonia Vrbs Apuliæ Dauniæ Archiepiſcopalis, ſic dicta à Manfredo Rege Neapolitano Frederici II. Imperatoris filio, qui eam circa annum reparatæ ſalutis* 1200. *condidit. Haud procul indè ad radices Montis Gargani oſtenduntur ruinæ Sipontis, cuius Sedes Manfredoniam translata eſt. Portu gaudet capaci, & arce munita; diſtat* 22. *milliaribus ab oſtijs Aufidi fluuij in Boream. Iacet in Prouincia Capitanata, in ora ſinus Veneti. Aliàs capta fuit à Turcis, &*

miſerè direpta, nunc vtcumque reparata, ſubeſt dominio Hiſpanici Regis.

3 *Propter linguæ delicta &c. In Vitis Patrum legimus Senis dictum; Quando congregabamur initio ad inuicem, & loquebamur aliquid quod vtile eſſet animabus noſtris, efficiebamus ſeorſum, & ſeorſum aſcendebamus in cælum; nunc autem congregamur, & in obtrectationibus occupamur, & vnus alterum trahimus in profundum. Abbas etiam Paſtor Fratri cuidam interroganti reſpondit, Nos linguæ ianuam clauſam habere cupimus ad ſalutem: Ideò Siſoi Abbas per triginta annos non aliam dixit Orationem, niſi hanc, Domine Ieſu Chriſte protege me à lingua mea, quia non niſi à lingua animæ damnationem timebat: linguā egregiè refrænantes duæ fæminæ coniugatæ, oſtenduntur in virtute ſuperiores S. Macario Aegyptio.*

VENERABILIS FR. CLEMENTIS VELITRENSIS SACERDOTIS

Inter Minores Capucinos Vita

Ex Annalibus Ordinis.

CLEMENS Velitrenſis * inter 1
Minores Capucinos Sacerdos ſanctitate vitæ, morumque innocentia celebris Sublaci * virtute ple- 2
nus è viuis exceſſit anno voluentis ſeculi decimi ſeptimi poſt Chriſtum natum, duodecimo. Is orationis potiſſimum ſtudio addictus, ecſtaſis plerumque dono potitus fuit, in quâ ſæpè ad quartam vſque horam inſenſibilis permanſit.

1 *VELITRENSIS &c. Velitræ, Stephano Belitra, Dioni Vælitræ, vulgò Veletri, & Beletri, Colonia, & Vrbs Epiſcopalis Latij in via Appia, à Roma 20. milliaribus in Eurum, Priuernum verſus diſtans, Albæ & Ariciæ vicina ad 3, vel 4 milliaria, antiquiſſima, ab Anco Martio Rege expugnata: aliàs Volſcorum, nunc Campaniæ Romanæ Ciuitas, Octauiæ gentis origine nobilitata, cuius Epiſcopus vnus olim è ſeptem Epiſcopis Cardinalibus fuit, qui Romano Pontifici vicariam operam ſolebant impendere, cuius haud infrequenter meminere Concilia. At cum Oſtia habitatoribus deſtituta propemodum eſſe Ciuitas deſijſſet, Eugenius Tertius prudenti conſilio Oſtienſi Antiſtiti Veliternas*

liternas Ciues regendos adiunxit; indè Epiſcopus Oſtienſis, & Veliternenſis perpetuò dictus; qui ex conceſſione Summorum Pontificum merum, & mixtum imperium in Ciuitate & Diœceſi, tum & conferendi omnia Eccleſiaſtica beneficia ius habet. Primaria autem Eccleſia S. Clementi Papæ & Martyri dicata, eſt nobilis ſtructuræ, pietate Veliternenſium Epiſcoporum exornata, in qua 14. Canonici cum Præpoſito, alijsque Clericis multis ad diuinum cultum ordinatis.

2 *Sublaci &c. Sublaqueum, ſeu melius Sublacum oppidum Aequorum in Latio, hodiè vulgò Subiaco, apud ortum Anieni fluuij, ab Vrbe Roma 36. milliarijs; vbi nobilis eſt & opulenta Abbatia nullius diœceſis, quæ quatuordecim ſub ſe Vicos habet, & eſt in confinio Regni Neapolitani.*

FRATER

FRATER
CLEMENS
A BOCHERIO
LAICVS
Inter Minores Capucinos

Ex Annalibus Ordinis anno 1577.

FRATER Clemens à
1 Bocherio ★ Laicus
Capucinus in Prouincia Meſſanenſi, natio-
2 ne Siculus, ★ morum integritate, ſimplicitate vitæ, ſui ipſius contemptu, paupertatis amore, ac plurimis alijs virtutibus ita fuit illuſtris, vt ſe ipſum gratum Deo, Angelis, hominibuſque ſpectaculum exhiberet. Honeſtate verò

adeò

adeò fuit inſignis, vt cum animum, corpuſque ab omni venerea labe purum ad Religionem attuliſſet, eumdem perpetuò virginitatis candore ad mortem vſque illibatum ſeruauerit; quod Fr. Ruffino à Rometa * diuinitus ſignificatum 3
fuit, qui Clementem aliquandò in oratione defixum ſpectans, eumdem clariſſima circa lumbos luce circumfuſum conſpexit. Hic tandem poſt plurimos virtutum annos, quibus Meſſanenſem Prouinciam bono ſanctimoniæ odore reſperſit ad meliorem cœleſtem vitam virtutum præmia laturus, anno præteriti ſeculi ſeptimo ſupra ſeptuageſimum conceſsit.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

1 ABOCHERIO &c. Bocherium Pagus ſolo nomine in Sicilia notus.
2 Natione Siculus &c. Sicilia Tyrrheni maris Inſula à Thucydide Sicania dicta, à pluribus Trinacria, quòd tria habeat Promontoria. Olim agro Brutio creditur adhæſiſſe, poſteaque interfuſo mari auulſa M. S. paſſibus freto, iuxta columnam Rhegiam. A quo dehiſcendi argumento Rhegium Græci nomen dedere oppido; quin & Inſula ipſa indè nomen creditur traxiſſe, quaſi Sicilita, ideſt reſecta. Eadem & Triquetra à quibuſdam appellatur à figura triangulari, cuius vnus angulus qui in meridiem vergit Pachynus dicitur; alter Pelorus, qui ad Septen-

tentrionem ſpectat ; & ab Italia mille quingentis paſſibus diſtat ; Tertius Lilybaus qui Carthaginem maximè ſpectare videtur; quemque ab Africæ litoribus CXX millibus paſſuum diſtare prodiderunt. Hæc ab Oriente & Occidente, Septentrioneque Tyrrheno mari, à Meridie Africo alluitur. Patet in longitudinem à Peloro vſque ad Pachinum millia paſſuum centum octoginta ſeptem, in latitudinem centum octoginta nouem.

3 *A. Rometa &c. Rometa Pagus eiuſdem Inſulæ.*

CLEMENS
ONVS

Capite damnatus pro fide Chriſti

1 IN IAPPONIA *

2 Ex Faſciculo * Iapponicorum florum.

CLEMENS cognomẽ-
to Onus, natione Iap-
pon, Secularis anno no-
ſtræ ſalutis 1622. die
decima Septembris, vna
3 cum Antonio * filio,
& alijs duodetriginta pro
Chriſti fide capite trũca-
4 tus Nangaſachi * fuit,
5 regnante in Iapponia Xogunſama, * Daifuſa-
mæ filio.

Digitized by Google

ANIMADVERSIONES

1 *IN Iapponia &c. Iapponia, alijs Iaponia Regio ampla Aſiæ in mari orientali, ſeu Sinico, tres Inſulas complectens, nempe Niphoniam, Ximum, & Xicocum, in quibus ſunt ſexaginta & octo regna, ſeu potius Prouinciæ; nempe quatuor in Xicoco; decem in Ximo, & quatuor ſupra quinquaginta in Niphonia, quæ ampliſſima eſt, & cæteris maiori. Ad Boream ſeparatur à terra Aeſonis freto Sangario, & vix diſtat centum milliarijs à Corea regione in ortum. Huius maior longitudo à Cæcia in Africum vix 750. mill. paſſ. latitudo autem vbi maior eſt à Septentrione in meridiem non excedit 300. mill. paſſ. In his regionibus 68 Regna ſubſunt dominio Regum 21. qui tamen illa poſſident vti feuda, & ſub clientela Imperatoris Iapponiæ.*

Digitized by Google

2 *E Faſciculo Iapponicorum florum &c. Antonius Franciſcus Cardim è Societatis Ieſu, Prouinciæ Iapponiæ ad Vrbem Procurator anno noſtræ ſalutis* 1646. *Romæ, typis Hæredum Corbelletti edidit librum à ſe compoſitum ſub Titulo Faſciculus è Iapponicis floribus ſuo adhuc madentibus ſanguine.*

3 *Vna cum Antonio filio &c. Eodem anno die* 10. *Septembris rogis impoſiti ſunt in eadem Vrbe in odium fidei Chriſtianæ duo ſupra viginti fortiſſimi Viri diuerſarum nationum, & Ordinum; & duodetriginta capite truncati, vel gladio cæſi, quorum Elenchus. Ex laudato Cardim hic eſt.*

VIVI COMBVSTI

Ordinis Prædicatorum.

P. Fr. Franciſcus de Morales.
P. Fr. Ioſephus à S. Hyacintho.
P. Fr. Hyacinthus Orſanellus.
P. Fr. Angelus Ferrer.
P. Fr. Alphonſus de Mena.
Fr. Alexius Iapponius.

Ordinis

Ordinis S. Franciſci:

P. Fr. Richardus de Sancta Anna.
P. Fr. Petrus de Auila.
P. Fr. Vincentius à D. Ioſepho Iapponius.
Fr. Leo Iapponius.

Societatis Ieſu:

P. Carolus Spinola Genuenſis.
P. Sebaſtianus Kimura Iapponius.
Petrus Sampo Iapponius.
Gundiſaluus Fuſaij Iapponius.
Michael Xumpò Iapponius.
Antonius Kiuni Iapponius.
Thomas Acafoxi Iapponius.
Ludouicus Cauara Iapponius.
Antonius Sanga Cathechiſta Patrum Societatis Ieſu ſecularis.
Paulus Tanaca hoſpes P. Fr. Ioſephi à S. Hyacintho.
Antonius Coray hoſpes P. Sebaſtiani Kimura.
Lucia de Freitas hoſpita P. Fr. Richardi de Sancta Anna.

Ioannes Cungocu Iapponius, e Societatis Ieſu iugulatus.

Iappones Ordinis Prædicatorum gladio cœſi.

Fr. Thomas à Roſario.
Fr. Ioannes de Vomura.

Capite truncati.

Eliſabet Fernandes, vxor Dominici Georgij P. Caroli Spinolæ hoſpitis.
Ignatius eorumdem filius quatuor annorum.
Dominicus Icò.
Maria, Andreæ Tocuani vxor.
Apollonia Gaſparis Cotendæ matertera.
Agnes Coſmi coniux.
Maria Tanaura.
Maria, Ioannis Xoun vxor.
Dominicus Mathiæ Nacani filius.
Petrus Matoyama, Ioannis filius.
Maria, Antonij Coray coniux.
Ioannes, ac Petrus eorum filij, alter duodecim, alter trium annorum.

Bartho-

Bartholomæus Xichiyemon.
Dominicus Yamanda.
Damianus Yamichi.
Michael ipſius filius quinque annorum.
Catarina de Fingo.
Dominicus Ogata.
Thecla.
Petrus eius filius ſeptem annorum.
Magdalena Antonij Sangæ vxor.
Maria vxor Pauli Rufoyximoto.
Clara Dominici coniunx.

4 *Nangaſachi &c. Nangaſachum, ſeu Nangazachum, Vrbs ampla, & emporium celebre Iapponiæ, cum portu ab Europæis frequentato in Ximoa Inſula, & in ora occidentali Prouinciæ Figen in ſinu ampliſſimo. Diſtat* 120 *milliarijs ab ora proximiori Coreæ Regni in ortum. Altas Epiſcopalis conſtituta à Sixto V. Pontifice Romano ſub Archiepiſcopo Goano. Nunc caret Epiſcopo.*

5 *Xogunſama &c. Imperij Iapponici regimen hic ſuſceperat anno voluentis ſeculi decimo ſexto, exincto Daiſuſama parente.*

SANCTVS CLEMENS *EPISCOPVS* IN SARDINIA

GODEFRIDVS Henſchenius, & Daniel Papebrochius Societatis Ieſu Presbyteri in Actis Sanctorum Menſis Aprilis meminère Clementis Epiſcopi in Sardinia. An autem hic alius ſit à Clemente Sardicæ Epiſcopo, de quo nos ſuperius, cum nondum Acta viderimus prorſus ignoramus.

SANCTVS

Digitized by Google

SANCTVS CLEMENS MARTYR

Ex Tabulis Candianenſibus.

ANNO reparati Orbis
milleſimo ſexcenteſſimo quarto ſupra ſeptuageſimum, ſedente
in Petri Cathedra Clemente * huius no- 1
minis decimo, è Cœmeterio vrbano Calli-
ſti, * Martyris cor- 2
pus, vna cum vaſculo, ſanguine conſperſo extractum eſt; quod recognitum, & approbatum
per Eminentiſſimum Gaſparem * Carpineum 3
S. R. E. Cardinalem, eiuſdemque Clementis Pontificis in Vrbe Vicarium, in capſula, ad in-

ſtar vrnæ ex ebano febrefacta, ſigilliſque munita, incluſum, ſub nomine Clementis dono eſt datum Capitulo Eccleſiæ Collegiatæ S. Ioannis
4 Baptiſtæ, & Communitati Terræ * Candiani
5 in Piceno, & pro eis R.D. Ioanni Mariȩ * Mariono, vt in eadem Eccleſia retinere, ibique publicæ fidelium venerationi exponere, & collocare in perpetuum valeant, commodèque poſſint in poſterorum vtilitatem; ſicque, qui ſuo ſanguine Vrbis vias olim conſecrauerat, & triumpho ſuo Romam ipſam illuſtrauerat, deinceps
6 Picenum * nobilitaret, & Candianenſibus patrocinaretur. Latuerant diù in tenebris noſtri Martyris ſacræ exuuiæ; ex vmbra tandem illas euocauit in ſolem Clementis Pontificis Maximi pietas; cuius nomen ideò non protulit fama, vt proferret Chriſti in terris Vicarius. Effuderat ſe tota Tyranni ſæuitia in noſtrum Martyrem, quia hic inualidam iam reddiderat Iudicum, aut lictorum ſæuitiam, & per Cruces, perque cædes ſemper valentior euaſerat, atque oſtenderat non modo pietatis, ſed & ſapientiæ robur, vel cum ſtultos non putauit Deos colere, & diuinitatem negare Numini vero. Vnum igitur faſſus eſt Deũ, non vnius pœnæ diſpendio, largamque proprij ſanguinis effuſionem beata vita reſpondit. Ex-

cepit

cepit igitur noſter Clemens capaci ad gloriam ſinu, rapidos, qui in ſe confluxère pœnarum torrentes, tranquilloque animo ſemper fuit in tormentis. Admirata eſt Roma conſtantiam, qua ſubijt acumen ferri, quod contra ſe armauerat Tyrannorum impietas; ſcelesti, nec non impij in illum efferantur, ſolum vt eiuſdem antiquarent pietatem. Supplicia tamen omnia ceſsère in decora, & poſt ſecula iterum in Solem rediens, nouum ſortitus eſt nomen, vt non inane virtutis haberet omen, ad Cādianenſium Ciuium patrocinium, qui beneficentiæ titulo tanti Martyris reliquiarum hæredes conſtituti, quod in Clemente pulcherrimum fuit, innocentiæ veſtem primo loco, votoque expoſcunt.

ANIMADVERSIONES.

1 *CLEMENTE huius nominis decimo &c. Clemens huius nominis decimus, ante Pontificatum Aemilius dictus, Laurentij Alterij, ac Victoriæ Delphinæ Patritiorum Romanorum filius, Ioannis Baptiſtæ Cardinalis germanus frater, natu minor, à Clemente IX. morti proximo Presbyteris Cardinalibus die 29. Nouembris, anno ſalutis humanæ 1669. adſcriptus, ad Petri Cathedram ferè octogenarius, die 29. Aprilis anni ſequentis 1670. inuitùs aſcendit, cum præfuiſſet ante purpuram Epiſcopus Eccleſiæ Camerinenſi, Nuncius Apoſtolicus res ſacras in Regno Neapolitano tractaſſet, & à ſecretis*

ad-

Digitized by Google

adfuiſſet Congregationi Epiſcoporum & Regularium, nec non Præfectus Cubiculo Pontificio; pacemque Italiæ Sacri Cardinalium Collegij iuſſu legatus aliquandò procuraſſet.

2 *E Coemeterio vrbano Calliſti &c. Eſt Coemeterium, vt Valfridus explicat Libro 6. de rebus Eccleſiæ dormitorium mortuorum, qui ideò ab Eccleſia, & à S. Paulo Apoſtolo dormientes dicuntur, quia eos reſurrecturos eſſe credimus. Apud Cretenſes verò publicæ ædes erant, quibus hoſpitio peregrini excipiebantur, hæcque Coemeteria, ſeu Coemiteria nominabantur, vt habemus apud Atheneum. Maiores verò noſtri loca, fidelium ſepulturæ dicata Coemeteria appellarunt; hæcque ſacra, ab illis diſtincta, quæ ſepulchra prophana S. Cyprianus vocat in Epiſtola 68, atqui ab initio naſcentis Eccleſiæ extrui illa coepiſſe, cum ex ijs intelligimus quæ mox inferius narrabuntur, tum ex parte vltima libri Coeleſtis hierarchiæ, in qua S. Dionyſius diſertis verbis ſcribit, honorato loco cum alijs eiuſdem ordinis corporibus recondi ſolere corpora mortuorum. Deindè* Beatus *Clemens Pontifex huius nominis primus, frequentiſſimi ad Coemeteria conuentus meminit Libro 6. cap. 30. Conſtit. Apo-*

ſtolicarum

ſtolicarum, tum S. Cyprianus Coemeterij mentionem facit, in quo Beatiſſimus Xyſtus Pontifex, & Martyr pro Chriſti gloria necatus, ſepultuſq; eſt. Itaq; Cæmeteriorũ ſubſtructiones antiquiſſimas eſſe apparet. Primò enim in ipſis perſecutionum tempeſtatibus, non in Vrbe, ſed extra, illa exædificari coeptum eſt, antè ſcilicet, quam Baſilicæ, Templaque extruerentur; quamobrem legimus, Clerum, Populumque Chriſtianum in ijs ſacris locis, anniuerſários Sanctorum Martyrum dies natales celebraſſe, ſtationes, & vigilias certis hebdomadæ diebus egiſſe, Epiſcopos Synodos habuiſſe, poenitentiam publicam indixiſſe, Baptiſmum, & Sacramenta miniſtraſſe, imò verò Beatum Petrum Apoſtolorum Principem, in Coemeterio Oſtriano baptizaſſe, ac reliquos deindè Pontifices multa in ijsdem egiſſe, quæ ad Eccleſiam Dei ſanctè gerendam, pertinerent; quamobrem Imperatoribus, Chriſtianæ fidei hoſtibus, commotis ſæpè perſecutionum procellis, nihil prius fuit, quam Chriſtianos Coemeteriorum conuentu, atque vſu prohibere, vt in Valeriani perſecutione ab Aemiliano Aegypti Præfecto, factitatum eſſe, Eccleſiaſticis Annalibus proditum eſt. Rurſus ſi qui

Impe-

Digitized by Google

Imperatores aliquà moderatione aduerſus Chriſtianos aliquandò in oppugnatione vſi ſunt, eos Coemeteria reſtituiſſe legimus. At cum in Vrbe Baſilicæ, Templaque eſſe coeperunt, Coemeteria etiam, quæ ijs proxima eſſent, in Vrbe extructa ſunt, ita vt hæc ab illis diſtincta eſſe cognoſcamus, licet contra nonnulli putent, qui perſpicuè falluntur. Diuerſa enim Coemeteria à Templis, Baſiliciſque olim extitiſſe apparet; ſiquidem quæ Baſilica fuit, hoc nomen amiſiſſe animaduertimus, extructo Coemeterio; vt vna ex illis duabus, quas S. Marcus primus Pontifex via Ardeatina exædificauit, vbi illius rogatu Conſtantinus Cæſar Coemeterium faciendum curauit, non communi Baſilicæ, ſed proprio Coemeterij nomine nuncupata eſt; Atqui in Coemeterijs cum Summos Pontifices, vtpotè Liberium, alioſque habitaſſe legimus, fabricas in ijs extructas eſſe opinamur, in quam opinionem nos multum confirmat Sanctus Damaſus, qui fabricas in Coemeterijs multas Beatiſſimi Pontificis Fabiani iuſſu factas eſſe ſcribit. Quantam autem curam in illis & augendis, & exornandis, vbi ab fidei hoſtibus Eccleſiam oppugnari vetitum eſt, coeteri dein-

ceps

ceps Pontifices, vt Iulius, Damaſus, Anaſtaſius, Ioannes III. aliíque poſuerint, nihil attinet pluribus ſcribere.

Iam verò Cœmeteria Romana, eaque nobilia, tria, & quadraginta numerantur, quæ ferè omnia extra Vrbē ſunt.

Nempe Coemeterium Oſtrianum via Salaria ad tertium ab Vrbe lapidem.

Coemeterium ad Nympas ad octauum ab Vrbe lapidem via Nomentana.

Coemeterium vetus, quod deindè Callixti nomine, ab eo auctum, appellatum eſt via Appia, ſecundo ab Vrbe lapide, cuius S. Cyprianus meminit lib. 5. Epiſtola 9. Beda libro de rat. temporum, & in Martyrologio 8. Idus Augusti, Anaſtaſius Bibliothecarius in vita Leonis Magni Pontificis, Damaſus in vita Callixti, Baronius in Annalibus, & in Notis.

Coemeterium Vaticanum, via Triumphali, in hortis Neronianis.

Coeme-

Digitized by Google

Coemeterium S. Soteris Papæ, & Martyris via Appia.

Coemeterium S. Zepherini Papæ, & Martyris, via item Appia propè Catacumbas.

Coemeterium S. Callepodij Presbyteri, & Martyris, via Aurelia, tertio circiter ab Vrbe lapide.

Caemeterium S. Prætextati Prsbyteri via Appia primo ab Vrbe lapide.

Coemeterium Lucinæ via Aurelia.

Coemeterium Aproniani, via Látina, non longè ab Vrbe.

Coemeterium S. Felicis Papæ, & Martyris, via Aurelia, ad lapidem ab Vrbe ſecundum.

Coemeterium Priſcillæ via Salaria, lapide ab Vrbe tertio.

Coemeterium S. Nicomedis Presbyteri, & Martyris, via Ardeatina, lapide ab Vrbe ſeptimo.

Coemeterium SS. Nerei, & Achillei Martyrum, via Ardeatina ad lapidem ab Vrbe ſecundum.

Coemeterium S. Agnetis, via Nomentana.

Coemeterium Sanctæ Felicitatis, via Salaria.

Coemeterium SS. Felicis, & Adaucti Martyrum, via Oſtienſi.

Coemeterium SS. Petri, & Marcellini Martyrum, via Lauicana.

Coemeterium SS. Marci, & Marcelliani Martyrum, via Ardeatina.

4 Coemeterium S. Cyriaci, via Oſtienſi.

5 Coemeterium Cardianum, via Latina.

Coemeterium S. Agathæ, via Aurelia.

Coemeterium S. Iulij Papæ, via Flaminia.

Coemeterium eiuſdem alterum, via Portuenſi.

Coemeterium eiuſdem tertium, via Aurelia.

Coemeterium S. Timothei Presbyteri, via Oſtienſi.

6 Coemeterium Nouellæ via Salaria, milliario ab Vrbe tertio.

Coemeterium Cyriacæ in argo Verano.

Coemeterium Balbinæ, inter Appiam, & Ardeatinam viam, ſitum.

Coemeterium Vrſi.

Coemeterium S. Pontiani Papæ & Martyris.

Coemeterium S. Damaſi Papæ, inter vias Ardeatinam, & Appiam extructum.

Coemeterium SS. Hermetis, & Domitillæ Martyrum.

Coemeterium Iordanis.

Coemeterium SS. Tiburtij, & Valeriani Martyrum.

Coemeterium ad Cliuum Cucumeris.

Coeme-

Coemeterium inter duas lauros, ad S. Helenam.

Coemeterium S. Thraſonis, ad S. Saturninum.

Coemeterium SS. Quarti, & Quinti.

Coemeterium SS. Simplicij, & Seruiliani.

Coemeterium S. Petronillæ.

Coemeterium SS. Ianuarij, Vrbani, & Maximi Martyrum.

Coemeterium S. Anaſtaſij Papæ, intra Vrbem, in regione quinta Eſquilina ad Vrſum pileatum.

Cum in Martyrologio Romano leges quarto Nonas Martij, Romæ via Appia Sanctorum nongentorum, qui poſiti ſunt in Coemeterio ad Sanctam Ceciliam, non ſic accipias, vt fuerit aliquod Coemeterium ita dictum, ſed quod in ipſo Coemeterio Calliſti locus erat, dictus Sanctæ Cæciliæ, cuius ibidem adhuc memoria perſeuerat in marmore ſcripta, iuxta quem locum hi ſepulti fuerunt Martyres, quorum vnus fortaſsè fuit noſter Clemens.

Atque hæc quidem præcipua Romana Cæmeteria, ſic dicta, vel ab Auctoribus, ſeu Inſtauratoribus, aut à Sanctis Martyribus, quorum corpora in illis condita aliquandò.

Quæ etiam loca, modo Concilia Sanctorum, modo etiam à naturali loci denominatione deducta,

cta, Arenaria, Crypta, Catacumbæ, ſeu Catatumbæ in veteribus Martyrologijs appellata inueniuntur. Apud Afros eadem loca Areæ dicta reperiuntur, vndè Tertullianus ad Scapulam, ex verbis perſecutorum, Non ſint Areæ, hoc eſt loca ſepulturarum Chriſtianorum deſtruantur, ne ad ea vlterius conuenirent &c. In ea enim loca cum precum cauſa conuenire conſueuiſſent frequenti cœtu Chriſtiani, magis, magiſque Gentilium furor ſæuire, atque graſſari ſolitus eſt, vt ſcribit Tertullianus in Apologetico, & Minuitus Felix in Octauio. Vſurpata quoque reperitur eadem vox à Pontio Diacono in actis Martyrij S. Cypriani, vbi in fine dicit illum fuiſſe ſepultum in Area Candidi Procuratoris.

In Africa quoque fuère Coemeteria, vt è S. Auguſtino cognoſci licet, & ab Optato Mileuitano, qui Catholicorum Coemeteria à Donatiſtis occupata eſſe conqueritur libro 6. contra Darm. Antiochiæ item Coemeteriorum Euagrius meminit, ad quorum vnum Beati Martyris Ignatij reliquias datas eſſe ſcribit. Alexandriæ præterea in Aegypto idem teſtatur S. Athanaſius; in omni Gallia Gregorius Turonenſis; In omni denique prouincia Chriſtia-

na,

na, Coemeteria, & illa quidem extra Vrbes poſita eſſe S. Ioannes Chryſoſtomus ſcribit libro de fide, eaque aliqua Ciuium, alia Peregrinorum fuerunt, vt è laudato Gregorio Turonenſi animaduerti licet.

E Coemeterio Calliſti effoſſum corpus S. Clementis Martyris, ad Eccleſiam primariam, Sancto Ioanni Baptiſtæ ſacram, in oppido Candiani in Piceno translatum eſt, vt indiximus ſuperius.

3 Per Eminentiſſimum Gaſparem Carpineum &c. Gaſpar Carpineus, Patritius Romanus, ex Auditore Rotæ à Clemente X. Pontifice Maximo primò Datarius, deindè S. R. E. Preſbyter Cardinalis in Titulo S. Silueſtri de Capite in Campo Martio die 22. Decembris anno 1670. tum Vicarius in Vrbe renuntiatus eſt. Auunculus enim erat Lauræ Catarinæ Principis Alteriæ, neptis ſobrinæ ipſius Clementis X.

4 Terræ Candiani &c. Candianum, vulgò Canthiano, ſeu Cantiano, mediterraneum oppidum Italiæ, antiquitus inter eiuſdem municipia connumeratum, in regione Piceni, ad fines Vmbriæ, in via Flaminia, ab Eugubio decem, à Callio quinque, à Peruſio triginta mil-

milliaribus Italicis diſſitum , frequenti populo, Ciuibuſque nobilibus , nec non hominibus doctrina præſtantibus florentiſſimum , ante aduentum Chriſti à veteribus Normannis erectum , auctumque quam maximè Luceoli, proximi Caſtri ruinis; Triũ fluminũ Candiani videlicet, Tenatriæ, ac Bouani aquis alluitur; erigiturque ædificijs non vulgaribus conſpicuum ad dexteram fluminis eiuſdem nominis ripam , incertum an Oppidum fluuio , ſeu fluuius Oppido nomen dederit . Territorium habet frugum cuiuſcumque generis ferax , crebris fontibus irriguum , & ſingulari aëris temperie commendatum .

Meminère Candiani Ortelius in Theſauro Geographico , Maginus Tabula 38. ſuæ Italiæ , Leander Albertus in deſcriptione Italiæ , aliÿque quamplures .

Eſt Candilianus fluuius , & Candidianus Pons; Caſſiodoro Candidus , inter Rauennam , & Claſſem , non longè à Petrario monte , de quibus Hieronymus Rubeus in hiſtoria Rauennæ, & Auctor Vitæ S. Romualdi Abbatis .

5 *R. D. Ioanni Mariæ Mariono &c. Religioſiſſimo eiuſdem Oppidi Sacerdoti .*

6 *Picenum nobilitaret &c. Picenum Regio Italiæ; trans*

trans, Apenninum, ab ipſis montibus vſque ad mare Adriaticum extenſa, inter Aeſim, & Leaſtrum fluuios, teſte Strabone libro 5. hodiè ab Ancona celeberrimo Emporio ad Littus maris Adriatici erecto, Marchia Anconitana appellatur, aliquando tamen apud probatos Auctores Firmanam nuncupatam inuenimus, Pentapolis hæc Prouincia dicta eſt in Synodo VI. habita Conſtantinopoli ſub Conſtantino Magno Imperatore. Præter Anconam, Vrbes habet præcipuas, Piſaurum, Fanum, Fortunæ, Senam Gallicam, Vrbinum, Camerinum, Aſculum, Maceretum ſeu Maceratam, & Lauretum Virginea Domo illuſtre. Huius Populi, Piceni dicti, diuerſi à Picentinis maris Tyrreni accolis, olim vberrimæ multitudinis, quippe ex qua CCCLX. hominum millia aliquandò in fidem populi Romani veniſſe dicantur. Dicti & Picentes, laudato Strabone teſte, & Peicentes ex Verrio Flacco à pici Martij omine, qui in vexillis eorum è Sabinis, à quibus originem traxerunt. Aſculum commigrantium inſediſſe, ſcribitur.

Quorum

Quorum nomen glorioſum in ſecula.

INDEX

Digitized by Google

INDEX RERVM MEMORABILIVM,

A

ABACHVC ferreis vngulis vexatus. Pag. 144. in igne illæſus 150.
Abbanus fontem precibus impetrat. 39. ſuis orationibus Fluuius diuiſus. 44. Puer illæſus ſub aquis. 47. habet obſequentem Lupum. 257.
Abrahamius exagitatus à Dæmonibus. 258.

Abundius ignem ſuperat. 151.
Abus Fluuius. 224.
Acatius de igne victor. 151.
Acepſimas incluſus per ſexaginta annos. 378.
Acubus imponi, quid. 153.
Adalardus Orphanorum curam gerit. 138.
Adelardus exul prodeſt multis. 37.
Adelheidis baculo fons erumpit. 39. poſtulat veſtem candidam. 157.
Ægæum mare. 147.
Ægyptij Martyres aquis ſubmerſi. 43.
Æmilianus plumbo liquefacto perfuſus. 154.
Æolium mare. 147.
Agapes ignem ſuperat. 150.
Agapij corpus illæſum in flammis. 153.
Agapius puer damnatus ad beſtias. 148.
Agapius in mare præcipitatus. 43.
Agathangelus Socius S. Clementis Ancyrani fontem impetrat. 41. 79. patria Romanus 84. obitus 128. illæſus in igne. 153.
Agathopolis in mare præcipitatus. 42.
Agnes Virgo oratione ignem extinguit. 150. donatur veſte candida. 157.
Agnes de Bohemia Dęmones fugat. 258.
Agnus obſequens eſt Franciſco Aſiſiano. 257.
Agonothetæ qui. 147.
Agrippini lapſu capitis fons emanat. 260.
Agrippinus Præfectus. 147.
Aicardus Abbas. 345.
Aidanus precibus fontem impetrat. 41.
Aidus item. 39.
Albertus Auſtriacus in Luſitania. 188.

Albi-

Albigenſes expugnati à Dominico Prædicatorum Inſtitutore. 163.
Albinus Flaccus Alcuinus. 221.
Albion Inſula. 222.
Aldegundes fontem elicit. 41.
Aldetrudes ab igne illæſa. 152.
Alexander Pont. Max. renuntiatus anno ætatis 20. alijs 30. 139. Obitus. 142. 144.
Alexander II. Rex Scotiæ. 163.
Alexander Patriarcha Hieroſolymitanus damnatus ab beſtias. 149. 287.
Alexandr Epiſcopus ferreis vngulis afflictus ignem ſuperat. 144. 151.
Alexander Martyr damnatus ad beſtias. 149.
Alexandria Vrbs multiplex. 285. 146.
Alexandria Albaniæ. Ibid.
Alexandria Arachoſiæ. Ibid.
Alexandria Ariæ. Ibid.
Alexandria Carmaniæ. Ibid.
Alexandria Ciliciæ, ſeu Syriæ. Ibid.
Alexandria Margiana. Ibid.
Alexandria Poloniæ. Ibid.
Alexandria Troadis. Ibid.
Alexandria Ægypti. Ibib.
Alexandria Statiellorum in Liguria. Ibid.
Alicata oppidum Siciliæ. 259.
Ad Alphij locum martyrij fons. 260.
Alſatia. 352.
Aluernus mons Tuſciæ. 369.
Amabilis Presbyter liberat Abbatiam Claromontenſem à ſerpentibus. 240.
Amandus ſigno Crucis Ogiam inſulam liberat à ſerpente. 241.

Amantius ignem ſuperat. 150.
Amaſea, ſeu Amaſia Vrbs. 149.
Ambroſij Senenſis iuſſu fons ſcaturit. 40.
Ambroſius Centurio ignem ſuperat. 150.
Amiſus Vrbs. 149.
Amnarus Rex Hunnorum. 322.
Amphianus in mare præcipitatus. 42.
Amphiom contra Clementem. 80.
Anachoretæ. 363.
Ananias ciſternam, & vrceum aqua replet precibus effuſis. 40. ferreis vngulis laceratus. 145. in igne illæſus. 152.
Anaſtaſius Perſa in veſte alba canit cum Angelis in carcere. 157.
Ancona Vrbs Piceni. 431.
Ancyra Galatarum Vrbs, dicta Angeri. 137.
Ancyra, ſeu Angyra Vrbs Phrygiæ. 137.
Andreæ de Galeratis veſtis in ignem coniecta illæſa. 153.
Andria Vrbs. 392.
Androchius Presbyter oratione ignem exinguit. 151.
Anecti ſanguine ſaxum reſperſum, dat fontem. 260.
Angari Ciuitas, vide Ancyra.
Angeli confirmant ad Martyrium Sanctos. 91. curant eoſdem. 96. Cuſtodes hominum. 251.
Ad Angeli Carmelitæ martyrij locum fons emanat. 259.
Anglia. 222.
Antiochia liberata à ſerpente. 240.
Antiochiæ plures. 313.
Antoni-

Antoninus fontem obtinet. 41.
Antonius in mare precipitatus. 42. fontem impetrat. 41. ſerpentes fugat. 241. habet obſequentem Onagrum. 257. pugnat contra Dęmones. 259.
Antonius Franciſcus Cardim Societatis Ieſu Auctor Faſciculi è Ieſſponis floribus ſuo adhuc madentibus ſanguine. 412.
Apellius Martyr. 304.
Aper cicur manet inter porcos S. Brigidæ. 256. Plures ſe ſiſtunt S. Patritio. Ibid. eſt obſequens pluribus Sanctis. Ibidem.
Aphrodiſius Perſa contra Clementem. 122.
Apollinaris Virgo mutat veſtem. 228.
Apollinis luci. 42. eiuſdem cultus in Inſula Rhodi. 147.
Apollonia dicta Cania. 167.
Apollonius in mare præcipitatus. 42.
Appiandus Martyr. 316.
Appice oppidum Regni Neapolitani. 401.
Aqua ſitim extinguebant Chriſtiani. 37. Aqua diuinitus impetrata 37. 109. 205. Aquis ſubmerſi. 42. Aqua ad molendinum S. Fechini rotandum per montem adducitur. 39.
Aquæ benedictæ vſus. 211.
Aquæ ſanctæ fons in Sicilia. 269.
Aquila pectinibus afflictus. 141. 143. in igne ſine damno. 153.
Aquileia Carnorum metropolis. 296.
Ardeſius in mare pręcipitatus. 42.
Areę dicta Cœmeteria. 428.
Arenaria. 428.

Ari-

Aricinenſis Lucus. 42.
Armorici populi Galliæ. 186.
Aſculum Vrbs Piceni. 431.
Aſinus ad Lyram, & ad Tibiam adagium.
104. 149. 150.
Aſpaſius in exilio prædicat. 37.
Athenæ. 284.
Athenodorus inuenis factus Epiſcopus. 138.
Athenogenes in igne hymnum canit. 150.
Attractæ imperio Ceruus ligna fert. 257.
Audifax in igne ſine damno. 153.
Aues relegatæ in deſertas regiones per S. Martinum. 255. à cantu ceſſant iuſſu Franciſci Aſſiſinatis, & B. Gandolfi. Ibid. non diſcedunt niſi obtenta benedictione. Ibid.
Aufidianus Traiani miniſter contra Chriſtianos. 9.
Auguſta in medio flammarum illæſa. 53.
Auguſtinus candidam dedit veſtem ſuis Religioſis. 157.
Auguſtinus Nouellus. 263. 266.
Auitus in arenti loco fontem excitat. 39.
Aurea Virgo in mare præcipitata. 43.
Auſterberta Virgo furnum ignitũ veſte purgat. 152.
Autiſſiodorum Ciuitas, olim Autricus dicta. 179.
Aurricus vide, Autiſſiodorum.
Auximum Vrbs. 264.

B

BABYLÆ corpus illæſum in flammis. 15.
Bacchanalia. 153.

Bacchus.

Bacchus. Ibidem.
Baculo Sanctorum aqua impetrata. 39.
Ad Baptiſmum S. Fortcherni, & aliorum aquam impetrant S. Lomanus, & alij. 40. & ſequenti.
Baptiſterium. 238.
Bara Inſula. 391.
Barium. 391.
Barlaam ignem ſuperat. 151.
Barontus oppugnatus à Dęmonibus. 259. eiuſdem precibus fons ſcaturit. 40.
Barrenſis Ducatus. 352.
Baſilica diuerſa à Cœmeterijs. 423.
E Baſiliſci ſanguine fons. 260.
Baſiliſſa puella damnata ad beſtias. 148.
Baſilius magnus Monachorum parens. 257.
Baſilius Ancyranus damnatus ad beſtias. 148.
Baſſianus donatus veſte candida ad Angelis in baptiſmo. 157. Epiſcopus Laudenſis. 277.
Baſſus in mare præcipitatus. 42.
Beda ſeptennis Monachis traditus. 225.
Benedictio Sanctorum grata etiam brutis. 255. & ſeq.
Benedictus fontem oratione impetrat. 40. Videt Dęmonem in ſe frementem. 258.
Benedictus VIII. Pont. Max. iuuenis electus. 140.
Benedictus Monachus ignem ſuperat. 150. 153.
Benignus Martyr. 377.
Berardi iuſſu Ceruus ligna portat. 257.
Berardus Minorita precibus fontem obtinet. 41.
Berbha fluuius diuiſus in duas partes precibus S. Albani Abbatis. 44.

Ber-

Bernardus puer inter Canonicos regulares. 225.
S. Bertrand Vrbs Galliæ. 270.
Ad Beſtias damnati Sancti. 147.
Blaſphemator morte punitur. 205.
Blaſius Epiſcopus pectinibus vexatus. 141.
Bocherium Siciliæ pagus. 408.
Bonauita à Dęmonibus flagellis percuſſa. 258.
Bonifacius Camaldulenſis ignem ſuperat. 151.
Bonifacius Diaconus de igne victor. Ibid.
Bonitus Epiſcopus donatus veſte alba. 157.
Brbeutæ. 140.
Bricius Epiſcopus Turonenſis. 332. 343.
Brichildes filia Regis Saxoni, Regina Hungariæ. 322. 337.
Brigida tres fontes oratione impetrat 39. candidam induit veſtem 157. illi ſe præbent cicures Vulpes. 256.
Britannia Albion etiam dicta. 222.
Britannia minor. 182. 122.
Bruno Monachus, diſcipulus Clementis Epiſcopi Autiſſiodorenſis. 175.
Bruno de Roucy Lingonienſis Epiſcopus electus anno ſuæ ætatis XXIV. Pag. 129.
Buſirides ferreis vngulis Martyr. 145.
Bycia palus. 36.
Bycus fluuius. Ibidem.

C

CABELICENSIS ager opera S. Verani Epiſcopi eſt liber à belluis venenoſis. 240.

Cadocus fontem oratione impetrat. 41. in ſinu igne portat. 153. eius iuſſu Ceruus ligna fert. 257.
Cærealis ignem ſuperat. Ibidem.
Cadroes fontem obtinet precibus. 39.
Cæcilia ignem ſuperat. 151.
Cærealis ignem ſuperat. Ibidem.
Cæſarius Diaconus in mare præcipitatus. 42.
Caius in mare præcipitatus. 42.
Calatabillota à ſerpentibus libera. 240.
Caletenſe Monaſterium. 375.
Calliſtratus in mare præcipitatus. 42.
Calliſti Cœmeterium. 421. 424.
Calliſtus in mare præcipitatus. Ibidem.
Calumniatores puniti. 387.
Caluppanus aquam oratione impetrat. 40. vexatus à Dęmonibus. 258.
Camerinum Vrbs Piceni. 431.
Cancer morbus. 392.
Candianum mediteraneum oppidum Italiæ. 429.
Candida Martyr ferreis vngulis lacerata. 145.
Candidati. 154.
Candidianus Pons. 430.
Candilianus fluuius. 430.
Candidus ſine damno in igne. 155.
Candidus Monachus diſcipulus Clementis Epiſcopi Autiſſiodorenſis. 175.
Candidus color gratus Cœlo. 157.
Canea Vrbs Cretæ. 168.
Canis latratibus moleſtus obmuteſcit. 255.
Cantiana Martyr. 295.
Cantianus Martyr. Ibidem.
Canuti Regis ſanguis vbi effuſus, fons erumpit. 260.

Capito Epiſcopus illæſus in fornace ardenti. 153.
Caponum familia nobilis Florentina. 357.
Capraſius ex lapide aquam impetrat. 38.
Capucini à patria cognominantur. 391.
Carcinomatis morbus. 389. 392.
Caria. 146.
Cariton M. 303. oratione aquam impetrat. 38. 132.
Carolus Magnus ſucceſſit in Regno Gallico Pipino Patri. 203. 229. Saxones decies debellauit. 223.
Carolus de Lucemburgo, ſeu Luxemburgo anno ætatis xxv renunciatus Epiſcopus Laudunenſis. 139.
Carterius ferreis vngulis afflictus. 144. in igne illæſus. 152. in eius os inſtillatur plumbum liquefatum. 154.
Caſtorius in mare præcipitatus. 42.
Catacumbæ, ſeu Catatumbæ. 428.
Catarina Bononienſis fugat Dęmones. 258.
Catellus fontem oratione obtinens. 41.
Catenæ. 71.
Celſus Martyr. 310. ad huius ſepulchrum fons. 260.
Cerua mulgendam ſe præbet S. Erminæ. 257.
Ceruus portat codices S. Columbæ Abbatis, & ſarcinas aliorum, cum lignis. 250. 257. colla iugo ſubmittit. 257. obſequens Sanctis. Ibid.
Chania, ſeu Chaniæ, vel Cania. 165. 167.
Chariſius in mare præcipitatus. 43.
Charitina Virgo ignem ſuperat. 151. in mare præcipitata. 43.
Chari-

Chariton; vide Cariton ſuperius.
Chelidoniæ. 146.
Cherſoneſus, ſeu Cherroneſus plures. 34.
Cheruſci populi Germaniæ. 229.
Chionia ignem ſuperat. 150.
Chriſtiani exules non viuebant in otio. 36. viles habiti apud Gentiles. 147. inertes. 318. Deum in Sanctis venerantur. 44.
Chriſtinæ caput ſingulis annis ter enatat ſuper aquas. 44. damnata ab beſtias. 148. illæſa in fornace. 151.
Chriſtophorus Martyr. 132.
Chryſogonus præcipitatus in mare. 43.
Chryſolius ab Vrbe miſſus in Gallias ad promulgationem Euangelij. 350.
Chut Rex Saxonum. 337.
Circuli ferrei fracti ad Sanctorum ſepulchrum. 215.
Clarius Lucus. 32.
Claudiopolis Vrbs Paphlagoniæ. 137.
Claudius in mare præcipitatus. 43. 307.
Claudius Epiſcopus Taurinenſis. 181.
Clemens Romanum nomen. 137.
Clemens X. Pont. Max. 420.
Clemens antagoniſta Bonifacij. 176. 180.
Clementinus Martyr. 308.
Cletus Pont. Max. 47.
Cletus Martyr. 316.
Codrati ſanguine ſaxum reſperſum, fontem dat. 260. Idem damnatus ad beſtias. 149.
Cœleſtius Presbyter. 238.
Cœlimontana regio. 26.

Cœlius mons. Ibidem.
Cœci vident Sanctorum opera. 97.
Cœmeteria Romana. 424. alia 428.
Cœmeterium quid ſit. 421.
Cœnobytæ. 364.
Colchenſis lucus. 32.
Coleta aquam oratione impetrat. 40. illam Dæmones turbant. 258.
Colmanus habet obſequentia animalia plura. 256.
Colophoniæ lucus. 32.
Coloſſenſes qui ſint. 146.
Coloſſus Rhodij. 147.
Columba Virgo damnata ad beſtias 151.
Columba, ſeu Columbanus Abbas aquam oratione obtinet. 38. & 39. candidum induit habitum 157. Coruo imperat. 255. Ceruus portat eius codices. 256. & ligna. 257.
Comes dictus quicunque alijs præerat. 32.
Comgellus fontem impetrat oratione. 39.
Concilia Sanctorum dicta Cœmeteria. 427.
Connamus Regulus Britanniæ. 183.
Connatia Prouincia Hiberniæ. 227.
Conon cum filio annorum duodecim in craticula aſſatus. 142.
Conſtantinus Magnus. 338. 145.
Conſtantius Imperator. 338.
Conſtantius Epiſcopus Peruſinus ambulat per ignitos carbones. 153.
Contextus fontem oratione obtinet. 41. Dæmonem circumducit. 258.
Corduba Vrbs Hiſpaniæ Bœticæ. 298.
Corinæus

Corinæus Dux. 186.
Corinia dicta Cornubia. Ibidem.
Cornelius diſcipulus S. Clementis Papæ. 9.
Cornubia Angliæ Prouincia. 186.
Coruus reſtituit quod abſtulerat. 255. Plures ſe ſiſtunt S. Patritio. 256.
Coſa, ſeu Coſſa Vrbs Etruriæ. 275.
Coſmas in mare præcipitatus. 45. damnatus ad beſtias. 151.
Craticula. 141.
Creſcentianus laceratus ferreis vngulis. 145.
Creſcentis ſanguine ſaxum reſperſum dat fontem. 260.
Creta Inſula. 146.
Creticum mare. 147.
Crocodilus inſtar cymbæ inſetu it Theodoræ Alexandrinæ. 256. obſequium præſtat S. Pachomio. 257.
Cronanus puer ductus ad Monaſterium. 226.
Crucis ſigno fontem elicit S. Auentinus. 39.
Crypta locus ſepulturæ. 98. & Martyrij. 128. 173. 428.
Cucuſa oppidulum Cappadociæ. 339. & 340. alijs Cucuſium.
Culix eſt obſequens S. Colmano. 256.
Cunnacheo Ceruus obedit. 257.
Curicius Præſidens Ancyræ. 98.
Cuthberti corpori mare viam præbet. 45. aquam pro ſicco puteo obtinet. 39. fontes impetrat. 40. eiuſdem pedes lambunt lutræ. 257.
Cuuana Abbas oratione aquam obtinet. 39.
Cydon Vrbs Cretæ Inſulæ. 161.

Cyndeus Presbyter damnatus ad beſtias. 149.
Cypri lucus. 32.
Cypriani ſanguine ſaxum reſperſum fontem emittit. 260.
Cyprius Inſula. 146.
Cyriacus fontem oratione obtinet. 41.
Cyrillus Epiſcopus Morauorum, & Slauorum Apoſtolus. 29.
Cyrillus Epiſcopus Cortinæ. 151.

D

DÆMONES Sanctis infeſti. 258.
Daifuſama Imperator Iapponiæ. 415.
Damianus precipitatus in mare. 43. ignem ſuperat. 151.
Damnati ad beſtias. 147.
Dani populi. 199. 228.
Daniel Abbas Presbyter ordinatus in miniſterio Diaconatus perſeuerat. 377.
Danielis Stylitæ imperium in ſerpentem. 255.
Dauid fontem precibus impetrat. 39. quo baptizato fons erumpit. 40.
Decani. 365.
Decuriones. Ibidem.
Deicola habet obſequentem Aprum. 256. fontem oratione impetrat. 39. 41.
Demas Epiſcopus Magneſiorum iuuenis electus. 138.
Deorum Gentilium vanitas. 74.
Deſignatores. 140.

Deus curam habet Sanctorum. 259.
Dianæ lucus. 42.
Dinocrates Architectus. 286.
Diocletianus Imperator Chriſtianos perſequitur. 60. 140. Obitus. 336. & ſeq.
Dionicus Rex Cornubiæ. 183.
Dionyſia Bacchi feſta. 19.
Dionyſij ſanctitate illuſtris ſanguine ſaxum reſperſum dat fontem. 260.
Dionyſius inter Deos. Ibidem. idem, ac Bacchus. 153.
Diuiodunum Vrbs. 237.
Diuionenſe Cœnobium S. Benigni. 377.
Dodonæus lucus. 42.
Dominicani igne combuſti in Iapponia. 412. alij gladio cœſi. 414.
Dominicus Prędicatorum inſtitutor. 163. candidam amauit veſtem. 157.
Domitianus Clementem Ancyranum remittit ad Diocletianum, 69.
Domitillæ duæ. 319.
Domitius Amaſenorum Vicarius. 102.
Donatilla Virgo damnata ad beſtias. 148. in craticula extincta. 142.
Donatus Martyr. 316.
Dormientes ſeptem Epheſi. 335.
Dormitorium. 421.
Dorotheus Martyr in craticula. 142.
Draco interfectus orationibus S. Veranni Epiſcopi. 240.
Dublinum Vrbs Hiberniæ. 162.
Dula ſuper ignitas craticulas exuſta. 142.

EADBERTVS

E

EADBERTVS, ſeu Egbertus Epiſcopus Lindisfarnenſis. 227.
Eccleſia S. Clementis in Vrbe. 30. in Cherſoneſo alia. Ibidem.
Egbertus Epiſcopus, vide Eadbertus.
Egbertus Presbyter. 227.
Eguuinus fontem precibus impetrat. 40.
Einardus Monachus diſcipulus Clementis Epiſcopi Autiſſiodorenſis. 175.
Eleutherius annorum xx. datus Epiſcopus Syracuſanis. 139.
Eleutherius, ſeu Eleucterius Epiſcopus Illyrici afflictus grabato ferreo, ignitoque. 141. & ſeq. Sartagine vexatus. 143. ignem ſuperat. 150.
Elias de Bordeille Cardinalis S. R. E. electus Epiſcopus Petragoricenſis anno XXIV. ſuæ ætatis. 139.
Emeritus Martyr. 303.
Emma ignitos vomeres calcat probatura ſuam innocentiam. 152.
Ephrem Gerſonis Epiſcopus. 46.
Ephyſius illæſus in fornace. 152.
Epimenides Creticus dormiuit annis multis. 333.
Epiphania. 156.
Epiſcopatus Hiberniæ antiquitus numero XXXXX. nunc tantum. XXXV. Pag. 227.

Epiſcopi

Epiſcopi iuuenes electi. 138. ætas requiſita. 138.
Epiſtola Pauli ad Hebræos facta latina. 167.
Equus ſine duce vehit currum ad S. Fiecum. 256. deflet mortem S. Columbæ Abbatis. Ibidem. collum iugo ſubmittit, iuſſu eiuſdem Brigidæ. Ibidem. præſtant obſequia Sanctis. Ibidem.
Eraclea Vrbs. 309.
Erotides damnata ad beſtias. 148.
Eſternaci, ſeu Epternaci Monaſterium. 210.
Etcheni iuſſu Ceruus collum iugo ſubmittit. 257.
Etnæ mons Siciliæ vmbiculum. 245.
Eubertus, alijs Eugenius Roma miſſus in Galliam ad promulgationem Euangelij. 350.
Eubulus damnatus ad beſtias. 149.
Eucarpius ſateles Martyr. 106.
Euclecius nomen mutat. 228.
Eudociæ minantur Dæmones. 258.
Eugendus ſacerdotium recuſat. 379.
Eugenius ferreis vngulis laceratus. 145. illæſus in in igne. 153. 297.
Eulalia Virgo vngulis vexata. 144.
Euphemia Virgo ſartagine afflicta. 143. flammas ſuperat. 150.
Euphroſina. 137.
Eupreſſius nomen mutat. 228.
Euſtadius Abbas. 377.
Euthychianus damnatus ad beſtias. 148.
Euthymius aquam in ſiccitate promittit, & confert. 40. fontem inſuper impetrat. 41.
Eutropius ferreis vngulis afflictus. 144.
Exilio reos plectebant Romani. 34.

Exuere Sycionum. 156.
Exuperantius Diaconus ferreis vngulis afflictus. 144.

F

EFANCHEÆ ſepulchro fontes duo erũpunt. 260.
Fanum fortunæ Vrbs Piceni. 431.
Fauſta Virgo ſartagine vexata. 143.
Fauſtinus pater S. Clementis Papę. 25.
Fauſtinus frater eiuſdem Clementis. 26.
Fauſtus alter frater ipſius Clementis. Ibidem.
Fauſtus ſeptennis datus S. Benedicto. 225.
Fechinus puer fontem parat. 41. illi Lupus obſequium pręſtat. 257.
Felicianus ferreis vngulis laceratus. 145.
Felicitas damnata ad beſtias. 148. & ſeq.
Felix Diaconus. 231. 238. & ſeq.
Felix Romanus exul lapides excidit. 37.
Felix ignem ſuperat. 151.
Feræ Sanctorum vocibus obedientes. 255. ſigno Crucis cicures fiunt. 257.
Ferraria Vrbs Æmilię. 396.
Feſulę Vrbs Etruriæ. 357.
Fidiculæ. 143.
Filiorum S. Symphoroſę nomina. 300.
Fingar aquam oratione obtinet. 39. eiuſque ſanguine fons elicitur. 260.
Flauius Clemens vir Conſularis & Martyr. 317. & ſeq.

Flauia

Flauia Domitilla. 319.
Florentinus fontem pręcibus impetrat. 39.
Florus Rex Hunnorum. 321.
Florus alius B. Martini Turonenſis genitor. 322.
Fluuij in duas partes diuiſi oratione Sanctorum. 44. & 47.
Fœminarum familiaritas fugienda. 399. linguam refręnantes ſuperiores S. Macario. 402.
Fontes diuinitus impetrati. 39. erumpunt è terrę gremio ad reliquias, & ſepulchra Sanctorum. 253. & 259.
Fornax Sanctis accenſa. 113. 150. extinguitur ne lædantur. 152.
Fortunata Virgo damnata ad beſtias. 149. ignem ſuperat. 151.
Foſi populi Germanię. 200. & 229.
Foſites Inſula. Ibidem.
Foſitesland Deus. Ibidem.
Francauilla oppidum Siculum. 247.
Franciſca Aragonia ſacrarum reliquiarum ſtudioſiſſima. 187.
Franciſcæ Romanæ Dęmones moleſti. 258.
Franciſcani igne combuſti in Iapponia. 413.
Franciſcus Aſiſſianus facta oratione è petra aquã haurit. 38. eiuſdem iuſſu aues à cantu ceſſant. 255. obſequium ei pręſtat Onager. 257. fugit ſacerdotium. 378.
Franciſcus de Hallim electus Epiſcopus anno ætatis xx. Pag. 139.
Franciſcus Boſſius Laudenſis Epiſcopus in tabulas Eccleſiaſticas refert Clementem Presbyterum Laudenſem. 280.

Franciſcus de Rohan anno XVIII. ætatis renuntiatus Epiſcopus. 139.
Friſia duplex. 205. & 227.
Friſij. Vide Friſones.
Friſones. 196. & 228.
Furſeus fontem oratione impetrat. 39.
Fuſcianus Epiſcopus Galliam Belgicam prędicatione illuſtrat. 345. & 348.

G

GALATÆ. 137.
Galerius Maximianus dictus Maximianus. nus. 158.
Gallia. 348. Triplex, Togata, Comata, Bracata. Ibidem. Celtica, & Aquitanica, Belgica, ac Lugdunenſis. Ibidem.
Gallus ſanctitate illuſtris liberat à ſerpentibus Eremum. 240.
Gallus animal præſtat obedientiam S. Colmano. 256.
Gandolfi iuſſu aues à cantu ceſſant. 255.
Gaſpar Carpineus Cardinalis. 429.
Gaudens vnus è ſeptem dormientibus. 326.
Gaunus Hunnorum pirata. 183.
Gazaria dicta Cherſoneſus. 35.
Geinſericus ſuperatus à Baſilio Duce. 275.
Gelgeſia mater S. Furſei fontem oratione impetrat. 39.
Gemellæ Vrbs Africę. 290.
Geneſius vngulis ferreis vexatus. 144.

Genitus

Genitus illæſus in igne. 153.
Gentianus Martyr. 350.
Genuenſes Tauricę Cherſoneſus Domini. 35. ab illa expulſi à Mahumeto I I. Turcarum Imperatore. 36.
Genulfus illęſus in igne. 153.
Georgia Ciuitas. 29.
Georgius Maniaces. 245.
Geraldus habet obſequentem Lupum. 257.
Geraſino obſequium præſtat Leo. Ibidem.
Germanus Epiſcopus liberat regionem Auteſſiodorenſem á ſerpentibus. 240.
Germanus præcipitatus in mare. 43.
Gerſon Vrbs Cherſoneſi. 46.
Getulius flammas ſuperat. 150.
Gilda fontem impetrat. 139.
Gorgonius Martyr in craticula. 142.
Gothi Volaterras obſident. 273.
Grabati. 71. 141.
Gratianus Imperator. 185.
Grauina Vrbs Apulię. 391.
Gregorius Papa homilias habet in Eccleſia Sancti Clementis. 30.
Gregorius Taumaturgus adoleſcens adhuc electus Epiſcopus. 138.
Gregorius Tarracinenſis Epiſcopus paruulus inter Monachos Caſsinenſes. 225.
Grineus lucus. 42.
Gudbertus habet obſequentes Lutras duas. 256.
Guillelmus Dux Aquitaniæ furnum ignitum veſte purgat. 152.
Guillelmus primus Abbas Fiſcani. 375.

Guillelmus Abbas in Dania traditur puer Hugoni Abbati. 226.
Guillelmus Diuionenſis puer deuouetur Deo. 226. fugit ſacerdotium. 379.
Guillelmus Villarettus Rhodum ſuperat. 147.
Gundena Virgo ferreis vngulis afflicta. 144.
Gundleus oratione fontem impetrat. 40.

H

HABITVS Monachalis. 365.
Habus, ſeu Humber fluuius Angliæ. 224. 239.
Hadelini baculo fons erumpit. 40. & ſeq.
Hadrianus damnatus ad beſtias. 149.
Hannonia. 352.
Helconides flammarum victor. 150.
Heldradus ſerpentes includit. 241.
Heluetia. 353.
Hemma Virgo ſanctiſſima. 373.
Henricus de Eſcoubleau Archiepiſcopatum Burdegalenſem anno XVIII. ætatis obtinet. 139.
Heraclea Vrbs. 309.
Heraclium dicta Cherſoneſus. 35.
Herbanum Vrbs. 265.
Herculis lucus. 42.
Hereneus Martyr. 300.
Herimannus Præſul Metenſis. 234. & 239.
Hermylus aquis immerſus. 43.
Heſichaſtæ. 363.

Heſychius præcipitatus in mare. 43.
Hięna obſequium pręſtat S. Machario. 257.
Hibernia dicta olim Scotia. 162. 226.
Hicardus Abbas. 330.
Hieronides præcipitata in mare. 43.
Hieronymus Æmilianus Orphanorum curam ſuſcipit. 138.
Hieroſolymitani Equites eiecti Rhodo Melitam migrant. 146. Patriarchæ veſte candida vſi. 157.
Hilarius ſigno Crucis fugat ſerpentes. 241.
Hinnuſticus Martyr. 297.
Honoratus Martyr. 316. ſerpentes fugat. 241.
Humberti precibus fons erumpit. 40. & ſeq.
Hunni, & Huni populi. 187. 336. deficiunt à Romanis. 321.
Hyacinthus flammarum victor. 151.

I

IANVARIVS ferreis vngulis afflictus. 144. Iappones capite truncati. 414. Viui combuſti. Ibidem.
Iapponia regio ampla Aſiæ. 411.
Icaricum mare. 147.
Idalius lucus. 42.
Ignatius ferreis vngulis afflictus. 144. damnatus ad Leones. 148.
Ioannes Bollandus Societatis Ieſu deſcribit acta S. Clementis Ancyrani. 136.
Ioannes Borgia ſacris Lipſanis addictus. 187.

Ioannes de Deo vexatus à Dęmonibus. 258.
Orphanos alit, ac veſtit. 138.
Ioannes Maria Mariottus. 430.
Ioannes Monachus Londinenſis. 174. & 178.
Ioanes de Orleans Cardinalis de Longauilla, anno XVIII. ætatis renunciatus Epiſcopus. 139.
Ioannes Poupet renuntiatus Epiſcopus Cabilonenſis anno ætatis XXV. Pag. 139.
Ioannes Reomenſis precibus ſerpentem occidit. 241.
Ioannes Scapelinck latinè reddidit acta S. Clementis Ancyrani. 136.
Ioannicius Abbas liberat Thaſo inſulam à Serpentibus. 240.
Ioannis Baptiſtæ Pollex Antiochiam liberat à Serpente. 240.
Iona inſula caret ſerpentibus. 240.
Ionas Aurilianenſis ſcriptor contra Claudium Taurinenſem. 181.
Iouis lucus in Chaonia. 42.
Innocentia detecta. 387.
Innocentius vnus ex ſeptem dormientibus. 326.
Irenæus Epiſcopus Lugdunenſis. 271.
Irmundus precibus fontem impetrat. 41.
Iſaac fugit ne ad Presbyteratum cogeretur. 377.
Iucundianus præcipitatus in mare. 43.
Iudices à SS. Martyribus reſponſionum aculeis vulnerati. 154.
Iudicium extremum rigidum. 398.
Iulianus Cenomanenſis fontem elicit. 41. puerum liberat à Serpente. 241. damnatus ad beſtias.

ſtias. 149. illæſus cum ſocijs in igne. 148.
Iulianus puer ſacco incluſus in mare precipitatus. 42. & ſeq. 303.
Iulitta Virgo flammas ſuperat. 151.
Iulius ſerpentes fugat. 241.
Iulius Clementis Presbyteri frater. 272.
Iuſtinianus Imperator iunior exilio damnatus. 36.
Iuſtinus Martyr. 297.
Iuſtus flammas ſuperat. 151.
Iuuenes promoti ad Epiſcopatum. 59.
Iuuinus Martyr. 295.

K

KIERANVS, alijs Kreranus ignem in ſinu portat. 151. habet obſequentem Aprum. 256. obedientem Ceruum, Lupum, & Taxum. 257. fontem impetrat. 39.

L

LAGINIA prouincia Hiberniæ. 226.
Lambertus puer Crucis ſigno formato fontem erumpere facit. 40. ignem defert in veſte. 153.
Landoaldus Crucis ſigno fontem erumpere facit. 40.
Lapides in Sanctos immittunt Dęmones. 257.
Laterria oppidum Prouincię Barenſis. 388. & 392.

Laudum Vrbs. 279.
Laura Caterina Princeps Alteria. 429.
Laurentius Archiepiſcopus fontem in arenti loco elicit. 39.
Laurentius Archidiaconus Martyr in craticula. 142.
Laurentius ſexennis traditus Monachis Benedictinis. 225.
Lauretum Vrbs Piceni. 431.
Laus vetus, & noua. 280.
Lebes. 71. & 142.
Ad Lectini baptiſmum fons ſcaturit. 40.
Leones effodiunt ſepulchrum S. Pauli Eremitæ. 256. S. Kierani, & aliorum. 257.
Leonis Rotomagenſis caput vbi cecidit, fontem dat. 260.
Leontius prçcipitatus in mare. 43.
Leproſus fontem impetrat. 39.
Lesbus Inſula. 146.
Letus vnus, ex ſeptem Dormientibus. 326.
Liberatus Abbas flammas ſuperat. 151.
Liberius fontem oratione impetrat. 39.
Libernus fontem educit. 40.
Lilibæus. 40.
Linguæ delictis multi pereunt. 398. & 402.
Linus Pontifex Max. 47.
Lita pagus Prouinciç Barenſis. 388. & 392.
Liturgia Clementis Papç. 27.
Lomanus fontem impetrat. 39. & ſeq.
Londinum Vrbs Angliæ. 187.
Lotharingia. 352.
Lucas Abbas cognomento Caſalij decennis traditus

ditus Monachis. 225.
Lucas Martyr. 304.
Lucianus præcipitatus in mare. 43.
Lucillianus flammas ſuperat. 150.
Lucius Præſes Ancyrę. 125.
Lucus Sylua. 41. Larium ſedes. 42.
Lucus Auguſti Vrbs Cœporum Tuſciæ. 42.
Lucus Feroniæ oppidum Tuſciæ. Ibidem.
Ludouicns Archiepiſcopus Toloſanus anno ætatis 21. renunriatus. 149.
Ludouicus Pius Imperator. 175.
Lugdunum multiplex. 269. Galliç Celticæ. 269. Aquitaniæ. 270. Batauorum. Ibidem. Salinarum. Ibidem.
Lupi cuſtodiunt oues. 256. cuſtodes Odonis Abbatis. Ibidem. Obſequentes ſunt Theodoro. Ibidem.
Lupicinum Dęmones lapidibus impetunt. 258. fugit ſacerdotium. 379.
Lupita ignem in ſinu portat. 151.
Lupus ſanctitate illuſtris fontem elicit. 41.
Lutræ obſequentes S. Gudberto. 256. item S. Paulo. 257. lambunt pedes S. Gudberti. Ibidem.

M

MACARIVS Abbas Clericatum fugit. 378. illi Hięna obſequium præſtat. 257.
Macedonicum mare. 47.
Maceretum, ſeu Macerata Vrbs Piceni. 431.
Macidiana, vide Matidia.

Macharius, vide Macarius.
Macra Virgo flammas ſuperat. 152.
Magi vtebantur veſte alba. 156.
Magnus Martyr. 300.
Maidocus oratione fonti arido aquam obtinet. 39.
Maius Monaſterium ad ripam Ligeris. 341.
Mamertinus Præfectus Vrbis. 6. & ſeq.
Manfredonia Vrbs. 401.
Manſuetus Martyr. 316.
Manus ferreę. 71. & 141.
Marcellinus pręcipitatus in mare. 43. 297.
Marcellus Diaconus ferreis vngulis tortus. 144. & 297.
Marcellus Epiſcopus Pariſienſis liberat à ſerpentibus ſepulchrum mortuæ mulieris. 240.
Marciana Virgo damnata ad beſtias. 148.
Marcus Eremita oppugnatus à Dęmonibus per annos triginta. 259.
Mare recedit vt Chriſtiani Sanctorum reliquias venerarentur. 44. & ſeq.
Maria Virgo ſanctiſsima Bonitum donat veſte alba. 157.
Maria de Mailliaco Orphanos nutrit. 138.
Marianus Abbas Ratiſponenſis. 372.
Marinus ordinis Senatorij ſartagine afflictus. 143. & ſeq.
Marius, & Martha coniuges vngulis afflicti. 144. in ignem ſine damno proiecti. 150.
Martiana in igne illęſa. 152.
Martina vngulis raſa. 144. in igne illęſa. 152.
Martinopolis Vrbs. 341.
Martinus

Martinus Turonenſis ante baptiſmum Florus dictus. 324. & 338. Auctores qui eius vitam ſcripſerunt. 340. eiuſdem nomine audito Canis á latratibus ceſſat. 255. & ſerpens in vlteriorem ripam tranſmeauit. Ibidem. aues piſcibus moleſtas in deſertas regiones relegat. Ibidem.
Martis lucus apud Colchos. 42.
Martyres XXVII. in mare præcipitati. 42. Ægyptij aquis immerſi. 43. Sebaſteni. Ibidem. Vnus Sartagine afflictus. 143.
Martyricum. 128. & 156.
Maſſa Vrbs. 275.
Maſſilia Vrbs Gallię Narbonenſis. 337.
Matidia, alijs Macidiana mater S. Clementis Papę. 25.
Maulius damnatus ad Beſtias. 148. & ſeq.
Mauritius ferreis vngulis afflictus cum alijs. 145. illæſus in igne. 152.
Maurus nouennis traditus S. Benedicto. 225.
Maxentius occiſus. 338.
Maxima damnata ad beſtias. 148. in craticula Martyr. 142.
Maximianus Imperator. 145. & 336.
Maximus Clementem petit ad tormenta. 118. 182. 185.
Maximus puer flammas ſuperat. 151.
Mediomatrices populi. 237.
Megengor nomen mutat. 228.
Melga Pictonum pirata. 183.
Meloro monente, & baculo terræ infixo fons erumpit. 39.

Meſia,

Meſia, vel Meſiagum palus Germaniæ. 229.
Methodius Epiſcopus Morauorum, & Slauorum Apoſtolus. 29.
Metis, vel Metæ Vrbs. 237. 347. cuius Epiſcopus ſacri Imperij Princeps. 237.
Michael de Caſtro Archiepiſcopus Vlyſipponenſis. 188.
Milianus Martyr. 297.
Milites ſeptem illæſi in igne. 152. duo ducti ad Chriſtum. 105.
Miſſæ, quæ legitur in Sabbato in Commemoratione Deiparæ Virginis Auctor Albinus Flacus Alcuinus. 222.
Mochuanum ſanctitate clarum fons ſequitur. 39.
Mocteus fontem ex vno in alium locum transfert. 39.
Molagga, alijs Molocus fontem aquę cœlitus impetrat. 39. illi Ceruus obedit. 257.
Molaria oppidum. 265.
Moloſſorum rabies ſigno Crucis coërcita. 399.
Momonia Prouincia Hiberniæ. 226.
Monachi non iacentes, ſed ſuper inſtructas, & paululum reclines cathedras ſedendo quieſcebant. 364. eorumdem genera duo. 302.
Monaſterium Sanctiſſimæ Trinitatis. 375.
Morini populi. 354.
Moyſes Eremita precibus ſuperioris aquam in puteo impetrat. 39.
Mucus Martyr. 295.
Mulieres ſeptem plumbo liquato afflictæ. 154.
Municipius Martyr. 289.
Mus pręſtat obſequium S. Colmano. 256.

Muthues licet Sacerdos conſecrare detrectat. 378.
Myrtoum mare. 147.

N

NANGASACHVM Vrbs Iapponię. 415.
Narus. 283.
Natalis fontem obtinet. 39.
Nemeſis Martyr. 297.
Nemeus lucus. 42.
Neophytus damnatus ad beſtias. 148. in fornacem immiſſus, illęſus exiuit. 150. & 153.
Neruij populi. 374.
Neſtoris coſtæ nudantur ferreis vngulis. 145.
Nicephorus Martyr in craticula. 142. & 150.
Nicolai Epiſcopi Myrenſis corpus apud Barium. 391. fons ad eius ſepulchrum. 259.
Nicolaus Pont. huius nominis primus reparat in Vrbe Eccleſiam S. Clementis. 30.
Nicomedia Ciuitas Bithyniæ. 82. 89. 145.
Nicoſtratus in mare præcipitatus. 43. 307.
Niphonia Inſula. 411.
Nominis mutatio. 228.
Northbertus Pręmonſtratenſium inſtitutor candidam amauit veſtem. 157. cuius oues cuſtodiuntur à Lupo. 256.
Northumbria, ſeu Northumberland. 223.
Notarij ſeptem inſtituti Romę pro actis Martyrum deſcribendis. 2.
Nouatianus Martyr. 297.

Nyſa

Nyſa Vrbs Cappadociæ. 137.

O

OBELISCVS 120. 142.
Octauianus Presbyter. 272.
Odo Abbas in itinere cuſtoditus à Leonibus. 256.
Ogia inſula liberata à ſerpente. 241.
Olyſipo Vrbs Luſitaniæ, 188.
Onager obſequium præſtat S. Antonio. 257.
Ongendus Daniæ Rex. 199.
Orama. 191. & 224.
Orationis vis. 388.
Oreſtes in grabato ferreo afflictus. 141.
Origenes Adamantius. 281. & 287.
Orimentius Martyr. 293.
Oringæ anima in veſte candida defertur in Cœlum. 157. mutat nomen. 228.
Oropitum Vrbs. 264.
Orphanorum curam ſuſcipiunt Sancti. 57. 138.
Ortygia inſula 244. Siracuſæ ſub eodem nomine. Ibidem.
Oues S. Northberti cuſtoditę à Lupo. 256.

P

PACHOMIVS precipitatus in mare. 240. illi obſequium præſtat Crocodilus. 257. ne ordinaretur Sacerdos ſe occultat. 378.
Pachynus promontorium Siciliæ. 408.

Pæmoni

Paemoni Leo obſequium præſtat. 257.
Pan ruſticorum numen lucum habet ſacrum in Arcadia. 42.
Pandaria, ſeu Pandataria inſula maris Tyrrheni. 320.
Panormus Vrbs nobilis Siciliæ. 383. oppida ſubiecta. 383.
Pantenus publicus Doctor Alexandriæ. 281. 287.
Papa Martyr vngulis ferreis afflictus. 144.
Papę interiectio. 140,
Papius in lebetem iniectus. 142. præcipitatus in mare. 240.
Papyrinus præcipitatus in mare. 240.
Paralyſi afflicta, ſanata interceſsione Clementis. 215.
Paralyticus curatus. 97.
Pares Franciæ. 140.
Pariſienſis Academiæ inſtitutor Claudius Clemens. 174. & 178.
Paſtor Abbas. 402.
Patriarchæ Hieroſolymitani vſi veſte candida. 157.
Patritij, dicti Patres Reipublicæ. 140. Patritij Franciæ. Ibidem.
Patritius Hiberniæ Apoſtolus fratres duodecim oratione obtinet. 39. huius precibus Hibernia caret ſerpentibus. 240. habet obſequentes Ceruos duos. 256. eiuſdem corpus defenditur à mare, inſtar muri erecto. 45. vſus candida veſte. 157.
Paulus Conſtantinopolitanus Antiſtes. 325.

Paulus Leonenſis terra baculo percuſſa aquam elicit. 40. ſerpentem ſtolla alligatum ducit ad mare. 241.
Pauli Epiſcopi precibus mare ad mille paſſus repellitur. 45.
Paulus Virdunenſis Epiſcopus furnum ignitum ingreditur. 152.
Paulo Eremitæ Leones ſepulchrum effodiunt. 256. Piſces recipit à Lutra. 257.
Pecten inſtrumentum textorium, & affictiuum Martyrum. 71. 141.
Pelagia ferreis vngulis afflicta. 144.
Pelorus promontorium Siciliæ. 408.
Penarium locus in quo aſſeruatur panis. 47.
Percuſſor Clementis Traiectenſis morte punitur. 204.
Peregrinus præcipitatus in mare. 43. liberat Calarabillotam ſerpentibus. 240.
Perpetua damnata ad beſtias. 148. & ſeq.
Paſſinuntes Galatiæ Metropolis. 137.
Petrus Abbas præcipitatus in mare. 43.
Petrus de Luxemburgo anno XV. ætatis renuntiatus Epiſcopus Metenſis. 139.
Petrus cognominatus Abſelmus ferreis vngulis tortus. 144.
Petrus in igne illæſus. 152.
Petrus Apoſtolus. 238.
Petrus Cauenſis Dæmonem pellit. 258.
Phengon Sateles Martyr. 102.
Philibertus Millier creatus Epiſcopus Maurinenſis anno XXVII. ætatis. 139.
Philippus damnatus ad beſtias. 148.
Phi-

Philomenus flam mas ſuperat. 151. 308.
Phœbus diſcipulus S. Clementis Papæ. 9.
Photinus Epiſcopus Rhodi 87.
Piato Presbyter Galliam Belgicam Chriſtianæ fidei lumine illuſtrat. 345. 349.
Pibo Præſul Tullenſis. 239.
Piceni diuerſi à Picentinis. 431. dicti etiam Peicentes, & Picentes. Ibidem.
Picenum regio Italiæ. 430.
Pictones populi Galliæ. 187.
Pionius ferreis vngulis afflictus. 144.
Pinuphius ne ſacris initiaretur fugam arripit. 378.
Pipinus primus Rex Carolingiorum in Gallia. 228. & ſeq. baptizatus à Clemente. 212. obitus. 203.
Piſaurus Vrbs Piceni. 431.
Piſces nolunt diſcedere niſi obtenta benedictione. 255. & ſeq.
Placentia Vrbs multiplex. 395.
Placidus ſeptennis traditus Benedicto. 225.
Plautilla Mater Flauiæ Domitillæ. 319.
Plumbo liquefacto ab igne cruciantur Sancti. 154.
Pœna liquentis plumbi. 154.
Policritus Martyr. 316.
Polycarpus flammas ſuperat. 150. & 153. 312. fugit ſacerdotium. 379.
Pompius præcipitatus in mare. 43.
Pontia inſula Sinus Formiani. 320.
Pontianus damnatus ad beſtias. 149. ſine damno nudis pedibus ſuper carbones ambulat. 150. plumbo liquefacto perfuſus. 154.

Populonia . 275.
Potitus ferreis vngulis tortus . 144. damnatus ad beſtias . 149. plumbo liquefacto perfuſus. 154. feras cohibet . 257.
Præfectus Vrbis, & aliarum Ciuitatum . 33.
Prelationes fugiendæ . 300.
Preſides prerant Prouincijs . 34.
Prima Martyr . 312.
Primitiuus flammas ſuperat . 153. 297.
Primus vnus ex ſeptem dormientibus . 326.
Priſca ferreis vngulis lacerata . 145.
Priſcus damnatus ad beſtias . 148.
Proculus Veronenſis fontem elicit . 40.
Proditus Martyr . 295.
Protolicus in mare præcipitatus . 52.
Protonotarij Sedis Romanæ . 26.
Protopreſul . 239.
Puer illeſus ſub aquis . 47. alius in igne . 152. vnus dormit annos ſeptem , & quinquaginta . 335.
Pueri traditi Religioſis viris, tum ſanctis moribus, cum ſacris literis erudiendi . 225. ex Dania . 30. ſacris aquis abluti . 199.
Pulcherius habet obedientem Aprum . 256.
Pyramis mons . 95. & 149.

Q

QVINCTINVS Roma in Galliam prædicationis cauſa ſe confert . 349.

Quinque Martyres in mare præcipitati . 32.
Quiriacus vnus ex ſeptem dormientibus . 326.
Quirini reliquiæ fontem emittunt . 260.

R

RABANVS nouennis raptus ad Monaſterium . 226.
Radbodus Rex Friſonum . 195. & 199.
Ratiſpona . 373.
Reginoburgium Cœnobium . 173.
Regiones Vrbis . 26.
Regulus fontem elicit . 40.
Reliquiæ Sanctorum in Luſitaniam tranſlatæ . 188.
Rembertus Epiſcopus Bremenſis puer religioſis viris traditus . 226.
Remigius electus Epiſcopus Remenſis anno ætatis xx . 140.
Reſponſa Martyrum . 154.
Reſtituta Virgo ignem ſuperat . 150.
Reuocatus damnatus ad beſtias . 148.
Rhodij populi . 146.
Rhodus Inſula . 145. Ciuitas . Ibidem .
Richardus Hannibaldenſis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis . 265.
Richardus I. Normanniæ Dux . 375.
Robertus Monachis Cellenſibus puer datus . 225.
Rogatus ignem ſuperat . 151.
Rogerius Comes . 354.
Roma liberata à ſerpente . 240.

Digitized by Google

Romani exilio puniebant reos. 34. in toga candida procedebant. 156.
Romanum imbre lapidum Dęmones impetunt. 258.
Rometa pagus Siciliæ. 409.
Romualdus Camaldulenſium inſtitutor candidam induit veſtem. 157.
Rotæ. 71.
Rotgerus Abbas Fuldenſis. 175.
Ruſtici nobiles Placentini. 396.
Ruſticus Subdiaconus damnatus ad beſtias. 151.

S

SABBA ductor Militum in lebetem iniectus. 142.
Sabbas Abbas aquam diuinitus obtinet. 37.
Sabinianus in ignito ſcamno ſtat illæſus. 153.
Sacerdos principiatu inſignis Chriſtianorum hoſtis. 115.
Sacerdotium humilitatis ergo recuſant plures. 377.
Saluator de Horta fontem elicit è ſaxo. 40. Dæmones fugat. 258.
S. Saluatoris de Placa Monaſterium. 254.
Sancti plures aquis ſubmerſi. 42. eorumdem reſponſa Iudicibus acuta. 154.
Sapicius Martyr. 312.
Sarbelius ferreis vngulis laceratus. 145.
Sarcophagus paratur diuinitus corpori defuncti Clementis. 214.

Sardica

Sardica Vrbs Thraciæ. 169. & 171. item Daciæ. 172.
Sartago. 71. 143.
Saturninus præcipitatus in mare. 43. damnatus ad beſtias. 148. 289.
Saturus damnatus ad beſtias. 149.
Satyri. 156.
Saxonia. 223. Dux vnus Electorum Imperij. 224.
Scoti nomen commune Hibernis, & Scotis aliquandò. 162.
Scotia 222. maior, & minor. 162.
Scurrilia punita. 388.
Sebaſteni Martyres aquis immerſi. 43.
Sebaſtianus donatus ab Angelis veſte candida. 157.
Seclinium Flandriæ municipium. 351.
Secunda Virgo damnata ad beſtias. 148.
Ad Secundi corpus aqua ſalutaris exilit. 260.
Secundinus Martyr. 312.
Securus Martyr. 316.
Seleſius præcipitatus in mare. 43.
Sella fluuius. 237.
Sellula adclinis, vel reclinis. 364.
Sena Gallica Vrbs Piceni. 431.
Senani iuſſu fons erumpit. 40. 39.
Senectus in Epiſcopis requirebatur. 138.
Septimus Monachus flammas ſuperat. 151.
Serapion præcipitatus in mare. 43.
Sergius Papa. 196. 228.
Serpentes eiecti à Sanctis. 240. 255.
Seruulus paralyticus. 30.

Seruus obeliſco conſumptus . 143 .
Seuerinus præcibus fontem impetrat . 40 . feras ſigno Crucis cicurat . 257. 312.
Seuetus flammas ſuperat . 151. fons ex eius ſepulchro . 260.
Sexinus ignem in ſinu portat . 152.
Sicilia Inſula . 408.
Sicinni Satyri . 156.
Sicinis ſaltatio . Ibidem .
Sicinnium ſaltatio . 156. exuere ſicyonum , vel ſicinium , adagium . 122. 156.
Sicyonius in arena . 156.
Siluester Pontifex Maximus Romam liberat à ſerpente . 240.
Simoni Leo obſequium præſtat . 257.
Simpronius , ſeu Simpronus Martyr . 307.
Sinope Vrbs . 149.
Siſoi Abbatis oratio . 401.
Sitis Sanctorum aqua cœlitus ſubminiſtrata extinguitur . 40.
Societatis Ieſu Religioſi viui combuſti in Iapponia . 413.
Solimanus Rhodum expugnat . 147.
Sophia mater Clementis Ancyrani . 50. alia eiuſdem Clementis patrona . 56. & 101.
Sophia Vrbs Traciæ olim , nunc Bulgariæ . 171.
Sophronius Orphanorum curam ſuſcipit . 138 .
Spalis in Hiſpania . 305.
Speuſippus illæſus in flammis . 153.
Spira Vrbs . 154.
Spirenſes . Ibidem .
Stateus Martyr . 297.

Stephanus Protomartyr Patronus Metis. 237.
Stercce Martyr. 303.
Stercones Martyr. Ibidem.
Sticianus Martyr. Ibidem.
Strato pręcipitatus in mare. 43. damnatus ad beſtias. 148.
Stratonicus aquis immerſus. Ibidem.
Subditorum amor cuſtodit Ciuitates. 336.
Sublacum, ſeu Sublaqueum. 405.
Sueſtra, vel Sueſia palus Germaniæ. 205. & 255.
Sulpitius Pius habet infeſtos Dęmones. 259.
Syluanus Epiſcopus cum duobus alijs damnatus ad Beſtias. 148. & ſeq.
Symeon Stylita aquam precibus impetrat. 39.
Symmiſta. 268. & 277.
Symphorianus in mare præcipitatus. 43.
Symphoroſa Martyr cum filijs. 300.
Syneſius nomen mutat. 228.
Synoditæ. 364.
Syracuſæ. 244.

T

TATIANA pectinibus vexata. 141. damnata ad beſtias. 148. illæſa in igne. 150. & 152.
Taxo obſequium præſtat S. Kierano. 257.
Tegeus lucus. 42.
Terouanne Morinorum Vrbs. 354.
Tertullianus. 281.

Google

Thalæleum infeſtant Dæmones . 258.
Thaſo inſula liberata à ſerpentibus . 240.
Thecla damnata ad beſtias . 18. 4 flammas ſuperat . 151.
Theodora Virgo in mare præcipitata . 42.
Theodoræ Alexandrinæ Crocodilus inſtar cymbæ inſeruit . 256.
Theodorus, & Theophanes fratres à pueritia in Monaſterio Cōſtantinopolitano S. Sabbę nutriti 225. illi Vrſus, & Lupus inſeruiunt . 256.
Theodorus Martyr . 308.
Theodorus alius Martyr . 312.
Theodorus vnus ex ſeptem dormientibus . 326.
Theodorus officium Diaconi recuſat . 378.
Theodoſij Antiocheni imagine puteus aqua repletur . 39.
Theodoſius Miles ferreis vngulis afflictus . 144.
Theodulus in mare præcipitatus . 42.
Theogenes item . Ibidem.
Theopemptus illæſus in fornace ardenti . 152.
Theophania . 129. 156.
Theophano ſitienti aqua cœlitus ſubminiſtrata . 40.
Theompus in igne exultat . 152.
Thomas Aquinas puer traditus Monachis Caſſinenſibus . 225. Dęmonem fugat . 258.
Thyrſus Diaconus flammarum victor . 151. plumbo liquefato perfuſus . 154.
Tiburtius igne non læditur . 153.
Tillo Abbas vt lateret nomen mutat . 228.
Timothei corpus in flammis illæſum . 153.
Timotheus iuuenis datus Epiſcopus Epheſijs . 233.

Toga candida. 156.
Torcutianus Comes. 82.
Tortores S. Heliodori in mare præcipitati. 43.
Traianus Imperator. 2.
Traiectum ſuperius ad Moſam. 219. inferius ad Rhenum. Ibidem. geminum in Francia. 220. Aliud in Regno Neapolitano. Ibidem.
Traiectus pagus in Anglia. Ibidem.
Tranquillus, ſeu Tranquillinus Abbas. 377.
Trebeta Nini Aſsyriorum Regis frater conditor Vrbis Treuirenſis. 229.
Treuiris Ciuitas, & Populi Galliæ Belgicę. 221. & 229. Monaſterium puellarum liberatum à peſte. 210.
Triadiza Vrbs eadem ac Sardica. 170.
SS. Trinitatis Monaſterium. 375.
Triphæna ignem ſuperat. 153.
Triquetra dicta Sicilia. 408.
Truphœnæ ſanguine fons elicitur. 260.
Turonium Vrbs Galliæ Celticæ. 340. cuius Ciues ſunt Ciues Romani. 341. Suffraganei Epiſcopi, eius Archiepiſcopi. Ibidem.
Tyrij Martyres damnati ad beſtias. 149.
In Tyrſi obitu mare diuiſum. 44.

V

VALERIANVS ferreis vngulis afflictus. 441. & ſeq. illæſus in igne. 152. in mare præcipitatus. 42.
Venetæ. 404.

Veneris lucus in Cypro . 42.
Veranus Epiſcopus liberat Cauellicenſem agrum á Dracone, & à Serpentibus. 240.
Verunculum. 142.
Veſtigia Clementis diuinitùs impreſſa ſaxo. 251.
Veſtis candida. 156.
Veſtium vtilitas. 75.
Victor Miles ignem ſuperat. 151.
Victorinus Epiſcopus Galliam Belgicam prædicatione Euangelij illuſtrat. 345. 348.
Victorinus fontem precibus impetrat. 40. in mare præcipitatus. 43. feras cicurat ſigno Crucis. 257. & 312.
Vincentius leuita in Craticula. 142. ferreis vngulis laceratus. 145.
Vinum multiplicatum. 206.
Vinuualæus Dęmones fugat. 258.
Virgilius Dęmonem pellit. 258.
Viri albi. 156.
Vitalis Siculus fontem elicit è ſaxo. 40.
Vlpianus in mare præcipitatus. 42.
Vlricus vexatus à Dęmonibus. 258.
Vltonia Prouincia Hiberniæ. 226.
Vltraiectum. 156.
Vlyſſipo. Vide Olyſipo,
Vmber fluuius Angliæ. 190.
Vngulæ ferreæ. 81. & 143.
Volaterræ Vrbs Etruriæ. 272. & 276.
Vrbinum Vrbs Piceni. 431.
Vrbſuetana Vrbs. 264.
Vrſa inferuit B. Theodoro. 256.
Vrſula Dionici Regis filia. 183.

Vrſus Miles ignem ſuperat . 151.
Vualachrum villa . 204.
Vuaringus Toparcha . 375.
Veſtphalia . 223.
Vuilgis, ſeu Vuilgiſus S.Clementis genitor . 189. 221. & 224.
Vuilibrordus, aliàs Clemens Epiſcopus Traiectenſis mutat nomen . 189. & 228.
Vuitbertus Sacerdos . 227.
Vulpes cicures ſe præbent S. Brigidæ . 256. obſequium præſtant S. Kierano . 257.

X

XICOCVM Inſula . 411.
Ximum Inſula . Ibidem.
Xogunſama Imperator Iapponiæ . 415.

Z

ZACHARIA Symmiſta . 268.
Zaliſcus Vrbs . 149.
Zela Vrbs . 149.
Zeno in lebetem iniectus . 142.
Ziddinus Martyr . 297.
Zoilus Martyr . Ibidem.
Zoſimus Eremita in plumbum liquefactum demiſſus . 154.
Zoticus Orphanorum curam egit . 138.

FINIS.

Digitized by Google